

NORGES OFFICIELLE STATISTIK, NY RÆKKE,  
UDGIVEN I AARET 1884.

A. No. 1.

BERETNING

OM

SKOLEVÆSENETS TILSTAND

I

KONGERIGET NORGE

FOR AARET 1880.

UDGIVEN AF

DEPARTEMENTET FOR KIRKE- OG UNDERVISNINGSVÆSENET.

KRISTIANIA.

TRYKT I DET STEENSKE BOGTRYKKERI.

1884.

A. No. 1.

---

BERETNING

OM

SKOLEVÆSENETS TILSTAND

I

KONGERIGET NORGE

FOR AARET 1880.

---

UDGIVEN AF

DEPARTEMENTET FOR KIRKE- OG UNDERVISNINGSVÆSENET.

---

KRISTIANIA.

TRYKT I DET STEENSKE BOGTRYKKERI.

1884.

## Indhold.

	Side.
De vigtigste Resultater af Skolestatistikken for 1880 .....	I-XXXI
No. 1. Tabel, der stiftsvis og amtsvis udviser Almueskolevæsenets Tilstand i Rigets Landdistrikt i Aaret 1880.....	2— 5
- 2. Tabel, der stiftsvis og amtsvis udviser de mindre Skolekassers Indtægter samt disses og Kredsenes Udgifter i Rigets Landdistrikt i Aaret 1880 .....	6— 11
- 3. Tabeller, der udvise Almueskolevæsenets Tilstand i de mindre Skolekommuner i Rigets Landdistrikt i Aaret 1880.....	12— 29
- 4. Tabeller, der udvise de mindre Skolekassers Indtægter samt disses og Kredsenes Udgifter i Rigets Landdistrikt i Aaret 1880.....	30— 65
- 7. Extrakt af Amtsskolekassernes Indtægter og Udgifter i 1880.....	66— 67
- 8. Tabel, indeholdende Indberetning om Aftenskoler i Kurset 1880—81..	68— 69
- 9. Tabel, der udviser Almueskolevæsenets Tilstand (stifts- & amtsvis og i de større Byer) i Rigets Kjøbstæder og Ladesteder i Aaret 1880 .....	70— 75
- 10. Tabel, der udviser Almueskolevæsenets Tilstand i Rigets mindre Kjøbstæder og Ladesteder i Aaret 1880 .....	76— 77
- 11 og 12. Tabel, indeholdende Beretning om kommunale Borgerskoler, Pigeskoler og høiere Almueskoler samt private Gutte- og Pigeskoler..	78— 81
- 13 og 14. Beretning om offentlige Skoler for den høiere Almendannelse, private Latin- og Realskoler samt kommunale Middelskoler i Skoleaaret 1880—81.....	82— 91
- 15. Indberetninger om Seminarier og Lærerskoler i Skoleaaret 1880—81 ..	92— 93
Anhang. Tabel over Læreres Afgang fra Almueskolen i 1880.....	94
Stiftsdirektionernes Indberetninger for Aaret 1880 om Almueskolevæsenet samt om Amtsskoler og Aftenskoler m. V.....	95—205



## De vigtigste Resultater af Skolestatistiken for 1880.

### I. Almueskolen.

#### A. Landdistrikterne.

##### 1. Om Skolernes Ordning, Undervisning og Skolesøgningen.

Landets Skolekommuner, hvis Antal i 1880 udgjorde 630, var inddelt i følgende Antal Skolekredse, hvori Undervisning meddeltes i

	a i fast Skolevæsenet tilhørende Lokale.	b. i fast leiet Lokale.	c. paa Omgang i Gaardene.	Tilsammen.
1876	2 174	2 541	1 691	6 406
1877	2 285	2 561	1 567	6 413
1878	2 398	2 531	1 479	6 408
1879	2 475	2 538	1 363	6 376
1880	2 560	2 550	1 240	6 350

Kredsenes Antal er saaledes i Femaaret formindsket med 56, idet Omgangsskolerne er formindsket med 451, medens de faste Skoler er forøget med 395. Antallet af nye Skolehuse, anskaffet for Kommunernes Regning, er forøget med 386.

Antallet af Kredse, hvis Børn var delt i særskilt mødende Afdelinger udgjorde i 1875 2 527 med 5 800 Afdelinger, hvorefter Antallet af Skolehold, eller Klasser udgjorde 9 670. For de mellemliggende Aar har man ikke Opgave om dette Forhold. I 1880 var Antallet af delte Skolekredse 2 840, Afdelingernes Antal 6 698 og Antallet af Skolehold eller Klasser altsaa 10 208, eller, naar man medregner de for ensligt beliggende Bosteder anordnede Skoler, 10 479.

Medens Antallet af Haandgjerningsskoler for Pigebørn i Femaaret 1870—75 aftog fra 147 til 123, har det i det sidstforløbne Femaar været i rask Stigning, idet i 1880 170 saadanne Skoler vare i Virksomhed. Høist i denne Henseende staar Kristiania Stift (med 71) Hamars (32) Kristianssands (28) og Trondhjems (20). Antallet af Arbeidsskoler for Gutter er derimod omtrent uforandret (18 i 1880 mod 19 i 1875).

Antallet af Smaabørnsskoler er i Femaaret steget fra 28 til 126. Det er navnlig i Hamar Stift, Stavanger, Søndre og Nørdre Trondhjems samt Finmarkens Amter, hvor Erkjendelsen af disse Skolers store Betydning som Forberedelsesskoler for Kredsskolen er i en glædelig Fremvæxt.



## Antallet af skolepligtige Børn udgjorde i

1876 . . .	218 886
1877 . . .	217 866
1878 . . .	214 205
1879 . . .	212 817
1880 . . .	211 709

og er altsaa aftaget i Femaaret med 7 177 Børn. Denne Nedgang i Antallet af skolepligtige Børn i Landdistrikterne har sin Grund i flere samvirkende Aarsager. Foruden den i 1877 besluttede Udvidelse af Kristiania Bys Grændser, hvorved fra 1ste Januar 1878 omtr. 3 600 skolepligtige Børn overgik fra Landdistrikterne til Byerne, maa som en væsentlig Faktor nævnes den stadig stedfindende Indflytning fra Landet til Byerne. Medens nemlig Folkemængden i Rigets Bygder i 1875 udgjorde 1 480 480 og i Byerne 326 420 er den i 1880 beregnet til henholdsvis 1 509 000 og 404 000, altsaa en Stigning i Byerne af 20,7 pCt. mod 1,9 pCt. i Bygderne. Samtidig med at Antallet af skolepligtige Børn saaledes aftog i Landdistrikterne med 7 177 voxede det i Byerne med omtrent samme Antal eller fra 53 951 til 60 863, det er med 6 912 Børn. Det samlede Antal skolepligtige Børn udgjorde saaledes i 1876 i By og Land 272 837 mod 272 572 i 1880. Der er altsaa en Nedgang for hele Riget af 265 Børn. En saadan Nedgang eller ialfald Stagnation var ogsaa at vente, naar hensees til Fødslernes Antal i de foregaaende Aar. I Aarene 1862 til 1866 steg Fødslernes Antal fra omtrent 52 200 til 54 500 aarlig; disse Børn blev skolepligtige i Aarene 1870 til 1875 og bevirkede altsaa den Forøgelse, som i disse Aar fandt Sted i Antallet af skolepligtige Børn. I 1867 indtraadte der en betydelig Nedgang i Fødslernes Antal fra omtrent 54 500 i 1866 til omtrent 51 300 i 1867. Nedgangen fortsattes i de følgende Aar indtil 1869, da Antallet af Fødte var ca. 49 500; de to følgende Aar indtraadte atter nogen Stigning saaledes at Antallet i 1871 udgjorde 51 080. Disse Børn blev skolepligtige i Aarene 1875—80. Men efterhaanden som disse indtraadte i skolepligtig Alder, udgik af Skolerne de talrigere Aarskuld 1862—66 og der var saaledes i 1876—80 stadig et Overskud i Afgang.

Af de skolepligtige Børn i Landdistrikterne, hvoraf var 108 337 Gutter og 103 372 Piger, udeblev 2 766 aldeles fra Skolen medens 4 017 undervistes udenfor Kredsskolen. Antallet af de førstnævnte har i Femaaret fremdeles været i Aftagende, medens Antallet af de sidstnævnte er vedblevet at voxе.

I nedennævnte Aar udgjorde Antallet af Børn,

	saadeles udeblev fra Skolen.	som undervistes udenfor Kredsskolen.
1861 . . .	6 631 (= 3,3 pCt.)	1 564 (= 0,8 pCt.)
1865 . . .	5 332 (= 2,5 —)	2 535 (= 1,2 —)
1870 . . .	5 048 (= 2,4 —)	2 814 (= 1,3 —)
1875 . . .	4 056 (= 1,9 —)	3 802 (= 1,7 —)
1880 . . .	2 766 (= 1,3 —)	4 017 (= 1,8 —)

Kristiania og Hamar Stifter har det største Antal Børn, der undervises udenfor Kredsskolen, nemlig over Halvdelen af det hele Antal i Rigets Landdistrikter. Resten af de skolepligtige Børn undervistes i Almuskoler, deraf i faste Skoler 185 258, og i Omgangsskoler 19 668 mod henholdsvis 178 305 og 31 156 i 1875. Antallet af Børn i Omgangsskolerne er altsaa aftaget meget stærkt i Femaaret, idet i 1875 disse Skoler søgtes af omtrent  $\frac{1}{6}$  mod i 1880 af omtrent  $\frac{1}{10}$  af samtlige skolesøgende Børn. Kristianssand og Bergens Stifter har fremdeles de fleste Børn, som undervises i Omgangsskoler, Kristiania, Hamar og Tromsø de færreste.

Da Antallet af Skolekredse som ovenfor nævnt i 1880 udgjorde 6 350 og af skolepligtige Børn 211 709, kom der saaledes gennemsnitlig 33 Børn paa hver Kreds, eller naar kun de skolesøgende Børn, hvis Antal var 204 926, regnes, 32 (i 1875 33). I Fastskolen undervistes 36, i Omgangsskolerne 16 gennemsnitlig i hver Kreds (i 1875 34 og 17). Tages Hensyn til de særskilt mødende Afdelinger, bliver Antallet af Børn gennemsnitlig for hvert Skolehold eller Klasse 20 (22 i 1875). Da imidlertid saagodtsom kun de faste Skoler er delt i Afdelinger, kan alle disse regnes for faste Skoler og Antallet af Børn i hver Klasse i Fastskolerne bliver da 21 (23 i 1875). Disse Forhold stiller sig forøvrigt høist forskjelligt i de forskjellige Landsdele. Til nærmere Oplysning herom hidsættes nedenstaaende Opgave for 1880:

Amt.	Antal skolepligtige Børn i hver Kreds.	Antal skolesøgende Børn i hver Kreds i:		Antal faste Skolehold (Klasser).	Antal Børn i hvert Skolehold (Klasser).
		Fastskolen.	Omgangsskolen.		
1. Akershus . . . . .	51	57	5	555	22
2. Smaalenenes . . . . .	56	55	6	450	24
3. Buskeruds . . . . .	40	40	15	479	23
4. Jarlsberg og Laurviks	55	54	11	341	24
5. Krisians . . . . .	44	43	22	660	22
6. Hedemarkens . . . . .	46	45	19	726	22
7. Bratsbergs . . . . .	30	30	16	354	22
8. Nedenæs . . . . .	35	41	16	256	29
9. Lister og Mandals . . .	22	28	13	279	20
10. Stavangers . . . . .	26	33	14	472	19
11. S. Bergenhus . . . . .	27	33	15	703	19
12. N. Bergenhus . . . . .	26	30	17	508	19
13. Romsdals . . . . .	31	35	19	688	19
14. S. Trondhjems . . . . .	35	37	20	574	20
15. N. Trondhjems . . . . .	40	41	22	474	21
16. Nordlands . . . . .	25	27	15	754	18
17. Tromsø . . . . .	22	21	12	498	17
18. Finmarkens . . . . .	26	23	28	197	16

Antallet af skolepligtige Børn i hver Kreds er størst i Østlandets Bygder, størst i Smaalenene (56) mindst i Buskerud (40), medens det i de vestlandske Amter samt i Tromsø Stift synker ned ligetil 22. I Fastskolerne undervistes i hver Kredsskole fra 57 Børn (Akershus) til 21 Børn (Tromsø Amt). Foruden i sidstnævnte Amt er Antallet af Børn i Fastskolen lavere end det i Skolelovens § 3 opstillede Minimum af 30 i Lister og Mandals, Nordlands og Finmarkens Amter.

I Omgangsskolekredsene er, naar bortsees fra Akershus, Smaalenenes og Finmarkens Amter, hvor en eller anden Misforstaaelse maa have gjort sig gjældende ved Opgavernes Afgivelse, Børneantallet derimod mere lige over det hele Land, fra 11 op til 22. Antallet af Børn, for hvilke var bestemt en kortere Skoletid end den lovbefalede 12 eller 9 Uger, er i det forløbne Femaar gaaet ned fra 31 160 til 28 330, deraf i Tromsø Stift 18 960 (mod i 1875 19 920 af omtrent 26 600). Efter Tromsø Stift har Kristianssands og Bergens Stifter de fleste Børn med forkortet Skoletid (2 664 og 2 057).

Antallet af Børn, der deltog i Kredsskolens frivillige Undervisning, er vedblevet at voxe og udgjorde 64 806 i 1880 mod 60 496 i 1875 og 54 723 i 1871. Af det samlede Antal kom omtrent Halvdelen paa Kristiania Stift. I Forhold til de skolesøgende Børn udgjorde Antallet af Børn, der søgte den frivillige Skole, i hele Riget 31 pCt.

I de enkelte Stifter stillede Forholdet sig saaledes

i Kristiania	Stift . . . . .	73 pCt.
i Hamars	— . . . . .	36 —
i Kristianssands	— . . . . .	43 —
i Bergens	— . . . . .	7 —
i Trondhjems	— . . . . .	12 —
i Tromsø	— . . . . .	1 —

Antallet af lovbefalede Skoledage, i hvilke alle skolesøgende Børn tilsammen skulde have søgt Skolen, udgjorde 11 649 675 eller i gennemsnit 57 Dage (i 1875 58) for hvert Barn. Heraf forsømtes 1 600 741 eller 13,7 pCt. = hened 8 Dage for hvert Barn, mod i 1875 17,2 pCt. = 10 Dage pr. Barn.

I de enkelte Stifter udgjorde

	Antallet af lovbefalede Skoledage gennemsnitligt for hvert Barn.	Deraf forsømtes	Altsaa gennemsnitlig Antal Dage, hvori hvert Barn virkelig har søgt Skolen.
Kristiania	Stift . . 54 Dage	7,7 Dage	46,3
Hamar	— . . 56 —	7,4 —	48,6
Kristianssand	— . . 62 —	12,1 —	49,9
Bergen	— . . 62 —	5,7 —	56,3
Trondhjem	— . . 58 —	5,7 —	52,3
Tromsø	— . . 47 —	8,1 —	38,9

Som det sees har de Stifter, hvor Skolevæsenet i det Hele staar høiest (Kristiania, Hamar og Trondhjem) de færreste Antal Skoledage pr. Barn. Dette har væsentligst sin Grund i, at i disse Stifter er Delingen i særskilt mødende Afdelinger gennemført i saa stor Udstrækning, at de fleste Børn kun have 9 Uger eller 54 Dage aarlig Skole. Antallet af Skoledage for disse Stifter forøges dog ved den frivillige Skoletid, som ikke er medtaget i ovenstaaende Opgaver. Det mindste Antal Skoledage har Tromsø Stift, hvor ogsaa omtrent  $\frac{3}{4}$  af de skolesøgende Børn har en kortere Skoletid end den lovbefalede.

For de enkelte Stifter stillede Forsømmelsesprocenten sig saaledes:

Kristiania	Stift . . . . .	14,4	pCt.
Hamar	— . . . . .	13,3	—
Kristianssands	— . . . . .	19,0	—
Bergens	— . . . . .	9,0	—
Trondhjems	— . . . . .	9,8	—
Tromsø	— . . . . .	17,1	—

og for hele Riget, som foran nævnt 13,8 pCt. Forsømmelser.

Antallet af Børn i Almueskolerne, der havde en længere Skolevei en  $\frac{1}{4}$  Mil, var 13 394 mod 13 513 i 1875.

## 2. Om Lærerne.

Antallet af Lærere og Lærerinder udgjorde:

i 1876 . . . . .	3 312	Lærere,	85	Lærerinder
- 1877 . . . . .	3 346	—	104	—
- 1878 . . . . .	3 374	—	108	—
- 1879 . . . . .	3 386	—	136	—
- 1880 . . . . .	3 390	—	140	—

Af Lærerne havde i 1880 3 087 bestaaet lovbefalet Lærerexamen, medens 303 vare uexaminerede, af Lærerinderne vare 104 examinerede og 36 uexaminerede. I 1875 var Forholdet for Lærerne henholdsvis 2 786 og 486, for Lærerinder 8 og 54.

Lærernes og Lærerindernes samlede Antal Skoleuger udgjorde:

	lovbefalede	frivillige	tilsammen
i 1876 . . . . .	94 919	12 842	107 761
- 1877 . . . . .	95 957	14 161	110 118
- 1878 . . . . .	97 359	14 010	111 369
- 1879 . . . . .	99 757	14 573	114 270
- 1880 . . . . .	98 442	14 186	112 628

Uagtet en Nedgang er indtraadt i Skoleugernes Antal fra 1879 til 1880, er dette dog steget i Femaaret med omtr. 5 000 Uger. Denne Forøgelse falder hovedsagelig paa den lovbefalede Skoletid.

Af det samlede Antal Skoleuger udgjorde i 1880 den frivillige Skoletid 14,4 pCt. for hele Riget (i 1875 11 pCt.)

	i 1880	i 1875
og for Kristiania Stift ca. 38,3 pCt.	26 pCt.	
Hamar . . . . .	13	— 10 —
Kristianssands . . . . .	24	— 16 —
Bergens . . . . .	2	— 2 —
Trondhjems . . . . .	4	— 4 —
Tromsø . . . . .	1	— 1 —

Af Lærerne oppebar Alderstillæg:

	af 1ste Grad (efter 5 Aars Tjeneste)	af 2den Grad (efter 10 Aars Tjeneste)
i 1875 . . . . .	670	1 516
- 1880 . . . . .	594	1 944

Altsaa oppebar  $\frac{3}{4}$  af samtlige Lærere i 1880 Alderstillæg.

1 658 eller omtrent  $\frac{2}{3}$  af samtlige Lærere vare anviste Familiebolig mod 1 411 i 1875. Af disse havde derhos Jordvei:

	af lovbefalet Størrelse	mindre
i 1875 . . . . .	469	394
- 1880 . . . . .	589	429

medens henholdsvis i 1875 og 1880 548 og 640 Lærere havde Familiebolig uden Jordvei. 836 Lærere vare tillige Kirkesangere med en aarlig Indtægt som saadanne af Kr. 167 383 mod 806 i 1875 med en Indtægt af Kr. 158 216. Den gennemsnitlige Indtægt som Kirkesanger udgjorde altsaa for hver af disse Lærere Kr. 200 i 1880 og Kr. 196 i 1875.

Lærernes og Lærerindernes samlede Indtægter af Komunerne, fra-regnet Kirkesangerindtægterne, men medregnet Værdien af Naturalydelse, udgjorde i 1880 Kr. 2 098 783 mod i 1875 Kr. 1 808 708, eller gennemsnitlig henholdsvis Kr. 595 og Kr. 544. Regnes, at en Lærerinde — dels paa Grund af kortere aarlig Undervisningstid dels paa Grund af mindre Ugeløn — kun har den halve Indtægt mod en Lærer bliver Gennemsnitsslønnen for hver Lærer i 1880 Kr. 608 og i 1875 Kr. 548. De Lærere, der tillige ere Kirkesangere, havde altsaa en gennemsnitlig Indtægt i 1880 af Kr. 808 og i 1875 af Kr. 744. Den Forøgelse, som saaledes har fundet Sted i Lærernes Indtægter, har sin væsentligste Grund dels i den i Henhold til Lov af 19 Juni 1878 stedfundne Overgang fra Kosthold in natura til Kostholdsgjørelse i Penge og den dermed følgende rundeligere Ansættelse af Godtgjørelsen, dels i Lavmaalslønnens Forhøielse til Kr. 8,00 i alle Amter. Foruden Løn af Komunen (Amtet, Herredet og Kredsen) have Almu-skolens Lærere og Lærerinder siden 1875 oppebaaret Løns tillæg af Staten, der fra 1ste Juli 1875 til 1ste Juli 1877 udrededes med Kr. 2,00 for hver Uges (33 Timers) Undervisning, og fra 1ste Juli 1877 til 1ste Juli 1879 med yderligere Kr. 2,00 ugentlig for Lærerne med over 15 Aars Tjenestetid. Ved Lov af 19de Juni 1878 blev disse, alene i Henhold til Storthingsbeslutninger for hvert Budgetaar udbetalte Tillæg, endelig fastslaaede og regulerede, og der har nu siden 1ste Juli 1879 været udbetalt

samtlige Lærere Kr. 2,00 for hver Undervisningsuge



Lærere med over 15 Tjenestear derhos yderligere Kr. 3,00 ugentlig.  
 Lærere, der af Kommunen oppebærer en Ugeløn af over Kr. 8,00, et  
 tilsvarende Tillæg indtil Kr. 2,00 ugentlig.

En Lærer, der oppebær samtlige disse tre Tillæg, kan altsaa opnaa en  
 ugentlig Løn af Staten af Kr. 7,00.

De omhandlede Lønstillæg har i Femaaret været udbetalt saaledes:

i 1876 med Kr.	198 228 =	Kr. 59,00	for hver Lærer
- 1877 » -	208 134 =	- 61,00	—
- 1878 » -	294 501 =	- 86,00	—
- 1879 » -	305 839 =	- 89,00	—
- 1880 » -	395 606 =	- 114,00	—

Til nærmere Belysning af Lærernes Lønningsforhold i de forskjellige Lands-  
 dele hidsættes nedenstaaende tabellariske Oversigt over de Faktorer, som have  
 den væsentligste Indflydelse i denne Henseende, idet bemærkes, at Lavmaals-  
 lønnen nu i samtlige Amter er Kr. 8,00 undtagen i Finmarkens Amt, hvor den  
 er Kr. 10,00.

Amt.	Antal Skole- uger for hver Lærer.	Alderstil- læggernes Størrelse.		Af 100 Læ- rere havde Alderstil- læg af		Af 100 Læ- rere havde fri Familie- bolig.	Af 100 Læ- rere havde Jordvet af		Lærernes Gjen- nemsnitsindtæg- ter (fraregnet Kirkesangerind- tægterne)		Gjennem- snitlig Lønstil- læg af Staten pr. Lærer.	Altsaa Lærernes gjennem- snitlige Aars- indtægt.	Gjennem- snitlig Aarsind- tægt for de Læ- rere, som tillige ere Kirke- sangere.
		1 Grad	2 Grad	1 Grad	2 Grad		1 Grad	2 Grad	1 Grad	2 Grad			
1. Akershus . . . . .	37,8	Kr.	Kr.	15	72	94	29	50	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
2. Smaalenen . . . . .	37,7	80	160	16	65	80	26	34	21,90	829	166	995	1 303
3. Buskeruds . . . . .	33,4	72	144	21	54	57	18	15	20,59	776	143	919	1 221
4. Jarlsberg og Laurviks . . . . .	37,2	72	144	22	61	62	18	24	20,03	669	120	789	998
5. Kristians . . . . .	30,9	64	128	12	65	68	10	10	21,75	819	150	969	1 414
6. Hedemarkens . . . . .	32,3	64	128	16	63	65	23	23	19,09	590	116	706	819
7. Bratsbergs . . . . .	27,4	60	120	17	49	36	9	3	20,93	676	138	814	1 039
8. Nedenæs . . . . .	30,8	60	120	14	54	45	7	13	17,30	474	90	564	758
9. Lister og Mandals . . . . .	30,5	80	160	22	41	46	9	9	20,29	625	125	750	1 201
10. Stavangers . . . . .	30,6	60	120	16	54	50	11	8	16,66	508	92	600	791
11. Søndre Bergenhus . . . . .	31,8	80	160	18	58	18	11	2	15,20	464	85	549	661
12. Nordre Do. . . . .	30,3	80	160	19	54	23	11	8	16,30	531	109	640	831
13. Romsdals . . . . .	31,0	80	160	20	59	29	15	4	16,00	485	96	581	683
14. Søndre Trondhjems . . . . .	30,7	80	160	17	63	44	13	8	17,00	527	100	627	729
15. Nordre Do. . . . .	27,6	80	160	15	67	49	20	7	19,19	589	111	700	817
16. Nordlands . . . . .	33,6	80	160	16	51	35	25	3	20,07	554	99	653	749
17. Tromsø . . . . .	32,6	96	160	15	45	29	23	2	20,77	698	117	815	1 098
18. Finnmarkens . . . . .	31,5	100	200	14	44	56	11	30	20,95	683	99	782	1 037
									24,57	774	133	907	1 126
For Riget i 1880	31,9	-	-	17	57	49	17	13	19,06	608	114	722	922
For Riget i 1875	32,2	-	-	20	46	44	15	12	16,47	534	-	-	(730)

Uagtet der saaledes siden 1875, da Opgave over disse Forhold sidste Gang meddeltes, er indtraadt en betydelig Forbedring i Lærernes Kaar, er den gennemsnitlige Aarsindtægt navnlig for de Læreres Vedkommende, der ikke tillige ere Kirkesangere, fremdeles liden i flere af de vestlandske Amter, navnlig i Bratsbergs, Stavangers og Nordre Bergenhus Amter, hvor den, naar Statsbidraget sættes ud af Betragtning, ikke naar op til Kr. 500 aarlig, samt i Lister og Mandals, Søndre Bergenhus og Romsdals Amter, hvor den ikke meget overstiger dette Beløb. Ogsaa den gennemsnitlige Ugeindtægt er mindst i disse Amter fra Kr. 15,20 til Kr. 17,30 mod omtrent Kr. 20 og derover (Kr. 19,09 til 24,57) i de øvrige Amter. Den høieste Aarsindtægt har Akershus (naar Kirkesangerindtægterne medregnes Jarlsberg og Laurviks Amt); den høieste Ugeindtægt Finmarkens Amt.

Antallet af Lærere der har forladt Skolens Tjeneste udgjorde i 1875 146, hvoraf 88 gik over i anden Livsstilling. I det forløbne Femaar er afgaaet fra Skolens Tjeneste:

	1876	1877	1878	1879	1880	tilsammen i 1876—80.
Kristiania Stift . . .	26	24	26	19	18	113
Hamar — . . .	19	20	17	14	14	84
Kristianssands — . . .	36	22	30	21	28	137
Bergens — . . .	18	15	20	23	19	95
Trondhjems — . . .	17	17	18	13	12	77
Tromsø — . . .	11	11	14	9	5	50
	127	109	125	99	96	556

Af disse ere 140 døde, 157 afskedigede med eller uden Pension og 259 gaaet over i anden Livsstilling, nemlig i

	1876	1877	1878	1879	1880	tilsammen i 1876—80
Kristiania Stift . . .	14	11	14	7	9	55
Hamars — . . .	13	13	6	5	5	42
Kristianssands — . . .	25	14	18	10	18	83
Bergens — . . .	3	5	6	10	3	27
Trondhjems — . . .	7	8	6	4	3	28
Tromsø — . . .	7	4	10	2	1	24
	67	55	60	38	39	259

Af disse ere 65 blevne Gaardbrugere eller lignende, 27 ere gaaede over til Handelen, 44 til Lærere udenfor Almuskolen og 43 have søgt yderligere Uddan-

nelse. Af det samlede Antal afgaaede Lærere havde 249 en Tjenestetid af indtil 10 Aar, 175 af over 10 indtil 20 og 182 af over 20 Aar.

### 3. Om Skolevæsenets Økonomi.

De mindre Skolekassers rene Udgifter (fraregnet Afdrag paa Gjæld, tilbagebetalte Forskud, Udlaan gjort i Aarets Løb, uerholdelige Skatter samt Refusioner og Decisionsansvar) udgjorde:

i 1876 . . . . .	Kr. 1 887 468
- 1877 . . . . .	» 2 054 802
- 1878 . . . . .	» 2 067 570
- 1879 . . . . .	» 2 014 133
- 1880 . . . . .	» 2 128 151

Udgifterne er altsaa i Femaaret steget med Kr. 240 683 eller med omtrent 13 pCt.

De vigtigste Udgiftposter udgjorde:

	Lærerløn.	Kostholdsgodtgjørelse.	Anskaffelse af Lærerejord.	Opførelse og Vedligeholdelse af Skolehuse.	Leie af Skolelokaler.	Anskaffelse af Bøger og Undervisningsmidler.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
i 1876 .	861 396	340 740	44 494	277 112	105 436	49 980
- 1877 .	916 963	360 137	50 489	331 239	107 725	69 319
- 1878 .	942 209	381 540	50 546	283 419	108 110	65 653
- 1879 .	969 309	404 722	35 856	209 084	105 747	49 012
- 1880 .	992 438	470 064	32 694	248 315	103 272	45 469
			214 079	1 349 169		319 433

Medens saaledes Udgifterne til Lærerløn og til Kostholdsgodtgjørelse er steget med henholdsvis Kr. 131 042 og Kr. 129 324 eller med ca. 15 pCt. og 38 pCt., er Udgifterne paa de øvrige Poster aftaget i Femaaret. Den store Stigning i Udgiften til Lærerlønninger har vistnok især sin Grund i, at Lavmaalslønnen, der i 1875 endnu i 6 Amter kun var Kr. 6,00 og Kr. 6,40, i Løbet af Femaaret overalt er forhøjet til Kr. 8,00 ugentlig. Den store Forøgelse i Udgiften til Kostholdsgodtgjørelse er navnlig bevirket ved Bestemmelsen i Lov af 19de Juni 1878 § 1 om Godtgjørelse i Penge af Skolekassen for det Lærerne ifølge Skoleloven af 1860 af Kredsene tilkommende Kosthold og Herberge in natura, samt om, at Godtgjørelsens Størrelse skal bestemmes af Amtsformandskabet. Ved Amtsformandskabernes Fastsættelse af Kostholdsgodtgjørelsen er nemlig denne i det hele bleven ansat noget rundeligere end Tilfældet var, da dens Størrelse i Henhold til Skolelovens § 20 bestemtes af Herredsstyrelsen; hertil kommer, at Naturalydelsen af Kredsene i Henhold til Loven er gaaet over

til Godtgjørelse i Penge af Skolekassen, saaledes, at samtidig med at Skolekassernes Udgifter i dette Øiemed er steget, er Værdien af Kredsenes Naturalydelser, saavel som Størrelsen af det Beløb, disse udreder som Kostholdsgodtgjørelse, aftaget, førstnævnte fra Kr. 127 866 i 1878 til Kr. 88 180 i 1880, og sidstnævnte fra Kr. 38 328 til Kr. 27 471, eller med tilsammenn Kr. 50 143.

Til Anskaffelse af Lærerjord, Opførelse og Vedligeholdelse af Skolehuse og Indkjøb af Bøger og Undervisningsmateriel er der i det forløbne Femaar anvendt betydelig større Summer end i det foregaaende Femaar, nemlig:

	til Lærerjord	til Skolehuse	til Undervisningsmidler.
i 1876—80 . . .	Kr. 214 079	Kr. 1 349 169	Kr. 319 433
- 1871—75 . . .	» 160 172	» 838 640	» 174 848

Det er navnlig i Aarene 1876—78, at der i de nævnte Øiemed er anvendt store Beløb. Antallet af Lærergaarde er som Følge heraf i Femaaret forøget med 155, deraf 120 af lovbefalet Størrelse, og Antallet af de Skolevæsenet tilhørende Lokaler steget fra 2 100 til 2 560 eller med 460.

Skolekassernes samlede Indtægter, fraeregnet optagne Laan, Forskud, Refusioner og Decisionsansvar, udgjorde:

i 1876 . . . . .	Kr. 1 904 700
- 1877 . . . . .	» 2 070 619
- 1878 . . . . .	» 2 125 486
- 1879 . . . . .	» 2 192 443
- 1880 . . . . .	» 2 257 110

og er altsaa i Femaaret steget med Kr. 352 410.

Indtægterne ere tilveiebragte saaledes:

	ved Beskatning.	af Værker og Brug.	ved Bidrag af Amtsskolekasserne.	ved Bidrag af Oplysningsvæsenets Fond og andre off. Midler.	paa andre Maader (Bøder, Renter osv.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
i 1876 . . . . .	1 600 308	71 300	134 932	18 540	79 620
- 1877 . . . . .	1 704 263	92 385	158 201	22 536	93 234
- 1878 . . . . .	1 776 253	75 024	160 982	20 462	92 765
- 1879 . . . . .	1 843 151	82 869	141 901	20 855	103 667
- 1880 . . . . .	1 905 484	79 607	132 504	26 992	112 523

De almindelige Skoleskatter steg altsaa i Femaaret med Kr. 305 176 eller med omtr. 19 pCt.

Skolekredsenes særskilte Udgifter udgjorde:



	i Penge	Værdien af Naturalydelse	tilsammen
i 1876 . . . . .	Kr. 111 460	Kr. 121 920	Kr. 233 380
- 1877 . . . . .	» 118 047	» 122 226	» 240 273
- 1878 . . . . .	» 110 903	» 127 866	» 238 769
- 1879 . . . . .	» 100 056	» 102 994	» 203 050
- 1880 . . . . .	» 88 184	» 88 180	» 176 364

Da Kredsenes Udgifter saavel i Penge som i Naturalydelse tilveiebringes ved Udligning i det Hele paa samme Maade som Skatterne til den almindelige Skolekasse, har Skolekommunernes samlede Skatteudredsler udgjort:

i 1876 . . . . .	Kr. 1 833 688 =	Kr. 8,38 pr. skolepligtigt Barn.
- 1877 . . . . .	» 1 944 530 =	» 8,93 - — —
- 1878 . . . . .	» 2 015 022 =	» 9,41 - — —
- 1879 . . . . .	» 2 046 201 =	» 9,61 - — —
- 1880 . . . . .	» 2 081 848 =	» 9,83 - — —

Lægges Amsudligningen til, bliver Herredernes samlede Skatteudredsler til Skolevæsenet:

i 1876 . . . . .	Kr. 1 967 327 =	Kr. 9,03 pr. skolepligtigt Barn.
- 1877 . . . . .	» 2 076 696 =	» 9,49 - — —
- 1878 . . . . .	» 2 153 180 =	» 10,05 - — —
- 1879 . . . . .	» 2 176 427 =	» 10,27 - — —
- 1880 . . . . .	» 2 214 654 =	» 10,46 - — —

For de enkelte Stifter stillede Forholdet sig i 1880 saaledes:

Kristiania	Stift . . . . .	Kr. 506 111 =	Kr. 11,53 pr. skolepligtigt Barn.
Hamar	— . . . . .	» 357 744 =	» 10,84 - — —
Kristianssands	— . . . . .	» 437 677 =	» 11,88 - — —
Bergens	— . . . . .	» 338 541 =	» 9,36 - — —
Trondhjems	— . . . . .	» 298 160 =	» 8,84 - — —
Tromsø	— . . . . .	» 276 421 =	» 9,84 - — —

Med Hensyn paa Skattefundamentet udlignedes Skatterne til Skolekasserne, samt Kredsenes Udredsler i Penge og Naturalydelse:

	paa Matrikullen	paa Formue og Næring (deri personlig Skat af Husmænd m. v.	Altsaa procentvis	
			paa Matrikullen.	paa Formue og Næring.
	Tusinde Kr.	Tusinde Kr.		
i 1876 . . . . .	598	1 212	33,0	67,0
- 1877 . . . . .	570	1 351	29,5	70,5
- 1878 . . . . .	586	1 409	29,5	70,5
- 1879 . . . . .	578	1 450	28,5	71,5
- 1880 . . . . .	546	1 514	26,5	73,5

Medregnet Udligningen paa Matrikullen til Amtsskolekasserne, stiller Forholdet sig saaledes:

	Skat paa Matrikullen	Skat paa Formue og Næring	Altsaa procentvis	
			paa Matrikullen.	paa Formue og Næring.
	Tusinde Kr.	Tusinde Kr.		
i 1876 . . . . .	730	1 212	38	62
- 1877 . . . . .	703	1 351	34	66
- 1878 . . . . .	724	1 409	34	66
- 1879 . . . . .	708	1 450	33	67
- 1880 . . . . .	679	1 514	31	69

Skoleskatterne er altsaa ogsaa i det senest forløbne Femaar i stedse større og større Udstrækning overført fra Matrikullen til Formuen og Næringen.

I foranstaaende Tabeller er under Skat paa Formue og Næring medtaget den personlige Skat, der svares af Husmænd, Inderster og Tjenestetyende, da denne Skat efter sin Natur nærmest er at betragte som Indtægtsskat.

Med Hensyn til de i de statistiske Tabeller meddelte Opgaver over Skattens Fordeling paa Formue og Næring bemærkes, at denne ikke er ganske korrekt, idet man i mange Tilfælde, hvor begge Skattefundamenter kan sees at være benyttet, men Skatten udelukkende er opført enten som Formues- eller som Næringsskat, har maattet fordele Beløbet vilkaarligt efter et Skjøn. I 1877 udlignedes Herredernes Skoleskat med 32 pCt. paa Formue og 68 paa Næring, i 1880 med henholdsvis 37 pCt. og 63 pCt.

#### Skolekassernes Gjæld opgaves

i 1876 til	Kr. 1 089 492
- 1877 » »	1 061 175
- 1878 » »	1 121 965
- 1879 » »	1 086 868
- 1880 » »	1 111 267

Den ved Laan stiftede Gjæld er saaledes voxet med Kr. 21 775.

Ifølge Tabellerne er i Aarene 1876—80 optaget nye Laan til et samlet Beløb af . . . . .	Kr. 572 390
og betalt som Afdrag . . . . .	» 546 133

Efter dette skulde altsaa Gjælden være voxet med . . . Kr. 26 257 eller med henvend Kr. 5 000 mere end ifølge den foran meddelte Opgave. Der maa saaledes formentlig være en Feil i Opgaverne, som det dog ikke med det forhaanden værende Materiale er muligt at paavise.

## 4. Høiere Almueskoler paa Landet.

Af høiere Almueskoler — hvori der foruden en fuldstændigere Undervisning i Kredsskolens Fag i Almindelighed ogsaa undervises i Geografi, Verdenshistorie, Naturhistorie, Tegning og Udmaalingslære, enkelte derhos i Kemi, Fysik og et fremmed Sprog (Tysk eller Engelsk) — fandtes der i 1875 21 med 30 Klasser og 520 Elever. I 1880 udgjorde disse Skolers Antal 22 med 553 Elever, deraf 390 Gutter og 163 Piger. Af Eleverne var 478 i skolepligtig Alder. Undervisningen besørgedes af 29 Lærere og 4 Lærerinder med tilsammen 968 Skoleuger eller omtr. 29 Uger for hver. Lærernes og Lærerindernes samlede Pengeindtægt, iberegnet Kirkesangerindtægter, udgjorde Kr. 23 229 (eller, naar 2 Lærerinder regnes = 1 Lærer), i Gjennemsnit omtr. 750 aarlig for hver Lærer.

De samlede Pengeudgifter udgjorde Kr. 20 316, hvoraf dækkedes med Skolepenge Kr. 7 454 og ved Bidrag af offentlige Midler (til 11 Skoler) Kr. 2 933.

## 5. Amtsskoler, Folkehøiskoler og Aftenskoler.

Af Amtsskoler og private Skoler med lignende Formaal (Folkehøiskoler) fandtes der i 1875 i hele Riget 19, der nød Bidrag af offentlige Midler. I det forløbne Femaar har følgende Antal Skoler været i Virksomhed:

	Skoler med offentligt Bidrag. •					Private Skoler uden Statsbidrag.	
	Antal Skoler.	Antal Lærere.	Antal Elever.	Pigekurser.		Antal Skoler.	Antal Elever.
				Antal Kurser.	Antal Elever.		
i 1876 . . .	35	61	1 163	11	268	6	?
- 1877 . . .	43	86	1 389	20	456	4	108
- 1878 . . .	43	86	1 390	27	591	5	?
- 1879 . . .	42	87	1 338	36	791	3*)	166
- 1880 . . .	42	81	1 230	32	627	4	117

I 1880 var de med offentligt Bidrag understøttede Skoler fordelt saaledes:

i Kristiania	Stift	8 Skoler.
- Hamar	—	4 —
- Kristianssands	—	12 —
- Bergens	—	8 —
- Trondhjems	—	6 —
- Tromsø	—	4 —

Det gjennemsnitlige Antal Elever i hver Skole var omtr. 30 og i Pigekurserne omtr. 20. Udgifterne ved disse Skoler og Kurser androg til omtr. Kr.

\*) ved hver af disse 3 Pigekurser med 106 Elever, Guttekurserne med 60.

148 500, hvoraf af offentlige Midler omtr. 109 000. Ved hver af Pigekurserne var foruden de anførte Lærere ansat 1 a 2 Lærerinder.

Foruden disse Skoler har der i 1881 været i Virksomhed 4 praktiske Jenteskoler, 3 i Bergens og 1 i Tromsø Stift. Udgifterne til disse Skoler, der tilsammen søgtes af 62 Elever, udgjorde Kr. 18 075 hvoraf af offentlige Midler omtr. Kr. 13 500.

Angaaende Aftenskolerne, hvis første Kursus afholdtes i Vinteren 1875—76 hid sættes for Femaaret følgende Oplysninger:

	Antal Skoler.	Antal Elever ved Kursernes Begyndelse.		Antal Undervisnings-timer.	Udgifter.
		Gutter.	Piger.		
i 1876—77 . . . .	2 100	24 108	6 520	102 813	91 586
- 1877—78 . . . .	2 182	20 265	7 189	106 824	79 320
- 1878—79 . . . .	2 213	20 790	7 438	111 834	102 043
- 1879—80 . . . .	1 768	16 390	5 991	87 799	79 387
- 1880—81 . . . .	1 480	13 971	4 987	78 157	70 157

Den betydelige Nedgang, der har fundet Sted saavel i Skolernes som Elevernes Antal, har væsentlig sin Grund i, at Statsbevilgningen til samme fra 1879 er bleven nedsat. Det gennemsnitlige Antal Elever og Undervisnings-timer samt Udgift for hver Skole har altsaa været:

	Elever.	Undervisningstimer.	Udgift pr. Skole.
i 1876—77 . . . .	15	49	ca. Kr. 44
- 1877—78 . . . .	12	49	- » 39
- 1878—79 . . . .	13	51	- » 46
- 1879—80 . . . .	13	50	- » 44
- 1880—81 . . . .	13	53	- » 48

For de enkelte Stifter stillede Forholdet sig i 1880—81 saaledes:

Stift.	Antal Elever i hver Skole.	Antal Undervisnings-timer i hver Skole.	Udgifter for hver Skole.
			ca. Kr.
Kristiania . . . .	ca. 14	ca. 69	ca. Kr. 77
Hamar . . . . .	- 15	- 60	- » 62
Kristianssand . . . .	- 12	- 40	- » 36
Bergen . . . . .	- 14	- 72	- » 50
Trondhjem . . . . .	- 13	- 52	- » 47
Tromsø . . . . .	- 9	- 30	- » 30

I Kristianssands og Tromsø Stifter har Søgningen været mindst, hvilket antagelig tildels har sin Grund i de ugunstigere Naturforhold, hvorunder Skolerne her virker. I Virkeligheden har dog Elevantallet været adskillig større end foran opgivet, idet mange Elever først ere komne til Skolerne noget ud i Kurset. Hvormange der i det Hele har nydt godt af Aftenskolerne savner man imidlertid Opgave over.

Den største Del af Undervisningstiden har været anvendt til Modersmaal og Regning, henholdsvis ca. 30 000 og 29 000 Timer; til hver af de øvrige Fag, Geografi, Historie og Sang har været anvendt 4 000 til 5 000 Timer.

## B. Kjøbstæder og Ladesteder.

### 1. Børneantallet og Skolerne.

Antallet af skolepligtige Børn i samtlige Rigets Kjøbstæder og Ladesteder har i Femaaret udgjort:

i 1876 . . . . .	53 951 (27 294 Gutter, 26 657 Piger).
- 1877 . . . . .	54 703 (27 630 — 27 073 —)
- 1878 . . . . .	59 435 (30 250 — 29 185 —)
- 1879 . . . . .	60 668 (30 913 — 29 755 —)
- 1880 . . . . .	60 863 (31 052 — 29 811 —)

Den stedfindende store Forøgelse i Antallet af skolepligtige Børn har, som foran nævnt, sin væsentlige Grund i de i Femaarets Løb stedfundne Udvidelser af forskellige Byers, navnlig Kristianias, Grændser.

Af de skolepligtige Børn undervistes:

	i Almueskolerne.	i private Skoler med Almueskolens Maal.	i høiere Skoler.	i Hjemmet.	Børn, der gik uden Undervisning.
i 1876 . . . . .	35 745	2 919	14 259	428	600
- 1877 . . . . .	36 468	2 765	14 538	457	475
- 1878 . . . . .	40 826	2 613	14 945	534	517
- 1879 . . . . .	41 929	2 855	14 703	608	573
- 1880 . . . . .	42 377	2 749	14 542	643	552

Procentvis stiller Forholdet sig saaledes:

i 1876 . . . . .	66,2	5,4	26,5	0,8	1,1
- 1877 . . . . .	66,6	5,1	26,6	0,8	0,9
- 1878 . . . . .	68,7	4,4	25,1	0,9	0,9
- 1879 . . . . .	69,1	4,7	24,3	1,0	0,9
- 1880 . . . . .	69,6	4,5	23,9	1,0	1,0



Som det vil sees, er Søgningen til Almueskolerne procentvis steget jævnt i Femaarets Løb, medens Søgningen til de høiere Skoler i omtrent samme Forhold er aftaget.

Almueskolernes Antal var 140 (i 1875 123), hvoraf 36 i leiede Lokaler. I disse Skoler fandtes 738 Skoleværelser mod i 1875 591.

Samtlige Byers Almueskoler var i 1880 delt i 1 198 Klasser, hvoraf 496 Gutteklasser, 470 Pigeklasser og 332 Klasser for begge Kjøen. I de større Byer er i Almindelighed Børnene delt efter Kjøen, medens i de mindre Byer Gutter og Piger tildels hele Skolen igjennem gaa sammen. Da Børneantallet i samtlige Almueskoler udgjorde 42 377, var altsaa det gjennemsnitlige Elevantal i hver Klasse 35,4.

Den aarlige Undervisningstid har gjennemsnitlig været 42,3 Uge og det gjennemsnitlige Antal Skoledage for hvert Barn omtrent 172.

I 13 Byer fandtes Betalingsklasser eller til Almueskolen knyttede Klasser for videregaende Undervisning i Almueskolens Fag. Disse Klasser søgtes af tilsammen 3 059 Børn, hvoraf 1 498 i Kristiania.

Samtlige Almueskolens Børn skulde i 1880 have nydt Skole tilsammen i 7 881 871 Dage; heraf forsømtes 649 161 Dage eller 8,4 pCt. Paa Grund af Sygdom forsømtes 282 212 Dage eller 3,7 pCt., af anden gyldig Grund 171 128 Dage eller 2,2 pCt. og uden gyldig Grund 195 821 Dage eller 2,5 pCt. I de enkelte Stifter udgjorde Forsømmelserne:

i Kristiania	Stift	. . . . .	7,4 pCt.
- Hamar	—	. . . . .	8,8 —
- Kristianssands	—	. . . . .	9,7 —
- Bergens	—	. . . . .	4,9 —
- Trondhjems	—	. . . . .	8,7 —
- Tromsø	—	. . . . .	20,7 —

I de større Byer stillede Forholdet sig saaledes:

Kristiania	6,7 pCt.	Kristianssand	6,3 pCt.
Fredriksstad	8,9 —	Stavanger	5,5 —
Fredrikshald	4,1 —	Bergen	5,0 —
Drammen	7,0 —	Kristiansund	15,2 —
Laurvik	10,9 —	Trondhjem	7,2 —

Af Friskolens Børn undervistes i Tegning 4 574, i Gymnastik 7 016 og i kvindeligt Haandarbeide 12 298 mod i 1875 henholdsvis 1 164, 3 846 og 8 029.

## 2. Om Lærerne.

I fuldstændige Lærerposter (ialmindelighed med et ugentligt Antal Undervisningstimer fra 30—36 for Lærere og fra 27—36 for Lærerinder) var ansat

390 Lærere og 438 Lærerinder mod i 1875 henholdsvis 327 og 258. Antallet af Lærere er saaledes i Femaaret forøget med 63 og af Lærerinder med 180. Det er navnlig i de større Byer hvor man i større og større Udstrækning er gaaet over til at benytte Lærerinder istedetfor Lærere; navnlig anvendes Lærerinder saavel for Gutter som Piger i de 3 første Skoleaar samt i de høiere Pige-klasser. I Kristiania var der saaledes 80 Lærere og 204 Lærerinder; i Bergen 31 og 23, i Trondhjem 30 og 36, i Stavanger 17 og 43, i Drammen 17 og 17.

De høieste Lærerlønninger udrededes i Kristiania, hvor for Lærere høieste Løn var Kr. 3 100 og laveste Kr. 1 300 og for Lærerinder henholdsvis Kr. 1 000 og Kr. 720.

Af Lærerne var 65 tillige Kirkesangere eller Organister med en aarlig Indtægt som saadanne af Kr. 42 476.

I 14 Byer opgaves Skoleinspektør at være ansat, medens i flere Byer Inspektørforretningerne dels er tillagt Klokkerne, dels Bestyrerne af Almueskolerne eller den høiere Almueskole.

### 3. Almueskolernes økonomiske Forhold.

De samlede Udgifter til Byernes Almueskolevæsen udgjorde Kr. 1 054 448, deri ikke medregnet Udgifter til Nybygning, Indkjøb eller Leie af Lokaler, Renter og Afdrag eller Beholdning fra foregaaende Aar. I 1875 udgjorde de samlede Udgifter Kr. 772 788 og Udgifterne er saaledes steget med Kr. 281 660. De samlede Indtægter udgjorde Kr. 1 021 443, hvoraf Kr. 937 884 tilveiebragtes ved Tilskud af Kommunerne, Kr. 4 064 var Bidrag af Oplysningsvæsenets Fond, Kr. 14 662 Renter af Legater og Kr. 46 772 Skolepenge, Resten Kr. 18 061 indkom fra andre Kilder. Hvert Barns Undervisning kostede saaledes i Gjennemsnit Kr. 24,88 aarlig, hvoraf udrededes af Kommunerne Kr. 22,13 mod henholdsvis Kr. 21,10 og Kr. 19,70 i 1875.

---

## II. Den høiere Undervisning.

### 1. Offentlige Skoler for den høiere Almendannelse, kommunale Middelskoler samt private Latin- og Realskoler.

De offentlige Almenskolors Antal er i Femaaret forøget til 17, idet Hamars kommunale Middelskole i 1876 gik over til Statsskole, omfattende Middelskole og Realgymnasium. Af de øvrige Skoler var 4 udstyret baade med Latin- og Realgymnasium, 9 alene med Latingymnasium, medens 3 Skoler alene vare Middelskoler; ved en Skole (Fredrikshalds) har derhos en praktisk Realklasse været i Gang siden 1878. Den ved Kristianssunds Skole bestaaende praktiske Realklasse blev nedlagt i 1876. Ved 9 Skoler fandtes der Forberedelsesklasser. Den ved Lov af 17de Juni 1869 fastsatte Skoleordning, hvis Gjennemførelse paabegyndtes i 1870, var i 1877 indført fuldstændig ved samtlige Skoler.

Ved de 3 i Kristiania bestaaende private Latin- og Realskoler er ligeledes den nye Skoleordning fuldstændig gennemført, idet de sidste Elever efter den gamle Ordning i 1877 dimitteredes.

De kommunale Middelskolors Antal der i 1875—76 var 10, er i Femaaret steget til 27. Da en Skole som nys nævnt er gaaet over til Statskole, er altsaa 18 nye Skoler oprettet. Af de 27 kommunale Skoler nød 24 Bidrag af Statskassen. Saavel de 3 private Skoler, som de kommunale Middelskoler (med Undtagelse af Bodø, hvis Ordning endnu ikke var saavidt gennemført), havde Ret til at afholde Middelskoleexamen med samme Virkning som de offentlige Skoler.

Idet man henviser til de i Tabel 13 og 14 meddelte statistiske Opgaver for hver enkelt Skole, hidsættes et Sammendrag af nogle af de vigtigste Oplysninger, der indeholdes i disse Opgaver:

	Antal Elever i Skoleaaret 1880—81 i:					Antal Elever der har underkastet sig Middelskoleexamen.				Antal Lærere.	Antal Lærere i Skoleaaret.	Samtlige Udgifter i Skoleaaret.		
	Latin-Gymnasiet.	Real-Gymnasiet.	Middelskolen.	Forberedelsesskolen.	Tilsammen.	Latinlinien.	Bngelsk-linien.	deraf Piger.						
Antal Klasser.	Latin-Gymnasiet.	Real-Gymnasiet.	Middelskolen.	Forberedelsesskolen.	Tilsammen.	Latinartium.	Realartium.	Latinlinien.	Bngelsk-linien.	deraf Piger.	Antal Lærere.	Antal Lærere i Skoleaaret.	Kr.	
17 offentlige Skoler for den høiere Almindelige dannelsen . . . . .	177 <sup>1)</sup>	274	132	2 596	517	3 519	66	30	186	241	45	255	11	659 375
3 private Latin- og Realskoler	65	148	132	987	357	1 624	45	35	94	84	6	80	13	?
27 kommunale Middelskoler .	183	-	-	2 229	732	2 961	-	-	24	236	58	188	29	408 177
Tilsammen	425	422	264	5 812	1 606	8 104	111	65	304	561	109	523	53	1 067 492

Det gennemsnitlige Elevantal i hver Klasse var saaledes i de offentlige Skoler omtr. 20, i de private 25 og i de kommunale omtr. 16. Inden Skolernes forskellige Afdelinger var Elevantallet gennemsnitlig i hver Klasse:

	i de offentlige.	i de private.	i de kommunale.
i Latin-Gymnasierne . . . . .	8	18	-
- Real-Gymnasierne . . . . .	9	22	-
- Middelskolen . . . . .	24	26	16
- Forberedelsesskolen . . . . .	28	25	18

<sup>1)</sup> Derhos en praktisk Realklasse med 8 Elever.

Af Middelskolens Elever tilhørte:

i de offentlige Skoler	692	Latin-	og	636	Engelsklinien.
i de private	—	268	—	—	236
i de kommunale	—	80	—	—	862

Det overveiende Antal Elever paa Engelsklinien i de kommunale Middelskoler er en naturlig Følge af at de fleste af disse Skoler (17) kun opretholde denne Linie.

Af de tilsammen 183 Elever, der afgik til Universitetet, bestod 176 Examen artium. Middelskolens Afgangsexamen bestodes af 865 unge Mennesker, hvoraf 185 Privatister.

I de forløbne 5 Aar har 3 128 underkastet sig Middelskoleexamen, nemlig ved:

de offentlige Skoler:

	paa Latin- linien.	paa Engelsk- linien.	Tilsammen.	deraf Piger.
i 1877.....	93	108	201	5
- 1878.....	91	153	244	33
- 1879.....	113	191	304	49
- 1880.....	145	235	380	83
- 1881.....	186	241	427	45
	628	928	1 556	215

de private Skoler:

i 1877.....	44	63	107	12
- 1878.....	59	81	140	21
- 1879.....	73	85	158	11
- 1880.....	66	91	157	5
- 1881.....	94	84	178	6
	336	404	740	55

de kommunale Middelskoles:

i 1877.....	3	47	50	1
- 1878.....	11	130	141	14
- 1879.....	8	147	155	22
- 1880.....	12	214	226	58
- 1881.....	24	236	260	58
	58	774	832	153
Tilsammen ved samtlige Skoler	1 022	2 106	3 128	423



Som det sees har over  $\frac{2}{3}$  af det samlede Antal underkastet Examen paa Engelsklinien. Antallet af unge Mennesker, der underkaster sig Middelskole-examen, er derhos voxet Aar for Aar, medens det samlede Antal i 1876 udgjorde 260, deraf 5 Piger, har det i de følgende Aar udgjort:

	i 1877	358	deraf	18	Piger.
-	1878	525	-	68	—
-	1879	617	-	82	—
-	1880	763	-	146	—
-	1881	865	-	109	—

De samlede Udgifter til de offentlige Almenskoler og de kommunale Middelskoler udgjorde i 1880—81 Kr. 1 067 492, hvorefter hvert Barns Undervisning i disse Skoler kostede omtrent Kr. 164,00, eller særskilt i de offentlige Skoler omtr. Kr. 187,00, i de kommunale omtr. Kr. 131,00.

Af Udgifterne dækkedes ved de offentlige Skoler Kr. 287 344,00 og i de kommunale Kr. 220 539,00 ved Skolepenge, der altsaa udgjorde henholdsvis omtr. Kr. 81,00 og Kr. 75,00 aarlig for Elev.

## 2. Kommunale Borgerskoler, høiere Almeskoler i Byerne, Pigeskoler, samt private Gutte- og Pigeskoler.

I 1875 fandtes der af Skoler af heromhandlede Slags 105, med tilsammen 9 103 Elever, hvoraf 2 937 Gutter og 6 166 Piger.

Under Henvisning til de i efterstaaende Tabel 11 om disse Skoler indeholdte Oplysninger, hid sættes her en Rekapitulation for Riget af de i Tabellen meddelte Opgaver:

Skolernes Art.	Antal Skoler.	Antal Klasser.	Antal Elever.			Hvormange Elever har fuldendt Skolens Kursus.		Antal Lærere.	Antal Lærereinder.	Skolernes Udgifter.
			Gutter	Piger.	Tils.	Gutter	Piger			
<b>a. Kommunale:</b>										Kr.
Gutteskoler . . . . .	5	17	300	-	300	30	-	15	-	45 879
Pigeskoler . . . . .	12	48	-	758	758	-	54	35	44	88 001
Førene Gutte- og Pigeskoler . . . . .	11	37	298	228	526	41	37	28	10	47 508
	28	102	598	986	1 584	71	91	78	54	173 388
<b>b. Private:</b>										
Gutteskoler . . . . .	4	16	277	-	277	15	-	14	5	-
Pigeskoler . . . . .	50	294	-	4 648	4 648	-	333	176	323	-
Førene Gutte- og Pigeskoler . . . . .	15	60	368	433	801	39	24	29	25	-
	69	370	645	5 081	5 726	54	357	219	353	-
Kommunale og private Skoler tils. .	97	472	1 243	6 067	7 310	125	448	297	407	173 388

Ligesom Antallet af disse Skoler i Femaaret er aftaget saaledes er ogsaa Elevantallet formindsket med 1793. Denne Nedgang i Elevantal falder omtrent udelukkende paa Gutterne og hidrører fra flere kommunale Skolers Overgang til Middelskoler samt antagelig fra at disse have trukket Elever ogsaa fra de private Gutteskoler. Det gjennemsnitlige Elevantal i disse Skoler var omtrent 15.5 mod 17.1 i 1875.

Af det hele Antal Skoler var 28 kommunale og 69 private imod i 1875 henholdsvis 32 og 73. Af de private Skoler var 50 Pigeskoler, 15 forenede Gutte- og Pigeskoler og kun 4 udelukkende Gutteskoler. Antallet af kommunale Pigeskoler, der i 1875 var 2, er i Femaaret steget til 12, medens samtidig Gutteskolernes Antal er aftaget fra 10 til 5.

Som det sees er Pigernes Undervisning fremdeles for den væsentligste Del overladt til Private, navnlig i de større Byer samt Byer hvor der findes Stats-skoler eller kommunale Middelskoler. Ved nogle af disse sidste Skoler undervises dog ogsaa i de lavere Klasser Gutter og Piger sammen.

Med Hensyn til Skolernes indre Ordning bemærkes, at da Middelskole-examen mere og mere attraaes som Afslutning paa Skolegangen saavel for Gutter som Piger og derhos i flere Tilfælde fordres som Modenhedsprøve, baade af det offentlige og af Private, er efterhaanden heromhandlede Skolers Undervisning ordnet efter Middelskolens Plan, saaat Eleverne ved et kortere Kursus ved en Middelskole kunne absolvere dennes Afgangsexamen.

Angaaende Udgifterne ved de private Skoler har man ingen tilforladelige Oplysninger modtaget. De kommunale Skolers Udgifter udgjorde til 28 Skoler Kr. 173 388 (mod i 1875 til 32 Skoler Kr. 209 448) hvoraf til kommunale Pigeskoler Kr. 88 001 mod i 1875 Kr. 10 288.

---

### III. Om Uddannelse af Lærere.

---

Af de i 1875 bestaaende Anstalter for Uddannelse af Lærere for Almueskolen er i Femaaret 3 Lærerskoler nedlagt, nemlig Søgnes i 1878, Nedre Tele-markens, Skiens og Bamble Provstiers samt Voldens Lærerskole i 1880.

Antallet af Seminarier var altsaa i 1880 uforandret 6, men af Læreskoler 5 (deri medregnet Hvideseids Seminarium).

Søgningen til Seminarierne har i Femaaret været i stærk Stigning.

Antallet af Aspiranter der søgte Optagelse udgjorde:

a. ved Seminarierne:

	anmeldte Aspiranter.	deraf bestod Optagelses- prøven.	blev optaget.
1876—77 . . . . .	294	211	148
1877—78 . . . . .	437	320	199
1878—79 . . . . .	424	315	208
1879—80 . . . . .	480	327	216
1880—81 . . . . .	518	376	195

b. ved Lærerskolerne:

1876—77 . . . . .	251	197	163
1877—78 . . . . .	240	193	155
1878—79 . . . . .	216	175	143
1879—80 . . . . .	183	142	140
1880—81 . . . . .	109	94	94

For at imødekomme den tilstedeværende Trang til den fuldkomnere Læreruddannelse, som Seminarierne giver, samt for at erstatte den Afgang i Antallet af uddannede Lærere, som den besluttede suksessive — i Femaaret allerede paa-begyndte — Nedlæggelse af Lærerskolerne maatte forudsees at ville medføre, blev der i 1877 oprettet Parallelklasse ved Hamars og i 1878 ved Kristianssands og Stordøens Seminarier, saaledes at der ved hvert af disse Seminarier hvert andet Aar optoges et dobbelt Antal Elever i 1ste Klasse.

Antallet af Elever var:

i 1876—77 i Seminarierne	292	i Lærerskolerne	158
- 1877—78 -	—	345 -	—
- 1878—79 -	—	399 -	—
- 1879—80 -	—	420 -	—
- 1880—81 -	—	423 -	—
			106

Ved Askers, Klæbu, Tromsø og tildels Kristianssands Seminarier havde Eleverne fri Bolig i Seminariets Bygninger; ved Tromsø Seminar havde derhos som før 28 Elever tillige for en Del frit Underhold, hvorhos Udgifterne for 12 Elever ved dette Seminarium helt ud bestredes af Finnefondet.

I 1876 til 1881 dimitteredes:

	fra Seminarierne.	fra Lærerskolerne.	tils.
1876—77	135	109	244
1877—78	141	161	302
1878—79	181	98	279
1879—80	200	73	273
1880—81	218	77	295
	<u>tils. 875</u>	<u>518</u>	<u>1 393</u>

Tilgangen af Lærere har saaledes gennemsnitlig været 278 aarlig, deraf 175 fra Seminarierne og 103 fra Lærerskolerne mod i foregaaende Femaar henholdsvis 191, 122 og 69 aarlig.

Samtidig er som ovenfor oplyst 556 Lærere afgaaede fra Almueskolens Tjeneste, hvorhos Antallet af Lærere ved Almueskolen i By og Land er forøget i Femaaret med 181. Endelig havde 79 af Dimittenderne allerede inden sin Optagelse paa Læreanstalten Ansættelse som Lærere. Af de 1 393 dimitterede Lærere har altsaa tilsammen 816 i Femaaret faaet Ansættelse ved Almueskolen. Af Resten er naturligvis en stor Del ansatte ved private Skoler, ved kommunale Middelskoler, hvoraf flere er oprettede i Femaaret, samt ved Amts- og Folkehøiskoler, men Tilgangen af nye Lærerkrafter har dog vistnok været betydelig større end Behovet. Det maa dog bemærkes, at Opgaverne over afgaaede Lærere ikke er ganske fuldstændig navnlig for Byernes vedkommende og at ikke ganske faa unge Mænd søge Seminarierne, uden nogensinde at have tænkt paa at indtræde i Skolens Tjeneste, men alene i Hensigt at dygtiggjøre sig til andre Livsstillinger.

Ved Seminarierne virkede 25, ved Lærerskolerne 13 Lærere, deraf henholdsvis 13 og 5 med akademisk Dannelse. Samtlige Udgifter ved Seminarierne udgjorde i 1880—81 Kr. 104 868 og ved Lærerskolerne Kr. 11 482, hvoraf henholdsvis Kr. 92 299 og Kr. 11 085 udrededes af offentlige Midler.

I 1880 blev der til forsøgsvis Indførelse af Undervisning i Haandarbejde ved Seminarierne bevilget Kr. 500, hvilket Beløb blev fordelt mellem Askers og Kristianssands Seminarier, hvor kortere Kursus har været afholdt for endel af disse Seminariers Elever.

I Henhold til Lov af 22de Mai 1869 og Reglement af 16de Novbr. 1871 har der i Femaaret været afholdt praktiske Kurser for Lærerindeprøver af høiere Grad i Kristiania, Kristianssand, Bergen og Trondhjem, samt af lavere Grad dels i Byerne dels i Landdistrikterne i samtlige Stifter. Følgende Antal Lærere har underkastet sig fuldstændig Prøve (theoretisk og praktisk).

	af 1ste (høiere Grad).	af 2den (lavere Grad).
i 1876—77	25	69
- 1877—78	34	97
- 1878—79	50	164
- 1879—80	41	124
- 1880—81	80	105
	<u>tilsam. 230</u>	<u>559</u>

Samtidig er Antallet af Lærerinder steget ved Almueskolen i Landdistrikterne fra 54 til 140, deraf med Lærerindeexamen 104 mod 8 i 1875, og i Byerne fra 258 til 438, eller med tilsammen 266. En større Del af de udeexaminede Lærerinder gaar til de private Pigeskoler eller tage ud som Guvernanter, hvorhos der til Smaa børns skoler, hvis Antal er steget med 98, udkræves endel Lærerinder navnlig af 2den Grad.

Udgifterne ved de i 1880—81 afholdte Lærerindekurser og Prøver har i det hele udgjort Kr. 10 798, hvoraf af offentlige Midler Kr. 9 198.

Foruden disse ved offentlig Foranstaltning uddannede Lærerinder, har der ved Nissens Pigeskole været afholdt theoretiske og praktiske Kurser for Uddannelse af Lærerinder, navnlig som Guvernanter og for de høiere Pigeskoler.

Navnlig for at dygtiggjøres til paa tilfredsstillende Maade at overtage Undervisningen i Aftenskolerne, dels af Hensyn til Indførelsen af det nye Mynt- Maal- og Vægtsystem, er der i Aarene 1877, 1878 og 1880 i samtlige Stifter afholdt Instruktionskurser for Almueskolens Lærere navnlig i Landdistrikterne. 2 à 300 Lærere have i hvert af de anførte Aar modtaget 5 à 6 Ugers Undervisning ved de nævnte Kurser, hvortil der af Oplysningsvæsenets Fond har været bevilget Kr. 12 000, Kr. 12 000 og Kr. 14 000. Beløbene har været fordelt mellem Stifterne saaledes, at der er ydet det tredobbelte af, hvad Amtsformandskaberne har bevilget i samme Øiemed.

Af Lærere for de offentlige Skoler for den høiere Almendannelse, private Latin og Realskoler samt kommunale Middelskoler har i 1876—80 48 underkastet sig Examen ved Universitetet, nemlig 5 Reallærerexamen (i 1876), 29 sproglig-historisk og 14 mathematisk-naturvidenskabelig Lærerexamen. Af de ved de offentlige Skoler for den høiere Almendannelse ansatte Lærere er i Femaaret afgaaet 15 med filologisk og 6 med realistisk Uddannelse, derhos er Antallet af de som Embedsmænd ansatte Lærere forøget med 29, og de som Klasselærere ansatte med 5. Staten har altsaa i det hele havt Brug for 55 Lærere til de offentlige Skoler. Af disse Poster er 18 besat med Filologer og Realister, der i Femaaret 1876—80 have underkastet sig Lærerexamen, nemlig 11 Filologer og 7 Realister.

For at uddannes som Lærere i Gymnastik har aarlig 9 civile Elever deltaget i Centralskolens Kursus, til hvis fuldstændige Gjennemgaaelse der udkræves 2 Aar.

---

#### IV. Skoler for døvstumme, blinde og aandsvage Børn.

Antallet af Skoler for døvstumme var i 1880 det samme som i 1875, nemlig det offentlige Institut i Trondhjem samt de private i Kristiania, Kristiansand og Bergen. Undervisningen i det førstnævnte dreves væsentlig efter Tegnmethode, i de private dels efter Tegn- dels efter Talemethode.

Antallet af Elever, der ved Udgangen af 1875 var 245, udgjorde 298 i 1880 nemlig:

i det offentlige Institut i Trondhjem . . . . .	74
- Kristiania Institut . . . . .	110
- Kristianssands Institut . . . . .	58
- Bergens Institut . . . . .	57

Til Døvtummeundervisningen udredede Staten i 1880—81 til Trondhjems Institut, hvor de samlede Udgifter udgjorde Kr. 31 485,00 . . . . .	Kr. 10 728,00
til Kristiania Institut . . . . .	2 000,00
- Kristianssands Institut . . . . .	2 000,00
- Stipendier ved samme Institut . . . . .	720,00
- Bergens Institut . . . . .	2 000,00

Kr. 17 448,00

Paa Stortinget i 1880 blev derhos bevilget Kr. 3 000 til Oprettelse af 2 Døvtummeinstituter, et paa Hamar og et i Kristiania. Intet af disse Instituter traadte dog i Virksomhed i 1880.

Landets eneste Undervisningsanstalt for Blinde, Blindeinstituttet i Kristiania havde i 1880 41 Elever, mod 38 i 1875. Udgifterne derunder Elevernes Underhold udgjorde omtrent Kr. 25 000, til hvis Dækkelse Staten ydede et Bidrag af Kr. 5 600 og Foreningen for Blinde omtrent Kr. 5 800. Forøvrigt bestredes Udgifterne væsentligst ved Kontingent for Eleverne. Blindeforeningens Formue udgjorde ved Udgangen af 1880 Kr. 165 693, deri indbefattet Værdien af Blindeinstituttets Tomt og Bygninger.

Den første Skole for aandsvage Børn oprettedes i 1876 paa Vestheim ved Kristiania af Døvtummelærer H. Hansen og Kand. filos. I A. Lippestad. Skolen begyndte med 6 Elever, 4 Gutter og 2 Piger. I 1878 blev Skolen delt i to særskilte Skoler, en for Gutter og en for Piger, idet Kand. Lippestad overtog Pigerens Undervisning og oprettede „Institutet for aandelige abnorme Piger“ paa Torshaug ved Kristiania, medens Institutet for Gutter fortsatte sin Virksomhed paa Vestheim. Ved Adskillelsen havde Gutteskolen 28, Pigeskolen 17 Elever. I 1880 havde Gutteskolen 61 Elever, hvoraf 44 interne og 17 eksterne, Pigeskolen 47, 38 interne og 9 eksterne Elever. Som Tilskud til Driften af Institutet paa Vestheim bevilgede Stortinget i 1877 Kr. 2 400. Efter af Skolen var bleven delt, fik hver Afdeling et Statstilskud af Kr. 2 400. Dette Statsbidrag er efterhaanden forhøiet saaledes, at hver af Skolerne for Budgetaaret 1880—81 oppebar et Statsbidrag af Kr. 4 800. Som Betingelse for Statsbidraget er opstillet, at et vist Antal Elever nyder en af Kirkedepartementet bestemt Moderation i Betalingen for Opholdet ved Skolen. Saadan Moderation har i 1880 været tilstaaet 40 Gutter og 40 Piger med Kr. 96 aarlig hver.

Den i forrige Femaarsberetning omtalte til Kristiania Almueskoler knyttede Undervisning af abnorme, Kristiania Kommune tilhørende Børn, har været fortsat ogsaa i de sidst forløbne 5 Aar. Ved forøget Bevilgning af Kristiania Kommune nyder nu 60 Børn godt af denne Undervisning.

## V. Fagskoler.

Angaaende de under Kirke-Departementets Overbestyrelse staaende Fagskoler hidsættes følgende Oplysninger:

Antallet af offentlige Tegneskoler der i 1875 udgjorde 13, var ved Udgangen af 1880 11, deri medregnet den kgl. Tegneskole i Kristiania. Bergens offentlige Tegneskole er nemlig bleven forenet med den tekniske Elementerskole sammesteds, og de offentlige Tegneskoler i Kristianssand og Stavanger ere omdannede til tekniske Aftenskoler. Paa den anden Side er en ny Tegneskole oprettet paa Hamar.

Angaaende de offentlige Tegneskoler hidsættes følgende Oplysninger for 1880—81:

	Antal Elever.	Skolens Udgifter.	Statsbidrag til Udgifternes Bestridelse.
		Kr.	Kr.
Den kongelige Tegneskole i Kristiania . . .	723	32 727	23 600
Drammens Tegneskole . . . . .	117	3 284	1 600
Fredrikshalds Do. . . . .	86	2 962	1 400
Fredriksstads Do. . . . .	60	2 131	1 000
Skien's Do. . . . .	69	1 551	700
Aalesunds Do. . . . .	38	758	379
Kristianssunds Do. . . . .	23	786	393
Molde Do. . . . .	38	645	320
Trondhjems Do. . . . .	95	3 695	1 000
Tromsø Do. . . . .	40	1 268	634
Hamars Do. . . . .	28	800	400
	1 315	50 607	31 426

Af de 723 Elever der søgte den kgl. Tegneskole i Kristiania deltog 560 i Aftenundervisningen og 163 i de Kurser for Dagundervisning, som blev afholdte i Skoleaarets Løb, nemlig:

1 Kursus for Herrer	med	27 Elever.
2 Kurser - Damer	-	115 —
1 Kursus - Lærerinder	-	21 —

Derhos har der ved denne Skole været holdt Forelæsninger over Perspektivlære og givet Undervisning i Perspekttegning til 45 af Skolens Elever, hvorhos der for Eleverne af Bygningsklassen holdtes Foredrag over Bygningslæren. I Bogholderi og Handelsregning modtog 42 Elever Undervisning.

Overbestyrelsen over de tekniske Elementærskoler, de tekniske Aftenskoler og den kvindelige Industriskole i Kristiania samt Befatningen

med Foranstatninger til Husflidens Fremme blev i 1878 henlagt til Kirke-Departementet.

Angaaende de førstnævnte Skoler, der ere oprettede, i Trondhjem i 1870, i Kristiania i 1873 og i Bergen i 1875, hidsættes efter de modtagne Indberetninger følgende Oplysninger for 1880—81.

	Antal Elever.			Udexam- nerede.	Skolens Udgifter.	Statsbi- drag.
	faste.	hospite- rende.	tils.			
					Kr.	Kr.
Trondhjems tekniske Lærean- stalt . . . . .	44	16	60	26	40 445	16 000
Kristiania tekniske Skole . . .	39	9	48	11	24 250	10 000
Bergens — Do. . . .	20	14	34	—	30 288	10 000
	103	39	142	37	94 983	36 000

Derhos har den med Bergens tekniske Skole forbundne tekniske Søndags- og Aftenskole, (den forrige offentlige Tegneskole) været besøgt af 194 Elever. Af disse Elever har 82 modtaget Undervisning i Tegning alene, 85 i Tegning samt et eller flere af Skolens øvrige Fag (Norsk, Regning med Bogførsel, Geometri, Modellering) 27 i forskellige Fag uden Tegning.

Af de to i 1880 bestaaende tekniske Aftenskoler oprettedes Stavangers i 1877, Kristianssands i 1879. Disse Skolers Formaal er at meddele de for Haandværk- og lignende Industri nødvendigste Kundskaber og Færdigheder. Skolerne har et treaarigt Kursus, der for de to første Aar er fælles for alle Elever, men det 3die Aar deles i 3 særskilte Kurser for:

1. Arbeidere for det almindelige Haandværk.
2. Arbeidere i mekanisk Industri og
3. (ved Stavangers Skole) for Arbeidere i kemisk Industri, (ved Kristianssands Skole) for Bygningshaandværkere.

Stavangers Skole har i 1880—81 været besøgt af 78 Elever, Kristianssands af 42. Udgifterne har i samme Tid udgjort ved førstnævnte Skole Kr. 4 568 og ved sidstnævnte Kr. 6 102, hvortil Staten bidrog henholdsvis Kr. 2 000 og Kr. 2 700.

Med Kristianssands tekniske Aftenskole var forbunden to Handelsklasser, der søgtes af tilsammen 22 Elever.

Den kvindelige Industriskole i Kristiania blev oprettet i 1875. I 1876 bevilgedes Skolen et Statsbidrag af Kr. 3 600, hvilket Bidrag senere er forhøjet til Kr. 10 000. I 1880 havde Skolen 81 faste Elever, hvorhos 105 Elever søgte den som en Underafdeling med Skolen forbundne Reutlingerskole, hvori undervises i Brodering og finere Haandarbejder. Skolens Udgifter udgjorde i 1880—81 Kr. 23 632.



Den første Foranstaltning til Husflidens Fremme blev truffet i 1873, da Storthinget bevilgede Kr. 2 000 i dette Øiemed. Beløbet blev for det nævnte Aar og i de følgende Aar anvendt dels til Stipendier for vordende Husflidslærere dels til Understøttelse af den af Husflidslærer Øde oprettede Husflidsskole i Drammen. I 1880 blev denne Bevilgning forhøiet til Kr. 4 500, hvoraf Kr. 2 000 som Bidrag til ovennævnte Skole og Kr. 2 500 til Stipendier for vordende Husflidslærere. Ødes Skole søgtes i 1880—81 af 30 Elever, hvoraf 21 oppebar Stipendier.

---

Universitetet, der tildels maa betragtes som en Fagskole for Uddannelsen af en stor Del af Landets Embedsmænd, havde i 1880—81 53 Professorer og ca. 750 Studerende nemlig:

Theologer . . . . .	100
Jurister . . . . .	220
Medicinere . . . . .	170
Filologer . . . . .	70
Realstuderende . . . . .	30
Mineraloger . . . . .	7
Studerende til examen phisopicum . . . . .	ca. 163

---

ca. 750

Universitetets Udgifter udgjorde i 1880—81 Kr. 511 611, hvoraf Kr. 226 427 dækkedes ved Tilskud af Statskassen og Kr 210 000 med Bidrag af Oplysningsvæsenets Fond.

---

Sluttelig hidsættes en Oversigt over Udgifterne til Skolevæsenet i Aaret 1880 (Skoleaaret 1880—81).

## Oversigt

over Udgifterne til det offentlige Undervisningsvæsen i 1880.

	Samlet Udgift.	Deraf Bidrag af Statsmidler. <sup>1)</sup>
	Kr.	Kr.
A. Almueskolevæsenet:		
a. Det lavere Almueskolevæsen paa Landet:		
1. De mindre Skolekassers Udgifter .....	2 278 493	26 992
2. Kredsenes Udredelser i Penge .....	88 184 <sup>2)</sup>	—
3. Værdien af Lærernes Emolumenter samt Kirkesangerindtægter .....	458 708	—
4. Amtskolekassernes Udgifter .....	396 948 <sup>3)</sup>	363 996
b. Almueskolevæsenet i Byerne .....	1 054 448	4 064
c. De høiere Almueskoler paa Landet .....	20 316	2 933
d. Amtskoler og Aftenskoler .....	218 657 <sup>4)</sup>	168 464
e. Lønstillæg af Statskassen til Almueskolelærerne .....	489 928	489 928
B. Kommunale Borger- og Pigeskoler .....	173 388	13 346
C. Kommunale Middelskoler .....	408 117	61 878
D. Offentlige Skoler for den høiere Almendannelse .....	659 375	229 341
E. Stiftsseminarier .....	104 868	92 299
F. Lærerskoler .....	11 482	11 085
G. Uddannelse af Lærerinder .....	10 798	9 198
H. Uddannelseskurser for Almueskolelærere .....	19 244	15 633
I. Undervisning i Gymnastik og militære Øvelser .....	3 397	3 397
K. Institutter for Døvstumme, Blinde og abnorme Børn .....	72 805 <sup>5)</sup>	37 048
L. Pensioner af Statskassen til Almueskolelærere og deres Enker .....	128 644 <sup>6)</sup>	128 644
M. Udgifter ved Skoledirektørembederne .....	41 554	41 554
N. Tegneskole i Kristiania .....	32 727	23 600
O. Offentlige Tegneskoler udenfor Kristiania .....	17 880	7 826
P. Tekniske Elementærskoler samt tekniske Aftenskoler, den kvindelige Industriskole i Kristiania samt Husfidsskoler m. V. ....	129 285	50 700
Q. Universitetet .....	511 611	436 427
Tilsammen	7 331 947 <sup>7)</sup>	2 217 353

<sup>1)</sup> I de i denne Rubrik opførte Summer, indbefattes ogsaa nogle mindre betydelige Beløb, som ere udredede af Brændevinsafgiftskassen i Finnmarken.

<sup>2)</sup> Deri ikke medregnede Kredsenes Naturalydelse, hvis Værdi anslaaes til ca. Kr. 88 000.

<sup>3)</sup> Deraf til Alderstillæg Kr. 313 217.

<sup>4)</sup> Anført dels efter de modtagne Indberetninger, dels efter Amtsformandskabsforhandlinger og Bevilgninger.

<sup>5)</sup> Heri indaefattet Kr. 5 000 til Stipendier til Bestyrere, Lærere og Lærerinder ved abnorme Skoler.

<sup>6)</sup> De af Kommunerne udredede Pensioner ere indbefattede i det under A. 1. anførte Udgiftsbeløb.

<sup>7)</sup> Lægges hertil Udgifterne ved de private Skoler, forsaavidt de ere opgivne, Kr. 190 649 bliver den samlede Udgift Kr. 7 522 596.

# Tabeller,

der udvise Almueskolevæsenets Tilstand og økonomiske  
Forhold i Riget i Aaret 1880.

No. 1. Tabel, der stiftsvis og amtsvis udviser Almue-

No.	Stift.	1	2	3	4	5	6	7							
									Antal Skolekredse.	Deraf			Antal Skoler for ensligt beliggende Bosteder.	Antal Kredse, hvis Børn vare delte i særskilt mødende Afdelinger.	Disse Afdelingers Antal.
										i fast Lokale		paa Omgang.			
										Skolevæsenet tilhørende.	leiet.				
1.	Kristiania . . . . .	855	622	206	27	21	642	1 639							
2.	Hamar . . . . .	736	415	273	48	20	470	1 168							
3.	Kristianssand . . . . .	1 338	596	310	432	122	374	829							
4.	Bergen . . . . .	1 361	395	484	482	70	455	1 028							
5.	Trondhjem . . . . .	912	327	462	123	19	551	1 237							
6.	Tromsø . . . . .	1 148	205	815	128	19	368	797							
	Tilsammen	6 350	2 560	2 550	1 240	271	2 840	6 698							
	<b>Amt.</b>														
1.	Akershus . . . . .	220	190	23	7	8	191	533							
2.	Smaalene . . . . .	196	138	56	2	3	155	411							
3.	Buskerud . . . . .	280	178	90	12	6	165	376							
4.	Jarlsberg og Laurvig . . . . .	159	116	37	6	4	131	319							
5.	Kristians . . . . .	359	178	156	25	8	232	558							
6.	Hedemarken . . . . .	377	237	117	23	12	238	610							
7.	Bratsberg . . . . .	308	192	64	52	39	88	186							
8.	Nedenæs . . . . .	255	145	37	73	17	57	131							
9.	Lister og Mandal . . . . .	345	74	124	147	15	66	147							
10.	Stavanger . . . . .	430	185	85	160	51	163	365							
11.	Søndre Bergenhus . . . . .	625	201	207	217	30	225	520							
12.	Nordre Do. . . . .	507	120	209	178	26	148	327							
13.	Romsdal . . . . .	502	182	198	122	23	249	557							
14.	Søndre Trondhjem . . . . .	373	131	174	68	6	202	471							
15.	Nordre Do. . . . .	266	88	158	20	4	162	390							
16.	Nordland . . . . .	624	88	412	124	7	209	463							
17.	Tromsø . . . . .	385	57	326	2	6	107	222							
18.	Finmarken . . . . .	139	60	77	2	6	52	112							
	Tilsammen	6 350	2 560	2 550	1 240	271	2 840	6 698							

## skolevæsenets Tilstand i Rigets Landdistrikt i Aaret 1880.

8			9			10			11			12			13			14			15			16			17			18			19																																																																																																																																																																																																																																																																																																																
Antal			Antal skolepligtige Børn ved Aarets Udgang (§ 49, 1ste Passus).									Deraf						Samlet Antal Børn, for hvilke bestemte en kortere Skoletid end den lovbefalede 12 eller 9 Uger. Børn, som deltog i Kredsskolens frivillige Undervisning. (§ 7).			No.																																																																																																																																																																																																																																																																																																																												
Haandgjernings-skoler for Pigebørn.	almindelige Arbejdsskoler.	Smaa børns skoler.	som undervistes			som aldeles udeblev fra Skolen.	Tilsammen.	Gutter.	Piger.	Gutter.	Piger.	Gutter.	Piger.	Gutter.	Piger.	Gutter.	Piger.							Gutter.	Piger.	Gutter.	Piger.	Gutter.	Piger.	Gutter.	Piger.	Gutter.	Piger.	Gutter.	Piger.																																																																																																																																																																																																																																																																																																														
			i faste Skoler.	i Omgangsskoler.	udenfor Kredsskolen. (§ 50).																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																												
71	6	10	41 971	293	1 354	253	43 871	22 473	21 398	1 345	31 054	1.	32	5	54	30 617	1 004	949	438	33 008	16 762	16 246	1 718	11 271	2.	28	-	18	29 724	6 082	483	536	36 825	18 781	18 044	2 664	15 620	3.	7	2	4	27 949	7 843	268	122	36 182	18 474	17 708	2 057	2 454	4.	20	3	28	30 285	2 532	465	438	33 720	17 267	16 453	1 586	4 074	5.	12	2	12	24 712	1 914	498	979	28 103	14 580	13 523	18 960	333	6.	170	18	126	185 258	19 668	4 017	2 766	211 709	108 337	103 372	28 330	64 806		29	1	2	12 244	33	465	59	12 801	6 538	6 263	111	9 987	1.	21	2	4	10 683	12	214	43	10 952	5 701	5 251	170	8 425	2.	16	3	3	10 884	180	215	108	11 387	5 828	5 559	1 001	5 669	3.	5	-	1	8 160	68	460	43	8 731	4 406	4 325	63	6 973	4.	9	-	14	14 545	568	355	285	15 753	7 948	7 805	707	4 034	5.	23	5	40	16 072	436	594	153	17 255	8 814	8 441	1 011	7 237	6.	6	-	4	7 765	837	204	202	9 008	4 563	4 445	567	4 366	7.	2	-	1	7 422	1 145	143	147	8 857	4 459	4 398	270	5 916	8.	1	-	1	5 535	1 886	72	86	7 579	3 883	3 696	523	3 252	9.	19	-	12	9 002	2 214	64	101	11 381	5 876	5 505	1 304	2 086	10.	6	2	4	13 578	3 254	191	60	17 083	8 751	8 332	997	1 253	11.	1	-	-	9 945	2 955	39	47	12 986	6 619	6 367	707	781	12.	9	1	4	13 248	2 373	85	113	15 819	8 053	7 766	573	1 315	13.	11	1	13	11 465	1 349	249	135	13 198	6 748	6 450	851	2 482	14.	-	1	11	9 998	444	169	205	10 816	5 570	5 246	515	697	15.	9	1	-	13 364	1 835	308	411	15 918	8 240	7 678	9 801	247	16.	-	-	-	8 184	23	73	310	8 590	4 464	4 126	8 176	-	17.	3	1	12	3 164	56	117	258	3 595	1 876	1 719	983	86	18.	170	18	126	185 258	19 668	4 017	2 766	211 709	108 337	103 372	28 330	64 806	
29	1	2	12 244	33	465	59	12 801	6 538	6 263	111	9 987	1.	21	2	4	10 683	12	214	43	10 952	5 701	5 251	170	8 425	2.	16	3	3	10 884	180	215	108	11 387	5 828	5 559	1 001	5 669	3.	5	-	1	8 160	68	460	43	8 731	4 406	4 325	63	6 973	4.	9	-	14	14 545	568	355	285	15 753	7 948	7 805	707	4 034	5.	23	5	40	16 072	436	594	153	17 255	8 814	8 441	1 011	7 237	6.	6	-	4	7 765	837	204	202	9 008	4 563	4 445	567	4 366	7.	2	-	1	7 422	1 145	143	147	8 857	4 459	4 398	270	5 916	8.	1	-	1	5 535	1 886	72	86	7 579	3 883	3 696	523	3 252	9.	19	-	12	9 002	2 214	64	101	11 381	5 876	5 505	1 304	2 086	10.	6	2	4	13 578	3 254	191	60	17 083	8 751	8 332	997	1 253	11.	1	-	-	9 945	2 955	39	47	12 986	6 619	6 367	707	781	12.	9	1	4	13 248	2 373	85	113	15 819	8 053	7 766	573	1 315	13.	11	1	13	11 465	1 349	249	135	13 198	6 748	6 450	851	2 482	14.	-	1	11	9 998	444	169	205	10 816	5 570	5 246	515	697	15.	9	1	-	13 364	1 835	308	411	15 918	8 240	7 678	9 801	247	16.	-	-	-	8 184	23	73	310	8 590	4 464	4 126	8 176	-	17.	3	1	12	3 164	56	117	258	3 595	1 876	1 719	983	86	18.	170	18	126	185 258	19 668	4 017	2 766	211 709	108 337	103 372	28 330	64 806																																																																																												

No. I. Tabel, der stiftsvis og amtsvis udviser Almue-

No.	Stift.	20	21	22	23	24	25	26	27
		Gutter, som veilededes i Gymnastik og militære Øvelser (§ 5).	Børn, som i de faste Skolers Kredse havde længere Vei til Skolestedet end $\frac{1}{4}$ Mil.	Samlet Antal lovbefalede Skoledage, i hvilke alle de skolepligtige, skole-søgende Børn tilsammen skulde have søgt Skolen.	Deraf forsømte.	Antal Lærere.	Hvornange af disse havde bestaaet lovbefalet Lærerprøve, § 63, 1ste Punktum.	Antal Lærerinder, ansatte ved Kredsskolen.	Hvornange af disse havde bestaaet lovbefalet Prøve.
1.	Kristiania . . . . .	986	2 270	2 268 490	326 441	636	592	30	13
2.	Hamar . . . . .	838	2 068	1 757 328	233 184	460	389	19	12
3.	Kristianssand . . . . .	228	987	2 233 713	433 429	765	686	33	26
4.	Bergen . . . . .	21	825	2 218 761	204 680	637	592	15	13
5.	Trondhjem . . . . .	134	2 856	1 914 977	187 309	512	470	38	37
6.	Tromsø . . . . .	215	4 388	1 256 406	215 698	380	358	5	3
	Tilsammen	2 422	13 394	11 649 675	1 600 741	3 390	3 087	140	104
	<b>Amt.</b>								
1.	Akershus . . . . .	357	1 003	660 429	88 352	177	168	5	4
2.	Smaalenene . . . . .	247	601	571 581	76 456	147	140	8	3
3.	Buskerud . . . . .	268	509	602 636	93 542	179	160	14	5
4.	Jarlsberg og Laurvig . .	114	157	433 844	68 091	133	124	3	1
5.	Kristians . . . . .	164	632	830 809	122 030	217	178	6	3
6.	Hedemarken . . . . .	674	1 436	926 519	111 154	243	211	13	9
7.	Bratsberg . . . . .	27	457	517 133	127 998	202	193	2	1
8.	Nedenæs . . . . .	134	258	551 674	139 142	171	148	26	21
9.	Lister og Mandal . . . .	67	130	479 006	75 681	172	147	1	-
10.	Stavanger . . . . .	-	142	685 900	90 608	220	198	4	4
11.	Søndre Bergenhus . . . .	21	289	1 025 967	101 877	299	272	14	12
12.	Nordre Do. . . . .	-	344	827 800	77 340	236	226	-	-
13.	Romsdal . . . . .	15	740	918 276	83 361	247	221	16	16
14.	Søndre Trondhjem . . . .	11	702	723 718	60 345	207	192	8	8
15.	Nordre Do. . . . .	108	1 606	637 977	69 066	160	151	15	14
16.	Nordland . . . . .	140	2 205	742 229	122 555	216	204	2	1
17.	Tromsø . . . . .	-	1 233	327 292	59 710	100	96	2	1
18.	Finmarken . . . . .	75	950	186 885	33 433	64	58	1	1
	Tilsammen	2 422	13 394	11 649 675	1 600 741	3 390	3 087	140	104

## skolevæsenets Tilstand i Rigets Landdistrikt i Aaret 1880.

28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	No.
Lærernes og Lærerindernes samlede Antal Skoleuger.		Antal Lærere, som havde Alderstillæg.		Antal Lærere, som havde Familiebolig			Antal Lærere, som tillige vare Kirkesangere.	Deres Pengeindtægt som Kirkesangere.	Lærernes og Lærerindernes samlede Indtægt for Aaret, Kirkesangerindtægterne medregnede.		
lovbefalede.	frivillige.	af 1ste Grad.	af 2den Grad.	med Jordvei, hvor- paa kan fødes mindst 2 Kjør.	med mindre Jordvei.	uden Jordvei.			Kontant.	Antagen Pengeværdi af Natural- ydelser.	
17 476	6 696	117	401	148	196	144	160	49 228			467 165
13 457	1 710	77	294	134	77	93	102	16 311	275 314	39 945	2.
19 148	4 619	131	379	71	64	238	166	37 100	380 688	57 988	3.
20 233	491	120	357	71	26	31	170	24 220	322 120	34 037	4.
15 523	561	90	329	82	38	104	139	14 409	265 367	45 424	5.
12 605	109	59	184	83	28	30	99	26 115	264 187	32 114	6.
98 442	14 186	594	1 944	589	429	640	836	167 383	1 974 841	291 325	
5 193	1 689	26	127	52	88	26	47	13 453	130 343	32 339	1.
4 375	1 404	24	96	39	50	29	37	11 172	107 656	19 873	2.
4 712	1 737	37	96	33	26	43	39	8 153	118 168	14 378	3.
3 196	1 866	30	82	24	32	46	37	16 450	110 998	15 227	4.
6 315	586	37	140	79	21	47	59	6 640	117 007	19 385	5.
7 142	1 124	40	154	55	56	46	43	9 671	158 307	20 560	6.
4 499	1 102	35	98	19	7	46	47	9 137	94 087	11 205	7.
3 680	2 362	24	93	12	23	78	35	15 797	115 794	15 076	8.
4 539	733	37	70	15	16	47	35	6 678	80 010	14 005	9.
6 430	422	35	118	25	18	67	49	5 488	90 797	17 702	10.
9 680	277	55	174	32	6	16	73	13 924	163 775	12 713	11.
7 149	108	46	128	26	18	11	75	7 672	107 657	14 509	12.
7 935	226	49	146	37	11	25	66	6 699	122 014	18 996	13.
6 244	363	36	130	26	17	49	48	5 640	115 004	15 085	14.
4 748	78	24	108	32	12	34	47	4 694	79 037	18 158	15.
7 257	74	35	111	53	7	16	54	15 304	148 528	18 395	16.
3 332	1	15	45	23	2	4	26	6 644	65 830	9 848	17.
2 016	35	9	28	7	19	10	19	4 167	49 829	3 871	18.
98 442	14 186	594	1 944	589	429	640	836	167 383	1 974 841	291 325	

No. 2. Tabel, der stiftsvis og amtsvis udviser de mindre Skolekassers Ind-

		1	2	3	4	5	6	7	8
No.	Stift.	De mindre Skolekassers Indtægter i Aaret 1880.							
		Skatter og Afgifter.						Bøder.	Renter og andre Indtægter af Eien-domme og Aktiva.
		paa matrikule-rede Eien-domme.	personlig Skat, af Husmænd, Indrester og Tjenere.	paa Formue.	paa Næring.	af Værker, Brug og lign. Indretninger.	andre Skatter og Afgifter.		
		Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
1.	Kristiania . . . . .	87 033	22 520	157 304	186 649	43 603	2 737	109	11 910
2.	Hamar . . . . .	128 675	38 506	64 669	68 285	5 202	608	57	7 078
3.	Kristianssand . . . . .	88 576	11 057	83 351	181 164	20 112	3 918	78	3 708
4.	Bergen . . . . .	115 624	9 053	55 696	97 063	6 792	3 999	39	634
5.	Trondhjem . . . . .	72 261	53 986	44 648	74 337	2 233	6 683	71	4 242
6.	Tromsø . . . . .	6 944	11 385	52 963	172 098	1 665	3 692	300	1 465
	Tilsammen	499 113	146 507	458 631	779 596	79 607	21 637	654	29 037
	<b>Amt.</b>								
1.	Akershus . . . . .	32 944	10 121	34 839	47 809	14 195	461	11	3 636
2.	Smaalenene . . . . .	11 934	5 799	42 456	42 998	15 531	979	26	4 784
3.	Buskerud . . . . .	27 845	1 735	41 238	49 045	10 468	182	64	1 903
4.	Jarlsberg og Laurvik . . . . .	14 310	4 865	38 771	46 797	3 409	1 115	8	1 587
5.	Kristians . . . . .	49 780	16 740	23 070	26 779	2 766	420	6	2 675
6.	Hedemarken . . . . .	78 895	21 766	41 599	41 506	2 436	188	51	4 403
7.	Bratsberg . . . . .	36 041	6 473	16 391	29 730	5 655	521	67	2 055
8.	Nedenæs . . . . .	17 692	1 771	21 194	78 113	4 093	130	-	273
9.	Lister og Mandal . . . . .	16 923	-	15 846	38 805	712	2 158	7	771
10.	Stavanger . . . . .	17 920	2 813	29 920	34 516	9 652	1 109	4	609
11.	Søndre Bergenhus . . . . .	48 817	3 932	35 207	58 775	6 252	3 179	16	478
12.	Nordre Bergenhus . . . . .	46 919	4 241	16 275	26 149	540	432	7	120
13.	Romsdal . . . . .	40 904	11 979	15 476	32 496	-	1 702	42	2 303
14.	Søndre Trondhjem . . . . .	40 068	26 420	11 813	24 132	893	3 414	45	1 903
15.	Nordre Trondhjem . . . . .	11 177	16 467	21 573	29 848	1 340	1 955	-	72
16.	Nordland . . . . .	973	6 250	35 684	101 844	-	3 144	141	397
17.	Tromsø . . . . .	5 971	3 755	14 550	37 111	1 305	179	85	188
18.	Finmarken . . . . .	-	1 380	2 729	33 143	360	369	74	880
	Tilsammen	499 113	146 507	458 631	779 596	79 607	21 637	654	29 037



## tægter samt disses og Kredsenes Udgifter i Rigets Landdistrikt i Aaret 1880.

## De mindre Skolekassers Indtægter i Aaret 1880.

Bidrag af Amtsskolekassen.	Bidrag af Oplysningsvæsenets Fond.	Bidrag af det Nordlandske Kirke- og Skolefond.	Bidrag af Finnefondet.	Bidrag af Brændevinsafgiftskassen.	Andre Indtægters samlede Beløb.	Ialt ren Indtægt.	Optagne Laan.	Forskud af Regnskabsførerne eller andre.	Refusioner og Decisionsansvar.	Ialt Indtægt.	No.
Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	
31 332	800	-	-	-	23 830	567 827	24 424	25 795	2 614	620 660	1.
20 303	120	-	-	-	19 749	353 252	43 757	27 504	1 833	426 346	2.
17 928	2 982	-	-	-	11 699	424 573	21 394	17 398	7 817	471 182	3.
23 884	1 770	-	-	-	7 006	321 560	22 222	13 622	2 756	360 160	4.
22 722	72	873	-	-	12 280	294 408	16 803	10 539	2 100	323 850	5.
16 335	-	11 176	8 799	400	8 268	295 490	9 379	34 299	2 786	341 954	6.
132 504	5 744	12 049	8 799	400	82 832	2 257 110	137 979	129 157	19 906	2 544 152	
3 735	-	-	-	-	11 144	158 895	1 266	2 999	614	163 774	1.
10 392	-	-	-	-	1 816	136 715	4 158	8 825	57	149 755	2.
11 150	-	-	-	-	2 851	146 481	11 400	9 842	1 863	169 586	3.
6 055	800	-	-	-	8 019	125 736	7 600	4 129	80	137 545	4.
3 650	-	-	-	-	3 109	128 995	31 757	10 988	1 037	172 777	5.
16 653	120	-	-	-	16 640	224 257	12 000	16 516	796	253 569	6.
4 170	738	-	-	-	1 979	103 820	7 273	1 840	2 927	115 860	7.
2 774	152	-	-	-	3 157	129 349	5 600	3 705	2 207	140 861	8.
6 139	648	-	-	-	2 719	84 728	1 620	8 173	638	95 159	9.
4 845	1 444	-	-	-	3 844	106 676	6 901	3 680	2 045	119 302	10.
15 721	592	-	-	-	3 817	176 786	17 913	5 916	944	201 559	11.
4 142	932	-	-	-	2 153	101 910	1 600	6 075	468	110 053	12.
11 414	318	-	-	-	2 634	119 268	3 629	5 804	1 591	130 292	13.
7 100	-	195	-	-	5 459	121 442	8 848	4 236	1 471	135 997	14.
8 229	-	678	-	-	5 223	96 562	7 035	2 130	382	106 109	15.
4 776	-	5 068	-	-	3 572	161 849	7 079	12 645	1 202	182 775	16.
3 997	-	2 496	36	-	872	70 545	2 300	7 610	1 262	81 717	17.
7 562	-	3 612	8 763	400	3 824	63 096	-	14 044	322	77 462	18.
132 504	5 744	12 049	8 799	400	82 832	2 257 210	137 979	129 157	19 906	2 544 152	

No. 2. Tabel, der stiftsvis og amtsvis udviser de mindre Skolekassers Ind-

		1	2	3	4	5
No.	Stift.	De mindre Skolekassers Udgifter i Aaret 1880.				
		Lærerlønninger.	Kostholds- og Herberge-godtgjørelse.	Pensioner.	Lærerjord.	Opførelse eller Vedligeholdelse af Skolehuse.
		Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
1.	Kristiania . . . . .	219 095	129 308	3 954	12 931	71 131
2.	Hamar . . . . .	133 347	77 681	959	8 830	39 215
3.	Kristianssand . . . . .	223 178	73 097	767	733	48 818
4.	Bergen . . . . .	167 743	63 154	429	5 197	28 922
5.	Trondhjem . . . . .	129 902	56 145	830	3 241	35 045
6.	Tromsø . . . . .	119 173	70 679	1 754	1 762	25 184
Tilsammen		992 438	470 064	8 693	32 694	248 315
A m t.						
1.	Akershus . . . . .	66 880	32 421	1 182	1 790	15 326
2.	Smaalene . . . . .	50 936	31 222	672	3 680	14 140
3.	Buskerud . . . . .	55 964	36 186	883	5 330	19 142
4.	Jarlsberg og Laurvig . . . . .	45 315	29 479	1 217	2 131	22 523
5.	Kristians . . . . .	56 139	30 585	594	1 580	9 382
6.	Hedemarken . . . . .	77 208	47 096	365	7 250	29 833
7.	Bratsberg . . . . .	53 094	24 331	465	210	8 908
8.	Nedenæs . . . . .	67 843	17 579	230	-	16 499
9.	Lister og Mandal . . . . .	43 482	16 490	-	523	7 085
10.	Stavanger . . . . .	58 759	14 697	72	-	16 326
11.	Søndre Bergenhus . . . . .	82 289	36 383	357	3 196	21 570
12.	Nordre Do. . . . .	58 083	20 514	12	120	3 484
13.	Romsdal . . . . .	65 236	22 358	144	2 879	11 456
14.	Søndre Trondhjem . . . . .	52 255	24 982	706	1 004	15 829
15.	Nordre Do. . . . .	39 782	15 062	40	1 239	11 628
16.	Nordland . . . . .	65 624	42 181	1 066	446	5 975
17.	Tromsø . . . . .	29 198	17 223	580	601	5 077
18.	Finmarken . . . . .	24 351	11 275	108	715	14 132
Tilsammen		992 438	470 064	8 693	32 694	248 315

## tægter samt disses og Kredsenes Udgifter i Rigets Landdistrikt i Aaret 1880.

6	7	8	9	10	11	12	13	
De mindre Skolekassers Udgifter i Aaret 1880.								
Leje af Skolelokaler.	Anskaffelse af Bøger og andre Læremidler.	Regnskabsfører og Administration.	Renter.	Andre Udgifters samlede Beløb.	Ialt ren Udgift.	Afdrag.	Tilbagebetalte Forskud.	No.
Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	
13 180	8 878	6 585	24 360	42 150	531 572	43 977	28 673	1.
16 391	7 014	3 578	11 731	23 294	322 040	38 784	44 058	2.
11 299	10 709	4 134	10 336	26 580	409 651	29 090	17 085	3.
11 916	5 165	2 439	5 919	12 304	303 188	18 735	11 937	4.
28 364	7 685	2 555	4 613	17 800	286 180	7 497	11 660	5.
22 122	6 018	6 395	4 617	17 816	275 520	12 259	24 970	6.
103 272	45 469	25 686	61 576	139 944	2 128 151	150 342	138 333	
1 100	2 420	2 261	8 809	13 236	145 425	15 731	1 990	1.
3 990	1 748	1 532	6 621	11 006	125 547	11 072	10 767	2.
4 716	1 938	1 459	3 069	10 375	139 062	8 819	11 851	3.
3 374	2 772	1 333	5 861	7 533	121 538	8 355	4 065	4.
7 713	3 771	1 316	5 693	7 335	124 108	24 090	10 916	5.
8 678	3 243	2 262	6 038	15 959	197 932	14 694	33 142	6.
2 853	2 973	1 162	1 436	6 730	102 162	6 348	3 416	7.
1 339	2 450	1 023	5 989	9 951	122 903	10 034	3 592	8.
4 820	2 281	1 080	1 399	5 470	82 630	4 768	5 783	9.
2 287	3 005	869	1 512	4 429	101 956	7 940	4 294	10.
7 455	2 754	1 416	4 353	7 096	166 869	11 750	6 786	11.
3 899	1 482	752	1 125	4 383	93 854	5 521	3 342	12.
6 164	3 505	679	1 275	3 166	116 862	3 300	5 380	13.
9 610	3 206	1 061	2 083	7 936	118 672	2 878	3 467	14.
13 152	1 903	1 086	1 696	7 523	93 111	2 783	4 622	15.
14 027	2 985	3 566	2 567	8 612	147 049	7 601	11 704	16.
4 875	2 058	1 795	1 115	2 754	65 276	2 538	5 727	17.
3 220	975	1 034	935	6 450	63 195	2 120	7 539	18.
103 272	45 469	25 686	61 576	139 944	2 128 151	150 342	138 333	

## No. 2. Tabel, der stiftsvis og amtsvis udviser de mindre Skolekassers Ind-

		14	15	16	17	18	
No.	Stift.	De mindre Skolekassers Udgifter i Aaret 1880.					
		Udlaan gjort i Aarets Løb.	Uerholdelige og eftergivne Skatter og Afgifter.	Refusioner og Decisionsansvar.	Samtlige Udgifter tilsammen.	Skolevæsenets Gjæld	
						ifølge Laan.	efter Forskud.
		Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
1.	Kristiania .....	12 195	7 799	3 088	627 304	402 939	19 708
2.	Hamar .....	3 777	7 987	569	417 215	229 714	28 422
3.	Kristianssand .....	2 718	8 195	1 803	468 542	185 462	22 763
4.	Bergen .....	1 284	2 380	861	338 385	116 283	22 583
5.	Trondhjem .....	1 153	6 734	1 566	314 790	86 611	12 412
6.	Tromsø .....	1 140	11 118	1 770	326 777	90 258	42 553
Tilsammen		22 267	44 213	9 657	2 493 013	1 111 267	148 441
<b>Amt.</b>							
1.	Akershus .....	10 195	2 527	214	176 082	127 912	3 255
2.	Smaalenene .....	-	1 911	330	149 627	107 395	8 420
3.	Buskerud .....	2 000	2 589	1 840	166 161	56 685	3 904
4.	Jarlsberg og Laurvig .....	-	772	704	135 434	110 947	4 129
5.	Kristians .....	-	3 217	477	162 808	133 545	12 207
6.	Hedemarken .....	3 777	4 770	92	254 407	96 169	16 215
7.	Bratsberg .....	258	1 809	216	114 209	24 606	3 357
8.	Nedenæs .....	140	4 069	166	140 904	101 909	5 538
9.	Lister og Mandal .....	1 056	1 090	238	95 565	23 974	6 810
10.	Stavanger .....	1 264	1 227	1 183	117 864	34 973	7 058
11.	Søndre Bergenhus .....	1 284	1 673	591	188 953	90 069	11 157
12.	Nordre Do. ....	-	633	119	103 469	20 704	8 794
13.	Romsdal .....	-	1 065	360	126 967	21 866	8 610
14.	Søndre Trondhjem .....	416	3 689	901	130 023	38 800	5 408
15.	Nordre Do. ....	737	2 054	456	103 763	31 455	1 026
16.	Nordland .....	996	8 067	1 033	176 450	46 225	20 849
17.	Tromsø .....	144	1 101	645	75 431	28 705	7 660
18.	Finmarken .....	-	1 950	92	74 896	15 328	14 044
Tilsammen		22 267	44 213	9 657	2 493 013	1 111 267	148 441

## ægter samt disses og Kredsenes Udgifter i Rigets Landdistrikt i Aaret 1880.

1	2	3	4	5	6	7	
Kredsenes Udgifter i Aaret 1880.							
Opførelse eller Vedligeholdelse af Skolehuse.	Lete af Skolelokale.	Kosthold- og Herbergodtgjærelse.	Andre Øiemed.	Tilsammen.	Antagen Pengeværdi af Naturalydelser.	Skolekassernes og Kredsenes Udgifter tilsammen.	No.
Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	
9 184	627	2 527	4 933	17 271	6 184	650 759	1.
8 376	912	2 766	2 128	14 182	21 637	453 034	2.
9 083	1 812	10 110	3 994	24 999	22 444	515 985	3.
5 564	1 833	8 747	2 782	18 926	15 186	372 497	4.
4 119	1 966	2 881	1 502	10 468	12 630	337 888	5.
990	230	440	678	2 338	10 099	339 214	6.
<b>37 316</b>	<b>7 380</b>	<b>27 471</b>	<b>16 017</b>	<b>88 184</b>	<b>88 180</b>	<b>2 669 377</b>	
4 122	80	171	732	5 105	3 537	184 724	1.
-	-	-	198	198	1 098	150 923	2.
339	181	437	1 577	2 537	1 429	170 127	3.
4 723	363	1 919	2 426	9 431	120	144 985	4.
4 220	481	2 766	1 563	9 030	6 989	178 827	5.
4 156	431	-	565	5 152	14 648	274 207	6.
2 738	747	64	1 116	4 665	7 998	126 872	7.
1 247	714	6 914	1 667	10 542	5 878	157 324	8.
1 100	163	1 001	381	2 645	3 940	102 150	9.
3 998	188	2 131	830	7 147	4 628	129 639	10.
199	211	3 359	1 177	4 946	3 376	197 275	11.
4 090	987	3 195	1 481	9 753	7 111	120 333	12.
2 618	2 251	3 748	473	9 090	11 404	147 461	13.
1 697	153	291	625	2 766	2 509	135 298	14.
1 079	197	1 035	528	2 839	3 416	110 018	15.
590	149	440	75	1 254	6 641	184 345	16.
400	81	-	305	786	2 296	78 513	17.
-	-	-	298	298	1 162	76 356	18.
<b>37 316</b>	<b>7 380</b>	<b>27 471</b>	<b>16 017</b>	<b>88 184</b>	<b>88 180</b>	<b>2 669 377</b>	

**No. 3. Tabeller, der udvise Almueskolevæsenets Tilstand i de mindre Skolekommuner i Rigets Landdistrikt i Aaret 1880.**

No.	Skolekommuner (Værk, Brug, Distrikt).	1	2	3	4	5	6	7	8	
		Skolekredsens Antal.	Antal skolepligtige Børn.	Deraf i faste Skoler	Summen af alle skolepligtige, skole-søgende Børns lovbe-falede Skole-dage.	Deraf for-sømte.	Antal Lærere.	Antal Lærerrinder.	Lærerperso-nalets sam-lede Antal Skoleuger	lovbe-falede.
<b>I. Akershus Amt.</b>										
<b>1. Aker og Follo.</b>										
1.	Vestby .....	7	356	347	19 672	3 696	5	-	171	60
2.	Kraakstad .....	4	195	193	10 370	1 369	3	-	90	18
3.	Ski .....	4	210	202	9 538	1 038	3	-	99	9
4.	Aas .....	5	223	217	12 987	1 239	4	-	126	18
5.	Nordby .....	1	97	97	5 527	707	1	1	54	18
6.	Fron (Drøbak Landsogn)	4	222	213	11 970	2 145	3	-	84	24
7.	Næsodden .....	4	159	151	8 793	2 307	2	-	66	7
8.	Oppegaard .....	2	64	64	3 237	362	2	-	36	30
9.	Aker .....	23	1 390	1 138	68 775	9 249	16	1	450	223
10.	Nydalen og Ellendalen (B)	1	159	148	7 418	394	1	2	54	41
11.	Asker .....	6	526	519	28 160	4 076	6	-	153	87
12.	Bærum .....	7	568	565	28 494	4 053	7	-	189	93
13.	Bærums (V) .....	1	71	71	3 314	154	1	-	27	13
14.	Fossums (V) .....	1	56	56	3 024	210	1	-	27	13
15.	Snarøens (B) .....	1	93	93	4 793	293	1	-	27	13
16.	Høvik Glasværk (B) .....	1	36	36	2 249	273	1	-	27	14
<b>2. Nedre Romerike.</b>										
1.	Høland .....	15	917	877	47 358	5 071	11	-	336	97
2.	Urskoug .....	8	379	371	20 082	1 668	5	-	154	30
3.	Blakjer .....	4	225	220	11 610	885	3	-	100	15
4.	Enebak .....	7	380	360	19 440	3 557	6	-	153	74
5.	Egebergs Fabrik (B) .....	1	65	65	3 190	223	1	-	27	16
6.	Fet .....	8	462	455	25 376	1 906	7	-	198	54
7.	Gan (B) .....	1	78	78	3 889	372	1	-	27	9
8.	Varaa (B) .....	1	33	33	2 192	282	1	-	24	12
9.	Sørum .....	8	358	355	19 924	2 488	6	-	168	48
10.	Skedsmo (Hovedsogn) .....	4	212	207	11 551	2 292	4	-	148	42
11.	Dampsagene (B) .....	1	205	204	9 572	781	1	1	54	26
12.	Sagdalen (B) .....	1	88	82	3 932	366	1	-	27	13
13.	Lørenskoven .....	2	120	118	6 048	1 102	2	-	54	18
14.	Laasby (B) .....	1	23	19	1 026	205	1	-	27	9
15.	Nitedal .....	4	324	316	15 529	2 949	4	-	117	52
16.	Rotnæs (D) .....	1	71	71	3 736	764	1	-	27	13
<b>3. Øvre Romerike.</b>										
1.	Næs .....	18	821	780	39 800	8 094	9	-	308	27
2.	Udenæs .....	5	288	286	14 496	2 119	3	-	109	3
3.	Fenstad .....	4	206	206	10 966	1 583	3	-	90	30
4.	Eidsvold .....	13	1 031	958	50 398	6 818	13	-	390	133
5.	Berger (B) .....	1	29	29	1 377	247	1	-	18	24
6.	Ullensaker .....	14	813	802	41 337	4 765	14	-	378	120
7.	Gjerdrum .....	4	253	251	13 770	1 725	4	-	108	36
8.	Nannestad .....	9	512	508	27 432	3 665	8	-	232	64

**No. 3. Tabeller, der udvise Almueskolevæsenets Tilstand i de mindre Skolekommuner i Rigets Landdistrikt i Aaret 1880.**

No.	Skolekommuner (Værk, Brug, Distrikt).	1	2	3	4	5	6	7	8	
		Skolekredsens Antal.	Antal skolepligtige Børn.	Deraf i faste Skoler	Summen af alle skolepligtige, skole-søgende Børns lovbe-falede Skole-dage.	Deraf for-sømte.	Antal Lærere.	Antal Lærinder.	Lærerperso-nalets sam-lede Antal Skolenger	lovbefalede.
	(Fortsat).									
9.	Hurdal .....	8	266	266	15 672	1 890	5	-	149	19
10.	Hurdals Glasværk (B) ..	1	32	32	2 184	198	1	-	18	20
11.	Feiring .....	4	185	185	10 221	772	2	-	72	4
	<b>Akershus Amt</b>	<b>220</b>	<b>12 801</b>	<b>12 244</b>	<b>660 429</b>	<b>88 352</b>	<b>177</b>	<b>5</b>	<b>5 193</b>	<b>1 689</b>
	<b>II. Smaalenenes Amt.</b>									
	<b>1. Moss.</b>									
1.	Glemminge Landsogn ...	5	706	647	34 938	6 300	6	2	258	66
2.	Glemminge (B) .....	1	152	149	7 601	777	2	-	36	48
3.	Lisleby (B) .....	1	144	143	6 938	1 370	1	1	54	32
4.	Kragerøens (B) .....	1	60	58	3 172	301	1	-	18	24
5.	Røds (B) .....	1	31	31	1 510	124	1	-	18	24
6.	Tune .....	13	833	804	42 231	3 927	8	2	312	70
7.	Borregaards (B) .....	1	179	178	10 322	1 293	2	-	54	26
8.	Sanne, Soli Greaker (B)	2	160	155	9 206	1 090	2	-	45	31
9.	Onsø .....	6	526	507	29 537	3 815	6	-	171	61
10.	Græsvik (B) .....	1	213	210	10 403	925	2	1	54	66
11.	Raade .....	7	426	425	23 220	3 414	6	1	178	75
12.	Rygge .....	5	344	318	17 221	2 534	5	1	131	93
13.	Moss Landsogn .....	3	102	102	4 876	785	2	-	69	9
14.	Vaaler .....	10	320	316	17 661	3 485	6	-	192	48
15.	Haabel .....	8	276	273	14 725	1 291	5	-	156	26
	<b>2. Id og Marker.</b>									
1.	Id .....	13	426	400	23 071	6 666	6	-	195	16
2.	Berby (B) .....	1	20	20	1 087	281	1	-	12	8
3.	Aremark .....	15	475	469	26 831	4 187	7	-	234	24
4.	Berg .....	9	413	409	21 987	5 141	7	-	180	72
5.	Skeberg .....	12	495	484	23 908	1 781	7	-	215	44
6.	Hafslunds (B) .....	1	104	93	4 820	690	1	-	27	13
7.	Varteig .....	6	165	160	10 555	999	2	-	84	-
8.	Hvalørne .....	8	369	355	21 750	3 531	5	-	145	34
9.	Borge .....	5	346	343	17 868	2 733	4	-	114	34
10.	Sannesunds Lastetmtr. (B)	1	54	54	2 916	657	1	-	18	24
11.	Torps (B) .....	1	89	89	4 369	645	1	-	27	13
12.	Thorsnæs .....	3	80	78	4 152	947	2	-	48	13
	<b>3. Rakkestad.</b>									
1.	Rakkestad .....	15	768	762	37 254	4 370	11	-	315	81
2.	Rødenæs .....	7	278	276	15 878	1 604	6	-	160	54
3.	Trygstad .....	7	571	571	28 384	2 394	7	-	189	63
4.	Eidsberg .....	11	798	788	42 784	2 874	10	-	279	85
5.	Askim .....	4	277	273	13 802	1 442	4	-	108	36
6.	Askim (V) .....	1	27	27	1 458	168	1	-	18	18

**No. 3. Tabeller, der udvise Almueskolevæsenets Tilstand i de mindre Skolekommuner i Rigets Landdistrikt i Aaret 1880.**

No.	Skolekommuner (Værk, Brug, Distrikt).	1	2	3	4	5	6	7	8		
		Skolekredsens Antal.	Antal skolepligtige Børn.	Deraf i faste Skoler	Summen af alle skolepligtige, skole-søgende Børns lovbe-falede Skole-dage.	Deraf for-sømte.	Antal Lærere.	Antal Lærere-inder.	Lærerperso-nalets sam-lede Antal Skoleuger	lovbefalede.	frivillige.
	(Fortsat).										
7.	Skibtvædt .....	5	393	393	18 984	2 022	5	-	135	45	
8.	Spydeberg .....	6	332	323	16 162	1 893	4	-	126	28	
	<b>Smaalenenes Amt</b>	<b>196</b>	<b>10 952</b>	<b>10 683</b>	<b>571 581</b>	<b>76 456</b>	<b>147</b>	<b>8</b>	<b>4 375</b>	<b>1 404</b>	
	<b>III. Buskeruds Amt.</b>										
	<b>1. Buskerud.</b>										
1.	Hurum .....	9	450	419	25 383	4 339	5	1	218	29	
2.	Røken .....	7	411	405	23 378	3 790	6	1	156	81	
3.	Lier (Hovedsogn) .....	4	216	212	11 320	2 614	4	-	72	88	
4.	Vivelstad (D.) .....	1	61	53	2 839	461	1	1	27	31	
5.	Høvik (D.) .....	1	76	69	3 601	780	1	-	27	13	
6.	Brastad (D.) .....	1	80	78	4 212	862	1	-	27	13	
7.	Oddevald (D.) .....	1	73	70	3 780	779	1	-	27	13	
8.	Tranby .....	3	165	159	8 586	2 129	3	-	54	66	
9.	Sylling .....	3	138	137	7 398	1 039	3	-	63	57	
10.	Aassidens (D.) .....	1	88	85	4 731	410	1	-	27	11	
11.	Modum .....	24	869	823	54 127	8 766	19	-	402	280	
12.	Modum (V.) .....	2	91	84	4 536	428	2	-	36	36	
13.	Buskeruds Gods .....	1	30	30	1 620	148	1	-	18	18	
14.	Sigdal .....	33	1 060	910	44 128	8 488	15	-	448	15	
15.	Eker .....	30	1 538	1 506	85 896	10 701	24	3	596	447	
16.	Solbergelvens (B.) .....	1	50	50	2 700	176	1	-	18	22	
17.	Losmons (B.) .....	1	72	72	3 888	570	1	-	18	22	
18.	Vestfossens (B.) .....	1	63	63	3 402	692	1	-	18	22	
19.	Krogstadelven (B.) .....	1	63	63	3 402	291	1	-	18	22	
20.	Mjøndalen (B.) .....	1	37	37	1 998	151	1	-	18	17	
	<b>2. Ringerike.</b>										
1.	Hole .....	9	476	465	25 234	4 508	7	-	189	71	
2.	Skjærdalens (B.) .....	1	33	31	1 674	160	1	-	18	22	
3.	Norderhov .....	7	478	432	22 611	2 623	5	5	153	91	
4.	Vager (D.) .....	1	30	21	1 121	191	1	1	18	20	
5.	Hang .....	6	322	314	13 547	1 310	3	1	94	38	
6.	Lunder .....	3	170	160	9 212	1 168	3	-	93	5	
7.	Aadalen .....	9	338	321	18 092	1 816	4	-	148	6	
	<b>3. Hallingdal.</b>										
1.	Næs .....	15	644	608	34 507	7 383	10	-	255	33	
2.	Gol .....	10	459	459	22 017	1 542	6	-	152	-	
3.	Hemsedal .....	8	234	234	12 512	604	4	-	114	-	
4.	Aal .....	11	417	412	22 121	2 858	7	-	173	6	
5.	Torpe .....	3	110	110	6 861	1 374	2	-	42	6	
6.	Hol .....	10	378	364	19 249	3 079	5	-	150	-	



**No. 3. Tabeller, der udvise Almueskolevæsenets Tilstand i de mindre Skolekommuner i Rigets Landdistrikt i Aaret 1880.**

No.	Skolekommuner (Værk, Brug, Distrikt).	1	2	3	4	5	6	7	8	
		Skolekredsens Antal.	Antal skolepligtige Børn.	Deraf i faste Skoler	Summen af alle skolepligtige, skole-søgende Børns lovbe-falede Skole-dage.	Deraf for-sømte.	Antal Lærere.	Antal Lærereinder.	Lærerperso-nalets samlede Antal Skoleuger	lovbefalede.
<b>2. Numedal, Sandsv.</b>										
1.	Sandsvær .....	12	608	598	31 364	5 774	9	1	235	105
2.	Jondalen .....	1	32	32	1 792	306	1	-	18	6
3.	Flesberg .....	20	340	326	18 847	4 342	6	-	214	-
4.	Rollag .....	9	251	247	15 047	1 932	5	-	126	16
5.	Nore .....	19	436	425	25 903	4 958	8	-	232	9
<b>Buskeruds Amt</b>		<b>280</b>	<b>11 387</b>	<b>10 884</b>	<b>602 636</b>	<b>93 542</b>	<b>179</b>	<b>14</b>	<b>4 712</b>	<b>1 737</b>
<b>IV. Jarlsberg og Laurvigs Amt.</b>										
<b>1. Jarlsberg.</b>										
1.	Strømmens Landsogn ...	3	194	189	10 542	2 139	3	-	63	57
2.	Skouger .....	4	219	206	9 630	2 143	3	-	80	38
3.	Strømsgodset .....	2	180	141	7 234	1 714	2	-	36	40
4.	Konnerud .....	1	84	83	4 141	718	1	-	27	13
5.	Sande .....	7	475	451	24 243	5 105	6	1	171	89
6.	Hof .....	5	241	216	11 826	2 897	4	-	102	50
7.	Eidsfos (V) .....	1	73	73	3 942	1 158	1	-	27	11
8.	Botne .....	8	280	203	10 971	2 871	4	-	110	50
9.	Vaale .....	7	228	226	11 249	1 613	7	-	126	126
10.	Borre .....	9	358	340	20 113	2 102	7	-	165	101
11.	Sæm .....	11	759	713	34 286	4 824	11	1	243	215
12.	Jarlsberg Gods .....	1	47	47	2 538	631	1	-	18	22
13.	Ramnæs .....	10	363	303	17 937	2 569	6	-	181	31
14.	Andebo .....	13	285	234	16 376	2 165	6	-	195	-
15.	Stokke .....	11	743	704	35 933	2 400	9	-	246	66
16.	Noterø .....	6	767	751	39 722	3 204	10	-	196	222
17.	Tjøme .....	4	507	489	25 927	2 423	5	-	135	70
<b>2. Laurvig.</b>										
1.	Sandeherred .....	12	871	824	42 662	8 505	12	-	246	192
2.	Tjødling .....	6	452	435	21 279	2 829	8	-	144	151
3.	Hedrum .....	16	499	445	23 610	4 298	9	-	279	26
4.	Undersbo (B) .....	1	46	43	2 318	179	1	-	18	18
5.	Laurdal .....	7	282	276	15 274	4 589	5	-	112	72
6.	Brunlanæs .....	13	603	595	33 050	5 029	10	-	222	134
7.	Fredriksværn .....	1	175	172	9 041	1 986	2	1	54	72
<b>Jarlsb. og Laurvigs Amt</b>		<b>159</b>	<b>8 731</b>	<b>8 160</b>	<b>433 844</b>	<b>68 091</b>	<b>133</b>	<b>3</b>	<b>3 196</b>	<b>1 866</b>
<b>V. Kristians Amt.</b>										
<b>1. Valders.</b>										
1.	Vang .....	8	201	107	10 986	855	4	-	98	3
2.	Øie .....	2	59	55	3 208	211	1	1	36	-
3.	Hurum .....	2	90	90	3 980	343	1	-	36	-

**No. 3. Tabeller, der udvise Almueskolevæsenets Tilstand i de mindre Skolekommuner i Rigets Landdistrikt i Aaret 1880.**

No.	Skolekommuner (Værk, Brug, Distrikt).	1	2	3	4	5	6	7	8	
		Skolekredsens Antal.	Antal skolepligtige Børn.	Deraf i faste Skoler	Summen af alle Skolepligtige, skole-søgende Børns lovbe-falede Skole-dage.	Deraf for-sømte.	Antal Lærere.	Antal Lærereuder.	Lærerperso-nalets samlede Antal Skoleunger	lovbefalede.
	(Fortsat).									
4.	Østre Slidre .....	10	369	321	17 192	1 834	6	-	150	8
5.	Vestre Slidre .....	13	417	380	19 781	3 078	7	-	193	6
6.	Nordre Aurdal .....	20	832	813	51 371	5 095	11	2	327	36
7.	Søndre Aurdal .....	25	829	732	41 354	4 548	11	-	327	-
	<b>2. Hadeland og Land.</b>									
1.	Nordre Land .....	21	661	642	37 436	8 591	10	-	360	3
2.	Søndre Land .....	19	690	663	37 218	3 974	11	-	311	-
3.	Gran .....	26	1 126	986	56 319	8 268	15	-	461	24
4.	Jevnaker .....	15	817	679	38 421	4 768	10	-	299	49
5.	Hadelands Glasværk (B) .....	1	61	58	2 772	149	1	-	30	10
	<b>3. Toten.</b>									
1.	Vestre Toten .....	17	1 007	977	54 032	6 053	13	-	396	-
2.	Østre Toten .....	15	929	874	48 616	9 546	13	-	270	120
3.	Vardal .....	12	528	511	31 391	2 536	7	-	222	-
4.	Brusveens Fabrik (B) .....	1	48	43	1 740	181	1	-	18	16
5.	Den Kauffeldske Arbeidsstiftelse .....	1	15	15	1 915	63	1	-	34	-
6.	Birid .....	14	586	585	31 928	4 950	8	-	282	-
7.	Birid Glasværk (B) .....	1	9	9	648	84	1	-	12	16
	<b>4. S. Gudbrandsdal.</b>									
1.	Faaberg .....	13	789	704	38 978	3 604	10	-	276	47
2.	Østre Gausdal .....	6	437	395	21 575	1 835	5	2	165	48
3.	Vestre Gausdal .....	7	417	394	21 209	3 533	6	-	189	6
4.	Øier .....	11	584	555	30 274	1 870	6	-	198	-
5.	Ringebo .....	14	679	658	34 414	6 827	9	1	250	15
6.	Sollien .....	2	49	41	2 520	197	1	-	30	-
7.	Søndre Fron .....	10	440	291	22 604	1 858	7	-	156	24
	<b>5. N. Gudbrandsdal.</b>									
1.	Skiaker .....	8	347	344	17 188	2 580	5	-	150	9
2.	Lom .....	11	335	331	22 814	4 123	5	-	144	36
3.	Vaage .....	18	915	876	50 483	17 727	12	-	312	88
4.	Dovre .....	7	337	306	16 516	3 377	4	-	135	13
5.	Lesje .....	15	447	429	23 940	1 892	7	-	229	9
6.	Nordre Fron .....	14	703	681	37 986	5 480	8	-	219	-
	<b>Kristians Amt</b>	<b>359</b>	<b>15 753</b>	<b>14 545</b>	<b>830 809</b>	<b>122 030</b>	<b>217</b>	<b>6</b>	<b>6 315</b>	<b>586</b>
	<b>VI. Hedemarkens Amt.</b>									
	<b>1. N. Østerdalen.</b>									
1.	Kvikne .....	3	108	106	5 802	908	2	-	63	-
2.	Indset .....	1	78	78	4 176	330	1	-	31	-
3.	Tolgen .....	14	518	518	33 976	2 752	12	-	219	100
4.	Tønsset .....	12	426	413	23 390	1 669	10	-	209	55
5.	Foldalen .....	5	199	199	10 320	376	3	-	95	-

**No. 3. Tabeller, der udvise Almueskolevæsenets Tilstand i de mindre Skolekommuner i Rigets Landdistrikt i Aaret 1880.**

No.	Skolekommuner (Værk, Brug, Distrikt).	1	2	3	4	5	6	7	8	
									Skolekredsens Antal.	Antal skolepligtige Børn.
(Fortsat).										
6.	Lille-Elvedalen .....	8	320	317	18 775	533	7	-	132	60
7.	Øvre Rendalen .....	8	231	206	13 375	677	5	-	116	14
8.	Ytre Rendalen .....	8	204	154	11 951	760	5	1	119	6
<b>2. S. Østerdalen.</b>										
1.	Storelvedalen .....	10	386	254	18 935	2 681	7	-	162	21
2.	Aamot .....	16	471	455	26 137	2 300	8	-	234	8
3.	Trysil .....	30	782	537	31 851	4 423	10	-	298	-
4.	Elverum .....	26	1 101	1 020	53 277	3 708	12	-	429	-
<b>3. Solør.</b>										
1.	Vaalør .....	12	570	552	30 341	2 821	10	-	257	99
2.	Aasnæs .....	11	724	709	34 904	5 104	10	-	264	105
3.	Hof .....	8	495	480	26 734	3 957	5	-	144	36
4.	Grue .....	20	928	912	57 988	6 192	12	-	381	53
5.	Brandvold .....	19	584	527	29 173	4 694	8	-	256	36
<b>4. Vinger og Odalen.</b>										
1.	Vinger .....	25	813	783	48 093	10 885	12	1	444	29
3.	Eidskog .....	22	1 098	1 062	60 049	14 568	11	-	413	-
4.	Søndre Odalen .....	20	1 095	1 015	58 034	6 798	14	-	465	33
6.	Nordre Odalen .....	10	673	649	33 642	5 431	8	-	226	38
<b>5. Hedemarken.</b>										
1.	Løiten .....	9	607	560	30 366	3 429	7	1	180	65
2.	Aadal (B) .....	1	44	44	2 876	139	1	-	18	22
3.	Romedal .....	15	773	741	44 428	5 346	10	-	297	35
4.	Stange .....	13	799	749	46 649	6 303	12	-	379	44
5.	Næs .....	7	588	560	33 736	4 099	8	3	258	44
6.	Ringsaker .....	30	1 456	1 344	77 767	3 903	19	6	675	95
7.	Vang .....	14	1 220	1 128	59 766	6 368	14	1	378	126
<b>Hedemarkens Amt</b>		377	17 255	16 072	926 519	111 154	243	13	7 142	1 124
<b>VII. Bratsberg Amt.</b>										
<b>1. Ø. Thelemarken.</b>										
1.	Tinn .....	12	283	220	17 757	4 248	7	-	156	12
2.	Hovin .....	6	117	31	7 057	1 793	3	-	72	4
3.	Gransherred .....	5	150	145	9 281	1 838	4	-	75	21
4.	Hjertdal .....	8	340	284	24 744	4 585	9	-	202	3
5.	Silgjord .....	22	482	379	31 646	10 274	12	-	296	-
5.	Brunkeberg .....	8	196	195	11 993	3 038	5	-	108	12
7.	Hviteseid .....	7	232	192	14 345	5 215	5	-	114	25
8.	Vraadal .....	4	106	67	5 374	2 209	2	-	46	5
9.	Laurdal .....	9	165	147	10 856	953	5	-	126	-

**No. 3. Tabeller, der udvise Almueskolevæsenets Tilstand i de mindre Skolekommuner i Rigets Landdistrikt i Aaret 1880.**

No.	Skolekommuner (Værk, Brug, Distrikt).	1	2	3	4	5	6	7	8	
		Antal Skolekredse.	Antal skolepligtige Børn.	Deraf i faste Skoler	Summen af alle skolepligtige, skole-søgende Børns lovbe-falede Skole-dage.	Deraf for-sømte.	Antal Lærere.	Antal Lærerinder.	Lærerperso-nalets sam-lede Antal Skoleuger	
									lovbefalede.	frivillige.
	(Fortsat.)									
10.	Rouland .....	9	137	101	7 720	1 953	5	-	115	-
11.	Vinje .....	9	261	191	15 824	3 309	7	-	150	6
12.	Mo .....	12	230	149	14 756	4 521	6	-	138	6
13.	Omdal (V.) .....	1	32	32	2 304	180	1	-	12	-
14.	Fyrisdal .....	16	279	199	19 406	3 876	8	-	192	3
15.	Nissedal .....	12	229	201	13 469	3 195	7	-	150	18
	<b>2. N. Thelemarken.</b>									
1.	Hiterdal .....	12	354	326	18 245	3 484	7	1	145	53
2.	Saude .....	12	377	355	23 763	6 506	12	-	175	135
3.	Bø .....	13	291	271	19 487	4 497	7	-	176	8
4.	Lunde .....	7	178	177	9 030	2 075	7	-	114	32
5.	Flaabyd .....	3	73	70	2 995	1 052	3	-	48	24
6.	Holden .....	7	328	297	17 267	2 734	8	-	165	39
7.	Ulefos Jernværk (V.) .....	1	115	111	5 982	1 287	1	-	18	22
8.	Do. Sagbrug (B.) .....	1	43	41	2 408	193	1	-	18	22
9.	Solum .....	13	674	626	32 171	9 181	14	-	224	402
10.	Gjemse Legatskole .....	1	59	52	2 885	910	1	-	18	22
	<b>3. Bamble.</b>									
1.	Gjerpen .....	12	545	498	25 325	3 607	10	-	211	102
2.	Possund (B) .....	1	31	31	1 546	197	1	-	18	18
3.	Slemdal .....	6	150	149	9 381	2 805	2	-	66	14
4.	Eidanger .....	9	467	412	20 960	4 252	5	1	155	73
5.	Bamble .....	20	540	377	36 681	14 885	11	-	252	100
6.	Sandkedal (og Skaatø) .....	26	782	750	41 859	11 666	12	-	363	137
7.	Kil (B) .....	1	81	81	4 266	846	1	-	18	22
8.	Langø Gruber (B) .....	1	34	34	2 784	786	1	-	28	12
9.	Helle (B) .....	1	79	79	4 266	910	1	-	27	12
10.	Bamble Nikkelverk .....	1	12	12	864	292	1	-	12	16
11.	Drangedal .....	20	556	483	28 436	4 646	10	-	296	24
	<b>Bratsbergs Amt</b>	308	9 008	7 765	517 133	127 998	202	2	4 499	1 102
	<b>VIII. Nedenæs Amt.</b>									
	<b>1. Nedenæs.</b>									
1.	Aamlid .....	17	375	143	25 654	8 053	9	-	200	14
2.	Gjerrestad .....	8	303	281	18 100	5 511	7	2	135	84
3.	Vegardsheien .....	11	238	123	18 425	6 677	5	-	140	4
4.	Søndeled .....	15	528	478	37 980	10 566	8	2	273	-
5.	Egelands (V.) .....	1	36	36	1 992	464	1	1	12	24
6.	Holt .....	11	514	467	37 858	9 834	10	-	100	124
7.	Næs (V) .....	1	78	78	5 616	567	1	-	24	22
8.	Dybvaag .....	7	459	450	32 400	7 203	8	4	144	336
9.	Flogstad .....	5	233	230	15 750	2 856	5	1	78	152
10.	Østermoland .....	5	165	163	11 610	2 066	3	-	60	60

**No. 3. Tabeller, der udvise Almueskolevæsenets Tilstand i de mindre Skolekommuner i Rigets Landdistrikt i Aaret 1880:**

No.	Skolekommuner (Værk, Brug, Distrikt).	1	2	3	4	5	6	7	8					
									Skolekredsens Antal.	Antal skolepligtige Børn.	Deraf i faste Skoler	Summen af alle skolepligtige, skole-søgende Børns lovbe-falede Skole-dage.	Deraf for-sømte.	Antal Lærere.
	(Fortsat.)													
11.	Stokke .....	3	152	149	9 072	2 374		2	1		48	44		
12.	Barbo (med Songe) .....	3	719	637	34 398	10 480		5	2		126	154		
13.	Tromø .....	6	320	313	17 294	3 645		6	1		102	148		
14.	Øeistad .....	9	499	497	25 674	6 997		9	1		162	194		
15.	Vrængens Kreds .....	1	113	109	5 362	1 234		1	1		36	44		
16.	Hise .....	3	336	324	16 794	3 271		4	5		36	124		
17.	Froland .....	11	270	226	18 336	4 654		6	-		132	48		
18.	Do. (V) .....	1	41	39	2 820	894		1	-		12	23		
19.	Heirefos .....	4	65	65	4 746	1 357		2	-		52	14		
20.	Mykland .....	5	90	90	5 765	2 212		3	-		64	14		
21.	Fjære .....	7	520	499	30 749	6 602		8	3		204	236		
22.	Birketvets Kreds .....	1	112	109	7 956	2 576		2	1		58	62		
23.	Landvik .....	11	238	221	14 486	3 014		6	1		146	78		
24.	Reddals Kreds .....	1	31	31	2 304	607		1	-		12	26		
25.	Eide .....	6	93	86	6 078	1 579		2	-		54	28		
26.	Vestermoland .....	8	353	301	18 195	5 048		6	-		123	99		
27.	Høivaag .....	11	260	252	24 288	2 792		6	-		158	79		
28.	Birkenæs .....	8	242	192	10 027	1 841		6	-		108	51		
	<b>2. Sætersdalen.</b>													
1.	Eyje .....	7	136	108	7 550	1 878		3	-		76	10		
2.	Hordnæs .....	8	161	96	11 152	3 457		4	-		96	8		
3.	Iveland .....	8	147	116	10 944	4 295		4	-		96	8		
4.	Veigusdal .....	10	121	3	7 059	1 681		4	-		96	12		
5.	Bygland .....	17	369	201	23 188	5 571		9	-		211	6		
6.	Valle .....	14	342	265	21 089	3 068		9	-		186	22		
7.	Aaseral*) .....	11	198	44	10 963	4 218		5	-		120	10		
	<b>Nedenæs Amt</b>	<b>255</b>	<b>8 857</b>	<b>7 422</b>	<b>551 674</b>	<b>139 142</b>		<b>171</b>	<b>26</b>		<b>3 680</b>	<b>2 362</b>		
	<b>IX. Lister og Mandals Amt.</b>													
	<b>1. Mandal.</b>													
1.	Thved .....	5	161	148	10 314	2 232		3	-		76	16		
2.	Drangsholt .....	1	42	40	2 070	294		1	-		18	22		
3.	Oddernæs .....	6	361	349	20 560	4 404		6	1		138	118		
4.	Randøund .....	12	169	-	11 618	1 407		4	-		144	24		
5.	Øvrebø .....	5	126	125	8 178	2 223		3	-		60	-		
6.	Hægland .....	4	131	124	8 170	3 184		2	-		48	-		
7.	Vennesland .....	4	134	131	7 254	1 184		3	-		60	30		
8.	Vigeland (B) .....	1	22	22	1 158	20		1	-		18	16		
9.	Søgne .....	15	375	332	24 012	3 362		7	-		197	39		
10.	Grebstad .....	4	111	108	12 716	1 563		2	-		51	-		
11.	Bjelland .....	7	160	129	11 866	2 666		4	-		81	-		

\*) Medtaget her, da Kommunen først mod Enden af Skoleaaret (fra 1/780) overgik fra Nedenæs til Lister og Mandals Amt.

**No. 3. Tabeller, der udvise Almueskolevæsenets Tilstand i de mindre Skolekommuner i Rigets Landdistrikt i Aaret 1880.**

No.	Skolekommuner (Værk, Brug, Distrikt),	1	2	3	4	5	6	7	8	
		Skolekredsens Antal.	Antal skolepligtige Børn.	Deraf i faste Skoler	Summen af alle skolepligtige, skole-søgende Børns lovbe-falede Skole-dage.	Deraf for-sømte.	Antal Lærere.	Antal Lærerinder.	Lærerperso-nalets sam-lede Antal Skoleugter	
									lovbefalede.	frivillige.
(Fortsat).										
12.	Finsland.....	6	120	119	8 256	1 610	3	-	70	6
13.	Grindem.....	7	142	72	8 866	2 244	3	-	73	10
14.	Holme.....	11	160	120	10 503	1 059	6	-	134	30
15.	Øslebø.....	7	102	102	7 940	807	4	-	84	16
16.	Løvdal.....	6	93	90	6 480	1 241	4	-	72	12
17.	Halsaa.....	13	379	372	26 498	3 126	8	-	177	55
18.	Hartmark.....	2	44	44	2 880	458	1	-	24	2
19.	Valle.....	18	331	146	23 258	2 206	8	-	220	-
20.	Spangereid.....	11	235	101	15 166	995	6	-	155	6
21.	Vigmøstad.....	7	145	111	9 211	1 543	4	-	86	10
22.	Konnismo.....	7	123	69	8 271	1 434	4	-	84	-
<b>2. Lister.</b>										
1.	Hægebøstad.....	7	144	108	6 207	1 704	4	-	94	18
2.	Eken.....	6	121	72	5 721	1 237	4	-	86	30
3.	Aa.....	19	337	202	22 327	2 793	8	-	246	4
4.	Austad.....	10	175	125	10 706	777	4	-	138	6
5.	Kvaas.....	8	99	-	6 960	764	4	-	96	-
6.	Herod.....	9	164	98	9 960	1 108	3	-	100	8
7.	Spind.....	10	167	72	10 487	873	4	-	125	12
8.	Vanse.....	21	744	738	41 122	5 019	12	-	440	80
9.	Fjotland.....	8	161	99	10 893	2 945	4	-	96	123
10.	Liknæs.....	17	431	223	23 068	5 052	8	-	223	15
11.	Fedde.....	8	166	89	11 110	1 723	3	-	100	10
12.	Næs.....	13	266	261	17 902	2 551	5	-	165	25
13.	Hitterø.....	14	300	290	18 275	2 128	6	-	176	32
14.	Bakke.....	11	162	77	8 383	1 443	5	-	121	10
15.	Gyland.....	12	175	-	11 351	2 107	4	-	119	-
16.	Tonstad.....	7	176	154	12 212	3 027	4	-	80	40
17.	Lunde.....	6	125	73	7 077	1 168	3	-	64	18
<b>Lister og Mandals Amt.</b>		<b>345</b>	<b>7 579</b>	<b>5 535</b>	<b>479 006</b>	<b>75 681</b>	<b>172</b>	<b>1</b>	<b>4 539</b>	<b>733</b>
<b>X. Stavanger Amt.</b>										
<b>1. Jæderen og Dalerne.</b>										
1.	Lunde.....	12	190	183	10 700	1 200	5	-	124	14
2.	Hækestad.....	7	125	121	8 384	2 435	4	-	90	6
3.	Soggendals (Landsogn).....	23	404	244	26 054	4 070	11	-	312	26
4.	Helleland.....	10	176	94	10 967	2 267	4	-	110	-
5.	Birkrem.....	12	324	173	16 788	3 872	6	-	148	-
6.	Ekersund (Landsogn).....	15	375	293	23 456	4 465	7	-	210	-
7.	Ogne.....	4	180	159	9 974	2 429	3	-	84	-
8.	Nærbø.....	7	212	150	13 089	1 124	4	-	90	27

**No. 3. Tabeller, der udvise Almueskolevæsenets Tilstand i de mindre Skolekommuner i Rigets Landdistrikt i Aaret 1880.**

No.	Skolekommuner (Værk, Brug, Distrikt.)	1	2	3	4	5	6	7	8								
									Skolekredsens Antal.	Antal skolepligtige Børn.	Deraf i faste Skoler	Summen af alle skolepligtige, skole-søgende Børns lovbe-falede Skole-dage.	Deraf for-sømte.	Antal Lærere.	Antal Lærerinder.	Lærerperso-nalets sam-lede Antal Skoleunger	
																lovbefalede.	frivillige.
(Fortsat).																	
9.	Varhoug .....	7	255	217	14 180	1 270	4	-	108	-							
10.	Klep .....	8	326	303	17 313	3 360	5	-	151	7							
11.	Tine .....	10	376	341	21 302	2 083	6	-	173	16							
12.	Gjesdal .....	9	201	193	11 216	1 260	4	1	114	-							
13.	Høiland .....	14	568	562	32 023	3 411	10	-	273	7							
14.	Haaland .....	9	455	448	24 471	3 565	5	1	179	23							
15.	Frue (Hetland) .....	7	356	342	19 951	2 976	-	-	-	-							
16.	Randeberg .....	4	147	147	10 584	2 125	-	-	263	24							
17.	Riskekværvens Kreds ...	2	86	86	4 572	1 434	-	-	-	-							
2. Ryfylke.																	
1.	Høle .....	6	188	171	10 586	818	3	-	105	6							
2.	Fossan .....	17	342	210	22 503	1 215	7	-	242	-							
3.	Strand .....	13	329	295	22 086	1 505	7	-	196	31							
4.	Tou Brug .....	1	38	38	2 052	122	1	-	18	16							
5.	Rennesø .....	11	280	262	15 570	2 408	5	-	145	25							
6.	Hvitingso .....	1	82	82	4 482	1 093	1	-	27	3							
7.	Finne .....	5	196	181	19 097	2 017	4	-	88	36							
8.	Talgø .....	3	55	55	4 835	506	2	-	42	3							
9.	Hjelmeland .....	16	313	93	18 444	2 866	8	-	223	-							
10.	Aardal .....	8	127	50	7 346	839	4	-	108	-							
11.	Fister .....	8	116	17	7 605	823	4	-	98	-							
12.	Jælse .....	16	349	189	18 766	2 970	7	-	234	4							
13.	Sand .....	9	253	221	14 664	1 533	5	-	144	43							
14.	Saude .....	9	291	256	16 710	2 046	5	-	147	9							
15.	Suldal .....	13	275	251	17 498	1 605	6	-	175	-							
16.	Vikedal .....	16	351	163	19 682	4 098	7	-	204	-							
17.	Hinderaa .....	14	209	129	12 204	1 114	6	-	186	10							
18.	Stjernerø .....	6	114	56	7 947	930	3	-	95	9							
19.	Skjold .....	15	317	264	16 799	2 311	7	-	206	6							
20.	Vats .....	8	162	72	9 071	1 403	3	-	94	-							
21.	Tysvær .....	15	277	175	15 909	1 779	6	-	175	-							
22.	Bukken .....	7	130	57	7 816	1 451	4	-	90	-							
23.	Skudesnæs .....	18	667	627	42 588	1 956	11	-	339	20							
24.	Avaldsnæs .....	16	483	448	27 516	3 365	8	-	278	-							
25.	Vignes (V) .....	1	216	216	21 022	3 876	2	1	132	-							
26.	Torvestad .....	4	213	185	10 098	1 055	2	-	66	13							
27.	Utsire .....	1	66	66	4 408	223	1	-	27	13							
28.	Skaare .....	13	186	117	13 572	1 330	4	1	117	25							
<b>Stavanger Amt</b>		<b>430</b>	<b>11 381</b>	<b>9 002</b>	<b>685 900</b>	<b>90 608</b>	<b>220</b>	<b>4</b>	<b>6 430</b>	<b>422</b>							
<b>XI. Søndre Bergenhus Amt.</b>																	
<b>1. Søndhordland.</b>																	
1.	Tysnæs .....	7	192	165	9 525	1 327	3	-	98	-							
2.	Opdal .....	11	233	212	14 873	1 787	5	-	141	-							

**No. 3. Tabeller, der udvise Almueskolevæsenets Tilstand i de mindre Skolekommuner i Rigets Landdistrikt i Aaret 1880.**

No.	Skolekommuner (Værk, Brug, Distrikt).	1	2	3	4	5	6	7	8	
		Skolekredsens Antal.	Antal skolepligtige Børn.	Deraf i faste Skoler	Summen af alle skolepligtige, skole-søgende Børns lovbefalede Skoledage.	Deraf for- sømte.	Antal Lærere.	Antal Lærerinder.	Lærerpersonalets samlede Antal Skoleuger	
									lovbefalede.	frivillige.
	(Fortsat).									
3.	Onarheim .....	8	157	132	8 877	959	3	-	102	-
4.	Fitje .....	15	271	222	15 779	1 767	7	-	209	6
5.	Storde .....	11	338	321	18 606	1 804	6	-	180	9
6.	Fjelberg .....	7	147	143	7 664	448	4	-	121	-
7.	Eid .....	5	183	183	9 602	841	3	-	97	-
8.	Aalund .....	10	211	200	13 350	1 162	4	-	132	-
9.	Kvindherred .....	19	663	643	35 046	3 829	9	-	307	-
10.	Finaas .....	27	631	414	33 095	5 028	11	-	371	-
11.	Sveen .....	8	328	328	17 205	2 902	5	-	156	-
12.	Vikebygd .....	4	124	112	8 366	1 924	2	-	60	-
13.	Valestrand .....	5	156	156	8 921	1 210	4	-	99	-
14.	Etne .....	11	368	368	21 893	2 810	6	1	211	-
15.	Skonevik .....	23	442	263	27 688	1 897	8	-	239	-
16.	Strandebarm .....	20	650	625	38 131	2 865	10	-	290	-
	<b>2. Hardanger, Voss.</b>									
1.	Vikør .....	5	193	193	12 591	835	3	-	87	7
2.	Østensjø .....	12	195	108	11 370	490	5	-	147	-
3.	Voss .....	42	1 118	688	69 508	4 461	22	-	538	9
4.	Vossestranden .....	9	286	286	16 435	768	5	-	153	-
5.	Ulvik .....	5	190	154	11 799	657	3	-	96	-
6.	Graven .....	5	177	138	10 348	577	2	2	118	4
7.	Eidsfjord .....	6	172	120	9 269	1 110	3	-	97	-
8.	Ullensvang .....	36	803	567	46 889	3 813	18	5	540	42
9.	Røldal .....	3	122	97	6 895	2 286	3	-	57	36
	<b>3. Nordhordland.</b>									
1.	Lindaas .....	34	799	463	46 594	6 219	13	-	427	-
2.	Fedje .....	1	59	59	2 865	216	1	-	30	-
3.	Masfjorden .....	18	327	68	20 319	2 809	7	-	226	-
4.	Manger .....	20	662	428	40 080	6 468	10	-	323	-
5.	Herdle .....	15	409	319	24 070	2 344	6	-	235	-
6.	Hosanger .....	38	552	104	36 772	2 993	15	-	468	-
7.	Hammer .....	29	850	677	53 768	4 885	15	-	438	-
8.	Salhus Fabrik (B) .....	1	43	43	4 644	174	1	-	42	-
9.	Brudvik .....	17	359	125	23 402	2 588	6	-	216	12
10.	Haus .....	19	581	474	34 043	2 681	9	-	300	-
11.	Arne Fabrik (B) .....	2	79	79	18 477	1 170	2	-	80	-
12.	Aarstad .....	1	244	204	20 510	3 871	1	1	84	-
13.	Bergens medk. Værksted og Strømmen (V.) .....	1	181	177	16 915	1 726	1	1	84	-
14.	Fjeld .....	14	416	414	23 454	1 180	7	-	240	-
15.	Askøen .....	13	816	777	41 580	2 809	9	3	313	124
16.	Alvøens Fabrik (B) .....	1	52	52	4 446	247	1	1	52	28
17.	Sund .....	12	343	342	17 549	1 669	6	-	186	-
18.	Østervold .....	9	201	193	11 424	971	3	-	116	-



**No. 3. Tabeller, der udvise Almueskolevæsenets Tilstand i de mindre Skolekommuner i Rigets Landdistrikt i Aaret 1880.**

No.	Skolekommuner (Værk, Brug, Distrikt).	1	2	3	4	5	6	7	8		
									Skolekredsens Antal.	Antal skolepligtige Børn.	Deraf i faste Skoler
(Fortsat).											
19.	Møgster .....	8	200	196	10 366	1 128	3	-	-	109	-
20.	Fane .....	15	608	606	33 210	2 868	10	-	-	330	-
21.	Os .....	23	557	555	31 530	3 139	9	-	-	353	-
22.	Fuse .....	20	395	385	25 924	2 165	10	-	-	332	-
<b>Søndre Bergenhus Amt</b>		<b>625</b>	<b>17 083</b>	<b>13 578</b>	<b>1 025 967</b>	<b>101 877</b>	<b>299</b>	<b>14</b>	<b>9 680</b>	<b>277</b>	
<b>XII. Nordre Bergenhus Amt.</b>											
<b>1. Sogn.</b>											
1.	Hyllestad .....	22	330	120	20 681	2 833	7	-	-	226	3
2.	Eivindvik .....	29	673	245	41 040	6 409	14	-	-	423	13
3.	Ladvik .....	11	189	58	13 578	928	4	-	-	138	-
4.	Kirkebø .....	10	215	100	13 780	908	4	-	-	126	-
5.	Brække .....	10	148	148	8 424	403	4	-	-	125	-
6.	Vik .....	16	467	361	29 681	1 626	8	-	-	252	10
7.	Balestrand .....	8	379	358	20 330	1 651	5	-	-	158	3
8.	Lekanger .....	8	380	376	19 383	1 242	6	-	-	189	-
9.	Sogndal .....	19	577	407	32 281	2 592	11	-	-	307	-
10.	Lærdal .....	12	475	447	34 279	4 601	8	-	-	212	36
11.	Aurland .....	11	329	223	18 924	1 294	6	-	-	167	-
12.	Hafslo .....	14	425	396	27 337	2 371	8	-	-	216	3
13.	Jostedal .....	6	104	45	8 610	1 096	3	-	-	82	-
14.	Lyster .....	17	535	418	29 358	3 072	8	-	-	247	-
15.	Aardal .....	11	272	240	19 968	1 137	4	-	-	144	-
<b>2. Sønd-og Nordfjord.</b>											
1.	Selø .....	32	795	794	59 505	5 760	13	-	-	439	-
2.	Daviken .....	19	491	490	29 279	2 762	8	-	-	266	-
3.	Eid .....	14	465	340	28 148	2 046	9	-	-	235	-
4.	Hornindal .....	8	232	179	13 940	1 473	4	-	-	111	6
5.	Stryn .....	14	389	171	27 316	1 486	6	-	-	178	-
6.	Indviken .....	16	506	181	26 546	1 107	8	-	-	221	-
7.	Gloppen .....	16	362	269	25 965	1 472	8	-	-	208	-
8.	Bredheim .....	10	276	276	20 337	1 226	6	-	-	144	-
9.	Bremanger .....	15	354	354	19 310	3 207	6	-	-	199	-
10.	Kinn .....	36	644	228	44 552	9 528	14	-	-	435	-
11.	Jølster .....	17	386	176	26 356	1 701	9	-	-	222	8
12.	Førde .....	33	774	770	53 208	4 147	13	-	-	427	-
13.	Vefring .....	9	194	193	11 198	1 170	4	-	-	128	-
14.	Askevold .....	23	443	407	29 190	3 224	9	-	-	304	9
15.	Grimelid Værksskole .....	1	22	20	2 111	196	1	-	-	36	-
16.	Ytre Holmedal .....	20	583	583	37 575	1 371	9	-	-	291	11
17.	Indre Holmdal .....	20	572	572	35 610	3 301	19	-	-	293	6
<b>Nordre Bergenhus Amt</b>		<b>507</b>	<b>12 986</b>	<b>9 945</b>	<b>827 800</b>	<b>77 340</b>	<b>236</b>	<b>-</b>	<b>7 149</b>	<b>108</b>	
<b>XIII. Romsdals Amt.</b>											
<b>1. Søndmøre.</b>											
1.	Harham .....	12	268	30	16 972	1 243	5	-	-	168	9
2.	Roald .....	4	119	65	7 166	359	2	-	-	54	9

**No. 3. Tabeller, der udvise Almueskolevæsenets Tilstand i de mindre Skolekommuner i Rigets Landdistrikt i Aaret 1880.**

No.	Skolekommuner (Værk, Brug, Distrikt).	1	2	3	4	5	6	7	8								
									Skolekredsens Antal.	Antal skolepligtige Børn.	Deraf i faste Skoler	Summen af alle skolepligtige, skole-søgende Børns lovbefalede Skoledage.	Deraf for-sømte.	Antal Lærere.	Antal Lærereinder.	Lærerpersonalets samlede Antal Skoleuger	
																lovbefalede.	frivillige.
(Fortsat).																	
3.	Borgund .....	36	851	692	55 189	3 996	14	-	531	-							
4.	Skodje .....	21	411	410	24 437	2 114	8	-	259	-							
5.	Ørskoug .....	18	505	315	30 281	1 521	7	1	274	-							
6.	Stranden .....	12	344	159	19 722	416	5	-	165	-							
7.	Norddalen .....	11	385	383	23 185	1 479	5	-	164	6							
8.	Sunelven .....	11	262	212	15 301	1 443	5	-	145	-							
9.	Ulfsten .....	16	505	502	27 811	2 475	10	-	342	42							
10.	Herø .....	14	425	410	22 229	2 100	8	-	222	30							
11.	Lekanger .....	1	36	36	1 806	158	1	-	24	4							
12.	Sandø .....	12	331	218	18 823	1 159	5	-	183	-							
13.	Røvde .....	4	85	49	3 751	301	2	-	57	-							
14.	Vanelven .....	13	425	395	25 308	1 581	7	-	204	-							
15.	Volden .....	22	538	270	34 137	2 932	9	-	299	6							
16.	Ørsten .....	10	364	227	21 817	1 638	5	-	162	-							
17.	Hjørrendfjord .....	12	259	53	17 059	548	4	-	151	-							
<b>2. Romsdal.</b>																	
1.	Akerø .....	15	329	141	29 318	830	6	-	195	-							
2.	Sandø .....	5	103	41	6 480	156	2	-	72	-							
3.	Bod .....	9	336	333	20 364	2 977	4	1	150	-							
4.	Frønen .....	11	352	344	19 224	1 177	6	-	195	-							
5.	Bolsø .....	14	615	613	26 200	6 700	7	-	255	-							
6.	Næsset .....	16	603	597	32 698	4 503	8	1	264	6							
7.	Ves .....	11	435	435	24 040	1 808	5	3	150	16							
8.	Grytten .....	16	479	466	26 034	2 063	8	-	256	4							
9.	Eid .....	2	89	89	4 806	410	1	-	36	-							
10.	Vold .....	5	146	138	7 788	503	2	-	71	-							
11.	Vestnæs .....	11	582	574	32 664	2 431	6	-	195	13							
<b>3. Nordmøre.</b>																	
1.	Kvernæs .....	28	1 029	992	60 858	9 055	14	1	429	-							
2.	Aure .....	11	561	558	30 132	2 558	7	3	261	-							
3.	Edø .....	14	451	91	28 602	6 084	7	-	192	-							
4.	Halse .....	7	221	208	12 528	658	4	-	124	-							
5.	Tusteren .....	7	173	100	12 024	1 777	3	-	84	-							
6.	Fredø .....	6	229	211	11 388	1 738	4	-	100	9							
7.	Grip .....	1	29	29	2 470	433	1	-	18	6							
8.	Rindalen .....	9	385	374	20 752	1 318	7	1	210	-							
9.	Surendalen .....	9	462	434	23 232	2 283	9	-	168	48							
10.	Stangvik .....	12	463	449	27 756	1 908	9	1	259	12							
11.	Thingvold .....	16	423	423	25 782	1 895	7	1	231	-							
12.	Øre .....	10	392	392	21 780	1 340	5	1	174	6							
13.	Strømæsset .....	7	218	218	12 474	517	4	-	114	-							
14.	Øxendalen .....	8	224	224	12 640	1 015	3	2	127	-							
15.	Sunddalen .....	13	377	348	21 248	1 661	6	-	201	-							
<b>Romsdals Amt</b>		<b>502</b>	<b>15 819</b>	<b>13 248</b>	<b>918 276</b>	<b>83 361</b>	<b>247</b>	<b>16</b>	<b>7 935</b>	<b>226</b>							

**No. 3. Tabøller, der udvise Almueskolevæsenets Tilstand i de mindre Skolekommuner i Rigets Landdistrikt i Aaret 1880.**

No.	Skolekommuner (Værk, Brug, Distrikt).	1	2	3	4	5	6	7	8	
		Skolekredsens Antal.	Antal skolepligtige Børn.	Deraf i faste Skoler	Summen af alle skolepligtige, skole-søgende Børns lovbe-falede Skole-dage.	Deraf for-sømte.	Antal Lærere.	Antal Lærere-der.	Lærerperso-nalets sam-lede Antal Skoleug-er	
									lovbe-falede.	frivillige.
<b>XIV. Søndre Trondhjems Amt.</b>										
<b>1. Guldal.</b>										
1.	Røros . . . . .	13	542	454	27 048	1 069	10	-	238	92
2.	Holtaalen . . . . .	3	123	119	6 424	579	2	1	60	-
3.	Singsaas . . . . .	7	224	223	9 036	324	3	1	117	-
4.	Aalen . . . . .	4	242	242	12 968	474	3	1	99	13
5.	Støren . . . . .	10	245	167	14 064	360	5	-	140	6
6.	Budalen . . . . .	4	75	-	5 510	125	2	-	48	-
7.	Soknedalen . . . . .	10	220	92	13 896	248	5	-	138	-
8.	Hørg . . . . .	10	292	268	17 278	448	6	-	171	-
9.	Melhus . . . . .	9	308	300	16 830	1 399	5	-	168	16
10.	Flaa . . . . .	2	72	72	3 888	116	1	-	36	-
11.	Høilandet . . . . .	6	143	-	10 296	1 030	2	-	72	-
<b>2. Strinde og Selbu.</b>										
1.	Selbu . . . . .	16	759	719	41 994	2 571	12	-	327	27
2.	Tydal . . . . .	4	121	121	7 272	153	2	-	60	-
3.	Klæbu . . . . .	8	213	208	11 754	722	5	-	132	26
4.	Hlade . . . . .	8	666	542	30 027	4 548	8	-	193	81
5.	Malvik . . . . .	7	302	290	15 841	1 066	5	-	144	30
6.	Bratsberg . . . . .	4	60	57	4 104	360	2	-	48	12
7.	Leinstranden . . . . .	4	115	115	6 480	232	3	-	66	18
8.	Bynæsset . . . . .	6	303	297	16 542	513	4	-	120	6
9.	Buvik . . . . .	2	88	86	4 758	392	1	1	48	-
10.	Børsen . . . . .	11	504	503	27 774	778	8	-	213	33
<b>3. Ørkedal.</b>										
1.	Ørkedal . . . . .	16	885	871	50 296	3 187	13	1	447	-
2.	Meldal . . . . .	10	418	402	22 140	1 326	7	-	210	-
3.	Rennebo . . . . .	10	256	254	14 868	955	5	-	153	-
4.	Opdal . . . . .	11	565	546	30 885	3 236	9	-	267	-
<b>4. Fosen.</b>										
1.	Stadsbygden . . . . .	7	299	292	15 738	1 219	4	-	135	-
2.	Rissen . . . . .	15	553	543	30 582	2 895	7	-	252	-
3.	Ørlandet . . . . .	17	697	680	38 790	3 336	9	1	293	-
4.	Bjugn . . . . .	17	675	639	37 283	4 444	8	-	255	-
5.	Aarfjorden . . . . .	24	581	551	31 605	5 632	9	-	294	-
6.	Bjørnør . . . . .	30	706	183	41 410	3 269	13	-	393	-
7.	Hevne . . . . .	21	651	381	34 258	3 952	10	1	312	3
8.	Dolm-Kvernvær . . . . .	14	297	295	19 438	3 497	5	1	164	-
9.	Fillan . . . . .	13	326	281	18 924	2 778	5	-	162	-
10.	Frøyen . . . . .	20	672	672	33 717	3 112	9	-	269	-
<b>Søndre Trondhj.s Amt</b>		<b>373</b>	<b>13 198</b>	<b>11 465</b>	<b>723 718</b>	<b>60 345</b>	<b>207</b>	<b>8</b>	<b>6 244</b>	<b>363</b>

**No. 3. Tabeller, der udvise Almueskolevæsenets Tilstand i de mindre Skolekommuner i Rigets Landdistrikt i Aaret 1880.**

No.	Skolekommuner (Værk, Brug, Distrikt).	1	2	3	4	5	6	7	8	
									Skolekredsens Antal.	Antal skolepligtige Børn.
<b>XV. Nordre Trondhjem's Amt.</b>										
<b>1. Stør og Værdal.</b>										
1.	Værdalen .....	24	947	902	53 430	6 285	14	-	407	-
2.	Skogn .....	6	497	495	26 784	2 500	6	-	216	-
3.	Levanger (Landsogn) ...	4	351	252	19 920	1 999	4	2	162	18
4.	Hegre .....	12	407	390	25 918	3 588	7	-	183	13
5.	Meraker .....	5	193	183	11 280	697	3	-	88	-
6.	Selbu (V.) .....	1	65	58	5 220	603	1	-	30	-
7.	Nedre Størdalen .....	19	895	845	46 770	7 017	14	2	451	-
8.	Frosten .....	6	446	435	24 539	4 210	5	-	156	-
9.	Aasen .....	5	268	258	13 411	1 439	4	-	115	-
10.	Lexviken .....	12	468	458	25 275	2 046	7	-	181	-
<b>2. Inderøen.</b>										
1.	Ytterøen .....	3	143	143	7 911	719	3	-	72	6
2.	Ytterøens (V.) .....	1	79	79	4 213	293	1	-	27	18
3.	Mosviken og Værran ...	13	416	289	23 769	3 398	7	-	195	-
4.	Inderøen .....	11	726	720	39 200	5 443	10	-	283	-
5.	Sparbu .....	15	524	520	30 312	2 665	9	1	271	-
6.	Ægge .....	4	123	114	7 308	379	2	-	54	-
7.	Stod .....	10	301	296	16 342	904	5	1	156	-
8.	Snaasen .....	8	242	235	12 690	846	5	-	135	12
9.	Lierne .....	4	143	82	7 896	333	2	1	-	-
10.	Solberg og Malmo .....	10	465	424	23 127	2 443	7	-	173	3
11.	Aas .....	5	222	220	12 635	1 521	3	-	93	-
<b>3. Namdalen.</b>										
1.	Overhalden .....	7	308	300	16 200	1 152	4	2	153	-
2.	Grong .....	16	364	310	18 720	2 275	7	2	195	8
3.	Namsos .....	9	288	212	15 498	1 405	3	2	117	-
4.	Fosnæs .....	12	428	425	53 046	1 821	6	1	203	-
5.	Fladanger .....	7	245	231	26 652	1 167	4	-	104	-
6.	Nære .....	6	273	212	12 073	1 645	3	-	96	-
7.	Vigten .....	8	324	293	15 919	2 985	4	-	129	-
8.	Kolvereid og Foldereid .	13	410	370	22 865	3 563	6	1	185	-
9.	Lekø .....	10	255	247	19 054	3 725	4	-	118	-
<b>Nordre Trondhj's Amt</b>		<b>266</b>	<b>10 816</b>	<b>9 998</b>	<b>637 977</b>	<b>69 066</b>	<b>160</b>	<b>15</b>	<b>4 748</b>	<b>78</b>
<b>XVI. Nordlands Amt.</b>										
<b>1. Søndre Helgeland.</b>										
1.	Bindalen .....	14	304	66	13 335	1 873	6	-	184	-
2.	Brønø .....	25	643	624	28 003	5 027	9	-	315	-
3.	Velfjorden .....	9	156	32	8 123	2 668	3	-	94	-

**No. 3. Tabeller, der udvise Almueskolevæsenets Tilstand i de mindre Skolekommuner i Rigets Landdistrikt i Aaret 1880.**

No.	Skolekommuner (Værk, Brug, Distrikt).	1	2	3	4	5	6	7	8	
		Skolekredsens Antal.	Antal skolepligtige Børn.	Deraf i faste Skoler	Summen af alle skolepligtige, skole-søgende Børns lovbe-falede Skole-dage.	Deraf for-sømte.	Antal Lærere.	Antal Lærerinder.	Lærerperso-nalets samlede Antal Skoleuger	lovbe-falede.
	(Fortsat).									
4.	Vegø	11	208	198	11 154	938	3	-	108	-
5.	Thjøtta	19	471	450	21 016	4 104	6	-	218	18
6.	Vefsen	44	785	768	30 830	4 262	12	1	386	46
7.	Hatfjeldalen	12	149	39	7 692	2 181	3	-	99	-
8.	Herø	16	440	432	21 054	3 951	5	-	188	-
9.	Stammæs	10	345	317	16 596	2 413	4	-	148	-
10.	Alstadhoug	6	207	203	9 744	1 305	2	-	79	-
	<b>2. Nordre Helgeland.</b>									
1.	Næsne	9	382	373	19 423	1 373	5	-	188	-
2.	Dønnes	4	191	186	9 203	783	2	-	72	-
3.	Hemnæs	18	581	559	25 999	2 269	9	-	288	3
4.	Mo	18	523	494	24 678	2 581	6	-	188	-
5.	Lurø	12	226	-	15 303	4 535	5	-	148	-
6.	Thrænen	3	54	43	4 049	442	1	-	36	-
7.	Røde	9	296	284	15 252	3 381	3	-	108	-
8.	Melø	6	414	395	21 090	5 072	4	-	144	-
	<b>3. Salten.</b>									
1.	Gildeskaal	29	416	85	17 102	2 116	7	-	249	-
2.	Beieren	8	195	187	9 192	1 408	3	-	94	-
3.	Bodø Landsogn	28	521	507	26 334	2 418	8	-	291	-
4.	Skjærstad	27	535	523	25 551	1 255	9	-	282	-
5.	Saltdalen	17	393	25	21 071	266	5	-	271	-
6.	Rørstad	37	426	-	21 475	4 051	8	-	315	-
7.	Kjerringø	6	85	21	4 601	736	2	-	78	-
8.	Stegen	12	382	278	15 937	1 705	5	-	160	-
9.	Ledingen	9	160	156	9 014	798	3	-	107	-
10.	Hammerø	17	386	370	21 269	5 913	5	-	189	-
11.	Tysfjorden	13	252	238	9 000	1 670	3	-	95	2
12.	Eivindnæs	21	477	404	14 544	3 003	5	-	150	-
13.	Ankenæs	15	285	271	9 756	1 364	5	-	107	-
14.	Lødingen	13	325	298	13 430	2 632	4	-	143	-
15.	Hol	3	145	138	4 998	756	1	-	36	-
	<b>4. Lofoten og Vesterdaalen.</b>									
1.	Værø	4	98	98	6 414	725	2	-	58	-
2.	Flakstad	3	167	138	7 842	2 170	3	-	87	-
3.	Moskenæs	2	118	107	6 288	1 447	2	-	60	-
4.	Buksnæs	18	497	479	23 348	5 189	6	-	175	-
5.	Borge	15	541	520	26 070	5 367	6	-	190	-
6.	Vaagen	11	583	543	28 108	4 286	8	-	248	-
7.	Gimsø	9	207	207	6 299	1 171	3	-	97	-
8.	Hadsel	24	824	792	35 232	4 964	8	-	315	-
9.	Bø	15	476	454	22 336	7 136	5	-	177	5
10.	Sortland	8	340	335	16 780	2 043	4	-	146	-
11.	Øxnæs	3	412	342	20 790	4 069	3	-	99	-

**No. 3. Tabeller, der udvise Almueskolevæsenets Tilstand i de mindre Skolekommuner i Rigets Landdistrikt i Aaret 1880.**

No.	Skolekommuner (Værk, Brug, Distrikt).	1	2	3	4	5	6	7	8	
		Skolekredsens Antal.	Antal skolepligtige Børn.	Deraf i faste Skoler	Summen af alle Skolepligtige, skole-søgende Børns lovbe-falede Skole-dage.	Deraf for-sømte.	Antal Lærere.	Antal Lærerinder.	Lærerperso-nalets sam-lede Antal Skoleuger	lovbefalede.
	(Fortsat).									
12.	Dverberg .....	3	88	82	5 538	1 830	2	-	48	-
13.	Andenæs .....	2	89	88	5 220	1 949	1	-	39	-
14.	Bjørnskind .....	7	120	115	6 146	960	2	-	63	-
	<b>Nordlands Amt</b>	<b>624</b>	<b>15 918</b>	<b>13 364</b>	<b>742 229</b>	<b>122 555</b>	<b>216</b>	<b>2</b>	<b>7 257</b>	<b>74</b>
	<b>XVII. Tromsø Amt.</b>									
	<b>Senjen og Tromsø.</b>									
1.	Trondenes .....	34	872	854	33 914	2 336	8	-	300	-
2.	Sand .....	7	184	183	7 420	1 617	2	-	70	-
3.	Kvæfjord .....	18	423	394	18 160	972	5	-	170	-
4.	Ibestad .....	37	941	921	33 627	3 634	9	2	340	-
5.	Salangen .....	12	297	295	9 041	685	3	-	100	-
6.	Tranø-Reisen .....	19	550	542	27 043	2 819	7	-	232	-
7.	Dyrø .....	13	238	224	12 492	1 898	4	-	117	-
8.	Berg .....	4	67	62	3 348	1 213	1	-	33	-
9.	Torsken .....	4	114	103	4 116	1 658	1	-	40	-
10.	Senjens Nikkelværk (V.)	1	44	44	2 799	296	1	-	27	-
11.	Lenvik .....	26	667	593	24 115	6 530	7	-	215	-
12.	Hillesø .....	10	193	171	6 211	1 772	2	-	69	-
13.	Maalselven .....	20	496	484	19 646	1 360	7	-	227	-
14.	Bardo .....	8	212	210	7 889	258	4	-	99	-
15.	Balsfjorden .....	22	445	429	16 211	3 921	5	-	168	-
16.	Malangen .....	12	236	230	9 026	974	3	-	96	-
17.	Tromsøundet .....	37	648	629	25 180	5 503	8	-	272	-
18.	Lyngen .....	21	620	584	16 797	6 008	5	-	193	-
19.	Sørfjorden .....	11	156	136	4 920	1 476	2	-	71	-
20.	Karløe .....	13	237	222	10 080	2 211	3	-	84	-
21.	Helgø .....	10	137	126	4 776	1 933	2	-	65	-
22.	Skjærvø .....	30	482	440	18 036	5 279	7	-	220	-
23.	Kvænangen .....	16	331	308	12 445	5 357	4	-	124	-
	<b>Tromsø Amt</b>	<b>385</b>	<b>8 590</b>	<b>8 184</b>	<b>327 292</b>	<b>59 710</b>	<b>100</b>	<b>2</b>	<b>3 332</b>	<b>-</b>
	<b>XVIII. Finmarkens Amt.</b>									
	<b>1. Alten.</b>									
1.	Loppen-Øxfjord .....	10	141	117	6 899	1 660	3	-	107	-
2.	Talvik .....	14	407	366	19 555	6 168	5	-	190	-
3.	Alten og Kaafjord .....	13	311	297	19 656	2 264	5	-	195	6
4.	Kautokeino .....	2	137	66	2 875	425	2	-	42	-
	<b>2. Hammerfest.</b>									
1.	Hasvik .....	6	110	96	5 928	2 159	2	-	59	-
2.	Hammerfest Landsogn ..	9	129	103	4 326	1 508	2	-	61	-
3.	Kvalsund .....	4	89	66	3 300	967	2	-	41	-
4.	Maasø .....	7	146	132	8 112	1 870	3	-	100	-
5.	Kjelvik .....	4	81	72	4 127	869	2	-	43	-
6.	Kistrand .....	7	207	192	11 248	1 548	4	-	108	-

**No. 3. Tabeller, der udvise Almueskolevæsenets Tilstand i de mindre Skolekommuner i Rigets Landdistrikt i Aaret 1880.**

No.	Skolekommuner (Værk, Brug, Distrikt).	1	2	3	4	5	6	7	8	
		Skolekredsens Antal.	Antal skolepligtige Børn.	Deraf i faste Skoler	Summen af alle skolepligtige, skole-søgende Børns lovbe-falede Skole-dage.	Deraf for-sømte.	Antal Lærere.	Antal Lærereinder.	Lærerperso-nalets sam-lede Antal Skoleuger	lovbefalede.
<b>3. Tanen.</b>										
1.	Karasjok .....	2	83	76	4 212	162	2	-	42	6
2.	Lebesby .....	10	152	134	8 220	2 427	4	-	100	-
3.	Tanen .....	14	309	290	13 350	2 505	6	-	204	-
4.	Næsseby .....	7	272	260	14 655	1 830	4	-	149	-
<b>4. Varanger.</b>										
1.	Vadsø By og Landsogn.	8	529	467	35 371	3 503	8	1	263	23
2.	Sydvaranger .....	13	332	270	14 731	2 670	7	-	203	-
<b>5. Vardø.</b>										
1.	Vardø .....	9	160	160	10 320	898	3	-	109	-
<b>Finmarkens Amt</b>		<b>139</b>	<b>3 595</b>	<b>3 164</b>	<b>186 885</b>	<b>33 433</b>	<b>64</b>	<b>1</b>	<b>2 016</b>	<b>35</b>

## No. 4. Tabeller, der udvise de mindre Skolekassers Indtægter samt

No.	Skolekommuner (Værk, Brug, Distrikt).	1	2	3	4	5	6	7	8	
		De mindre Skolekassers Indtægter i Aaret 1880.								
		Skatter og Afgifter						Andre Indtægters samlede Beløb.	Ialt ren Indtægt.	
paa matrikule- rede Ejen- domme.	personlig Skat af Husmænd, Inderster og Tjenesteydende.	paa Formue.	paa Næring.	af Værker, Brug og lignende Indretninger.	andre Skatter og Afgifter.					
	<b>I. Akershus Amt.</b>	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	
	<b>1. Aker og Follo.</b>									
1.	Vestby .....	896	250	1 115	1 115	-	38	7	3 421	
2.	Kraakstad .....	-	154	1 417	1 417	-	16	-	3 004	
3.	Ski .....	1 354	209	623	126	-	12	12	2 336	
4.	Aas .....	-	351	1 241	1 443	-	-	164	3 199	
5.	Nordby .....	418	252	391	-	-	-	-	1 061	
6.	Fron (Drøbak Landsogn)	-	249	-	-	-	-	8	257	
7.	Næsodden .....	-	-	700	1 006	-	-	283	1 989	
8.	Oppegaard .....	-	-	734	740	-	-	77	1 551	
9.	Aker .....	-	-	6 944	15 064	-	-	7 310	29 318	
10.	Nydalen og Ellendalen (B)	-	-	-	-	2 661	-	-	2 661	
11.	Asker .....	737	1 213	1 317	1 317	-	-	142	4 726	
12.	Bærum .....	876	-	3 431	3 431	740	-	360	8 838	
13.	Bærums (V) .....	-	82	-	-	1 152	-	-	1 234	
14.	Fossums (V) .....	32	115	20	132	1 101	-	-	1 400	
15.	Snarøens (B) .....	-	155	-	-	677	-	80	912	
16.	Høvik Glasværk (B) .....	-	409	-	-	487	-	-	896	
	<b>2. Nedre Romerike.</b>									
1.	Høland .....	1 269	219	2 381	1 729	-	32	-	5 630	
2.	Urskoug .....	2 703	304	-	-	-	16	5	3 028	
3.	Blakjer .....	1 667	273	-	-	-	64	-	2 004	
4.	Enebak .....	3 179	512	-	-	-	-	48	3 739	
5.	Egebergs Fabrik (B) .....	-	-	-	-	680	-	-	680	
6.	Fet .....	-	-	1 399	3 342	451	-	32	5 224	
7.	Gan (B) .....	55	220	-	-	570	1	-	846	
8.	Varaa (B) .....	-	77	-	-	443	-	-	520	
9.	Sørum .....	-	1 020	1 178	3 741	-	-	279	6 218	
10.	Skedsmo (Hovedsogn) .....	3 347	276	-	-	-	-	154	3 777	
11.	Dampsagene (B) .....	-	-	-	-	1 534	-	800	2 334	
12.	Sagdalen (B) .....	-	-	-	-	870	-	200	1 070	
13.	Lørenskoven .....	1 984	77	-	-	-	49	46	2 156	
14.	Laasby (B) .....	-	-	-	-	600	-	-	600	
15.	Nittedal .....	903	151	997	755	152	-	10	2 968	
16.	Rotnæs (D) .....	652	50	-	-	-	-	3	705	
	<b>3. Øvre Romerike.</b>									
1.	Næs .....	-	-	4 774	2 387	-	-	2 542	9 703	
2.	Udenæs .....	-	110	481	1 444	-	-	620	2 655	
3.	Fenstad .....	1 362	99	-	428	-	-	-	1 889	
4.	Eidsvold .....	2 062	1 291	1 540	4 116	510	-	1 844	11 363	
5.	Berger (B) .....	-	-	-	-	600	-	-	600	
6.	Ullensaker .....	2 960	414	2 088	2 783	-	16	1 907	10 168	
7.	Gjerdrum .....	2 334	150	-	-	-	84	570	3 138	



**isses og Kredsenes Udgifter i Rigets Landdistrikt i Aaret 1880.**

9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
De mindre Skolekassers Udgifter i Aaret 1880.								Kreds-Udgifter		Skolekassernes og Kredsenes Udgifter tilsammen (tagne. *)	No.
Lærerenninger.	Godtgørelse for Kosthold og Herberge til Lærerne.	Pensioner.	Lærertjerd.	Opførelse eller Vedligeholdelse af Skolehuse.	Leie af Skolelokaler.	Andre Udgifters samlede Beløb.	Ialt ren Udgift.	i Penge.	Antagen Pengeværdi af Naturalydelse.		
Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	
1 712	1 070	-	-	-	48	501	3 331	2 542	-	5 892	1.
853	549	100	-	241	132	311	2 186	-	-	2 833	2.
864	432	-	-	-	80	500	1 876	-	-	2 316	3.
1 152	885	20	-	85	120	422	2 684	-	-	3 048	4.
468	316	-	-	148	-	376	1 308	-	-	1 352	5.
868	432	80	-	34	144	227	1 785	-	-	2 401	6.
735	294	74	90	-	-	306	1 499	-	-	1 927	7.
569	396	32	-	230	-	312	1 539	-	-	1 737	8.
12 091	3 570	160	-	1 063	-	5 720	22 604	-	-	37 850	9.
1 784	516	-	-	-	-	361	2 661	-	-	2 661	10.
2 400	1 880	-	-	784	-	193	5 257	-	-	5 290	11.
2 352	1 440	-	-	2 960	280	1 039	8 071	-	-	9 137	12.
592	340	-	-	-	-	254	1 186	-	-	1 186	13.
592	240	-	-	-	-	569	1 401	-	-	1 401	14.
560	240	-	-	-	-	112	912	-	-	912	15.
474	246	-	-	-	-	176	896	-	-	896	16.
3 500	1 283	-	-	-	-	399	5 182	1 032	512	7 114	1.
1 496	811	-	-	156	-	365	2 828	42	345	3 245	2.
902	454	-	-	-	-	413	1 769	426	-	2 243	3.
1 589	908	-	-	1 061	-	917	4 475	-	-	4 894	4.
428	252	-	-	-	-	-	680	-	-	680	5.
2 016	1 036	20	660	135	180	1 126	5 173	-	-	5 980	6.
416	104	-	240	12	-	74	846	-	-	846	7.
360	144	-	-	-	16	-	520	-	-	520	8.
1 728	864	48	-	90	4	1 430	4 164	-	-	5 505	9.
1 280	753	-	-	456	-	1 264	3 753	-	-	3 780	10.
1 264	400	-	-	185	-	485	2 334	-	-	2 334	11.
807	200	-	-	-	-	47	1 054	-	-	1 447	12.
576	336	32	-	726	-	474	2 144	-	-	2 426	13.
420	180	-	-	-	-	-	600	-	-	600	14.
1 280	672	-	-	36	-	700	2 688	-	-	3 091	15.
240	160	-	-	163	-	144	707	-	-	814	16.
2 484	1 214	56	-	1 952	36	2 010	7 752	-	1 440	13 356	1.
928	464	100	-	1 558	24	357	3 431	-	432	4 158	2.
1 028	487	32	-	49	-	945	2 541	-	576	3 117	3.
5 374	3 075	32	800	1 210	-	362	10 853	624	-	11 651	4.
348	252	-	-	-	-	-	600	-	-	600	5.
4 482	1 992	152	-	239	-	1 940	8 805	439	-	10 311	6.
1 152	896	80	-	885	-	385	3 398	-	-	4 251	7.

\*) Heri ikke medregnet Afdrag, tilbagebetalte Forskud m. V., som ere optagne i Oversigtstabelen under Rubrik 12—16 og saaledes der forhøje Totalsummen.

## No. 4. Tabeller, der udvise de mindre Skolekassers Indtægter samt

		1	2	3	4	5	6	7	8
		De mindre Skolekassers Indtægter i Aaret 1880.							
No.	Skolekommuner (Værk, Brug, Distrikt).	Skatter og Afgifter						Andre Indtægters samlede Beløb.	Ialt ren Indtægt.
		paa matrikule- rede Eien- domme.	personlig Skat af Husmænd, Inderster og Tjenestetyende.	paa Formue.	paa Næring.	af Værker, Brug og lignende Indretninger.	andre Skatter og Afgifter.		
	(Fortsat).	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
8.	Nannestad . . . . .	1 057	-	2 068	1 293	346	-	313	5 077
9.	Hurdal . . . . .	2 266	781	-	-	-	133	42	3 222
10.	Hurdals Glasværk (B) ..	-	287	-	-	621	-	-	908
11.	Feiring . . . . .	831	371	-	-	-	-	668	1 870
<b>Akershus Amt</b>		<b>32 944</b>	<b>10 121</b>	<b>34 839</b>	<b>47 809</b>	<b>14 195</b>	<b>461</b>	<b>18 526</b>	<b>158 895</b>
<b>II. Smaalenenes Amt.</b>									
<b>1. Moss.</b>									
1.	Glemminge Landsogn...	-	-	3 777	3 777	-	-	1 135	8 689
2.	Glemminge (B) . . . . .	-	-	-	-	2 196	-	-	2 196
3.	Lisleby (B) . . . . .	-	-	-	-	1 300	-	-	1 300
4.	Kragerøens (B) . . . . .	-	-	-	-	1 520	-	-	1 520
5.	Røds (B) . . . . .	-	-	-	-	662	-	-	662
6.	Tune . . . . .	-	-	4 545	4 154	320	18	1 744	10 781
7.	Borreagaards (B) . . . . .	-	262	-	-	1 259	-	-	1 521
8.	Sanne, Soli Greaker (B)	-	73	-	-	2 468	-	-	2 541
9.	Onsø . . . . .	-	-	2 816	2 816	-	22	98	5 752
10.	Græsvik (B) . . . . .	-	-	-	-	2 803	-	-	2 803
11.	Raade . . . . .	2 052	-	218	1 503	-	-	1 293	5 066
12.	Rygge . . . . .	1 592	-	1 608	1 594	-	-	200	4 994
13.	Moss Landsogn . . . . .	1 316	229	1 195	-	-	-	-	2 740
14.	Vaalder . . . . .	634	480	939	1 129	-	-	24	3 206
15.	Haabel . . . . .	603	351	1 058	476	-	2	239	2 729
<b>2. Id og Marker.</b>									
1.	Id . . . . .	-	191	1 929	2 973	-	768	77	5 938
2.	Berby (B) . . . . .	-	8	-	-	319	-	35	362
3.	Aremark . . . . .	707	420	2 356	1 578	-	-	795	5 856
4.	Berg . . . . .	751	98	2 281	2 973	-	-	2 762	8 865
5.	Skeberg . . . . .	1 504	869	2 581	729	-	-	1 961	7 644
6.	Hafslunds (B) . . . . .	-	29	-	-	10	10	1 050	1 099
7.	Varteig . . . . .	1 923	-	-	-	-	-	-	1 923
8.	Hvaløerne . . . . .	-	68	1 750	1 750	-	-	2 019	5 587
9.	Borge . . . . .	-	-	1 200	1 831	220	-	81	3 332
10.	Sannesunds Lastetmtr. (B)	-	54	-	-	1 071	-	-	1 125
11.	Torps (B) . . . . .	-	-	-	-	617	-	-	617
12.	Thorsnæs . . . . .	-	218	514	594	-	11	23	360
<b>3. Rakkestad.</b>									
1.	Rakkestad . . . . .	-	353	2 672	3 627	-	-	37	6 689
2.	Rødenæs . . . . .	-	513	1 861	1 861	-	13	81	4 329
3.	Trygstad . . . . .	852	1 529	1 994	854	-	-	1 667	6 896
4.	Eidsberg . . . . .	-	-	3 234	2 895	146	38	-	6 313
5.	Askim . . . . .	-	20	1 479	2 480	-	-	1 663	5 642

## disses og Kredsenes Udgifter i Rigets Landdistrikt i Aaret 1880.

9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
De mindre Skolekassers Udgifter i Aaret 1880.								Kreds-Udgifter		Skolekassernes og Kredsenes Udgifter tilsammen.	No.
Lærerenlønninger.	Godtgjørelse for Kosthold og Herberge til Lærerne.	Pensioner.	Lærerejerd.	Opførelse eller Vedligeholdelse af Skolehuse.	Leie af Skolelokaler.	Andre Udgifters samlede Beløb.	Ialt ren Udgift.	i Penge.	Antagen Pengeværdi af Naturalydelse.		
Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	
2 368	1 184	144	-	566	-	770	5 032	-	-	5 035	8.
1 344	895	20	-	144	36	529	2 968	-	152	3 214	9.
396	228	-	-	150	-	174	908	-	-	908	10.
608	331	-	-	8	-	77	1 024	-	80	1 765	11.
66 880	32 421	1 182	1 790	15 326	1 100	26 726	145 425	5 105	3 537	184 724	
3 152	1 556	120	-	1 329	-	1 946	8 103	-	-	11 571	1.
1 320	420	-	-	95	-	361	2 196	-	-	2 196	2.
642	378	-	-	30	-	250	1 300	-	-	1 300	3.
822	378	-	-	17	-	303	1 520	-	-	1 520	4.
390	210	-	-	-	-	62	662	-	-	662	5.
2 652	2 236	20	-	788	356	1 246	7 298	-	-	9 345	6.
640	440	-	-	93	-	348	1 521	-	-	1 521	7.
1 100	591	44	-	-	-	806	2 541	-	-	2 541	8.
1 933	1 392	-	-	149	-	875	4 349	-	-	4 879	9.
1 940	530	-	-	85	-	248	2 803	-	-	2 803	10.
2 380	1 200	-	-	123	38	1 079	4 820	-	-	4 859	11.
1 848	1 088	-	-	204	20	1 067	4 227	-	-	5 383	12.
1 035	471	80	-	64	32	415	2 097	-	-	2 835	13.
1 948	1 172	24	-	122	-	127	3 393	-	402	3 795	14.
1 431	894	-	-	173	-	148	2 646	-	351	4 008	15.
2 072	1 885	-	-	1 184	483	546	6 170	-	-	6 438	1.
160	160	-	-	-	-	43	363	-	-	363	2.
2 065	1 291	32	1 000	2 509	192	1 250	8 339	-	-	8 414	3.
2 016	1 454	176	-	4 768	563	1 665	10 642	-	-	11 738	4.
2 282	1 319	-	1 780	43	264	1 385	7 073	-	-	7 495	5.
432	240	-	-	55	-	345	1 072	-	-	3 545	6.
672	420	-	-	32	100	209	1 433	-	-	3 072	7.
1 539	895	-	900	1 083	100	406	4 923	-	-	5 975	8.
1 152	1 058	-	-	179	12	469	2 870	-	-	3 699	9.
480	210	-	-	-	-	435	1 125	-	-	1 125	10.
360	200	-	-	12	-	45	617	-	-	617	11.
488	305	-	-	10	24	243	1 070	-	-	1 393	12.
3 161	1 981	32	-	-	1 190	194	6 558	-	-	7 918	1.
1 712	1 050	80	-	25	-	518	3 385	-	345	4 203	2.
2 016	1 260	64	-	386	-	1 501	5 227	-	-	6 434	3.
2 912	1 820	-	-	-	616	583	5 931	-	-	6 084	4.
1 152	720	-	-	496	7	643	3 011	-	-	5 833	5.

## No. 4. Tabeller, der udvise de mindre Skolekassers Indtægter samt

No.	Skolekommuner (Værk, Brug, Distrikt).	1	2	3	4	5	6	7	8	
		De mindre Skolekassers Indtægter i Aaret 1880.								
		Skatter og Afgifter						Andre Indtægters samlede Beløb.	Ialt ren Indtægt.	
paa matrikule- rede Eien- domme.	personlig Skat af Husmænd, Inderster og Tjenestetyende.	paa Formue.	paa Næring.	af Værker, Brug og lignende Indretninger.	andre Skatter og Afgifter.					
	(Fortsat).	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	
6.	Askim (V).....	-	-	-	-	620	-	-	620	
7.	Skibtvædt.....	-	-	1 190	1 190	-	-	26	3 361	
8.	Spydeberg.....	-	34	1 259	1 259	-	97	8	2 657	
	<b>Smaalenenes Amt</b>	<b>11 934</b>	<b>5 799</b>	<b>42 456</b>	<b>42 998</b>	<b>15 531</b>	<b>979</b>	<b>17 018</b>	<b>136 715</b>	
	<b>III. Buskeruds Amt.</b>									
	<b>1. Buskerud.</b>									
1.	Hurum.....	-	237	1 428	3 716	-	60	980	6 421	
2.	Røken.....	2 043	300	1 500	1 500	-	-	386	5 729	
3.	Lier (Hovedsogn).....	270	-	968	1 364	-	-	62	2 664	
4.	Vivelstad (D.).....	225	-	569	754	-	-	47	1 595	
5.	Høvik (D.).....	92	-	673	938	-	-	428	2 151	
6.	Brastad (D.).....	129	-	304	387	-	-	28	848	
7.	Oddevald (D.).....	133	-	252	327	-	-	28	740	
8.	Tranby.....	579	-	843	1 126	-	-	75	2 623	
9.	Syilling.....	258	-	881	1 215	-	7	159	2 420	
10.	Aassidens (D.).....	-	-	436	433	630	-	-	1 499	
11.	Modum.....	4 296	-	2 652	3 562	-	-	269	10 779	
12.	Modum (V.).....	-	-	-	-	1 399	-	-	1 399	
13.	Buskeruds Gods.....	-	-	-	-	490	-	-	490	
14.	Sigdal.....	-	-	4 353	4 353	-	6	208	8 920	
15.	Eker.....	-	-	13 464	13 464	-	-	54	26 982	
16.	Solbergelvens (B.).....	-	87	-	-	780	-	-	867	
17.	Losmons (B.).....	-	-	-	-	1 373	-	-	1 373	
18.	Vestfossens (B.).....	-	-	-	-	1 000	-	95	1 095	
19.	Krogstadelven (B.).....	-	-	-	-	1 006	-	-	1 006	
20.	Mjøndalen (B.).....	-	173	-	-	737	-	-	910	
	<b>2. Ringerike.</b>									
1.	Hole.....	-	-	1 534	2 830	1 300	22	-	5 686	
2.	Skjærdalens (B.).....	-	-	-	-	1 321	-	80	1 401	
3.	Norderhov.....	2 298	-	539	2 388	40	-	900	6 165	
4.	Vager (D.).....	431	-	36	82	-	-	105	654	
5.	Haug.....	1 049	82	568	1 024	-	-	503	3 226	
6.	Lunder.....	580	-	1 052	662	-	-	834	3 128	
7.	Aadalen.....	2 688	170	845	813	-	-	1 660	6 176	
	<b>3. Hallingdal.</b>									
1.	Næs.....	2 642	-	1 552	1 275	-	-	1 256	6 725	
2.	Gol.....	929	-	982	982	-	-	-	2 893	
3.	Hemsedal.....	525	97	-	1 022	-	-	800	2 444	
4.	Aal.....	900	-	1 632	1 632	-	-	528	4 692	
5.	Torpe.....	1 354	-	-	-	-	14	278	1 646	
6.	Hol.....	300	-	907	1 337	-	11	1 507	4 062	

## disse og Kredsenes Udgifter i Rigets Landdistrikt i Aaret 1880.

9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
De mindre Skolekassers Udgifter i Aaret 1880.								Kreds-Udgifter.		Skolekassernes og Kredsenes Udgifter tilsammen.	No.
Lærrelønninger.	Godtgjørelse for Kosthold og Herberge til Lærerne.	Pensioner.	Lærerejord.	Opførelse eller Vedligeholdelse af Skolehuse.	Leie af Skolelokaler.	Andre Udgifters samlede Beløb.	Ialt ren Udgift.	i Penge.	Antagen Pengeværdi af Naturalydelser.		
Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	
360	220	-	-	-	-	40	620	-	-	620	6.
1 440	1 008	-	-	85	-	502	3 035	-	-	3 350	7.
1 232	770	-	-	1	-	604	2 607	198	-	3 389	8.
50 936	31 222	672	3 680	14 140	3 990	20 907	125 547	198	1 098	150 923	
1 860	1 473	140	-	156	154	1 556	5 339	-	-	5 955	1.
1 760	1 203	64	-	666	35	1 083	4 811	365	-	6 357	2.
1 280	896	30	2 640	126	-	409	5 381	-	-	5 445	3.
585	424	-	-	75	-	349	1 433	-	-	1 642	4.
600	384	-	-	210	-	239	1 433	-	-	2 873	5.
320	224	-	-	-	-	136	680	-	-	758	6.
320	224	24	-	-	-	65	633	-	-	733	7.
960	672	-	-	-	-	408	2 040	-	-	2 256	8.
920	672	-	-	50	-	419	2 061	-	-	2 326	9.
547	213	-	-	38	-	430	1 228	-	-	1 441	10.
5 440	3 808	212	-	-	-	163	9 623	969	70	14 257	11.
638	403	-	-	-	-	358	1 399	-	-	1 399	12.
288	202	-	-	-	-	-	490	-	-	490	13.
4 513	2 766	-	-	-	-	284	7 563	363	936	11 600	14.
8 540	5 897	131	-	5 504	962	3 283	24 317	-	-	32 255	15.
536	224	-	-	-	-	107	867	-	-	867	16.
876	224	-	-	-	-	273	1 373	-	-	1 373	17.
576	224	-	-	123	-	212	1 135	-	-	1 135	18.
560	200	-	-	43	-	191	994	-	-	1 019	19.
504	196	-	-	15	-	195	910	-	-	910	20.
2 232	1 456	-	-	140	870	238	4 936	-	-	7 584	1.
1 056	224	-	-	-	-	121	1 401	-	-	1 401	2.
2 196	1 327	-	-	394	48	968	4 933	-	-	5 997	3.
322	190	-	-	-	-	120	632	-	-	687	4.
1 190	739	-	-	1 570	-	491	3 990	-	-	4 356	5.
832	549	-	-	3 234	34	331	4 980	-	-	4 980	6.
1 177	823	-	1 490	1 862	359	458	6 169	-	-	6 185	7.
2 295	1 609	-	1 200	738	74	933	6 849	-	-	9 349	1.
1 216	566	-	-	66	78	591	2 517	307	243	3 524	2.
912	647	-	-	12	50	422	2 043	-	180	3 285	3.
1 432	1 033	-	-	1 279	365	153	4 262	-	-	4 301	4.
384	269	-	-	446	-	293	1 392	-	-	1 428	5.
1 165	820	16	-	1 070	416	104	3 591	-	-	3 665	6.

## No. 4. Tabeller, der udvise de mindre Skolekassers Indtægter samt

		1	2	3	4	5	6	7	8	
No.	Skolekommuner (Værk, Brug, Distrikt).	De mindre Skolekassers Udgifter i Aaret 1880.								
		Skatter og Afgifter							Andre Indtægters samlede Beløb.	Ialt ren Indtægt.
		paa matrikule- rede Eien- domme.	personlig Skat af Husmænd, Inderster og Tjenesteyende.	paa Formue.	paa Næring.	af Værker, Brug og lignende Indretninger.	andre Skatter og Afgifter.			
	<b>2. Numedal, Sandsv.</b>	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	
1.	Sandsvær .....	3 000	370	575	-	-	-	1 222	5 167	
2.	Jondalen .....	43	15	-	-	48	-	328	434	
3.	Flesberg .....	800	66	-	-	344	-	2 525	3 735	
4.	Rollag .....	2 281	53	834	-	-	62	-	3 230	
5.	Nore .....	-	85	1 859	1 859	-	-	723	4 526	
	<b>Buskeruds Amt</b>	<b>27 845</b>	<b>1 735</b>	<b>41 238</b>	<b>49 045</b>	<b>10 468</b>	<b>182</b>	<b>15 968</b>	<b>146 481</b>	
	<b>IV. Jarlsberg og Laurvigs Amt.</b>									
	<b>1. Jarlsberg.</b>									
1.	Strømmens Landsogn ...	-	-	1 092	2 185	-	-	12	3 289	
2.	Skouger .....	239	-	710	1 462	-	10	-	2 421	
3.	Strømsgodset .....	311	-	411	1 262	-	-	-	1 984	
4.	Konnerud .....	42	74	56	180	-	-	373	725	
5.	Sande .....	524	-	2 238	2 570	-	753	297	6 382	
6.	Hof .....	1 992	77	1 892	-	-	-	526	4 487	
7.	Eidsfos (V) .....	-	-	-	-	897	-	100	997	
8.	Botne .....	-	-	1 805	1 805	-	14	747	4 371	
9.	Vaale .....	-	-	1 485	1 982	-	192	2 082	5 741	
10.	Borre .....	-	-	3 000	3 000	-	-	10	6 010	
11.	Søm .....	-	-	4 671	4 671	-	-	16	9 358	
12.	Jarlsberg Gods .....	-	108	-	-	564	-	-	672	
13.	Ramnæs .....	-	-	2 100	3 072	-	19	140	5 331	
14.	Andebo .....	-	-	1 877	1 877	-	-	119	3 873	
15.	Stokke .....	-	-	1 697	903	-	127	-	2 727	
16.	Noterø .....	1 764	2 678	1 862	5 274	-	-	-	11 578	
17.	Tjemø .....	-	1 928	745	2 255	-	-	7 667	12 595	
	<b>2. Laurvig.</b>									
1.	Sandehered .....	-	-	5 350	5 350	-	-	994	11 694	
2.	Tjødling .....	-	-	2 678	3 847	300	-	502	7 327	
3.	Hedrum .....	5 350	-	-	-	-	-	105	5 455	
4.	Undersbo (B) .....	-	-	-	-	748	-	-	748	
5.	Laurdal .....	4 088	-	-	-	-	-	33	4 121	
6.	Brunlanæs .....	-	-	4 494	4 494	400	-	1 694	11 082	
7.	Fredriksværn .....	-	-	608	608	500	-	1 052	2 768	
	<b>Jarlsb. og Laurvigs Amt</b>	<b>14 310</b>	<b>4 865</b>	<b>38 771</b>	<b>46 797</b>	<b>3 409</b>	<b>1 115</b>	<b>16 469</b>	<b>125 736</b>	
	<b>V. Kristians Amt.</b>									
	<b>1. Valders.</b>									
1.	Vang .....	1 351	135	-	-	-	-	-	1 486	
2.	Øie .....	408	22	-	-	-	-	-	430	
3.	Hurum .....	491	17	-	-	-	-	-	508	

## Løsses og Kredsenes Udgifter i Rigets Landdistrikt i Aaret 1880.

9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
De mindre Skolekassers Udgifter i Aaret 1880.								Kreds-Udgifter		Skolekassernes og Kredsenes Udgifter tilsammen.	No.
Lærerlønninger.	Godtgørelse for Kosthold og Herberge til Lærerne.	Pensioner.	Lærertjord.	Opførelse eller Vedligeholdelse af Skolehuse.	Leie af Skolelokaler.	Andre Udgifters samlede Beløb.	Ialt ren Udgift.	i Penge.	Antagen Pengeværdi af Naturalydelse.		
Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	
2 800	1 918	100	-	147	187	329	5 481	533	-	6 022	1.
344	108	-	-	-	-	26	478	-	-	478	2.
1 712	1 256	-	-	296	578	332	4 174	-	-	4 174	3.
1 132	816	160	-	-	211	655	2 974	-	-	3 005	4.
1 944	1 307	6	-	882	295	116	4 550	-	-	4 615	5.
55 964	36 186	883	5 330	19 142	4 716	16 841	139 062	2 537	1 429	170 127	
960	848	-	-	61	-	685	2 554	-	-	3 454	1.
1 100	708	-	-	56	109	460	2 433	-	-	2 433	2.
944	456	-	-	159	200	318	2 077	-	-	2 077	3.
394	240	-	-	-	-	60	694	-	-	699	4.
2 436	1 686	199	-	268	915	864	6 368	-	-	7 225	5.
1 216	1 012	60	-	1 174	88	643	4 193	-	-	4 293	6.
492	228	168	-	-	-	109	997	-	-	997	7.
1 392	1 005	140	-	258	200	742	3 737	-	-	4 472	8.
1 976	1 919	40	-	697	-	404	5 036	-	-	5 182	9.
1 920	1 680	-	-	70	58	915	4 641	-	-	5 241	10.
3 800	2 640	120	-	-	-	939	7 499	4 342	120	12 870	11.
336	240	-	-	-	-	96	672	-	-	672	12.
1 648	1 277	-	-	139	716	579	4 359	-	-	5 901	13.
1 599	1 172	-	-	-	-	49	2 820	592	-	4 112	14.
2 496	34	-	-	-	-	151	2 681	4 443	-	7 124	15.
4 944	2 508	-	-	1 273	40	2 069	10 834	-	-	14 867	16.
1 900	1 230	-	-	11 416	-	1 756	16 302	-	-	17 126	17.
3 392	2 628	-	400	1 319	396	3 063	11 198	-	-	11 898	1.
3 028	1 770	80	-	3 557	144	1 101	9 680	-	-	10 400	2.
2 505	1 984	320	-	-	372	422	5 603	54	-	5 661	3.
360	240	-	-	-	-	148	748	-	-	748	4.
1 532	1 104	80	-	456	56	22	3 250	-	-	3 250	5.
3 379	2 156	10	1 731	1 615	80	1 584	10 555	-	-	11 281	6.
1 566	714	-	-	5	-	322	2 607	-	-	3 002	7.
45 315	29 479	1 217	2 131	22 523	3 374	17 499	121 538	9 431	120	144 985	
792	396	10	-	79	-	184	1 461	-	124	1 585	1.
221	112	-	-	-	41	18	392	-	-	411	2.
288	144	-	-	39	16	1	488	-	30	518	3.

## No. 4. Tabeller, der udvise de mindre Skolekassers Indtægter samt

		1	2	3	4	5	6	7	8
No.	Skolekommuner (Værk, Brug, Distrikt).	De mindre Skolekassers Indtægter i Aaret 1880.							
		Skatter og Afgifter						Andre Indtægters samlede Beløb.	Ialt ren Indtægt.
		paa matrikule- rede Ejen- domme.	personlig Skat af Husmænd, Inderster og Tjenesteyende.	paa Formue.	paa Næring.	Brug af Værker, Brug og lignende Indretninger.	andre Skatter og Afgifter.		
	(Fortsat).	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
4.	Østre Slidre .....	1 618	125	-	-	-	-	200	1 943
5.	Vestre Slidre .....	2 393	209	-	-	-	-	-	2 602
6.	Nordre Aurdal .....	2 411	-	1 040	1 039	-	-	-	4 490
7.	Søndre Aurdal .....	-	-	3 453	3 453	-	-	-	6 906
	<b>2. Hadeland og Land.</b>								
1.	Nordre Land .....	2 901	-	1 451	1 450	-	-	70	5 872
5.	Søndre Land .....	1 377	753	1 901	1 901	-	-	380	6 312
3.	Gran .....	8 911	355	-	-	-	-	49	9 315
4.	Jevnaker .....	4 062	535	-	-	-	16	130	4 743
5.	Hadelands Glasværk (B) .....	-	898	-	-	662	-	-	1 560
	<b>3. Toten.</b>								
1.	Vestre Toten .....	3 100	3 451	1 853	1 852	-	-	2 921	13 177
2.	Østre Toten .....	1 622	3 760	-	-	-	11	483	5 876
3.	Vardal .....	4 556	2 319	-	-	-	42	280	7 197
4.	Brusveens Fabrik (B) .....	-	65	-	-	745	-	-	810
5.	Den Kauffeldske Arbeids- stiftelse .....	-	-	-	-	590	-	-	590
6.	Birid .....	4 152	1 866	-	-	-	136	1 002	7 156
7.	Birid Glasværk (B) .....	-	-	-	-	769	-	-	769
	<b>4. S. Gudbrandsdal.</b>								
1.	Faaberg .....	5 245	1 335	1 414	660	-	87	451	9 192
2.	Østre Gausdal .....	-	-	62	2 070	-	4	230	2 366
3.	Vestre Gausdal .....	-	-	1 664	1 663	-	-	1 594	4 921
4.	Øier .....	989	210	857	977	-	36	12	3 081
5.	Ringebo .....	1 355	-	-	-	-	42	314	1 711
6.	Sollien .....	228	46	48	133	-	-	80	535
7.	Søndre Fron .....	-	-	1 298	1 297	-	-	61	2 656
	<b>5. N. Gudbrandsdal.</b>								
1.	Nordre Fron .....	-	489	1 025	1 024	-	-	-	2 538
2.	Vaage .....	1 702	-	2 384	4 354	-	24	448	9 312
3.	Lom .....	-	-	1 189	1 190	-	-	135	2 514
4.	Skiaker .....	-	-	900	1 185	-	-	-	2 085
5.	Dovre .....	-	-	1 181	1 181	-	6	-	2 368
6.	Lesje .....	908	150	1 350	1 350	-	16	200	3 974
	<b>Kristians Amt</b>	49 780	16 740	23 070	26 779	2 766	420	9 440	128 995
	<b>VI. Hedemarkens Amt.</b>								
	<b>1. N. Østerdalen.</b>								
1.	Kvikne .....	460	70	-	-	-	-	260	790
2.	Indset .....	251	-	-	-	-	-	185	436
3.	Tolgen .....	3 201	-	-	-	-	-	422	3 623
4.	Tønset .....	1 526	-	787	786	-	-	243	3 342
5.	Foldalen .....	641	64	-	-	160	-	451	1 316



## disses og Kredsenes Udgifter i Rigets Landdistrikt i Aaret 1880.

9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
De mindre Skolekassers Udgifter i Aaret 1880.								Kreds-Udgifter		Skolekassernes og Kredsenes Udgifter tilsammen tagne.	No.
Lærertønnen.	Godtgørelse for Kosthold og Herberge til Lærerne.	Pensioner.	Lærertjerd.	Opførelse eller Vedligeholdelse af Skolehuse.	Lete af Skolelokaler.	Andre Udgifters samlede Beløb.	Ialt ren Udgift.	i Penge.	Antagen Pengeværdi af Naturalydelser.		
Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	
1 264	619	-	-	-	-	110	1 993	52	130	2 867	4.
1 592	748	-	-	-	196	53	2 589	124	1 028	3 746	5.
2 723	1 619	-	-	-	462	304	5 108	-	330	5 438	6.
2 617	2 091	-	100	1 215	107	281	6 411	-	-	6 633	7.
2 829	1 998	-	-	-	806	389	6 022	-	-	6 361	1.
2 469	1 739	50	-	-	812	876	5 946	1 668	-	7 861	2.
3 880	2 846	-	-	-	1 355	1 017	9 098	-	58	9 209	3.
2 780	1 685	120	-	-	704	381	5 670	-	3 045	8 715	4.
720	-	212	-	440	-	188	1 560	-	66	1 626	5.
2 952	2 662	120	-	3 082	261	2 778	11 855	-	-	22 808	1.
3 439	1 964	-	-	-	-	623	6 026	430	75	6 852	2.
1 202	843	-	-	133	540	880	3 598	-	-	5 198	3.
800	-	-	-	-	-	10	810	-	-	810	4.
400	190	-	-	-	-	-	590	-	-	590	5.
2 256	1 512	82	-	2 828	232	2 082	8 992	-	-	12 864	6.
576	-	-	-	80	-	113	769	-	-	769	7.
2 776	1 910	-	160	487	322	2 626	8 281	-	-	20 012	1.
1 704	23	-	120	-	-	126	1 973	2 323	88	5 556	2.
1 533	-	-	1 200	250	108	242	3 333	1 146	325	4 861	3.
1 376	885	-	-	-	497	297	3 055	-	-	3 141	4.
2 146	1 478	-	-	46	-	558	4 228	551	1 239	8 675	5.
242	120	-	-	-	-	176	538	-	73	611	6.
1 432	803	-	-	-	208	152	2 595	514	354	3 556	7.
1 768	-	-	-	-	100	139	2 007	1 838	-	3 950	1.
3 448	1 320	-	-	614	264	2 282	7 928	260	-	9 009	2.
1 510	977	-	-	13	2	43	2 545	-	-	3 519	3.
1 272	636	-	-	-	-	717	2 625	124	24	5 280	4.
1 184	592	-	-	50	-	361	2 187	-	-	2 361	5.
1 948	673	-	-	26	680	108	3 435	-	-	3 435	6.
56 139	30 585	594	1 580	9 382	7 713	18 115	124 108	9 030	6 989	178 827	
504	258	-	-	-	-	82	844	-	136	980	1.
248	145	-	-	4	6	66	469	-	-	469	2.
2 392	1 182	-	-	-	-	34	3 608	-	1 290	4 898	3.
2 016	1 316	-	-	250	-	56	3 638	342	760	4 740	4.
784	380	-	-	-	-	49	1 213	100	246	1 563	5.

No. 4. Tabeller, der udvise de mindre Skolekassers Indtægter samt

		1	2	3	4	5	6	7	8	
No.	Skulekommuner (Værk, Brug, Distrikt).	De mindre Skolekassers Indtægter i Aaret 1880.								
		Skatter og Afgifter.							Andre Indtægters samlede Beløb.	Ialt ren Indtægt.
		paa matrikule- rede Ejen- domme.	personlig Skat af Husmænd, Inderster og Tjenestetyende.	paa Formue.	paa Næring.	af Værker, Brug og lignende Indretninger.	andre Skatter og Afgifter.			
(Fortsat).	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.		
6.	Lille-Elvedalen . . . . .	2 239	-	-	-	152	-	1 050	3 441	
7.	Øvre Rendalen . . . . .	1 235	288	-	-	-	16	1 996	3 535	
8.	Ytre Rendalen . . . . .	2 057	286	-	-	-	16	1 929	4 288	
<b>2. S. Østerdalen.</b>										
1.	Storelvedalen . . . . .	649	-	3 409	3 408	-	-	100	7 566	
2.	Aamot . . . . .	1 686	1 240	1 175	1 175	-	-	467	5 743	
3.	Trysil . . . . .	-	1 367	2 338	2 339	-	-	19	6 063	
4.	Elverum . . . . .	3 353	2 038	2 850	2 288	-	-	107	10 636	
<b>3. Solør.</b>										
1.	Vaaler . . . . .	7 819	-	-	-	-	-	385	8 174	
2.	Aasnæs . . . . .	6 153	-	3 076	3 076	-	-	468	12 773	
3.	Hof . . . . .	3 228	244	807	806	-	-	444	5 529	
4.	Grue . . . . .	11 940	-	-	-	-	-	869	12 809	
5.	Brandvold . . . . .	8 310	-	-	-	-	-	398	8 708	
<b>4. Vinger og Odalen.</b>										
1.	Vinger . . . . .	5 840	997	1 675	2 956	227	-	13 136	24 831	
2.	Eidskog . . . . .	-	-	1 083	1 255	83	-	147	2 568	
3.	Søndre Odalen . . . . .	-	3 687	4 374	453	246	-	7 663	16 423	
4.	Nordre Odalen . . . . .	1 400	1 462	2 515	2 515	54	-	1 100	9 046	
<b>5. Hedemarken.</b>										
1.	Løiten . . . . .	840	963	2 981	2 981	-	16	633	8 414	
2.	Aadal (B) . . . . .	-	-	-	-	1 281	-	-	1 281	
3.	Romedal . . . . .	-	1 091	1 556	1 556	-	-	1 521	5 724	
4.	Stange . . . . .	2 000	2 632	1 899	1 898	-	40	673	9 142	
5.	Næs . . . . .	-	-	3 312	3 312	233	100	78	7 035	
6.	Ringsaker . . . . .	12 702	3 127	2 500	2 500	-	-	2 957	23 786	
7.	Vang . . . . .	1 365	2 210	5 262	8 202	-	-	196	17 235	
<b>Hedemarkens Amt</b>		<b>78 895</b>	<b>21 766</b>	<b>41 599</b>	<b>41 506</b>	<b>2 436</b>	<b>188</b>	<b>37 867</b>	<b>224 257</b>	
<b>VII. Bratsberg Amt.</b>										
<b>1. Ø. Thelemarken.</b>										
1.	Tinn . . . . .	1 365	859	-	-	-	6	52	2 282	
2.	Hovin . . . . .	650	224	-	-	-	-	279	1 153	
3.	Gransherred . . . . .	1 282	306	-	-	-	87	1 783	3 458	
4.	Hjertdal . . . . .	3 077	-	-	-	-	-	192	3 269	
5.	Silgjord . . . . .	1 670	604	-	2 300	-	-	113	4 687	
6.	Brunkeberg . . . . .	1 538	397	-	-	-	-	-	1 935	
7.	Hviteseid . . . . .	1 989	410	-	-	-	-	40	2 439	
8.	Vraadal . . . . .	638	223	-	-	-	-	60	921	
9.	Laurdal . . . . .	781	-	363	362	-	-	800	2 306	

## disse og Kredsenes Udgifter i Rigets Landdistrikt i Aaret 1880.

9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
De mindre Skolekassers Udgifter i Aaret 1880.								Kreds-Udgifter		Skolekassernes og Kredsenes Udgifter tilsammen.	No.
Lærertilværelser.	Godtgjørelse for Kosthold og Herberge til Lærerne.	Pensioner.	Lærertjerd.	Opførelse eller Vedligeholdelse af Skolehuse.	Leie af Skolelokaler.	Andre Udgifters samlede Beløb.	Ialt ren Udgift.	i Penge.	Antagen Pengerværdi af Naturalydelser.		
Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	
1 536	922	-	-	800	-	4	3 262	183	686	4 431	6.
1 857	1 258	19	-	-	-	342	3 476	827	1 990	6 293	7.
1 747	1 027	-	-	1 077	-	774	4 615	2 810	2 689	10 203	8.
1 983	1 478	-	-	241	-	2 592	6 294	70	-	6 820	1.
2 460	1 936	-	677	-	46	316	5 435	543	473	7 081	2.
2 349	1 490	-	-	-	-	1 726	5 565	-	-	6 617	3.
4 574	2 413	100	-	1 259	1 197	858	10 401	-	-	10 859	4.
3 592	2 136	40	-	115	-	1 453	7 336	-	-	7 896	1.
3 800	2 160	96	-	1 242	26	3 252	10 576	-	-	16 189	2.
1 800	1 240	-	533	5	41	138	3 757	-	-	4 827	3.
4 902	2 937	-	182	2 769	166	1 843	12 799	-	-	13 431	4.
2 304	1 920	-	-	300	39	486	5 049	-	-	5 681	5.
3 842	2 425	-	-	3 001	650	2 158	12 076	-	-	28 887	1.
3 017	2 233	-	-	3 483	810	852	10 395	-	-	13 899	2.
4 340	2 789	-	680	7 725	218	927	16 679	98	4 836	24 911	3.
2 112	1 478	-	-	3 142	92	1 464	8 288	-	1 542	10 197	4.
3 226	1 350	20	-	20	1 000	449	6 065	-	-	7 744	1.
1 200	-	-	-	-	-	81	1 281	-	-	1 281	2.
4 701	2 400	-	-	-	46	278	7 425	-	-	7 432	3.
2 704	1 696	-	-	61	-	2 239	6 700	-	-	21 162	4.
2 537	1 599	50	-	184	176	1 425	5 971	-	-	8 253	5.
6 387	4 408	-	5 178	-	3 043	528	19 544	-	-	19 691	6.
4 294	2 520	40	-	4 165	1 122	3 030	15 171	179	-	17 772	7.
77 208	47 096	365	7 250	29 833	8 678	27 502	197 932	5 152	14 648	274 207	
1 471	458	-	-	655	20	398	3 002	-	911	4 773	1.
624	351	-	-	-	64	27	1 066	-	150	1 216	2.
895	560	-	-	234	-	137	1 826	-	120	3 870	3.
1 814	906	-	-	-	122	202	3 044	75	445	3 564	4.
4 150	100	-	-	4	244	246	4 744	-	580	5 743	5.
968	492	-	210	7	-	161	1 838	-	292	2 190	6.
1 112	556	-	-	10	-	200	1 878	-	100	3 157	7.
584	217	-	-	-	6	140	947	-	36	1 003	8.
866	427	-	-	828	-	432	2 553	-	151	2 736	9.

## No. 4. Tabeller, der udvise de mindre Skolekassers Indtægter samt

		1	2	3	4	5	6	7	8	
No.	Skolekommuner (Værk, Brug, Distrikt).	De mindre Skolekassers Indtægter i Aaret 1880.								
		Skatter og Afgifter							Andre Indtægters samlede Beløb.	Ialt ren Indtægt.
		paa matrikule- rede Eien- domme.	personlig Skat af Husmænd, Inderster og Tjenesteyende.	paa Formue.	paa Næring.	af Værker, Brug og lignende Indretninger.	andre Skatter og Afgifter.	Kr.		
	(Fortsat.)	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	
10.	Rouland .....	691	347	365	-	-	-	1 146	2 549	
11.	Vinje .....	578	-	-	1 422	-	-	-	2 000	
12.	Mo .....	658	259	558	558	-	-	1 956	3 989	
13.	Omdal (V.) .....	-	39	-	-	185	-	-	224	
14.	Fyrisdal .....	357	-	1 250	1 250	-	-	32	2 889	
15.	Nissedal .....	2 272	480	-	-	-	-	4	2 756	
	<b>2. N. Thelemarken.</b>									
1.	Hiterdal .....	-	120	-	3 145	-	19	104	3 388	
2.	Saude .....	4 150	-	-	-	-	19	-	4 169	
3.	Bø .....	40	1 493	1 456	-	-	-	-	2 989	
4.	Lunde .....	-	-	998	1 496	-	-	80	2 574	
5.	Flaabugd .....	295	-	295	295	-	-	-	885	
6.	Holden .....	-	-	873	1 746	-	-	291	2 910	
7.	Ulefos Jernværk (V.) .....	-	-	-	-	1 148	-	417	1 565	
8.	Do. Sagbrug (B.) .....	-	-	-	61	749	-	-	810	
9.	Solum .....	-	213	4 471	3 238	-	16	48	7 986	
10.	Gjemse Legatskole .....	-	-	-	231	267	355	-	853	
	<b>3. Bamble.</b>									
1.	Gjerpen .....	-	-	-	7 524	-	19	945	8 488	
2.	Fossum (B) .....	-	-	-	-	679	-	-	679	
3.	Slemdal .....	1 202	31	-	-	-	-	106	1 339	
4.	Eidanger .....	2 015	-	1 065	1 065	-	-	53	4 198	
5.	Bamble .....	5 777	294	-	-	143	-	31	6 245	
6.	Sandekedal (og Skaatø) .....	-	-	4 589	4 278	-	-	-	8 867	
7.	Kil (B) .....	-	-	108	759	-	-	-	867	
8.	Langø Grubér (B) .....	-	-	-	-	1 144	-	36	1 180	
9.	Helle (B) .....	-	-	-	-	860	-	100	960	
10.	Bamble Nikkelverk .....	-	-	-	-	480	-	-	480	
11.	Drangedal .....	5 016	174	-	-	-	-	341	5 531	
	<b>Bratsbergs Amt</b>	<b>36 041</b>	<b>6 473</b>	<b>16 391</b>	<b>29 780</b>	<b>5 655</b>	<b>521</b>	<b>9 009</b>	<b>103 820</b>	
	<b>VIII. Nedenæs Amt.</b>									
	<b>I. Nedenæs.</b>									
1.	Aamlid .....	1 799	-	-	-	-	-	80	1 879	
2.	Gjerrestad .....	-	-	-	3 561	-	-	58	3 619	
3.	Vegardsheien .....	1 005	243	-	-	-	-	108	1 356	
4.	Søndeled .....	-	-	1 702	2 499	144	-	-	4 346	
5.	Egelands (V.) .....	-	-	-	-	801	-	-	801	
6.	Holt .....	-	-	-	5 311	-	-	35	5 346	
7.	Næs (V) .....	-	-	-	-	800	-	-	800	
8.	Dybvaag .....	806	871	1 344	6 125	-	-	2 167	11 313	
9.	Flongstad .....	437	28	549	2 660	-	-	702	4 376	
10.	Østermoland .....	900	42	-	2 229	-	-	-	3 171	

## disses og Kredsenes Udgifter i Rigets Landdistrikt i Aaret 1880.

9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
De mindre Skolekassers Udgifter i Aaret 1880.								Kreds-Udgifter		Skolekassernes og Kredsenes Udgifter tilsammen.	No.
Lærrelønninger.	Godtgørelse for Kosthold og Herberge til Lærerne.	Pensioner.	Lærerejord.	Opførelse eller Vedligeholdelse af Skolehuse.	Leie af Skolelokaler.	Andre Udgifters samlede Beløb.	Ialt ren Udgift.	i Penge.	Antagen Pengeværdi af Naturalydelse.		
Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	
1 702	332	-	-	7	-	553	2 594	24	136	2 801	10.
1 252	615	-	-	32	-	69	1 968	-	240	2 239	11.
1 654	1 041	-	-	1 150	-	530	4 375	251	623	5 673	12.
185	-	-	-	-	-	8	193	-	-	242	13.
2 304	-	-	-	-	90	351	2 745	48	360	3 191	14.
1 344	807	-	-	-	-	99	2 250	240	176	2 688	15.
1 856	1 101	48	-	-	-	316	3 321	277	272	4 434	1.
2 856	1 346	-	-	-	-	396	4 598	835	-	5 433	2.
1 328	828	-	-	40	80	521	2 797	-	-	3 147	3.
1 168	711	-	-	63	-	416	2 358	-	-	2 477	4.
576	331	-	-	5	4	145	1 061	-	-	1 148	5.
1 632	968	-	-	101	44	625	3 370	-	-	3 394	6.
1 304	-	160	-	-	-	101	1 565	-	-	1 565	7.
680	-	-	-	-	-	130	810	-	-	810	8.
3 463	1 826	-	-	541	172	1 359	7 361	-	-	7 889	9.
720	-	-	-	-	-	39	759	-	-	759	10.
2 296	2 003	-	-	3 393	261	1 190	9 143	-	-	9 329	1.
640	-	-	-	-	-	39	679	-	-	679	2.
535	369	-	-	620	25	131	1 680	53	348	2 081	3.
1 542	1 126	-	-	499	168	700	4 035	-	-	8 085	4.
3 430	1 971	-	-	24	48	276	5 749	-	-	5 749	5.
3 373	2 817	257	-	693	907	1 106	9 153	126	-	9 706	6.
326	266	-	-	2	-	220	814	-	-	1 089	7.
756	-	-	-	-	280	144	1 180	-	-	1 180	8.
800	-	-	-	-	160	-	960	-	-	960	9.
320	-	-	-	-	100	60	480	-	-	480	10.
2 568	1 806	-	-	53	834	-	5 266	2 736	3 058	11 392	11.
53 094	24 331	465	210	8 908	2 853	12 301	102 162	4 665	7 998	126 872	
1 701	71	-	-	-	-	247	2 019	500	862	3 381	1.
1 737	1 269	-	-	100	28	747	3 881	347	46	4 498	2.
1 078	-	-	-	72	108	70	1 328	462	562	2 622	3.
2 331	1 864	-	-	-	-	155	4 350	266	1 100	8 025	4.
680	-	-	-	-	-	121	801	-	-	801	5.
2 320	1 801	-	-	430	-	206	5 257	2 248	715	8 308	6.
800	-	-	-	-	-	-	800	-	-	800	7.
7 400	-	-	-	3 015	-	1 471	11 886	-	-	12 712	8.
3 660	-	-	-	98	-	337	4 095	-	-	4 192	9.
1 240	800	-	-	253	-	514	2 807	-	-	3 138	10.

## No. 4. Tabeller, der udvise de mindre Skolekassers Indtægter samt

		1	2	3	4	5	6	7	8
No.	Skolekommuner (Værk, Brug, Distrikt).	De mindre Skolekassers Indtægter i Aaret 1880.							
		Skatter og Afgifter.						Andre Indtægters samlede Beløb.	Ialt ren Indtægt.
		paa matrikule- rede Eien- domme.	personlig Skat af Husmænd, Inderster og Tjenesteyende.	paa Formue.	paa Næring.	af Værker, Brug og lignende Indretninger.	andre Skatter og Afgifter.		
	(Fortsat).	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
11.	Stokke .....	-	-	-	1 439	-	-	-	1 439
12.	Barbo—Thorhjærnsbo....	-	-	-	8 889	-	-	-	8 889
13.	Songe Kreds (Barbo) ...	-	-	-	2 145	-	-	-	2 145
14.	Tromø .....	-	-	-	6 948	-	-	-	6 948
15.	Øeistad .....	-	-	3 908	5 167	-	-	-	9 075
16.	Vrængens Kreds .....	-	-	-	2 521	280	-	-	2 801.
17.	Hisø .....	-	-	4 358	4 104	450	-	200	9 112
18.	Froland .....	2 163	360	1 833	786	-	-	120	5 262
19.	Do. (V) .....	70	-	-	85	1 578	-	-	1 733
20.	Heirefos .....	1 123	-	-	-	-	-	708	1 831
21.	Mykland .....	1 201	-	-	-	-	-	40	1 241
22.	Fjære .....	-	-	-	11 331	1	-	25	11 356
23.	Birketvedts Kreds .....	-	-	-	4 004	-	-	28	4 032
24.	Landvik .....	620	-	901	363	-	6	-	1 890
25.	Reddals Kreds .....	50	-	245	407	-	-	106	808
26.	Eide .....	-	-	223	435	-	-	62	720
27.	Vestermoland .....	-	-	2 428	3 217	-	5	80	5 730
28.	Heivaag .....	-	-	1 419	3 310	-	-	33	4 762
29.	Birkenæs .....	-	59	1 619	272	-	-	200	2 150
2. Sætersdalen.									
1.	Evje .....	519	-	-	-	40	119	70	748
2.	Hordnæs .....	698	-	-	-	-	-	286	984
3.	Iveland .....	930	-	-	-	-	-	72	1 002
4.	Veigusdal .....	488	128	-	-	-	-	192	808
5.	Bygland .....	2 484	-	-	-	-	-	344	2 828
6.	Valle .....	2 399	-	-	-	-	-	400	2 799
7.	Aaseral*) .....	-	40	665	305	-	-	240	1 250
Nedenæs Amt		17 692	1 771	21 194	78 113	4 093	130	6 356	129 349
IX. Lister og Mandals Amt.									
1. Mandal.									
1.	Thved .....	-	-	497	891	-	-	920	2 308
2.	Drangsholt .....	-	-	285	512	-	-	3	800
3.	Oddernæs .....	-	-	3 052	3 052	-	-	126	6 230
4.	Randøund .....	-	-	829	829	-	-	-	1 658
5.	Øvrebo .....	-	-	-	-	-	-	907	907
6.	Hæglund .....	394	-	148	49	-	-	80	671
7.	Vennesland .....	-	-	665	998	-	11	283	1 957
8.	Vigeland (B) .....	-	-	-	-	600	-	-	600
9.	Søgne .....	-	-	1 705	3 455	-	-	1 158	6 318
10.	Ny Hellesunds Kreds...	-	-	170	338	-	-	-	508
11.	Grebstad .....	-	-	509	934	-	1	89	1 533

\*) Medtaget her, da Kommunen først i Aarets Slutning gik over til Lister og Mandals Amt.

## disses og Kredsenes Udgifter i Rigets Landdistrikt i Aaret 1880.

9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
De mindre Skolekassers Udgifter i Aaret 1880.								Kreds-Udgifter		Skolekassernes og Kredsenes Udgifter tilsammen.	No.
Lærertilønninger.	Godtgørelse for Kosthold og Herberge til Lærerne.	Pensioner.	Lærertjord.	Opførelse eller Vedligeholdelse af Skolehuse.	Leie af Skolelokaler.	Andre Udgifters samlede Beløb.	Ialt ren Udgift.	i Penge.	Antagen Pengeværdi af Naturalydelse.		
Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	
524	538	-	-	25	20	236	1 343	-	-	1 385	11.
4 800	-	-	-	178	-	1 607	6 585	-	-	7 909	12.
1 400	-	-	-	-	144	457	2 001	-	-	2 310	13.
2 977	975	-	-	4 300	-	1 465	9 717	-	-	10 811	14.
4 764	832	-	-	286	-	1 206	7 088	-	-	9 927	15.
1 080	-	-	-	224	-	622	1 926	-	-	2 554	16.
4 891	100	-	-	2 196	-	1 673	8 860	-	-	9 865	17.
1 408	1 136	-	-	1 628	108	679	4 959	-	-	5 533	18.
176	157	-	-	1 200	-	200	1 733	-	-	1 733	19.
347	213	-	-	-	-	56	672	-	-	1 773	20.
620	434	-	-	-	38	128	1 220	150	-	1 470	21.
3 867	2 837	136	-	539	100	2 946	10 425	-	-	11 708	22.
1 829	-	14	-	-	28	1 513	3 384	-	-	3 944	23.
1 793	-	-	-	-	-	42	1 835	1 655	238	4 697	24.
605	-	-	-	-	-	266	871	-	-	1 030	25.
496	-	-	-	-	-	157	653	1 202	-	2 016	26.
2 190	830	-	-	282	166	582	4 050	-	-	4 339	27.
2 154	1 114	80	-	637	227	226	4 438	-	-	4 555	28.
1 578	1 218	-	-	601	160	764	4 321	1 974	240	7 780	29.
604	-	-	-	-	52	44	701	304	102	1 153	1.
768	24	-	-	-	40	153	985	32	105	1 122	2.
781	200	-	-	-	40	173	1 194	-	92	1 286	3.
768	-	-	-	34	-	40	808	64	320	1 192	4.
1 784	72	-	-	400	-	121	2 011	844	-	2 856	5.
1 232	614	-	-	-	-	50	2 296	-	1 496	3 792	6.
960	480	-	-	435	24	139	1 603	504	-	2 107	7.
67 843	17 579	230	-	16 499	1 339	19 413	122 903	10 542	5 878	157 324	
816	72	-	-	2 089	17	128	3 122	656	74	4 394	1.
480	-	-	-	481	-	137	1 098	-	-	1 183	2.
3 946	-	-	-	517	-	1 343	5 806	-	-	6 097	3.
1 344	-	-	-	-	-	243	1 587	-	1 180	3 427	4.
480	240	-	-	41	74	69	904	-	-	998	5.
393	121	-	-	-	98	16	628	-	-	628	6.
593	248	-	523	17	53	398	1 832	-	-	2 701	7.
464	136	-	-	-	-	-	600	-	-	600	8.
1 440	1 336	-	-	69	328	704	3 877	-	-	7 079	9.
192	149	-	-	51	1	78	470	-	-	483	10.
479	271	-	-	24	203	311	1 288	-	-	1 691	11.

## No. 4. Tabeller, der udvise de mindre Skolekassers Indtægter samt

		1	2	3	4	5	6	7	8	
No.	Skolekommuner (Værk, Brug, Distrikt).	De mindre Skolekassers Indtægter i Aaret 1880.								
		Skatter og Afgifter.							Andre Indtægters samlede Beløb.	Ialt ren Indtægt.
		paa matrikule- rede Eien- domme.	personlig Skat af Husmænd, Inderster og Tjenestetyende.	paa Formue.	paa Næring.	af Værker, Brug og lignende Indretninger.	andre Skatter og Afgifter.	Andre Indtægters samlede Beløb.		
(Fortsat).	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.		
12.	Bjelland .....	300	-	200	500	-	-	80	1 080	
13.	Finsland .....	400	-	190	187	-	-	200	977	
14.	Grindem .....	50	-	285	400	-	-	96	831	
15.	Holme .....	1 259	-	-	120	20	711	138	2 248	
16.	Øslebø .....	1 674	-	78	78	-	-	220	2 050	
17.	Løvdal .....	1 293	-	-	82	-	-	251	1 626	
18.	Halsaa .....	1 999	-	-	2 417	92	20	828	5 356	
19.	Hartmark .....	460	-	-	278	-	-	82	820	
20.	Valle .....	439	-	772	772	-	573	24	2 580	
21.	Spangereid .....	262	-	-	-	-	3	5	270	
22.	Vigmøstad .....	371	-	-	709	-	-	-	1 080	
23.	Konnismo .....	781	-	-	-	-	-	115	896	
<b>2. Lister.</b>										
1.	Hægebostad .....	435	-	435	435	-	-	320	1 625	
2.	Èken .....	236	-	640	320	-	-	142	1 338	
3.	Aa .....	2 919	-	-	-	-	15	595	3 529	
4.	Austad .....	791	-	-	-	-	44	80	915	
5.	Kvaas .....	1 070	-	-	-	-	-	-	1 070	
6.	Herod .....	200	-	-	717	-	270	938	2 125	
7.	Spind .....	-	-	-	1 991	-	-	156	2 147	
8.	Vanse .....	-	-	2 802	5 603	-	510	400	9 315	
9.	Fjotland .....	445	-	178	267	-	-	200	1 090	
10.	Fedde .....	87	-	688	688	-	-	156	1 619	
11.	Liknæs .....	603	-	1 033	1 117	-	-	472	3 225	
12.	Næs .....	-	-	-	3 696	-	-	109	3 805	
13.	Hitterø .....	-	-	-	2 148	-	-	28	2 176	
14.	Kirkehavn .....	-	-	-	886	-	-	-	886	
15.	Bakke .....	-	-	-	1 744	-	-	163	1 907	
16.	Gyland .....	-	-	-	1 223	-	-	216	1 439	
17.	Tonstad .....	306	-	385	769	-	-	437	1 897	
18.	Lunde .....	149	-	300	600	-	-	267	1 316	
<b>Lister og Mandals Amt.</b>		<b>16 923</b>	<b>-</b>	<b>15 846</b>	<b>38 805</b>	<b>712</b>	<b>2 153</b>	<b>10 284</b>	<b>84 728</b>	
<b>X. Stavanger Amt.</b>										
<b>1. Jæderen og Dalerne.</b>										
1.	Lunde .....	812	-	171	341	-	-	175	1 499	
2.	Hæskestad .....	1 158	-	-	-	-	-	348	1 506	
3.	Soggendals (Landsogn) ..	696	215	1 151	1 151	4	294	374	3 885	
4.	Helleland .....	477	-	300	300	-	-	103	1 180	
5.	Birkrem .....	1 251	-	-	-	-	-	427	1 678	
6.	Èkersund (Landsogn) ..	1 769	-	-	-	-	-	1 411	3 180	
7.	Ogne .....	465	-	120	361	-	-	193	1 139	
8.	Nærbø .....	249	180	568	568	-	-	120	1 685	



## disses og Kredsenes Udgifter i Rigets Landdistrikt i Aaret 1880.

9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
De mindre Skolekassers Udgifter i Aaret 1880.								Kreds-Udgifter		Skolekassernes og Kredsenes Udgifter tilsammentagne.	No.
Lærertilønninger.	Godtgjærelse for Kosthold og Herberge til Lærerne.	Pensioner.	Lærertjerd.	Opførelse eller Vedligeholdelse af Skolehuse.	Leie af Skolelokaler.	Andre Udgifters samlede Beløb.	Ialt ren Udgift.	i Penge.	Antagen Pengeværdi af Naturalydelse.		
Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	
660	-	-	-	-	-	247	907	294	120	1 324	12.
576	279	-	-	83	59	306	1 303	-	-	1 324	13.
552	52	-	-	-	42	154	800	-	224	1 024	14.
1 417	618	-	-	-	110	349	2 494	-	-	2 495	15.
840	525	-	-	310	149	357	2 181	-	25	2 208	16.
811	346	-	-	-	96	229	1 482	-	-	1 882	17.
1 871	1 349	-	-	1 163	405	342	5 229	-	-	6 543	18.
208	189	-	-	-	96	22	515	-	-	515	19.
1 752	535	-	-	9	-	160	2 456	80	-	2 646	20.
1 234	258	-	-	-	-	151	1 643	38	-	1 697	21.
789	157	-	-	14	37	151	1 148	96	128	1 490	22.
813	97	-	-	-	135	137	1 182	96	176	1 454	23.
846	442	-	-	-	120	219	1 627	-	-	1 741	1.
943	471	-	-	-	120	52	1 586	-	-	1 586	2.
2 000	521	-	-	40	216	462	3 239	12	528	3 779	3.
1 136	632	-	-	97	160	325	2 350	348	240	3 114	4.
764	220	-	-	-	-	42	1 026	-	384	1 410	5.
732	327	-	-	1 106	200	282	2 647	8	230	3 079	6.
1 180	554	-	-	-	-	441	2 175	70	180	2 469	7.
3 492	1 963	-	-	678	748	572	7 453	740	-	9 916	8.
868	20	-	-	-	77	118	1 083	149	287	1 527	9.
901	443	-	-	-	60	98	1 502	32	26	1 775	10.
1 783	807	-	-	57	120	427	3 194	26	138	3 390	11.
1 532	958	-	-	123	215	352	3 180	-	-	3 210	12.
1 460	858	-	-	103	289	194	2 904	-	-	4 708	13.
272	170	-	-	-	60	88	590	-	-	701	14.
1 072	486	-	-	6	40	168	1 772	-	-	1 927	15.
1 011	59	-	-	-	220	125	1 415	-	-	1 415	16.
800	325	-	-	6	98	161	1 390	-	-	1 491	17.
540	256	-	-	1	76	72	945	-	-	1 038	18.
43 482	16 490	-	523	7 085	4 820	10 230	82 630	2 645	3 940	102 150	
1 120	402	-	-	-	174	91	1 787	-	-	1 787	1.
768	312	-	-	-	115	40	1 235	-	-	1 563	2.
2 723	328	-	-	-	230	194	3 475	48	750	4 479	3.
896	-	-	-	34	27	61	1 018	194	134	1 346	4.
1 239	117	-	-	-	-	51	1 407	235	241	2 172	5.
1 679	-	-	-	2 548	100	186	4 513	693	340	5 546	6.
709	-	-	-	616	-	169	1 494	216	138	3 701	7.
883	210	-	-	98	14	161	1 366	281	294	2 143	8.

## No. 4. Tabeller, der udvise de mindre Skolekassers Indtægter samt

		1	2	3	4	5	6	7	8
		De mindre Skolekassers Indtægter i Aaret 1880.							
No.	Skolekommuner (Værk, Brug, Distrikt).	Skatter og Afgifter						Andre Indtægters samlede Beløb.	Ialt ren Indtægt.
		paa matrikule- rede Ejen- domme.	personlig Skat af Husmænd, Linderster og Tjenestetyende.	paa Formue.	paa Næring.	af Værker, Brug og lignende Indretninger.	andre Skatter og Afgifter.		
(Fortsat).		Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
9.	Varhoug .....	261	251	607	607	-	-	819	2 548
10.	Klep .....	451	-	600	1 188	-	3	120	2 367
11.	Time .....	546	-	830	830	-	-	120	2 326
12.	Gjesdal .....	-	-	1 074	537	-	-	-	1 611
13.	Høiland .....	1 183	-	1 311	2 398	-	-	128	5 020
14.	Haaland .....	497	-	1 554	1 882	-	-	245	4 178
15.	Frue (Hetland) .....	13	22	1 865	1 106	-	-	1 072	4 077
16.	Randeberg .....	172	-	521	470	-	-	8	1 171
17.	Risikekværvens Kreds ...	-	-	-	720	-	-	2	722
<b>2. Ryfylke.</b>									
1.	Høle .....	1 356	194	-	-	-	-	288	1 838
2.	Fossan .....	1 502	558	450	361	-	181	162	3 214
3.	Strand .....	-	844	1 290	1 156	-	-	543	3 833
4.	Tou Brug .....	-	-	-	-	546	-	-	546
5.	Renessø .....	1 633	320	-	-	-	374	10	2 337
6.	Hvitingsø .....	-	4	274	160	-	-	83	521
7.	Finnø .....	422	-	864	432	-	-	-	1 718
8.	Talgø .....	-	-	456	228	-	-	-	684
9.	Hjelmeland .....	-	-	-	2 380	-	-	-	2 380
10.	Aardal .....	915	226	-	-	-	63	-	1 204
11.	Fister .....	-	-	-	851	-	-	1 207	2 058
12.	Jælse .....	-	-	1 187	1 187	-	6	-	2 380
13.	Sand .....	-	-	-	2 600	-	-	1 326	3 926
14.	Sande .....	1 441	-	300	222	-	-	260	2 223
15.	Suldal .....	-	-	-	2 378	-	6	400	2 784
16.	Vikedal .....	651	-	-	2 281	-	14	-	2 946
17.	Hinderaa .....	-	-	1 112	1 112	-	6	-	2 230
18.	Stjernerø .....	-	-	652	666	-	-	-	1 318
19.	Skjold .....	-	-	2 525	1 126	-	-	467	4 118
20.	Vats .....	-	-	939	370	-	68	-	1 377
21.	Tysvær .....	-	-	1 645	421	-	-	48	2 114
22.	Bukken .....	-	-	398	597	-	-	144	1 139
23.	Skudesnæs .....	-	-	2 000	1 608	-	86	29	3 723
24.	Avaldsnæs .....	-	-	2 458	887	65	-	-	3 410
25.	Vigsnes (V) .....	-	-	-	-	9 037	-	-	9 037
26.	Torvestad .....	-	-	938	226	-	-	-	1 164
27.	Utsire .....	-	-	249	267	-	-	-	516
28.	Skaare .....	-	-	1 511	541	-	-	114	2 166
<b>Stavanger Amt</b>		<b>17 920</b>	<b>2 813</b>	<b>29 920</b>	<b>34 516</b>	<b>9 652</b>	<b>1 109</b>	<b>10 746</b>	<b>106 676</b>
<b>XI. Søndre Bergenhus Amt.</b>									
<b>1. Søndhordland.</b>									
1.	Tysnæs .....	1 729	171	-	-	-	-	9	1 909
2.	Opdal .....	1 075	255	-	-	-	577	-	1 907.

## disses og Kredsenes Udgifter i Rigets Landdistrikt i Aaret 1880.

9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
De mindre Skolekassers Udgifter i Aaret 1880.								Kreds-Udgifter		Skolekassernes og Kredsenes Udgifter tilsammen tagne.	No.
Lærelønninger,	Godtgørelse for Kosthold og Herberge til Lærerne.	Pensioner.	Lærertjerd.	Opførelse eller Vedligeholdelse af Skolehuse.	Leie af Skolelokaler.	Andre Udgifters samlede Beløb.	Ialt ren Udgift.	i Penge.	Antagen Pengeværdi af Naturalydelse.		
Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.		
1 822	27	-	-	277	12	248	2 386	280	270	3 182	9.
1 404	439	-	-	110	-	172	2 125	71	144	2 586	10.
1 616	540	-	-	-	18	39	2 213	73	120	2 476	11.
811	294	-	-	31	55	160	1 351	-	-	2 119	12.
2 254	1 092	-	-	282	93	638	4 359	375	60	5 336	13.
1 545	592	-	-	47	24	581	2 789	-	-	3 574	14.
1 284	493	-	-	143	448	646	3 014	-	-	5 867	15.
576	168	-	-	67	120	41	972	-	-	1 156	16.
384	144	-	-	3	40	274	845	-	-	845	17.
908	345	-	-	3	80	170	1 506	-	34	1 641	1.
2 389	759	-	-	95	-	429	3 672	889	612	5 735	2.
2 002	724	-	-	50	190	475	3 441	-	-	3 954	3.
340	136	-	-	40	-	30	546	-	-	546	4.
1 354	242	-	-	321	72	207	2 196	549	69	2 826	5.
340	90	-	-	8	-	67	505	90	-	619	6.
1 028	404	-	-	241	-	450	2 123	929	48	3 173	7.
381	135	-	-	22	16	231	785	-	-	854	8.
1 747	87	-	-	91	-	39	1 964	-	-	2 216	9.
892	124	-	-	-	-	44	1 060	-	-	1 060	10.
858	-	-	-	1 200	-	34	2 092	1 000	-	3 134	11.
1 628	231	16	-	-	20	214	2 109	-	-	2 109	12.
2 283	442	-	-	1 526	51	448	4 750	-	-	8 840	13.
1 252	470	-	-	93	-	172	1 987	-	-	2 007	14.
1 381	461	40	-	742	70	258	2 952	-	-	2 952	15.
1 550	247	-	-	581	-	487	2 865	68	30	2 963	16.
1 458	360	-	-	60	20	182	2 080	-	-	2 118	17.
897	300	-	-	16	-	126	1 339	-	-	1 405	18.
1 664	617	-	-	660	134	491	3 566	-	10	4 405	19.
827	96	-	-	-	24	91	1 038	-	312	1 514	20.
1 403	427	-	-	13	38	147	2 028	32	99	2 159	21.
720	270	-	-	-	40	43	1 073	8	-	1 096	22.
2 728	918	-	-	90	-	120	3 856	1 044	188	5 265	23.
2 224	834	16	-	150	42	163	3 429	-	288	3 803	24.
2 592	100	-	-	5 849	-	496	9 037	-	-	9 037	25.
632	139	-	-	4	20	141	936	-	137	1 149	26.
288	128	-	-	62	-	60	538	-	-	538	27.
1 280	453	-	-	153	-	248	2 134	72	310	2 643	28.
58 759	14 697	72	-	16 326	2 287	9 815	101 956	7 147	4 628	129 639	
763	399	-	-	456	109	132	1 859	-	-	1 864	1.
1 096	495	-	-	9	152	96	1 848	-	34	1 882	2.

## No. 4. Tabeller, der udvise de mindre Skolekassers Indtægter samt

		1	2	3	4	5	6	7	8
		De mindre Skolekassers Indtægter i Aaret 1880.							
No.	Skolekommuner (Værk, Brug, Distrikt).	Skatter og Afgifter						Andre Indtægters samlede Beløb.	Ialt ren Indtægt.
		paa matrikule- rede Ejen- domme.	personlig Skat af Husmænd, Inderster og Tjenestetvende.	paa Formue.	paa Næring.	af Værker, Brug og lignende Indtæfninger.	andre Skatter og Afgifter.		
	(Fortsat).	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
3.	Onarheim .....	1 104	447	-	-	-	-	80	1 631
4.	Fitje .....	679	207	756	927	-	-	180	2 749
5.	Stordø .....	-	-	1 179	1 494	100	-	81	2 854
6.	Fjelberg .....	-	-	500	1 155	-	-	85	1 740
7.	Eid .....	-	-	861	1 007	-	-	78	1 946
8.	Aalund .....	-	-	600	1 200	-	-	143	1 943
9.	Kvindherred .....	1 352	-	900	1 796	-	-	1 240	5 288
10.	Finaas .....	1 865	111	2 772	1 086	-	-	9	5 843
11.	Sveen .....	678	78	338	677	-	4	-	1 775
12.	Vikebygd .....	-	149	549	450	-	-	40	1 188
13.	Valestrand .....	188	49	450	952	-	20	45	1 704
14.	Etne .....	-	-	2 700	994	-	-	75	3 769
15.	Skonevik .....	-	-	1 600	3 283	-	-	1 377	6 260
16.	Strandebarm .....	-	-	1 600	3 279	-	-	516	5 395
	<b>2. Hardanger, Voss.</b>								
1.	Vikør .....	1 177	-	400	748	-	-	502	2 827
2.	Østensjø .....	1 542	-	848	686	-	-	400	3 476
3.	Voss .....	4 332	-	1 864	4 577	-	-	379	11 152
4.	Vossestranden .....	1 481	648	-	-	-	-	1 445	3 574
5.	Ulvik .....	-	-	650	692	-	-	177	1 519
6.	Graven .....	-	-	500	1 101	-	-	205	1 806
7.	Eidfjord .....	-	59	646	896	-	-	-	1 601
8.	Ullensvang .....	-	-	1 755	4 510	-	160	26	6 451
9.	Røldal .....	122	-	162	300	-	2	1 674	2 260
	<b>3. Nordhordland.</b>								
1.	Lindaas .....	4 730	-	125	300	-	1 376	935	7 466
2.	Fedje .....	127	71	-	-	-	-	304	502
3.	Masfjorden .....	2 083	209	-	-	-	823	49	3 164
4.	Manger .....	1 465	-	651	2 295	-	89	1 023	5 523
5.	Herdlø .....	1 448	-	672	1 344	-	93	87	3 644
6.	Hosanger .....	4 187	-	500	988	96	-	16	5 787
7.	Hammer .....	2 748	-	755	1 500	-	-	753	5 756
8.	Salhus Fabrik (B) .....	-	-	-	-	620	-	1 180	800
9.	Brudvik .....	800	-	824	1 199	280	-	-	3 103
10.	Haus .....	2 255	-	479	1 837	-	35	23	4 629
11.	Arne Fabrik (B) .....	-	-	-	-	1 376	-	-	1 376
12.	Aarstad .....	-	-	1 300	2 672	-	-	1 498	5 470
13.	Bergens medk. Værksted og Strømmen (V.) .....	-	-	-	-	1 400	-	-	1 400
14.	Fjeld .....	1 200	-	810	1 620	21	-	24	3 675
15.	Askøen .....	-	-	3 400	6 067	1 154	-	4 233	14 854
16.	Alvøens Fabrik (B) .....	-	875	-	-	875	-	-	1 750
17.	Sund .....	1 100	-	669	1 338	-	-	7	3 114
18.	Østervold .....	912	-	400	400	-	-	103	1 815

## disses og Kredsenes Udgifter i Rigets Landdistrikt i Aaret 1880.

9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
De mindre Skolekassers Udgifter i Aaret 1880.								Kreds-Udgifter		Skolekassernes og Kredsenes Udgifter tilsammen.	No.
Lærertilønninger.	Godtgørelse for Kosthold og Herberge til Lærerne.	Pensioner.	Lærertjerd.	Opførelse eller Vedligeholdelse af Skolehuse.	Lete af Skolelokaler.	Andre Udgifters samlede Beløb.	Ialt ren Udgift.	i Penge.	Antagen Pengeværdi af Naturalydelse.		
Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	
787	409	12	-	-	137	174	1 519	-	-	1 535	3.
1 616	804	-	-	-	109	225	2 754	-	-	2 758	4.
1 512	756	-	-	34	195	303	2 800	36	-	2 865	5.
1 021	488	-	-	14	31	99	1 653	-	85	3 099	6.
784	397	-	-	399	25	170	1 775	-	115	2 080	7.
1 056	532	-	136	-	108	138	1 970	-	122	2 541	8.
2 456	1 231	-	-	1 537	57	380	5 661	100	189	6 052	9.
3 041	1 527	-	-	1 420	182	963	7 133	-	-	8 173	10.
1 248	640	-	20	-	233	161	2 302	-	-	2 414	11.
480	240	-	-	155	-	245	1 120	-	-	1 255	12.
1 763	394	-	-	67	21	222	1 467	-	-	2 636	13.
1 702	866	-	-	326	181	491	3 566	-	-	4 146	14.
2 280	1 175	-	-	620	501	528	5 104	-	-	5 519	15.
2 324	1 369	-	-	784	-	756	5 233	-	-	5 654	16.
752	376	-	400	57	16	378	1 979	-	-	3 544	1.
1 208	604	-	40	44	-	299	2 195	-	-	2 447	2.
4 708	2 343	-	26	98	19	617	7 811	326	424	10 111	3.
1 199	-	-	580	1 728	80	199	3 786	612	-	4 659	4.
745	393	-	119	4	12	254	1 527	-	-	1 541	5.
674	372	-	60	14	-	94	1 214	-	-	1 313	6.
769	387	20	-	28	-	237	1 441	-	-	2 243	7.
3 853	2 207	-	649	-	32	252	6 993	176	993	8 263	8.
864	-	-	885	616	-	179	2 544	451	120	3 132	9.
3 448	1 700	-	140	201	463	346	6 298	-	-	6 655	1.
272	96	-	-	11	-	131	510	-	-	531	2.
1 792	896	-	-	-	44	68	2 800	924	208	3 938	3.
2 600	1 280	-	-	1 831	64	53	5 828	36	345	6 230	4.
1 880	949	-	-	60	80	366	3 335	-	-	3 997	5.
3 760	1 832	-	-	14	36	87	5 729	-	110	5 861	6.
3 440	269	-	-	462	433	279	4 883	1 655	324	6 891	7.
600	-	-	-	-	-	200	800	-	-	800	8.
1 648	864	-	111	17	24	270	2 934	64	32	3 773	9.
2 541	1 287	-	-	66	381	292	4 567	15	-	4 604	10.
1 160	-	-	-	60	-	156	1 376	-	88	1 464	11.
912	519	100	-	708	-	1 220	3 459	-	-	5 351	12.
1 200	-	-	-	-	-	200	1 400	-	-	1 400	13.
1 928	992	-	-	55	281	153	3 409	-	187	4 104	14.
4 784	1 395	225	-	7 179	265	2 303	16 151	75	-	22 498	15.
1 200	-	-	-	-	300	250	1 750	-	-	1 750	16.
1 472	747	-	-	16	411	215	2 861	-	-	3 081	17.
928	474	-	-	1	180	171	1 754	-	-	1 754	18.

## No. 4. Tabeller, der udvise de mindre Skolekassers Indtægter samt

		1	2	3	4	5	6	7	8
No.	Skolekommuner (Værk, Brug, Distrikt).	De mindre Skolekassers Indtægter i Aaret 1880.							
		Skatter og Afgifter						Andre Indtægters samlede Beløb.	Ialt ren Indtægt.
		paa matrikule- rede Ejen- domme.	personlig Skat af Husmænd, Inderster og Tjenestetyende.	paa Formue.	paa Næring.	af Værker, Brug og lignende Indretninger.	andre Skatter og Afgifter.		
	(Fortsat).	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
19.	Møgster .....	1 299	-	378	378	-	-	491	2 546
20.	Fane .....	3 199	603	-	-	330	-	1 052	5 184
21.	Os .....	3 006	-	767	2 303	-	-	24	6 100
22.	Fuse .....	934	-	1 847	2 724	-	-	1 056	6 561
	<b>Søndre Bergenhus Amt</b>	<b>48 817</b>	<b>3 932</b>	<b>35 207</b>	<b>58 775</b>	<b>6 252</b>	<b>3 179</b>	<b>20 624</b>	<b>176 786</b>
	<b>XII. Nordre Bergenh. Amt.</b>								
	<b>1. Sogn.</b>								
1.	Hyllestad .....	1 885	200	-	-	-	10	272	2 367
2.	Eivindvik .....	4 050	100	-	-	-	-	494	4 844
3.	Ladvik .....	1 889	253	-	-	-	-	3	2 145
4.	Kirkebo .....	1 509	300	-	-	-	-	-	1 809
5.	Brække .....	2 225	130	-	-	-	-	16	2 371
6.	Vik .....	2 418	795	-	-	-	-	26	3 239
7.	Balestrand .....	1 860	305	-	-	-	-	1 336	3 501
8.	Lekanger .....	2 000	384	409	157	-	-	252	3 202
9.	Sogndal .....	1 287	92	2 335	1 907	-	-	664	6 285
10.	Lærdal .....	-	-	1 000	2 389	-	-	320	3 709
11.	Aurland .....	1 383	439	848	400	-	-	95	3 165
12.	Hafslo .....	831	-	1 600	3 171	-	-	83	5 685
13.	Jostedal .....	-	230	135	46	-	-	330	741
14.	Lyster .....	-	-	1 820	2 233	-	-	338	4 391
15.	Aardal .....	400	-	300	697	-	-	133	1 530
	<b>2. Sønd- og Nordfjord.</b>								
1.	Selø .....	2 400	-	800	1 591	-	3	652	5 446
2.	Daviken .....	1 858	-	365	439	-	4	304	2 970
3.	Eid .....	-	-	1 000	1 966	-	6	-	2 972
4.	Hornindal .....	1 029	-	184	157	-	3	55	1 428
5.	Stryn .....	1 500	100	-	-	-	-	-	1 600
6.	Indviken .....	-	68	466	1 398	-	-	-	1 932
7.	Gloppen .....	2 565	83	-	-	-	-	113	2 761
8.	Bredheim .....	1 930	40	-	-	-	-	-	1 970
9.	Bremanger .....	1 200	-	401	803	-	-	278	2 682
10.	Kinn .....	3 090	622	260	477	-	15	1 175	5 639
11.	Jølster .....	922	-	1 049	876	-	-	10	2 857
12.	Førde .....	-	-	2 100	4 200	-	6	40	6 346
13.	Vefring .....	806	-	270	559	-	-	128	1 763
14.	Askevold .....	2 401	-	530	1 070	-	10	-	4 011
15.	Grimelid Værksskole ..	-	-	-	-	540	-	4	544
16.	Ytre Holmedal .....	2 014	-	403	1 613	-	-	15	4 045
17.	Indre Holmedal .....	3 467	100	-	-	-	375	18	3 960
	<b>Nordre Bergenhus Amt</b>	<b>46 919</b>	<b>4 241</b>	<b>16 275</b>	<b>26 149</b>	<b>540</b>	<b>432</b>	<b>7 354</b>	<b>101 910</b>
	<b>XIII. Romsdals Amt.</b>								
	<b>1. Søndmøre.</b>								
1.	Harham .....	500	-	479	957	-	-	19	1 955
2.	Roald .....	50	-	144	288	-	4	174	660

## disses og Kredsenes Udgifter i Rigets Landdistrikt i Aaret 1880.

9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
De mindre Skolekassers Udgifter i Aaret 1880.								Kreds-Udgifter		Skolekassernes og Kredsenes Udgifter tilsammentagne.	No.
Lærertilønninger.	Godtgørelse for Kosthold og Herberge til Lærerne.	Pensioner.	Lærertjerd.	Opførelse eller Vedligeholdelse af Skolehuse.	Lete af Skolelokaler.	Andre Udgifters samlede Beløb.	Ialt ren Udgift.	i Penge.	Antagen Pengesværdi af Naturalydelse.		
Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	
872	438	-	-	41	228	219	1 798	-	-	2 298	19.
2 687	1 441	-	30	2 133	574	157	6 992	476	-	7 472	20.
2 808	1 468	-	-	150	795	509	5 730	-	-	6 037	21.
2 656	1 362	-	-	155	696	382	5 251	-	-	5 960	22.
82 289	36 383	357	3 196	21 570	7 455	15 619	166 869	4 946	3 376	197 275	
1 832	807	-	-	-	78	15	2 732	-	240	2 972	1.
3 496	695	-	-	26	21	501	4 739	125	1 273	6 137	2.
959	429	-	-	112	-	63	1 563	-	200	1 765	3.
1 173	503	-	-	8	36	144	1 864	14	180	2 059	4.
1 000	438	-	-	39	153	60	1 690	-	125	1 815	5.
2 163	108	-	-	34	49	84	2 438	538	498	3 502	6.
1 287	576	-	-	85	4	231	2 183	120	-	3 488	7.
1 488	676	-	-	370	32	288	2 854	-	60	3 115	8.
2 456	1 175	-	120	896	170	776	5 593	-	-	7 454	9.
2 091	1 000	-	-	-	-	1 104	4 195	1 739	-	6 001	10.
1 280	426	-	-	590	57	292	2 645	56	418	3 709	11.
1 704	767	-	-	388	144	571	3 574	-	-	3 913	12.
600	-	-	-	-	-	214	814	76	245	1 189	13.
1 945	864	-	-	151	12	701	3 673	4	8	4 319	14.
1 027	494	-	-	-	36	153	1 700	-	-	1 700	15.
3 520	1 656	-	-	-	586	356	6 118	-	-	6 756	1.
2 141	951	-	-	-	16	232	3 340	409	25	5 463	2.
1 880	895	12	-	-	159	40	2 986	1 020	200	4 261	3.
961	-	-	-	153	-	224	1 338	2 408	180	3 934	4.
1 336	-	-	-	-	-	115	1 451	1 174	911	3 536	5.
1 696	190	-	-	-	20	8	1 914	592	370	2 889	6.
1 659	722	-	-	-	16	84	2 481	51	236	2 768	7.
1 152	458	-	-	171	84	101	1 966	-	227	2 193	8.
1 484	693	-	-	-	319	85	2 581	-	-	2 976	9.
3 456	841	-	-	71	80	375	4 823	42	1 675	6 890	10.
1 847	807	-	-	-	-	74	2 728	860	-	3 595	11.
3 402	1 506	-	-	300	788	339	6 285	13	-	7 150	12.
860	189	-	-	6	447	4	1 506	-	-	1 506	13.
2 907	541	-	-	2	151	162	3 763	78	40	4 165	14.
480	-	-	-	-	-	64	544	-	-	544	15.
2 416	1 057	-	-	82	117	172	3 844	434	-	4 640	16.
2 395	1 050	-	-	-	374	110	3 929	-	-	3 929	17.
58 083	20 514	12	120	3 484	3 899	7 742	93 854	9 753	7 111	120 333	
1 320	543	-	-	67	-	64	1 994	-	-	2 017	1.
432	50	-	160	-	-	18	660	-	-	660	2.

## No. 4. Tabeller, der udvise de mindre Skolekassers Indtægter samt

No.	Skolekommuner (Værk, Brug, Distrikt).	1	2	3	4	5	6	7	8	
		De mindre Skolekassers Indtægter i Aaret 1880.								
		Skatter og Afgifter.							Andre Indtægters samlede Beløb.	Ialt ren Indtægt.
paa matrikule- rede Ejen- domme.	personlig Skat af Husnæud, Inderster og Tjenesteyende.	paa Formue.	paa Næring.	af Værker, Brug og lignende Indretninger.	andre Skatter og Afgifter.	Kr.	Kr.			
	(Fortsat).	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	
3.	Borgund .....	4 500	500	-	-	-	-	1 002	6 002	
4.	Skodje .....	2 586	-	216	645	-	-	166	3 613	
5.	Ørskoug .....	1 833	-	341	1 364	-	-	26	3 564	
6.	Stranden .....	1 460	160	-	-	-	-	110	1 730	
7.	Norddalen .....	1 562	220	-	-	-	-	114	1 896	
8.	Sunelven .....	508	-	508	508	-	5	516	2 045	
9.	Ulfsten .....	2 401	-	544	1 089	-	-	601	4 635	
10.	Herø .....	926	-	263	1 053	-	-	1 767	4 009	
11.	Lekanger .....	250	-	38	152	-	-	-	440	
12.	Sandø .....	960	-	161	643	-	-	-	1 764	
13.	Røvde .....	-	-	120	479	-	-	4	603	
14.	Vanelven .....	1 543	-	370	1 160	-	5	51	3 129	
15.	Volden .....	-	-	542	2 169	-	16	-	2 727	
16.	Ørsten .....	-	-	328	1 312	-	358	803	2 802	
17.	Hjørrendfjord .....	809	-	160	320	-	-	2	1 291	
	<b>2. Romsdal.</b>									
1.	Akerø .....	-	1 845	-	-	-	-	271	2 116	
2.	Sandø .....	-	758	113	170	-	13	625	1 679	
3.	Bod .....	2 000	836	-	-	-	-	152	2 988	
4.	Frænen .....	1 881	1 172	-	-	-	282	-	3 335	
5.	Bolsø .....	-	-	1 345	2 605	-	14	300	4 264	
6.	Næsset .....	-	-	1 109	1 109	-	18	215	2 541	
7.	Væø .....	800	522	440	440	-	16	407	2 625	
8.	Grytten .....	3 970	1 669	-	-	-	-	767	6 406	
9.	Eid .....	461	-	-	-	-	-	108	569	
10.	Vold .....	300	640	-	-	-	-	18	958	
11.	Vestnæs .....	1 680	-	250	750	-	10	58	2 748	
	<b>3. Nordmøre.</b>									
1.	Kvernæs .....	4 320	-	295	442	-	164	1 876	7 097	
2.	Aure .....	-	-	1 503	1 729	-	5	220	3 457	
3.	Edø .....	212	2 007	-	-	-	769	321	3 309	
4.	Halse .....	-	8	486	1 132	-	-	3	1 629	
5.	Tusteren .....	-	-	300	900	-	-	75	1 275	
6.	Fredø .....	846	-	280	564	-	-	229	1 919	
7.	Grip .....	-	240	-	-	-	-	136	376	
8.	Rindalen .....	900	901	-	-	-	-	7	1 808	
9.	Surendalen .....	-	-	1 007	2 276	-	7	215	3 505	
10.	Stangvik .....	340	-	2 000	2 193	-	-	1 036	5 569	
11.	Thingvold .....	-	-	107	2 569	-	-	1 545	4 221	
12.	Øre .....	-	-	447	1 789	-	16	1 658	3 910	
13.	Strømsnæsset .....	-	-	925	822	-	-	-	1 747	
14.	Øxdalen .....	1 806	233	-	-	-	-	553	2 592	
15.	Sunddalen .....	1 500	268	655	867	-	-	561	3 851	
	<b>Romsdals Amt</b>	<b>40 904</b>	<b>11 979</b>	<b>15 476</b>	<b>32 496</b>	<b>-</b>	<b>1 702</b>	<b>16 711</b>	<b>119 268</b>	



## disses og Kredsenes Udgifter i Rigets Landdistrikt i Aaret 1880.

9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
De mindre Skolekassers Udgifter i Aaret 1880.								Kreds-Udgifter		Skolekassernes og Kredsenes Udgifter tilsammen.	No.
Lærrelønninger.	Godtgørelse for Kosthold og Herberge til Lærerne.	Pensioner.	Lærerejrd.	Opførelse eller Vedligeholdelse af Skolehuse.	Leie af Skolelokaler.	Andre Udgifters samlede Beløb.	Ialt ren Udgift.	i Penge.	Antagen Pengeværdi af Naturalydelser.		
Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	
4 248	-	-	-	1 000	8	50	5 306	1 889	640	7 843	3.
1 984	744	-	-	11	266	66	3 071	-	40	3 223	4.
2 112	968	-	1 559	119	43	381	5 182	103	262	5 857	5.
1 320	8	-	-	112	-	91	1 531	954	672	3 207	6.
1 385	507	20	28	-	-	193	2 133	122	321	2 673	7.
1 164	-	-	12	131	-	130	1 437	441	161	2 339	8.
2 718	1 256	-	35	-	-	319	4 328	239	259	4 835	9.
1 926	760	-	-	600	154	361	3 801	103	152	4 610	10.
192	-	-	15	4	25	86	322	74	32	674	11.
1 397	-	-	-	-	-	139	1 536	140	668	3 651	12.
523	-	-	60	5	-	31	619	1	205	833	13.
1 643	756	20	12	24	-	61	2 516	26	698	3 652	14.
2 400	399	-	-	-	66	202	3 067	-	-	3 073	15.
1 296	260	-	-	1 795	-	158	3 509	-	-	3 563	16.
1 311	6	20	-	-	-	116	1 453	135	589	2 177	17.
1 560	-	-	-	230	-	405	2 195	343	639	3 279	1.
576	108	-	80	2	-	151	917	-	198	1 715	2.
1 223	411	-	-	406	376	9	2 425	-	-	2 425	3.
1 700	766	-	-	-	431	201	3 098	-	209	3 446	4.
2 072	918	-	-	555	566	357	4 468	-	-	4 468	5.
1 915	983	-	-	-	-	179	3 077	352	28	3 457	6.
1 958	914	-	32	40	-	103	3 047	372	329	3 805	7.
2 086	989	-	-	-	364	792	4 231	-	-	4 413	8.
288	144	-	-	-	-	8	440	40	60	545	9.
568	249	-	-	-	-	9	826	25	130	986	10.
1 686	844	-	-	125	13	186	2 854	10	361	3 288	11.
3 511	1 774	84	27	144	-	528	6 038	573	209	6 893	1.
1 845	979	-	-	-	482	112	3 418	350	-	3 768	2.
1 560	780	-	-	55	620	327	3 342	-	-	3 950	3.
973	484	-	792	112	97	152	2 580	-	-	2 652	4.
832	204	-	-	-	96	94	1 226	-	1 740	3 061	5.
872	436	-	-	300	197	288	2 093	-	-	2 112	6.
240	96	-	-	122	-	42	500	-	-	588	7.
1 728	-	-	-	-	-	281	2 009	1 220	71	3 334	8.
1 728	936	-	-	4	550	196	3 414	-	-	3 491	9.
2 269	1 062	-	-	253	296	481	4 361	-	-	8 417	10.
1 885	869	-	-	1 226	2	183	4 163	570	1 200	5 933	11.
1 311	674	-	-	1 300	418	346	4 049	200	800	5 049	12.
912	456	-	-	-	319	133	1 820	-	-	1 865	13.
903	379	-	67	800	430	187	2 766	808	731	4 375	14.
1 664	646	-	-	1 944	377	409	5 040	-	-	5 257	15.
65 236	22 358	144	2 879	11 456	6 164	8 625	116 862	9 090	11 404	147 461	

## No. 4. Tabeller, der udvise de mindre Skolekassers Indtægter samt

		1	2	3	4	5	6	7	8
No.	Skolekommuner (Værk, Brug, Distrikt).	De mindre Skolekassers Indtægter i Aaret 1880.							
		Skatter og Afgifter						Andre Indtægters samlede Beløb.	Ialt ren Indtægt.
		paa matrikule- rede Eien- domme.	personlig Skat af Husmænd, Inderster og Tjenestetyvende.	paa Formue.	paa Næring.	af Værker, Brug og lignende Indretninger.	andre Skatter og Afgifter.		
		Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
	<b>XIV. Søndre Trond- hjems Amt.</b>								
	<b>1. Guldal.</b>								
1.	Røros .....	-	676	1 952	1 068	500	800	1 664	6 660
2.	Holtaalen .....	-	-	178	829	-	5	149	1 161
3.	Singsaas .....	828	601	-	-	-	-	80	1 509
4.	Aalen .....	-	-	481	1 166	199	-	954	2 800
5.	Støren .....	898	546	271	378	-	10	512	2 615
6.	Budalen .....	182	156	-	-	-	-	122	460
7.	Soknedalen .....	-	591	200	400	-	-	36	1 227
8.	Horg .....	982	888	-	-	40	-	-	1 910
9.	Melhus .....	2 264	665	-	-	-	42	80	3 051
10.	Flaa .....	-	-	107	429	-	-	10	585
11.	Høilandet .....	542	176	-	-	-	13	50	781
	<b>2. Strinde og Selbu.</b>								
1.	Selbu .....	4 100	1 956	-	-	-	-	141	6 197
2.	Tydal .....	289	224	-	-	40	332	-	885
3.	Klæbu .....	-	-	892	1 337	114	-	28	2 371
4.	Hlade .....	3 750	-	-	3 750	-	8	204	7 712
5.	Malvik .....	1 986	-	-	1 085	-	-	197	3 268
6.	Bratsberg .....	565	104	-	459	-	-	38	1 166
7.	Leinstranden .....	-	-	502	791	-	-	48	1 341
8.	Bynæsset .....	1 390	917	-	-	-	-	170	2 477
9.	Buvik .....	700	338	-	-	-	-	30	1 068
10.	Børsen .....	1 000	1 559	480	720	-	73	764	4 596
	<b>3. Ørkedal.</b>								
1.	Ørkedal .....	-	3 791	500	4 500	-	-	136	8 927
2.	Meldal .....	400	378	1 150	1 050	-	-	120	4 098
3.	Rennebo .....	500	1 545	-	-	-	-	190	2 235
4.	Opdal .....	3 946	273	-	-	-	-	1 476	5 695
	<b>4. Fosen.</b>								
1.	Stadsbygden .....	1 000	-	171	1 029	-	-	947	3 147
2.	Rissen .....	4 640	1 014	-	-	-	78	1 202	6 934
3.	Ørlandet .....	2 560	1 215	-	-	-	1 114	1 539	6 428
4.	Bjugn .....	2 746	1 120	-	-	-	782	1 192	5 840
5.	Aafjorden .....	1 200	1 201	576	624	-	-	1 125	4 726
6.	Bjørnør .....	3 600	1 913	-	-	-	147	33	5 693
7.	Hevne .....	-	1 200	1 800	2 000	-	-	120	5 120
8.	Dolm-Kvernvær .....	-	652	463	462	-	-	344	1 921
9.	Fillan .....	-	648	662	662	-	-	123	2 095
10.	Frøyen .....	-	1 072	1 428	1 393	-	-	849	4 743
	<b>Søndre Trondhj.s Amt</b>	<b>40 068</b>	<b>26 420</b>	<b>11 813</b>	<b>24 132</b>	<b>893</b>	<b>3 414</b>	<b>14 702</b>	<b>121 442</b>

## disse og Kredsenes Udgifter i Rigets Landdistrikt i Aaret 1880.

9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
De mindre Skolekassers Udgifter i Aaret 1880.								Kreds-Udgifter		Skolekassernes og Kredsenes Udgifter tilsammen.	No.
Lærerenlinger.	Godtgørelse for Kosthold og Herberge til Lærerne.	Pensioner.	Lærerjord.	Opførelse eller Vedligeholdelse af Skolehuse.	Leie af Skolelokaler.	Andre Udgifters samlede Beløb.	Ialt ren Udgift.	i Penge.	Antagen Pengeværdi af Naturalydelse.		
Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	
2 633	1 322	-	-	1 017	414	1 179	6 565	-	-	6 565	1.
471	249	-	-	322	17	146	1 205	-	60	1 479	2.
855	470	-	-	-	-	148	1 473	152	182	2 359	3.
990	449	-	-	509	27	1 185	3 070	-	144	3 462	4.
1 152	357	-	-	177	35	855	2 576	291	230	3 774	5.
432	-	-	-	-	-	55	487	-	293	785	6.
1 104	-	-	-	-	-	140	1 244	432	609	2 314	7.
1 368	668	-	-	-	-	58	2 094	180	196	2 617	8.
1 567	592	104	20	-	375	406	3 064	-	-	3 079	9.
288	151	-	-	-	-	138	577	-	-	600	10.
576	-	-	-	45	-	184	805	-	-	1 207	11.
2 832	1 487	-	44	87	777	296	5 523	-	24	6 080	1.
480	252	-	-	111	50	39	932	-	112	1 053	2.
891	587	-	-	142	204	494	2 318	-	-	2 558	3.
2 124	1 620	238	-	6 682	1 144	1 074	12 882	-	-	13 444	4.
1 392	905	-	-	-	349	492	3 138	-	-	3 201	5.
480	252	-	60	-	300	50	1 142	-	-	1 172	6.
672	348	56	-	-	132	170	1 378	-	-	1 410	7.
944	529	-	-	52	268	237	2 030	-	-	2 215	8.
410	216	-	134	96	51	127	1 034	-	-	1 129	9.
1 966	930	-	59	1 875	146	373	5 349	153	120	5 919	10.
3 603	1 856	-	-	230	656	792	7 137	-	-	8 148	1.
1 656	869	-	8	56	218	503	3 310	-	-	4 411	2.
1 095	567	-	-	-	207	40	1 909	165	38	2 226	3.
2 136	1 121	-	-	1 025	36	764	5 082	-	-	5 873	4.
1 104	762	-	37	68	-	203	2 174	-	-	2 814	1.
1 817	706	-	-	1 327	1 010	1 021	5 881	-	-	6 193	2.
2 479	1 282	-	-	991	398	485	5 635	-	-	6 074	3.
2 221	1 013	-	642	751	466	78	5 171	13	26	5 248	4.
2 219	751	-	-	49	856	241	4 116	-	-	4 885	5.
3 136	1 725	-	-	208	10	205	5 284	-	100	5 584	6.
2 168	1 258	8	-	9	64	450	3 957	213	74	4 354	7.
1 748	500	160	-	-	144	462	3 014	72	96	3 334	8.
1 296	680	100	-	-	259	257	2 592	830	52	3 573	9.
2 040	508	40	-	-	997	939	4 524	265	153	6 159	10.
52 255	24 982	706	1 004	15 829	9 610	14 286	118 672	2 766	2 509	135 298	

## No. 4. Tabeller, der udvise de mindre Skolekassers Indtægter samt

		1	2	3	4	5	6	7	8
		De mindre Skolekassers Indtægter i Aaret 1880.							
No.	Skolekommuner (Værk, Brug, Distrikt).	Skatter og Afgifter.						Andre Indtægters samlede Beløb.	Ialt ren Indtægt.
		paa matrikule- rede Eien- domme.	personlig Skat af Husmænd, Inderster og Tjenesteyende.	paa Formue.	paa Næring.	af Værker, Brug og lignende Indretninger.	andre Skatter og Afgifter.		
	<b>XV. Nordre Trond- hjems Amt.</b>	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
	<b>1. Stør- og Værdal.</b>								
1.	Værdalen .....	1 925	1 082	1 087	3 619	-	107	3 215	11 035
2.	Skogn .....	-	-	1 043	2 289	-	-	75	3 407
3.	Levangær (Landsogn) ...	1 674	305	1 257	364	-	67	200	3 867
4.	Hegre .....	-	606	1 622	1 622	-	1	1 481	5 332
5.	Meraker .....	552	191	215	555	-	-	268	1 781
6.	Selbu (V.) .....	-	-	-	-	293	-	-	293
7.	Nedre Størdalen .....	-	2 001	3 083	3 117	-	98	131	8 430
8.	Frosten .....	-	-	1 479	1 479	-	42	13	3 013
9.	Aasen .....	1 500	834	-	-	-	-	467	2 801
10.	Lexviken .....	-	-	2 075	1 039	-	103	-	3 217
	<b>2. Inderøen.</b>								
1.	Ytterøen .....	-	336	330	790	-	-	148	1 604
2.	Ytterøens (V.) .....	-	-	-	-	1 047	-	-	1 047
3.	Mosviken og Værran ...	400	-	679	1 621	-	34	-	2 734
4.	Inderøen .....	-	1 741	1 770	1 814	-	478	786	6 589
5.	Sparbu .....	-	1 423	1 969	1 722	-	299	190	5 603
6.	Egge .....	-	-	527	659	-	20	1 268	2 474
7.	Stod .....	-	711	343	457	-	-	229	1 740
8.	Snaasen .....	950	1 035	-	-	-	-	594	2 579
9.	Lierne .....	260	393	-	-	-	20	1 783	2 456
10.	Solberg og Malmo .....	1 129	823	-	-	-	210	220	2 382
11.	Aas .....	364	589	-	-	-	321	160	1 434
	<b>3. Namdalen.</b>								
1.	Overhalden .....	1 350	844	-	-	-	50	181	2 425
2.	Grong .....	300	1 000	592	1 185	-	-	224	3 301
3.	Namsos .....	773	368	100	314	-	33	996	2 589
4.	Fosnæs .....	-	-	1 067	2 133	-	72	20	3 292
5.	Fladanger .....	-	-	625	975	-	-	42	1 642
6.	Nærø .....	-	-	784	392	-	-	443	1 619
7.	Vigten .....	-	935	209	999	-	-	12	2 155
8.	Kolvereid .....	-	-	712	1 309	-	-	959	2 980
9.	Foldereid .....	-	456	-	461	-	-	-	917
10.	Leko .....	-	794	-	933	-	-	97	1 824
	<b>Nordre Trondhj's Amt</b>	<b>11 177</b>	<b>16 467</b>	<b>21 573</b>	<b>29 848</b>	<b>1 340</b>	<b>1 955</b>	<b>14 202</b>	<b>96 562</b>
	<b>XVI. Nordlands Amt.</b>								
	<b>1. Søndre Helgeland.</b>								
1.	Bindalen .....	-	-	425	991	-	224	124	1 764
2.	Brønø .....	-	-	2 806	3 214	-	-	647	6 667
3.	Velfjorden .....	-	-	352	1 021	-	41	4	1 418

## disses og Kredsenes Udgifter i Rigets Landdistrikt i Aaret 1880.

9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
De mindre Skolekassers Udgifter i Aaret 1880.								Kreds-Udgifter		Skolekassernes og Kredsenes Udgifter tilsammen.	No.
Lærveløninger.	Godtgørelse for Kosthold og Herberge til Lærerne.	Pensioner.	Lærerjord.	Opførelse eller Vedligeholdelse af Skolehuse.	Leie af Skolelokaler.	Andre Udgifters samlede Beløb.	Ialt ren Udgift.	i Penge.	Antagen Pengeværdi af Naturalydelse.		
Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	
3 220	1 172	-	128	8 734	1 646	2 475	17 375	-	-	18 228	1.
1 728	912	-	-	138	-	305	3 083	-	600	4 872	2.
1 260	720	-	160	71	240	561	3 012	-	-	3 508	3.
1 779	770	-	12	231	197	123	3 112	-	328	4 457	4.
806	416	-	48	148	-	226	1 644	-	150	1 871	5.
280	-	-	-	4	-	9	293	-	38	331	6.
3 531	1 848	40	39	39	1 471	481	7 449	-	-	8 189	7.
1 184	596	-	-	-	340	361	2 481	-	-	2 649	8.
1 100	492	-	-	78	8	223	1 901	-	-	2 566	9.
1 526	717	-	-	290	651	206	3 390	-	-	3 390	10.
624	312	-	12	5	80	314	1 347	-	-	1 679	1.
800	-	-	-	-	-	247	1 047	-	-	1 047	2.
1 560	516	-	140	-	154	223	2 593	532	72	3 599	3.
2 280	1 508	-	28	-	532	1 673	6 021	-	-	6 561	4.
2 122	450	-	40	20	1 528	481	4 641	-	-	4 992	5.
432	72	-	-	102	300	332	1 238	-	-	1 828	6.
1 291	588	-	-	-	-	264	2 143	362	378	2 936	7.
1 176	588	-	-	-	180	169	2 113	-	-	2 530	8.
619	350	-	600	600	-	382	2 551	74	-	2 741	9.
1 392	40	-	32	-	-	360	1 824	756	390	3 769	10.
760	332	-	-	267	-	313	1 672	401	129	2 324	11.
1 089	-	-	-	-	918	240	2 247	-	-	2 281	1.
1 570	740	-	-	-	437	286	3 033	624	1 115	4 826	2.
1 033	108	-	-	42	435	404	2 022	-	216	2 258	3.
1 535	101	-	-	-	1 400	451	3 487	-	-	3 525	4.
904	452	-	-	75	326	168	1 925	90	-	2 050	5.
764	400	-	-	-	405	169	1 738	-	-	1 738	6.
1 029	238	-	-	-	540	204	2 011	-	-	2 098	7.
1 060	144	-	-	784	777	241	3 006	-	-	4 240	8.
349	-	-	-	-	285	92	726	-	-	726	9.
979	480	-	-	-	302	225	1 986	-	-	2 209	10.
39 782	15 062	40	1 239	11 628	13 152	12 208	93 111	2 839	3 416	110 018	
1 313	213	-	-	-	17	174	1 717	227	836	2 847	1.
2 672	1 749	-	-	23	985	555	5 984	-	-	6 806	2.
761	537	-	-	-	38	86	1 422	32	-	1 863	3.

## No. 4. Tabeller, der udvise de mindre Skolekassers Indtægter samt

		1	2	3	4	5	6	7	8
		De mindre Skolekassers Indtægter i Aaret 1880.							
No.	Skolekommuner (Værk, Brug, Distrikt).	Skatter og Afgifter						Andre Indtægters samlede Beleb.	Ialt ren Indtægt.
		paa matrikule- rede Eien- domme.	personlig Skat af Husmænd, Inderster og Tjenestefyende.	paa Formue.	paa Næring.	af Værker, Brug og lignende Indtæbninger.	andre Skatter og Afgifter.		
(Fortsat).		Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
4.	Vegø . . . . .	-	724	405	810	-	-	198	2 137
5.	Tjøttø . . . . .	-	-	326	3 969	-	-	118	4 413
6.	Vefsen . . . . .	-	-	2 125	6 375	-	53	-	8 553
7.	Hatfeldtdalen . . . . .	-	-	400	800	-	-	657	1 857
8.	Herø . . . . .	-	-	1 000	3 010	-	111	8	4 129
9.	Stamnæs . . . . .	-	-	539	2 694	-	33	-	3 266
10.	Alstadhoug . . . . .	-	-	314	1 290	-	20	450	2 074
<b>2. Nordre Helgeland.</b>									
1.	Næsne . . . . .	-	560	1 096	1 712	-	59	128	3 555
2.	Dønnes . . . . .	-	338	717	608	-	24	272	1 959
3.	Hemnæs . . . . .	-	-	1 442	4 326	-	-	400	6 168
4.	Mo . . . . .	-	735	527	2 048	-	18	125	3 453
5.	Lurø . . . . .	-	-	642	1 927	-	-	108	2 677
6.	Thrænen . . . . .	-	-	105	315	-	-	142	562
7.	Rødø . . . . .	-	-	778	1 557	-	-	414	2 749
8.	Mele . . . . .	-	-	560	2 802	-	-	206	3 568
<b>3. Salten.</b>									
1.	Gildeskaal . . . . .	-	219	1 635	2 721	-	-	288	4 863
2.	Beieren . . . . .	-	-	339	1 445	-	-	405	2 189
3.	Bodø Landsogn . . . . .	750	-	831	4 156	-	104	329	6 170
4.	Skjærstad . . . . .	-	-	1 025	4 242	-	-	150	5 417
5.	Saltdalen . . . . .	-	200	788	1 577	-	-	104	2 669
6.	Rørstad . . . . .	-	-	1 053	3 459	-	-	240	4 852
7.	Kjerringø . . . . .	-	-	-	-	-	5	40	45
8.	Stegen . . . . .	23	-	890	2 682	-	56	126	3 777
9.	Ledingen . . . . .	-	-	776	1 295	-	-	103	2 174
10.	Hammerø . . . . .	-	-	658	2 631	-	789	919	5 197
11.	Tysfjorden . . . . .	-	-	193	1 764	-	-	282	2 239
12.	Eivindnæs . . . . .	-	564	500	1 952	-	-	191	3 207
13.	Ankenæs . . . . .	200	-	400	1 258	-	-	612	2 470
14.	Ledingen . . . . .	-	-	482	1 793	-	-	185	2 460
15.	Hol . . . . .	-	-	213	600	-	-	82	895
<b>4. Lofoten og Ve- steraalen.</b>									
1.	Værø . . . . .	-	-	244	1 220	-	-	364	1 828
2.	Flakstad . . . . .	-	-	648	1 946	-	-	152	2 746
3.	Moskenæs . . . . .	-	-	534	1 601	-	-	1 120	3 255
4.	Buksnæs . . . . .	-	-	1 212	1 971	-	1 276	226	4 685
5.	Borge . . . . .	-	-	1 608	2 768	-	-	3	4 379
6.	Vaagen . . . . .	-	-	2 049	6 146	-	160	-	8 355
7.	Gim sø . . . . .	-	-	511	1 532	-	54	372	2 469
8.	Hadsel . . . . .	-	904	884	5 042	-	117	367	7 314
9.	Bø . . . . .	-	491	709	2 128	-	-	852	4 180
10.	Sortland . . . . .	-	155	1 046	2 092	-	-	108	3 399
11.	Øxnæs . . . . .	-	1 360	760	2 280	-	-	1 568	5 968

## disses og Kredsenes Udgifter i Rigets Landdistrikt i Aaret 1880.

9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
De mindre Skolekassers Udgifter i Aaret 1880.								Kreds-Udgifter.		Skolekassernes og Kredsenes Udgifter tilsammen tagne.	No.
Lærrelønninger.	Godtgjørelse for Kosthold og Herberge til Lærerne.	Pensioner.	Lærerjord.	Opførelse eller Vedligeholdelse af Skolehuse.	Leie af Skolelokaler.	Andre Udgifters samlede Beløb.	Ialt ren Udgift.	i Penge.	Antagen Pengeværdi af Naturalydelser.		
Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	
972	605	-	64	-	192	119	1 952	-	-	1 956	4.
1 832	1 282	20	-	26	532	201	3 893	-	-	3 954	5.
3 534	1 726	120	40	289	570	499	6 778	-	-	7 110	6.
864	610	20	-	-	-	393	1 887	-	-	1 928	7.
1 511	1 246	-	-	464	403	184	3 808	-	-	3 812	8.
1 184	737	-	12	-	234	390	2 557	-	-	3 606	9.
608	420	-	-	61	174	422	1 685	-	-	2 366	10.
1 741	1 038	-	-	443	320	94	3 636	-	350	5 152	1.
624	362	-	64	-	120	74	1 244	-	150	1 401	2.
2 136	1 507	-	-	415	168	1 019	5 245	-	-	7 128	3.
1 523	1 014	-	-	-	371	295	3 203	-	-	3 362	4.
1 315	832	-	-	-	297	270	2 714	-	-	3 114	5.
320	179	-	-	-	-	27	526	-	40	566	6.
960	668	200	-	-	338	213	2 379	-	-	2 379	7.
1 332	883	92	-	12	795	234	3 348	-	-	3 348	8.
2 306	1 571	-	-	12	47	307	4 243	156	1 377	6 216	1.
759	564	-	40	8	86	517	1 974	-	-	2 024	2.
2 403	1 719	74	-	-	993	669	5 858	-	-	6 850	3.
2 273	1 692	80	-	-	912	87	5 044	-	160	5 630	4.
1 378	1 026	-	-	-	-	112	2 516	-	403	3 459	5.
2 606	1 794	-	-	57	-	224	4 681	-	1 770	7 886	6.
673	433	-	-	6	-	93	1 210	-	57	1 290	7.
1 472	906	-	8	1 089	202	456	4 133	-	-	4 654	8.
968	672	-	-	24	207	202	2 073	-	-	2 100	9.
1 512	1 172	50	-	504	448	1 023	4 709	-	-	8 807	10.
736	532	-	-	41	115	294	1 718	-	60	2 394	11.
636	702	-	-	549	489	407	2 783	-	-	3 092	12.
1 146	388	-	-	124	234	238	2 130	-	180	2 588	13.
1 006	781	100	-	52	210	631	2 780	-	-	3 825	14.
304	228	-	-	50	14	402	998	-	-	1 055	15.
733	358	40	-	308	-	171	1 610	-	-	1 716	1.
890	553	60	-	26	160	211	1 900	-	-	2 568	2.
520	390	-	-	9	-	666	1 585	-	-	3 615	3.
1 766	1 091	-	24	-	645	243	3 769	-	-	3 944	4.
1 870	1 215	60	-	167	574	676	4 562	-	-	4 578	5.
4 703	2 253	-	160	33	550	1 409	9 108	-	-	11 149	6.
908	625	30	-	1	490	222	2 276	-	-	2 698	7.
2 965	1 958	120	-	123	786	944	6 896	590	160	9 816	8.
1 631	1 308	-	-	3	728	426	4 096	-	-	4 738	9.
1 289	936	-	34	55	412	510	3 236	-	-	3 266	10.
1 740	750	-	-	202	-	775	3 467	-	1 000	5 863	11.

## No. 4. Tabeller, der udvise de mindre Skolekassers Indtægter samt

		1	2	3	4	5	6	7	8
		De mindre Skolekassers Udgifter i Aaret 1880.							
No.	Skolekommuner (Værk, Brug, Distrikt).	Skatter og Afgifter						Andre Indtægters samlede Beløb.	Ialt ren Indtægt.
		paa matrikule- rede Eien- domme.	personlig Skat af Husmænd Inderster og Tjenesteyende.	paa Formue.	paa Næring.	af Værker, Brug og lignende Indretninger.	andre Skatter og Afgifter.		
	(Fortsat).	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
12.	Dverberg .....	-	-	256	512	-	-	269	1 037
13.	Andenæs .....	-	-	450	901	-	-	136	1 487
14.	Bjørnskind .....	-	-	331	661	-	-	162	1 154
	<b>Nordlands Amt</b>	<b>973</b>	<b>6 250</b>	<b>35 684</b>	<b>101 844</b>	<b>-</b>	<b>3 144</b>	<b>13 954</b>	<b>161 849</b>
	<b>XVII. Tromsø Amt. Senjen og Tromsø.</b>								
1.	Trondenes .....	2 000	437	1 138	3 413	-	121	730	7 839
2.	Sand .....	-	112	353	1 060	-	-	394	1 919
3.	Kvævfjord .....	-	118	820	1 230	-	-	132	2 300
4.	Ibestad .....	-	-	2 907	4 846	-	-	351	8 104
5.	Salangen .....	-	154	616	1 027	-	-	58	1 855
6.	Tranø-Reisen .....	-	-	1 110	3 329	-	-	150	4 589
7.	Dyrø .....	-	-	523	1 567	-	-	225	2 415
8.	Berg .....	-	239	-	303	-	4	188	734
9.	Torsken .....	-	-	270	404	-	-	364	1 038
10.	Senjens Nikkelværk (V.)	-	-	-	-	1 271	-	-	1 271
11.	Lenvik .....	-	-	1 271	2 543	-	-	434	4 248
12.	Hillesø .....	400	317	131	433	-	-	28	1 309
13.	Maalselven .....	-	829	750	2 251	-	-	1 050	4 880
14.	Bardo .....	424	330	-	-	-	-	201	955
15.	Balsfjorden .....	1 350	-	284	853	-	-	121	2 608
16.	Malangen .....	300	-	312	936	-	-	192	1 740
17.	Tromsøundet .....	880	-	862	2 588	-	-	372	4 702
18.	Lyngen .....	-	1 069	835	2 831	-	-	798	5 533
19.	Sørfjorden .....	390	150	181	533	-	-	824	2 078
20.	Karlse .....	227	-	394	1 149	-	-	457	2 227
21.	Helgø .....	-	-	127	844	-	-	142	1 113
22.	Skjærvø .....	-	-	1 270	3 388	-	54	244	4 926
23.	Kvænangen .....	-	-	396	1 583	34	-	149	2 162
	<b>Tromsø Amt</b>	<b>5 971</b>	<b>3 755</b>	<b>14 550</b>	<b>37 111</b>	<b>1 305</b>	<b>179</b>	<b>7 674</b>	<b>70 545</b>
	<b>XVIII. Finmarkens Amt. 1. Alten.</b>								
1.	Loppen-Øxfjord .....	-	-	-	2 029	-	-	977	3 006
2.	Talvik .....	-	261	560	3 361	-	28	1 270	5 480
3.	Alten og Kaafjord .....	-	610	275	2 451	360	-	1 442	5 138
4.	Kautokeino .....	-	-	-	908	-	-	280	1 188
	<b>2. Hammerfest.</b>								
1.	Hasvik .....	-	-	-	1 285	-	20	207	1 512
2.	Hammerfest Landsogn .....	-	298	48	962	-	-	1 509	2 817
3.	Kvalsund .....	-	128	26	695	-	-	411	1 260
4.	Maasø .....	-	-	198	2 005	-	-	737	2 940
5.	Kjelvik .....	-	-	-	908	-	-	412	1 320
6.	Kistrand .....	-	-	450	1 350	-	-	1 055	2 855



## disses og Kredsenes Udgifter i Rigets Landdistrikt i Aaret 1880.

9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
De mindre Skolekassers Udgifter i Aaret 1880.								Kreds-Udgifter			No.
Lærertlønninger.	Godtgørelse for Kosthold og Herberge til Lærerne.	Pensioner.	Lærejord.	Opførelse eller Vedligeholdelse af Skolehuse.	Leie af Skolelokaler.	Andre Udgifters samlede Beløb.	Ialt ren Udgift.	i Penge.	Antagen Pengeværdi af Naturalydelse.	Skolekassernes og Kredsenes Udgifter tilsammen.	
Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	
384	288	-	-	-	89	239	1 000	155	16	2 110	12.
341	275	-	-	713	62	129	1 520	94	16	2 205	13.
504	388	-	-	86	20	198	1 196	-	66	1 511	14.
65 624	42 181	1 066	446	5 975	14 027	17 730	147 049	1 254	6 641	184 345	
2 372	1 638	100	537	276	292	718	5 933	-	-	6 213	1.
579	404	40	-	126	121	213	1 483	-	-	2 603	2.
1 204	750	20	-	-	115	98	2 187	-	-	2 364	3.
2 945	1 702	-	40	15	721	791	6 214	-	883	8 540	4.
564	518	-	-	-	188	205	1 475	-	201	1 686	5.
2 026	1 578	40	-	909	210	598	5 361	-	109	8 958	6.
1 150	585	60	-	45	122	549	2 511	-	187	2 698	7.
300	165	-	-	119	36	171	791	-	-	820	8.
464	203	-	8	75	96	230	1 076	-	-	1 257	9.
1 200	-	-	-	-	-	71	1 271	-	-	1 271	10.
1 855	943	-	16	324	527	260	3 925	-	-	4 240	11.
585	321	-	-	23	93	149	1 171	-	-	1 364	12.
1 825	1 407	120	-	1 204	-	352	4 908	481	162	5 640	13.
841	-	-	-	-	-	67	908	-	754	1 682	14.
1 392	795	-	-	-	436	232	2 855	-	-	2 975	15.
888	525	-	-	-	263	345	2 021	-	-	2 021	16.
2 135	1 768	-	-	294	-	488	4 685	-	-	4 735	17.
1 654	1 098	-	-	246	326	765	4 089	-	-	5 464	18.
536	375	-	-	1 052	183	281	2 427	-	-	2 723	19.
881	400	120	-	177	230	218	2 026	-	-	2 073	20.
592	256	-	-	99	138	157	1 242	-	-	1 357	21.
2 185	1 167	80	-	71	544	495	4 542	305	-	5 275	22.
1 025	625	-	-	22	234	269	2 275	-	-	2 554	23.
29 198	17 223	580	601	5 077	4 875	7 722	65 276	786	2 296	78 513	
290	464	-	-	9	179	77	1 019	-	-	1 980	1.
1 850	1 110	-	-	737	282	566	4 545	-	-	7 441	2.
2 010	1 206	-	-	1 178	109	906	5 409	-	-	6 762	3.
523	254	60	-	5	-	214	1 056	-	-	1 616	4.
598	364	-	-	-	102	690	1 754	-	-	1 876	1.
760	386	-	-	1 327	182	342	2 997	-	-	3 457	2.
679	331	-	-	30	172	152	1 364	-	-	1 514	3.
1 000	699	-	138	66	40	566	2 509	-	270	3 925	4.
418	251	-	-	174	24	303	1 070	-	90	1 558	5.
1 164	636	-	14	389	72	624	2 899	-	-	3 453	6.

## No. 4. Tabeller, der udvise de mindre Skolekassers Indtægter samt

		1	2	3	4	5	6	7	8
No.	Skolekommuner (Værk, Brug, Distrikt).	De mindre Skolekassers Indtægter i Aaret 1880.							
		Skatter og Afgifter.						Andre Indtægters samlede Beløb.	Ialt ren Indtægt.
		paa matrikule- rede Ejen- domme.	personlig Skat af Husmænd, Inderster og Tjenestetyende.	paa Formue.	paa Næring.	af Værker, Brug og lignende Indretninger.	andre Skatter og Afgifter.		
		Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
	<b>3. Tanen.</b>								
1.	Karasjok . . . . .	-	-	57	393	-	-	359	809
2.	Lebesby . . . . .	-	35	24	1 102	-	-	470	1 631
3.	Tanen . . . . .	-	-	123	3 546	-	-	4 485	8 154
4.	Næsseby . . . . .	-	-	178	2 124	-	-	2 322	4 624
	<b>4. Varanger.</b>								
1.	Vadsø By og Landsogn .	-	-	195	5 106	-	321	4 223	9 845
2.	Sydvaranger . . . . .	-	48	247	3 331	-	-	4 097	7 723
	<b>5. Vardø.</b>								
1.	Vardø . . . . .	-	-	348	1 587	-	-	859	2 794
	<b>Finmarkens Amt</b>	-	1 380	2 729	33 143	360	369	25 115	63 096

## disses og Kredsenes Udgifter i Rigets Landdistrikt i Aaret 1880.

9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
De mindre Skolekassers Udgifter i Aaret 1880.								Kreds-Udgifter		Skolekassernes og Kredsenes Udgifter tilsammen.	No.
Lærrelønninger.	Godtgørelse for Kosthold og Herberge til Lærerne.	Pensioner.	Lærerjord.	Opførelse eller Vedligeholdelse af Skolehuse.	Leie af Skolelokaler.	Andre Udgifters samlede Beløb.	Ialt ren Udgift.	i Penge.	Antagen Pengeværdi af Naturalydelser.		
Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	
480	392	-	86	25	-	89	1 072	-	80	1 226	1.
523	314	-	-	5	106	228	1 176	-	322	1 718	2.
2 127	1 034	48	434	5 380	230	838	10 091	-	-	10 194	3.
2 017	1 184	-	-	879	138	793	5 010	-	-	5 484	4.
5 463	756	-	-	477	361	1 959	9 016	298	400	11 102	1.
3 257	1 218	-	43	3 051	389	819	8 777	-	-	9 225	2.
1 192	677	-	-	400	834	328	3 431	-	-	3 825	1.
24 351	11 275	108	715	14 132	3 220	9 394	63 195	298	1 162	76 356	

## af Amtsskolekassernes Indtægter

No.	Amt.	1	2	3	4	5
		Indtægt.				
		Beholdning fra forrige Aar.	Indkommet ved Udlig- ning paa Amtskom- munen.	Bidrag af offentlige Midler.	Andre Indtægter.	Tilsammen.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	
1.	Akershus . . . . .	4 004	6 948	20 843	20	31 815
2.	Smaalenene . . . . .	3 927	6 015	17 998	-	27 940
3.	Buskerud . . . . .	8 319	7 056	19 887	60	35 322
4.	Jarlsberg og Laurvig . . . . .	727	6 394	17 584	-	24 705
5.	Kristians . . . . .	-	9 593	27 650	-	37 243
6.	Hedemarkens . . . . .	10 835	11 589	31 888	64	54 376
7.	Bratsberg . . . . .	3 638	6 866	19 912	2 948	33 364
8.	Nedenæs . . . . .	24 983	4 755	14 263	746	44 747
9.	Lister og Mandal . . . . .	25 555	4 344	-	544	30 443
10.	Stavanger . . . . .	22 650	6 203	18 582	500	47 935
11.	Søndre Bergenhus . . . . .	20 596	10 825	30 378	764	62 563
12.	Nordre do. . . . .	8 400	7 757	21 940	-	38 097
13.	Romsdal . . . . .	7 619	11 031	29 692	-	48 342
14.	Søndre Thronhjelm . . . . .	6 650	9 422	25 907	8 552	50 531
15.	Nordre do. . . . .	2 914	7 106	20 025	-	30 045
16.	Nordland . . . . .	253	7 584	22 751	80	30 668
17.	Tromsø . . . . .	11	3 636	10 910	205	14 762
18.	Finmarken . . . . .	4 922	5 682	12 786	2 625	26 015
	Tilsammen	156 033	132 806	362 996	17 108	668 913

## trakt

## og Udgifter i Aaret 1880.

1	2	3	4	5	6	7	8	
Udgift.								No.
Alders- tillæg. (§ 41 a)	Bidrag til høiere Al- mueskoler og Arbeids- skoler. (§ 41 b.)	Bidrag til Opf. af Sko- lehuse (med eller uden Lærerbolig) og til An- skaffelse af Jordvei for Lærerne. (§ 41 c.)	Bidrag til at ophjælpe Skolevæsenet i uformuende Præstegjælde (§ 41 d.)	Godtgjø- relse til Lærere for Lærerlær- linges Ud- dannelse. (§ 41 e.)	Andre Udgifter.	Behold- ning.	Tilsammen.	
Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	
18 112	200	8 775	501	-	-	4 227	31 815	1.
15 588	940	8 860	-	-	100	2 452	27 940	2.
16 455	364	11 645	480	-	147	6 231	35 322	3.
14 121	400	9 365	200	-	68	551	24 705	4.
21 000	600	13 437	40	-	358	1 808	37 243	5.
23 247	1 200	20 358	1 420	-	1 359	6 792	54 376	6.
13 815	-	7 600	724	200	7 022	4 003	33 364	7.
12 273	-	2 800	1 852	-	288	27 534	44 747	8.
10 958	-	2 592	2 636	-	-	14 257	30 443	9.
16 948	1 060	2 348	1 902	-	-	25 677	47 935	10.
25 145	1 015	19 432	534	289	4 535	11 613	62 563	11.
19 046	84	8 213	1 918	-	-	8 836	38 097	12.
21 459	391	18 702	36	-	501	7 253	48 342	13.
25 034	-	8 510	-	-	9 767	7 220	50 531	14.
18 960	520	9 206	320	-	-	1 039	30 045	15.
23 013	400	7 048	-	-	-	207	30 668	16.
10 268	-	2 937	-	-	417	1 140	14 762	17.
7 775	2 266	6 768	-	-	585	8 621	26 015	18.
313 217	9 440	168 596	12 563	489	25 147	139 461	668 913	

## No. 8. Tabel indeholdende Indberetning

No.	Stift.	1	2				3		
		Antal Aften-skoler.	Antal Elever ved Undervisningens				Antal Timer,		
			Begyndelse.		Ende.		Norsk mundtlig og skriftlig.	Regning.	Skjøn-skrivning.
			Gutter.	Piger.	Gutter.	Piger.			
1.	Kristiania .....	243	2 670	773	2 087	647	6 771	6 722	792
2.	Hamar .....	252	2 480	1 320	2 193	1 248	5 938	5 321	921
3.	Kristianssand .....	422	3 486	1 395	3 210	1 364	6 089	6 245	1 203
4.	Bergen .....	210	2 463	335	2 274	307	5 534	5 145	851
5.	Thronhjelm .....	186	1 768	723	1 534	692	3 572	3 266	328
6.	Tromsø .....	167	1 104	441	1 093	450	2 047	2 053	245
	Tilsammen	1 480	13 971	4 987	12 400	4 708	29 951	28 752	4 340
	<b>Amt.</b>								
1.	Akershus .....	75	834	271	612	214	2 146	2 057	246
2.	Smaalenene .....	65	804	191	657	158	1 792	1 963	252
3.	Buskerud .....	71	746	175	594	144	1 940	1 885	171
4.	Jarlsberg og Laurvig ..	32	286	136	224	131	893	817	123
5.	Kristians .....	113	1 141	662	973	599	2 641	2 391	502
6.	Hedemarken .....	139	1 339	658	1 220	549	3 297	2 930	419
7.	Bratsberg .....	87	594	340	542	358	1 064	1 016	197
8.	Nedenæs .....	95	718	265	634	245	1 493	1 517	181
9.	Lister og Mandal .....	83	713	331	637	308	1 218	1 261	276
10.	Stavanger .....	157	1 461	459	1 406	453	2 314	2 451	549
11.	Søndre Bergenhus .....	91	1 056	181	981	171	2 340	2 369	389
12.	Nordre Do. ....	74	826	90	775	76	2 159	1 718	295
13.	Romsdal .....	116	1 219	296	1 068	287	2 351	2 314	327
14.	Søndre Trondhjem .....	67	636	261	577	246	1 399	1 197	152
15.	Nordre Do. ....	48	494	230	407	219	857	813	16
16.	Nordland .....	101	565	316	564	317	1 099	1 136	128
17.	Tromsø .....	38	333	82	336	94	546	524	13
18.	Finmarken .....	28	206	43	193	39	402	393	104
	Tilsammen	1 480	13 971	4 987	12 400	4 708	29 951	28 752	4 340

## om Aftenskoler i Kurset 1880—81.

3					4				No.
hvori undervistes i:					Den samlede Pengeudgift, der bestredes ved:				
Geografi.	Historie.	Sang.	Andre Fag.	Til-sammen.	offentligt Bidrag.	Kommunens eller Kredens Tilskud.	Skolepenge af Eleverne.	Tilsammen.	
					Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	
828	764	719	138	16 734	16 113	1 199	1 461	18 773	1.
845	945	962	156	15 088	14 221	712	721	15 654	2.
1 018	763	806	459	16 583	11 410	935	21	12 366	3.
863	760	1 426	481	15 060	9 619	335	204	10 158	4.
551	803	778	436	9 734	8 080	531	151	8 762	5.
253	137	209	14	4 958	4 888	93	-	4 981	6.
4 358	4 172	4 900	1 684	78 157	64 331	3 805	2 558	70 694	
337	233	131	112	5 262	4 970	140	601	5 711	1.
191	238	107	19	4 562	4 440	507	492	5 439	2.
216	182	362	2	4 758	4 576	433	156	5 165	3.
84	111	119	5	2 152	2 127	119	212	2 458	4.
537	573	441	59	7 144	6 364	399	191	6 954	5.
308	372	521	97	7 944	7 857	313	53	8 700	6.
216	184	259	64	3 020	2 826	330	6	3 162	7.
189	214	140	116	3 850	2 352	126	-	2 478	8.
174	115	137	97	3 278	2 502	303	-	2 805	9.
439	250	270	182	6 455	3 730	176	15	3 921	10.
388	338	528	265	6 617	4 221	318	165	4 704	11.
287	221	494	131	5 305	3 325	14	16	3 355	12.
406	461	614	243	6 716	4 925	81	106	5 212	13.
191	275	334	148	3 696	3 357	236	8	3 601	14.
142	268	234	130	2 460	1 871	217	60	2 148	15.
133	64	127	4	2 691	2 628	17	-	2 645	16.
32	23	18	-	1 156	1 149	66	-	1 215	17.
88	50	64	10	1 111	1 111	10	-	1 121	18.
4 358	4 172	4 900	1 684	78 757	64 331	3 805	2 558	70 694	

No. 9. Tabel, der udviser Almueskolevæsenets Tilstand (stift- og amtsvis)

No.	Byerne stiftsvis.	1			2					
		Antal skolepligtige Børn.			Antal Børn i Almueskolen efter sidste Indskrivning af Elever.					
					Friskolen.			Betalingsskolen.		
		Gutter.	Piger.	Tilsammen.	Gutter.	Piger.	Tilsammen.	Gutter.	Piger.	Tilsammen.
1.	Kristiania . . . . .	15 841	14 918	30 759	10 363	9 495	19 858	972	692	1 664
2.	Hamar . . . . .	546	547	1 093	322	324	646	-	-	-
3.	Kristianssand . . . . .	7 093	6 953	14 046	4 904	5 040	9 944	105	50	155
4.	Bergen . . . . .	3 584	3 587	7 171	2 157	1 964	4 121	163	177	340
5.	Trondhjem . . . . .	2 960	2 868	5 828	1 679	1 813	3 492	429	329	758
6.	Tromsø . . . . .	1 028	938	1 966	633	624	1 257	75	67	142
		31 052	29 811	60 863	20 058	19 260	39 318	1 744	1 315	3 059
	<b>Byerne amtsvis.</b>									
1.	Akershus . . . . .	283	235	518	187	152	339	-	-	-
2.	Kristiania . . . . .	8 517	8 075	16 592	5 094	4 729	9 823	806	692	1 498
3.	Smaalenene . . . . .	2 627	2 420	5 047	1 892	1 759	3 651	55	-	55
4.	Buskerud . . . . .	2 298	2 115	4 413	1 649	1 439	3 088	111	-	111
5.	Jarlsberg og Laurvik . . . . .	2 116	2 073	4 189	1 541	1 416	2 957	-	-	-
6.	Kristians . . . . .	209	217	426	118	137	255	-	-	-
7.	Hedemarkens . . . . .	337	330	667	204	187	391	-	-	-
8.	Bratsberg . . . . .	1 551	1 507	3 058	1 145	1 150	2 295	9	-	9
9.	Nedenæs . . . . .	1 093	1 035	2 128	656	659	1 315	43	25	68
10.	Lister og Mandal . . . . .	1 498	1 437	2 935	987	1 010	1 997	13	-	13
11.	Stavanger . . . . .	2 951	2 974	5 925	2 116	2 221	4 337	40	25	65
12.	Bergens By . . . . .	2 863	2 885	5 748	1 725	1 555	3 280	114	124	238
13.	Nordre Bergenhus . . . . .	49	39	88	43	33	76	-	-	-
14.	Romsdal . . . . .	1 566	1 509	3 075	1 058	1 035	2 093	49	53	102
15.	Søndre Trondhjem . . . . .	1 734	1 674	3 408	787	888	1 675	429	329	758
16.	Nordre do. . . . .	332	348	680	223	266	489	-	-	-
17.	Nordland . . . . .	175	166	341	146	128	274	-	-	-
18.	Tromsø . . . . .	483	477	960	223	282	505	75	67	142
19.	Finmarken . . . . .	370	295	665	264	214	478	-	-	-
		31 052	29 811	60 863	20 058	19 260	39 318	1 744	1 315	3 059
	<b>De større Byer.</b>									
1.	Fredriksstad . . . . .	885	850	1 735	662	636	1 298	-	-	-
2.	Fredrikshald . . . . .	963	879	1 842	686	660	1 346	55	-	55
3.	Drammen . . . . .	1 779	1 619	3 398	1 224	1 057	2 281	111	-	111
4.	Laurvik . . . . .	735	690	1 425	581	508	1 089	-	-	-
5.	Kristianssand . . . . .	956	898	1 854	591	608	1 199	-	-	-
6.	Stavanger . . . . .	1 862	1 894	3 756	1 335	1 339	2 674	-	-	-
7.	Kristianssund . . . . .	764	717	1 481	592	581	1 173	-	-	-



## og i de større Byer) i Rigets Kjøbstæder og Ladesteder i Aaret 1880.

3			4			5			6			No.
Hvormange skolepligtige Børn søgte private Skoler, der meddelte en Undervisning, som ikke gaar udover Almueskolens?			Hvormange skolepligtige Børn søgte høiere (offentlige eller private) Skoler.			Hvormange skolepligtige Børn søgte ikke Skole, men nød privat Undervisning?			Hvormange skolepligtige Børn fik ingen Undervisning?			
Gutter.	Piger.	Tilsammen.	Gutter.	Piger.	Tilsammen.	Gutter.	Piger.	Tilsammen.	Gutter.	Piger.	Tilsammen.	
348	858	1 206	3 963	3 564	7 527	94	189	283	101	120	221	1.
13	37	50	206	174	380	4	7	11	1	5	6	2.
337	492	829	1 692	1 292	2 984	21	36	57	34	43	77	3.
243	238	481	855	1 026	1 881	93	116	209	73	66	139	4.
45	66	111	761	620	1 381	24	22	46	22	18	40	5.
38	34	72	233	156	389	16	21	37	33	36	69	6.
1 024	1 725	2 749	7 710	6 832	14 542	252	391	643	264	288	552	
30	41	71	54	36	90	12	6	18	-	-	-	1.
200	316	516	2 315	2 177	4 492	42	91	133	60	70	130	2.
30	200	230	635	443	1 078	13	13	26	2	5	7	3.
54	190	244	457	423	880	20	54	74	7	9	16	4.
34	111	145	502	485	987	7	25	32	32	36	68	5.
8	12	20	82	64	146	1	4	5	-	-	-	6.
5	25	30	124	110	234	3	3	6	1	5	6	7.
69	111	180	311	214	525	4	16	20	13	16	29	8.
46	44	90	333	289	622	10	8	18	5	10	15	9.
67	96	163	424	318	742	3	7	10	4	6	10	10.
155	241	396	624	471	1 095	4	5	9	12	11	23	11.
233	218	451	712	901	1 613	17	35	52	62	52	114	12.
-	-	-	3	3	6	3	3	6	-	-	-	13.
23	39	62	346	282	628	76	85	161	14	15	29	14.
24	41	65	455	384	839	20	15	35	19	17	36	15.
8	6	14	100	76	176	1	-	1	-	-	-	16.
-	-	-	27	34	61	2	4	6	-	-	-	17.
23	20	43	138	86	224	6	5	11	18	17	35	18.
15	14	29	68	36	104	8	12	20	15	19	34	19.
1 024	1 725	2 749	7 710	6 832	14 542	252	391	643	264	288	552	
8	59	67	200	139	339	13	11	24	2	5	7	1.
4	54	58	218	165	383	-	-	-	-	-	-	2.
50	81	231	381	363	744	6	10	16	7	8	15	3.
8	41	49	137	136	273	1	2	3	8	3	11	4.
38	78	116	324	207	531	3	5	8	-	-	-	5.
130	191	321	385	352	737	2	2	4	10	10	20	6.
12	16	28	155	118	273	3	1	4	2	1	3	7.

No. 9. Tabel, der udviser Almueskolevæsenets Tilstand (stifts- og amtvis)

No.	Byerne stiftsvis.	7		8	9			10
		I hvormange Bygninger holdtes Almueskolen?		Hvormange Skoleværelser fandtes i disse Bygninger tilsammen?	Hvormange Klasser har samtlige Almueskoler tilsammen?			I hvormange Uger holdtes Skole om Aaret efter Planen?
		Almueskolevæsenet tilhørende.	Leiede.		Gutteklasser.	Pigeklasser.	Klasser for begge Kjøen.	
1.	Kristiania . . . . .	36	20	338	266	243	132	42,3
2.	Hamar . . . . .	2	4	13	1	1	17	41,7
3.	Kristianssand . . . . .	32	5	171	97	94	104	42,0
4.	Bergen . . . . .	11	1	83	61	61	21	42,8
5.	Trondhjem . . . . .	16	5	109	60	58	37	42,6
6.	Tromsø . . . . .	7	1	24	11	13	21	42,8
		104	36	738	496	470	332	42,3
	<b>Byerne amtsvis.</b>							
1.	Akershus . . . . .	3	1	6	-	-	13	41,5
2.	Kristiania . . . . .	7	12	175	174	163	-	42,0
3.	Smaalenene . . . . .	9	1	60	34	32	39	42,5
4.	Buskerud . . . . .	7	4	48	39	30	26	42,6
5.	Jarlsberg og Laurvik . . . . .	10	2	49	19	18	54	43,0
6.	Kristians . . . . .	1	1	5	1	1	7	43,0
7.	Hedemarkens . . . . .	1	3	8	-	-	10	40,5
8.	Bratsbergs . . . . .	8	2	38	17	16	25	42,3
9.	Nedenæs . . . . .	5	-	30	7	7	28	43,0
10.	Lister og Mandal . . . . .	6	1	40	30	28	16	43,0
11.	Stavanger . . . . .	13	2	63	43	43	35	42,0
12.	Bergens By . . . . .	7	-	65	52	52	8	42,5
13.	Nordre Bergenhus . . . . .	1	1	2	-	-	3	43,0
14.	Romsdal . . . . .	9	2	44	22	21	28	40,9
15.	Søndre Trondhjem . . . . .	8	2	70	47	46	3	42,0
16.	Nordre Do. . . . .	2	1	11	-	-	16	42,3
17.	Nordland . . . . .	2	1	5	-	-	10	44,0
18.	Tromsø . . . . .	3	-	12	9	11	1	44,0
19.	Finmarken . . . . .	2	-	7	2	2	10	40,5
		104	36	738	496	470	332	42,3
	<b>De større Byer.</b>							
1.	Fredriksstad . . . . .	3	1	26	8	10	22	42,0
2.	Fredrikshald . . . . .	3	-	23	18	14	7	42,0
3.	Drammen . . . . .	3	1	32	39	30	-	42,0
4.	Laurvig . . . . .	3	2	16	-	-	31	43,0
5.	Kristianssand . . . . .	2	1	25	24	23	-	42,0
6.	Stavanger . . . . .	6	1	41	31	13	17	44,0
7.	Kristianssund . . . . .	4	2	24	13	12	12	42,0

## og i de større Byer) i Rigets Kjøbstæder og Ladesteder i Aaret 1880.

11			12	13	14				No.
Hvormange af Friskolens Børn deltog efter sidste Optagelse i Undervisningen i			Hvormange Elever har Almueskolen havt gennemsnitlig i Aarets Løb?	Hvormange Skoledage skulde altsaa samtlige Børn tilsammen have søgt Skolen i Aarets Løb?	Antal forsømte Skoledage (Dagen regnet uden Hensyn til det daglige Timetal) for samtlige Børn tilsammen.				
Tegning.	Gymnastik.	Kvindeligt Haandarbejde.			Paa Grund af Sygdom.	Af anden gyldig Grund.	Uden gyldig Grund.	Tilsammen.	
2 627	5 170	6 823	19 419	3 696 784	140 275	63 488	68 859	272 622	1.
123	86	163	614	121 355	3 803	2 860	4 014	10 677	2.
1 085	693	2 667	9 848	2 096 592	82 910	67 254	52 705	202 869	3.
-	473	763	4 436	947 235	23 992	11 969	11 128	47 089	4.
641	456	1 401	4 080	795 281	23 435	16 765	29 193	69 393	5.
98	138	481	1 281	224 624	7 797	8 792	29 922	46 511	6.
4 574	7 016	12 298	39 678	7 881 871	282 212	171 128	195 821	649 161	
-	-	40	341	61 147	976	1 923	7 349	10 248	1.
1 843	3 327	4 596	9 803	1 793 949	75 943	24 050	19 969	119 962	2.
539	857	1 368	3 427	627 175	21 464	9 912	13 006	44 382	3.
99	530	563	3 007	731 787	22 202	15 880	14 320	52 402	4.
146	456	256	2 841	482 726	19 690	11 723	14 215	45 628	5.
-	-	37	255	50 551	1 305	743	3 126	5 174	6.
123	86	126	359	70 804	2 498	2 117	888	5 503	7.
267	48	631	2 162	417 559	21 890	29 466	16 070	67 426	8.
294	355	253	1 327	318 076	15 312	14 316	15 509	45 137	9.
290	290	550	1 964	302 840	16 083	6 816	1 822	24 721	10.
234	-	1 233	4 395	1 058 117	29 625	16 656	19 304	65 585	11.
-	400	500	3 458	750 732	18 672	9 319	9 556	37 547	12.
-	15	-	81	18 897	545	920	343	1 808	13.
366	224	559	2 126	325 965	10 550	7 960	10 287	28 797	14.
101	250	888	2 382	568 583	15 566	8 888	16 502	40 956	15.
114	40	217	469	78 339	2 094	1 647	3 633	7 374	16.
98	68	128	239	28 909	1 100	1 116	4 772	6 988	17.
-	-	282	593	114 212	3 747	4 366	15 381	23 494	18.
-	70	71	449	81 503	2 950	3 310	9 769	16 029	19.
4 574	7 016	12 298	39 678	7 881 871	282 212	171 128	195 821	649 161	
539	340	580	1 204	271 984	10 919	4 688	8 814	24 421	1.
-	398	447	1 344	237 082	5 957	2 682	1 087	9 726	2.
-	530	530	2 206	555 912	17 487	11 123	10 499	39 109	3.
-	233	-	1 039	130 914	6 334	1 987	5 985	14 306	4.
290	290	550	1 165	220 185	9 828	2 717	1 417	13 962	5.
234	-	1 103	2 711	715 704	20 598	8 561	10 378	39 537	6.
350	120	240	1 081	131 161	5 130	5 881	9 019	20 030	7.

No. 9. Tabel, der udviser Almueskolevæsenets Tilstand (stifts- og amtsvis)

No.	Byerne stiftsvis.	17	18	19	20	21	
		Hvor mange Timer ugentlig er en Lærer i fuldstændig Post forpligtet til at undervise efter Planen.	Hvor mange Lærere ere ansatte i fuldstændige Poster.	Hvor mange Timer ugentlig er en Lærerinde i fuldstændig Post forpligtet til at undervise efter Planen.	Hvor mange Lærerinder ere ansatte i fuldstændige Poster.	Løn for Lærere i fuldstændig Post (Naturaltydelser men ikke Kirkesanger- og Organist-Indtægter medregnede).	
						Høieste Løn.	Laveste Løn.
						Kr.	Kr.
1.	Kristiania . . . . .	-	179	-	263	3 100	400
2.	Hamar . . . . .	-	8	-	4	1 300	800
3.	Kristianssand . . . . .	-	101	-	81	2 600	560
4.	Bergen . . . . .	-	40	-	30	2 200	840
5.	Trondhjem . . . . .	-	49	-	51	2 140	700
6.	Tromsø . . . . .	-	13	-	9	1 540	720
		-	390	-	438	-	-
	<b>Byerne amtsvis.</b>						
1.	Akershus . . . . .	-	4	-	2	950	736
2.	Kristiania . . . . .	36	80	27	204	3 100	1 300
3.	Smaalenene . . . . .	-	31	-	23	2 040	880
4.	Buskerud . . . . .	-	27	-	20	1 360	460
5.	Jarlsberg og Laurvik . . . . .	-	37	-	14	1 600	580
6.	Kristians . . . . .	-	3	-	1	1 300	800
7.	Hedemarkens . . . . .	-	5	-	3	1 240	1 000
8.	Bratsberg . . . . .	-	23	-	9	1 600	680
9.	Nedenæs . . . . .	-	21	-	10	2 600	800
10.	Lister og Mandal . . . . .	-	26	-	11	1 800	600
11.	Stavanger . . . . .	-	31	-	51	1 600	560
12.	Bergens By . . . . .	33	31	33	23	2 200	960
13.	Nordre Bergenhus . . . . .	-	1	-	-	840	840
14.	Romsdal . . . . .	-	21	-	20	1 500	800
15.	Søndre Trondhjem*) . . . . .	33	30	30	36	2 140	880
16.	Nordre do. . . . .	-	6	-	2	1 110	700
17.	Nordland . . . . .	-	3	-	2	1 200	720
18.	Tromsø . . . . .	-	5	-	5	1 540	1 000
19.	Finmarken . . . . .	-	5	-	2	1 340	1 000
		-	390	-	438	-	-
	<b>De større Byer.</b>						
1.	Fredrikstad . . . . .	36	13	30	10	1 650	1 150
2.	Fredrikshald . . . . .	36	10	36	9	2 040	1 000
3.	Drammen . . . . .	36	17	36	17	1 820	1 070
4.	Laurvig . . . . .	33	10	30	6	1 440	900
5.	Kristianssand . . . . .	33	15	33	9	1 800	1 000
6.	Stavanger . . . . .	33	17	22	43	1 600	960
7.	Kristianssund . . . . .	33	11	33	12	1 500	1 000

\*) Trondhjems By, som er Amtets eneste Kjøbstad.

## og i de større Byer) i Rigets Kjøbstæder og Ladesteder i Aaret 1880.

22		23		24					No.	
Høieste Løn.	Laveste Løn.	Samlet Udgift til Almueskolevæsenet for Aaret, herunder ikke indbefattet Renter og Afdrag af Skolebygningers Kostende, Udgifter til Nybygninger, Indkøb eller Leie af Lokale eller Beholdn. ved Aarets Udg.		Almueskolevæsenets Indtægter, heri ikke indbefattet Beholdning fra forrige Aar.						
Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Ved Tilskud af Kommunen.	Ved særskilt Ligning.	Ved Understøttelse af Oplysningsvæsenets Fond.	Ved Renter af legerede Kapitaler.	Ved Skolepenge.	Paa andre Maader.	
960	250	582 838	539 246	1 524	1 280	4 144	26 896	9 323	1.	
600	400	12 946	12 838	-	-	-	-	-	2.	
800	300	192 322	150 195	-	1 568	2 638	1 480	2 323	3.	
920	600	114 303	99 826	-	400	6 950	7 127	-	4.	
828	400	121 384	104 432	-	416	930	10 069	5 983	5.	
900	480	30 655	29 823	-	400	-	1 200	432	6.	
-	-	1 054 448	936 360	1 524	4 064	14 662	46 772	18 061		
600	480	4 521	3 777	-	320	16	-	408	1.	
1 000	720	376 082	348 181	-	-	1 124	25 150	1 627	2.	
850	640	77 283	74 859	-	-	330	600	1 056	3.	
960	250	67 423	63 141	-	560	2 636	1 100	56	4.	
640	480	57 637	49 288	1 524	400	38	46	6 176	5.	
600	600	4 748	4 748	-	-	-	-	-	6.	
600	400	8 090	8 090	-	-	-	-	-	7.	
800	550	40 176	37 200	-	608	1 285	378	1 253	8.	
720	400	36 639	35 498	-	-	447	985	2	9.	
800	520	49 836	13 449	-	400	234	117	82	10.	
640	300	65 671	64 048	-	560	672	-	986	11.	
920	600	96 272	84 122	-	-	6 950	5 200	-	12.	
-	-	1 341	1 341	-	-	-	-	-	13.	
800	240	47 229	43 466	-	816	-	1 927	840	14.	
828	600	82 474	66 509	-	-	930	1 069	4 965	15.	
480	400	8 371	8 820	-	-	-	-	178	16.	
580	480	4 224	4 224	-	-	-	-	-	17.	
900	700	16 620	16 620	-	-	-	1 200	-	18.	
800	800	9 811	8 979	-	400	-	-	432	19.	
-	-	1 054 448	936 360	1 524	4 064	14 662	46 772	18 061		
850	650	34 064	33 600	-	-	-	-	464	1.	
840	640	28 000	26 650	-	-	130	600	592	2.	
960	720	52 873	51 104	-	-	629	1 100	40	3.	
620	620	18 616	18 376	-	-	-	-	240	4.	
800	600	35 500	-	-	-	-	-	64	5.	
640	352	47 800	47 800	-	-	288	-	-	6.	
800	500	27 119	26 263	-	256	-	-	600	7.	

**No. 10. Tabel, der udviser Almueskolevæsenets Tilstand i Rigets mindre Kjøbstæder og Ladesteder i Aaret 1880.**

No.	De mindre Byer.	1			2		3	4	5
		Antal skolepligtige Børn.			Deraf i		Hvormange Lærere ere ansatte i fuldstændige Poster?	Hvormange Lærere ere ansatte i fuldstændige Poster?	Samlet Udgift til Almueskolevæsenet.
		Gutter.	Piger.	Tilsammen.	Friskolen.	Betalings-skolen.			
									Kr.
1.	Drøbak . . . . . K	208	160	368	202		2	1	2 127
2.	Soon . . . . . L	55	62	117	104	-	1	1	1 434
3.	Hølen . . . . . L	20	13	33	33	-	1	-	960
4.	Moss . . . . . K	471	421	892	600	-	5	2	9 403
5.	Sarpsborg . . . . . K	308	270	578	407	-	3	2	5 816
6.	Hønefos . . . . . K	105	118	223	184	-	3	1	2 752
7.	Kongsberg . . . . . K	414	378	792	623	-	7	2	11 798
8.	Svelvik . . . . . L	125	137	262	181	-	4	1	3 672
9.	Holmestrand . . . . . K	194	188	382	218	-	3	-	2 660
10.	Horten . . . . . L	409	413	822	595	-	8	3	14 533
11.	Aasgaardstrand . . . . . L	37	36	83	73	-	2	-	2 635
12.	Tønsberg . . . . . K	420	422	842	510	-	7	2	10 950
13.	Sandefjord . . . . . K	196	187	383	291	-	3	2	4 571
14.	Kongsvinger . . . . . K	102	118	220	121	-	2	1	3 050
15.	Hamar . . . . . K	235	212	447	270	-	3	2	5 040
16.	Lillehammer . . . . . K	130	148	278	178	-	2	-	3 128
17.	Gjøvik . . . . . K	79	69	148	77	-	1	1	1 620
18.	Skien . . . . . K	517	464	981	651	-	6	3	13 937
19.	Porsgrund . . . . . K	324	323	647	481	-	5	2	7 185
20.	Brevik . . . . . K	136	162	298	295	-	2	2	3 914
21.	Stathelle . . . . . L	41	35	76	74	-	1	-	1 031
22.	Langesund . . . . . L	94	85	179	163	9	3	-	3 988
23.	Kragerø . . . . . K	439	438	877	631	-	6	2	10 121
24.	Risør . . . . . K	219	199	418	309	-	5	1	6 900

**No. 10. Tabel, der udviser Almueskolevæsenets Tilstand i Rigets  
mindre Kjøbstæder og Ladesteder i Aaret 1880.**

No.	De mindre Byer.	1			2		3	4	5
		Antal skolepligtige Børn.			Deraf i		Hvormange Lærere ere ansatte i fuldstændige Poster?	Hvormange Lærere ere ansatte i fuldstændige Poster?	Samlet Udgift til Almueskolevæsenet.
		Gutter.	Piger.	Tilsammen.	Friskolen.	Betalings- skolen.			
									Kr.
25.	Tvedestrand . . . . . L	135	121	256	216	29	3	4	7 840
26.	Arendal . . . . . K	398	366	764	291	21	5	3	9 950
27.	Grimstad . . . . . K	232	242	474	354	-	5	1	6 896
28.	Lillesand . . . . . L	109	107	216	145	18	3	1	5 053
29.	Mandal . . . . . L	288	271	559	442	13	6	1	8 837
30.	Farsund . . . . . L	124	130	254	176	-	4	-	2 514
31.	Flekkefjord . . . . . K	130	138	268	180	-	2	1	2 985
32.	Soggendal . . . . . L	33	40	73	62	-	1	-	768
33.	Egersund . . . . . L	228	241	469	349	-	4	1	4 585
34.	Sandnæs . . . . . L	141	140	281	259	-	2	1	3 141
35.	Skudsnæshavn . . . . . L	188	147	335	192	65	2	1	1 978
36.	Kopervik . . . . . L	56	71	127	123	-	1	1	950
37.	Haugesund . . . . . K	443	441	884	678	-	4	4	6 449
38.	Florø . . . . . L	49	39	88	76	-	1	-	1 341
39.	Aalesund . . . . . K	672	663	1 335	765	102	8	7	16 690
40.	Molde . . . . . K	130	129	259	155	-	2	1	3 420
41.	Levanger . . . . . K	62	75	137	84	-	2	-	2 003
42.	Stenkjær . . . . . K	133	144	277	180	-	2	1	2 648
43.	Namsos . . . . . L	137	129	266	225	-	2	1	3 720
44.	Mosjøen . . . . . L	54	58	112	94	-	1	1	1 480
45.	Bodø . . . . . K	121	108	229	180	-	2	1	2 744
46.	Tromsø . . . . . K	483	477	960	505	142	5	5	16 620
47.	Hammerfest . . . . . K	231	166	397	248	-	3	1	5 778
48.	Vardø . . . . . K	139	129	268	230	-	2	1	4 033

**No. II. Tabel, indeholdende Beretning om kommunale Borgerskoler, Pige- skoler og høiere Almueskoler samt private Gutte- og Pigeskoler.**

No.	Skolens Navn.	1	2	3			4		5	6	7		
				Antal Skoler.	Antal Klasser.	Antal Elever.						Hvorn mange Elever har fuldendt Skolens Kursus i Skoleaarets Løb.	
						Gutter.	Piger.	Tilsam- men.				Gutter.	Piger.
											Kr.		
	<b>Kommunale Gatteskoler.</b>												
1.	Kristiania .....	1	3	40	-	40	8	-	3	-	21 169		
2.	Sandefjord .....	1	4	63	-	63	4	-	4	-	7 426		
3.	Langesund .....	1	1	8	-	8	3	-	1	-	1 480		
4.	Kristianssand .....	1	7	167	-	167	12	-	5	-	12 524		
5.	Namsos .....	1	2	22	-	22	3	-	2	-	3 280		
	Tilsammen	5	17	300	-	300	30	-	15	-	45 879		
	<b>Kommunale Pigeskoler.</b>												
1.	Horten .....	1	5	-	63	63	-	4	-	5	5 010		
2.	Laurvik .....	1	9	-	150	150	-	13	1	6	14 377		
3.	Kragerø .....	1	5	-	80	80	-	2	4	4	7 800		
4.	Porsgrund .....	1	3	-	66	66	-	2	6	3	3 500		
5.	Grimstad .....	1	2	-	52	52	-	3	5	2	3 944		
6.	Lillesand .....	1	4	-	30	30	-	2	-	1	906		
7.	Ekersund .....	1	2	-	29	29	-	3	1	2	1 950		
8.	Aalesund .....	1	6	-	110	110	-	10	3	6	5 655		
9.	Levanger .....	1	2	-	33	33	-	3	3	2	10 715		
10.	Stenkjær .....	1	4	-	38	38	-	6	4	4	9 798		
11.	Tromsø .....	1	4	-	83	83	-	4	2	7	7 796		
12.	Hammerfest .....	1	2	-	24	24	-	2	6	2	16 550		
	Tilsammen	12	48	-	758	758	-	54	35	44	88 001		
	<b>Kommunale Gutte- og Pigeskoler.</b>												
1.	Drobak .....	1	5	43	36	79	3	-	3	2	6 459		
2.	Svelvik .....	1	2	17	18	35	6	11	4	1	6 200		
3.	Gjøvik .....	1	6	39	28	67	2	4	4	2	7 681		
4.	Brevik .....	1	5	33	33	66	-	-	3	-	5 500		
5.	Farsund .....	1	5	35	39	74	1	4	3	2	5 638		
6.	Flekkefjord .....	1	4	40	24	64	7	2	3	1	5 260		
7.	Sogndal .....	1	1	9	4	13	6	4	1	-	940		
8.	Sandnæs .....	1	1	12	7	19	9	10	1	-	980		
9.	Skudsnæs .....	1	4	39	22	61	4	1	2	1	3 096		
10.	Kopervik .....	1	2	15	6	21	3	1	1	-	753		
11.	Vardø .....	1	2	16	11	27	-	-	3	1	5 000		
	Tilsammen	11	37	298	228	526	41	37	28	10	47 508		



**No. II. Tabel, indeholdende Beretning om kommunale Borgerskoler, Pige- skoler og høiere Almueskoler samt private Gutte- og Pigeskoler.**

No.	Skolens Navn.	1	2	3			4		5	6	7
		Antal Skoler.	Antal Klasser.	Antal Elever.			Hvormange Elever har fuldendt Skolens Kursus i Skoleaarets Løb.		Antal Lærere.	Antal Lærerinder.	Skolernes Udgifter.
				Gutter.	Piger.	Tilsam- men.	Gutter.	Piger.			
	<b>Private Gutteskoler.</b>										Kr.
1.	Kristiania .....	1	4	32	-	32	-	-	5	1	-
2.	Bergen .....	1	3	69	-	69	3	-	2	-	-
3.	Trondhjem .....	2	9	176	-	176	12	-	7	4	-
	Tilsammen	4	16	277	-	277	15	-	14	5	-
	<b>Private Pigeskoler.</b>										
1.	Kristiania .....	15	99	-	1 562	1 562	-	106	50	101	-
2.	Moss .....	1	4	-	54	54	-	6	4	4	-
3.	Sarpsborg .....	2	8	-	61	61	-	8	4	7	-
4.	Fredrikstad .....	2	8	-	134	134	-	7	6	10	-
5.	Fredrikshald .....	2	11	-	164	164	-	15	7	12	-
6.	Drammen .....	5	26	-	346	346	-	23	12	37	-
7.	Holmestrand .....	1	3	-	45	45	-	11	2	4	-
8.	Tønsberg .....	2	9	-	142	142	-	13	10	12	-
9.	Sandefjord .....	2	8	-	49	49	-	2	5	6	-
10.	Hamar .....	1	5	-	94	94	-	8	4	6	-
11.	Kongsvinger .....	1	5	-	38	38	-	7	5	3	-
12.	Skien .....	1	5	-	71	71	-	2	1	4	-
13.	Arendal .....	2	11	-	182	182	-	16	8	12	-
14.	Kristianssand .....	1	8	-	133	133	-	6	11	10	-
15.	Stavanger .....	2	17	-	364	364	-	36	12	19	-
16.	Bergen .....	6	45	-	888	888	-	50	17	55	-
17.	Ytre Holmedal .....	1	3	-	31	31	-	2	1	4	-
18.	Molde .....	1	3	-	42	42	-	9	7	4	-
19.	Trondhjem .....	2	16	-	248	248	-	6	10	13	-
	Tilsammen	50	294	-	4 648	4 648	-	333	176	323	-
	<b>Private Gutte- og Pigeskoler.</b>										
1.	Kristiania .....	3	20	175	119	294	6	3	13	8	-
2.	Hønefos .....	1	4	5	19	24	-	-	-	2	-
3.	Eidsvold .....	1	-	30	48	78	-	-	1	1	-
4.	Fredrikstad .....	1	3	11	31	42	-	1	1	2	-
5.	Kongsberg .....	1	9	16	46	62	10	3	1	2	-
6.	Stokke .....	1	2	27	8	35	2	2	1	1	-
7.	Østre Toten .....	1	3	19	9	28	2	1	2	1	-
8.	Romedal .....	1	4	9	12	21	-	-	-	2	-
9.	Arendal .....	1	1	12	9	21	3	10	5	1	-
10.	Dybvaag .....	1	2	10	11	21	1	1	1	1	-
11.	Kristianssund .....	2	10	42	107	149	15	3	3	2	-
12.	Størdalen .....	1	2	12	14	26	-	-	1	2	-
	Tilsammen	15	60	368	433	801	39	24	29	25	-

## No. 12. Tabeller, indeholdende Indberetninger om kommunale Borgerskoler,

Høiere Almueskoler

No.	Præstegjeld eller Sogn, hvori Skolen ligger.	2 Antal Klasser eller særskilte Afdelinger.	3 Læretidens Længde.	4 Antal Børn ved Aarets Udgang.			5 Deraf i skolepligtig Alder.	6 Antal Lærere		7 Antal Lærere	
				Gutter.	Piger.	Tilsammen.		med akademisk eller seminaristisk Dannelse.	Uden saadan Dannelse.	der have bestaaet lovbehaftet Prøve.	uden saadan Uddannelse.
<b>Kristiania Stift:</b>											
			Aar. Uger.								
1.	Lier*) . . . . .	1	2 à 30	5	-	5	2	1	-	-	-
2.	Fredriksværn . . . . .	2	2 à 3 44	21	18	39	36	1	-	-	1
3.	Sande . . . . .	1	2 à 40	18	6	24	18	1	-	-	-
4.	Fenstad, Romerike . . . . .	1	2 - 42	7	-	7	2	1	-	-	-
	Tilsammen	5		57	24	75	58	4	-	-	1
<b>Hamar Stift:</b>											
1.	Gran: Hovedsognet . . . . .	1	2 à 37	19	5	24	22	1	-	-	-
2.	— Annexet . . . . .	1	2 - 37	6	7	13	11	1	-	-	-
3.	Jevnaker . . . . .	1	2 - 42	16	-	16	12	1	-	-	-
4.	Nordre Land . . . . .	2	2 - 36	20	7	27	9	1	-	-	1
5.	Ringsaker . . . . .	3	3 - 36	42	18	60	51	3	-	-	-
6.	Brettum Annex . . . . .	2	3 - 36	6	7	14	12	1	-	-	-
7.	Veldre Annex . . . . .	2	3 - 36	19	1	20	17	1	-	-	-
8.	Næs . . . . .	1	2 - 39	16	8	24	19	-	1	-	-
9.	Stange . . . . .	1	2 - 38	24	7	31	26	1	-	-	-
10.	Løiten . . . . .	1	2 - 36	22	7	29	29	1	-	-	-
11.	Vang . . . . .	1	2 - 37	14	6	20	18	1	-	-	1
12.	Furnæs . . . . .	1	2 - 37	17	6	23	18	1	-	-	1
13.	Storelvedalen . . . . .	1	2 - 32	7	8	15	15	1	-	-	-
14.	Øvre Rendalen . . . . .	2	4 - 17	22	23	45	45	2	-	-	-
15.	Ytre do. . . . .	2	4 - 17	29	24	53	53	2	-	-	-
	Tilsammen	22		280	134	414	357	18	1	-	3
<b>Kristianssand:</b>											
1.	Hvideseid . . . . .	1	1 à 32	8	-	8	8	2	-	-	-
<b>Trondhjems Stift:</b>											
1.	Røros . . . . .	2	4 à 37	40	-	40	39	2	-	-	-
<b>Tromsø Stift:</b>											
1.	Hemnæs . . . . .	1	2 à 9	11	5	16	16	2	-	-	-
	Tilsammen i Riget	31		390	163	553	478	28	1	-	4

\*) Afdelingerne undervises samtidig af en Lærer.

## Pigeskoler og høiere Almueskoler samt private Gutte- og Pigeskoler.

paa Landet 1880.

8		9		10		11						12			No.
Lærernes og Lærerindernes samlede Antal Skolenge.	Lærernes og Lærerindernes samlede Pengeindtægt for Aaret.	Pengeværdi af Natural- ydelser.	Skolens Indtægter.						Skolens Udgifter.						
			Af Skolepenge.	Bidrag af Skolekassen.	Bidrag af Amts- skolekassen.	Bidrag af offentlige Midler.	Alle andre Ind- tægter.	Tilsammen.	Lærerlønninger.	Alle andre Udgifter.	Tilsammen.				
Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.			
30	1 050	620	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.		
88	1 640	200	1 410	-	-	200	-	90	1 690	1 568	220	1 788	2.		
40	872	125	753	3	200	200	-	155	1 111	800	311	1 111	3.		
42	1 200	-	193	491	200	200	-	200	1 084	1 009	74	1 083	4.		
200	4 762	945	2 456	494	600	-	-	155	3 885	3 377	605	3 982			
37	600	-	272	700	-	533	-	1 769	1 320	240	1 560	1.			
37	848	-	264		-	-	-	-	1 769	1 320	240	1 560	2.		
42	808	-	32	368	400	-	-	800	680	120	800	3.			
72	1 864	-	606	471	200	600	-	1 877	1 800	77	1 877	4.			
106	2 146	952	800	280	200	240	180	1 700	1 520	180	1 700	5.			
36	653	325	94	106	80	120	60	460	400	60	460	6.			
36	634	296	130	120	-	120	96	466	240	226	466	7.			
39	864	100	660	-	400	-	-	1 060	800	200	1 000	8.			
38	564	495	348	-	-	-	-	348	216	92	308	9.			
36	916	20	108	420	260	-	-	788	488	300	788	10.			
37	1 208	-	1 200	540	800	-	-	2 540	2 160	780	2 540	11.			
37	1 176	-		-	-	-	-	-	2 540	2 160	780	2 540	12.		
32	980	182	-	564	-	-	470	1 034	1 034	-	1 034	13.			
34	602	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14.			
34	670	-	-	-	-	620	-	120	-	-	-	15.			
635	14 553	2 371	4 514	3 569	2 340	1 733	806	12 962	10 658	1 875	12 533				
32	1 048	-	-	-	680	400	-	1 080	1 048	-	1 048	1.			
74	2 744	232	484	-	-	800	1 398	2 682	2 400	153	2 553	1.			
9	122	-	-	100	100	-	-	200	122	78	200	1.			
968	23 229	3 548	7 454	3 720	3 720	2 933	9 639	20 909	17 605	27 012	20 316				

## No. 13. Beretning om offentlige Skoler for den høiere Almendannelse, private

Offentlige

No.	Skolens Navn.	2					3			4					
		Antal Klasser.					Antal			Høieste Antal Elever i 2det Kvartal fra $\frac{1}{4}$ — $\frac{30}{6}$ 1881.					
		Latin-Gymnasiet.	Real-Gymnasiet.	Middel-Skolen.	Den praktiske Realklasse.	Forberedelsesskolen.	1-aarige Klasser.	2-aarige Klasser.	Paralleklasser.	Latin-Gymnasiet.	Real-Gymnasiet.	Middelskolen.	Den praktiske Realklasse.	Tilsammen.	Forberedelsesskolen.
1.	Kristiania Kathedralskole	3	3	8	-	3	17	-	2	67	54	208	-	329	73
2.	Bergens do.	3	2	6	-	-	11	-	6	30	9	260	-	299	-
3.	Trondhjems do.	3	3	6	-	-	12	-	3	29	30	199	-	258	-
4.	Kristianssands do.	3	3	6	-	-	12	-	-	13	13	126	-	152	-
5.	Drammens do.	2	-	6	-	2	9	1	6	26	-	284	-	310	80
6.	Fredrikshalds Skole.....	3	-	6	1	2	11	1	-	15	-	140	8	163	55
7.	Lillehammers do. ....	3	-	5	-	-	7	1	-	9	-	78	-	87	-
8.	Skien do. ....	3	-	6	-	-	9	-	2	22	-	131	-	153	-
9.	Stavangers do. ....	2	-	12	-	3	16	1	6	34	-	290	-	324	119
10.	Aalesunds do. ....	2	-	6	-	2	8	2	-	7	-	151	-	158	32
11.	Molde do. ....	2	-	6	-	-	8	-	-	7	-	56	-	63	-
12.	Kristianssunds do. ....	3	-	6	-	-	9	-	-	8	-	120	-	128	-
13.	Hamars do. ....	-	3	6	-	2	10	1	-	-	26	145	-	171	20
14.	Tromsø do. ....	3	-	6	-	2	10	1	-	7	-	82	-	89	40
15.	Kongsberg do. ....	-	-	3	-	-	-	3	-	-	-	55	-	55	-
16.	Laurvigs do. ....	-	-	6	-	2	8	-	-	-	-	137	-	137	38
17.	Arendals do. ....	-	-	7	-	3	10	-	1	-	-	134	-	134	60
	Tilsammen	35	14	107	1	21	167	11	26	274	132	2 596	8	3 010	517
<b>Private Latin-</b>															
1.	Aars og Voss' Skole.....	3	3	18	-	6	30	-	15	65	66	512	-	643	192
2.	Gjertsens do. ....	3	1	12	-	5	21	-	8	48	11	303	-	362	122
3.	Maribogadens do. ....	2	2	7	-	3	14	-	-	35	55	172	-	262	43
	Tilsammen	8	6	37	-	14	65	-	23	148	132	987	-	1 267	357

## Latin- og Realskoler samt kommunale Middelskoler i Skoleaaret 1880—81.

Skoler.

5		6		7			8					No.
Af Middelskolens Elever læste		Hvormange Elever vare udenbys?		Hvormange Elever ere udgaaede af Skolen i Skoleaaret			Hvormange nye Elever ere optagne i Skoleaaret fra 1/71880—1/71881 i:					
Latin.	Engelsk.	Fra andre Byer.	Hjemmehørende i Landdistriktet.	efter fuldendt Kursus i Juli 1881.	uden at fuldende noget Kursus.	tilsammen.	Gymnasterne.	den praktiske Realklasse.	Middelskolen.	tilsammen.	Forberedelseskolen.	
78	37	41	35	35	25	60	34	-	49	83	25	1.
96	31	1	32	22	22	44	7	-	60	67	-	2.
72	58	16	50	22	18	40	11	-	54	65	-	3.
22	35	5	16	14	6	20	2	-	3	5	-	4.
54	68	1	41	21	28	49	-	-	58	58	53	5.
29	33	3	34	13	24	37	10	9	29	48	18	6.
29	14	1	38	9	7	16	7	-	23	30	-	7.
52	44	7	41	19	27	46	1	-	28	29	-	8.
59	78	9	24	24	76	100	18	-	74	92	45	9.
52	35	-	40	22	11	33	10	-	-	10	20	10.
19	19	-	22	6	2	8	3	-	17	20	-	11.
21	36	-	17	15	8	23	3	-	24	27	-	12.
28	55	3	95	24	19	43	5	-	33	38	13	13.
22	12	-	10	3	23	26	1	-	22	23	11	14.
8	24	-	15	6	3	9	-	-	12	12	-	15.
25	22	2	27	11	11	22	-	-	31	31	19	16.
26	35	-	61	11	8	19	-	-	20	20	19	17.
692	636	89	598	277	318	595	112	9	537	658	223	

## og Realskoler.

143	111	51	121	69	90	159	27	-	68	95	68	1.
76	65	6	32	30	39	69	16	-	82	98	39	2.
49	60	*)133		76	35	111	27	-	90	117	16	3.
268	236	190	153	175	164	339	70	-	240	310	123	

\*) Mellem udenbyses og fra Bygderne haves ikke Materialier til at sondre.

## No. 13. Beretning om offentlige Skoler for den høiere Almendannelse, private

Offentlige

No.	Skolens Navn.	9			10		11	12	13	14	
		Hvormange Elever fritoges for Undervisning i			Hvormange Elever modtog Undervisning i		Antal Undervisningsdage i Skoleaaret.	Hvormange Elever nød (hel eller delvis) Friplads?	Fripladsenes samlede Pengeværdi.	Hvormange Elever opbebar Stipendier af Skolens Legater?	
		enkelte Fag i Henhold til Skolelovens § 13.	Religion.	Gymnastik.	Sang.	Fransk.					den valgfrie Del af Naturfag.
									Kr.		
1.	Kristiania Kathedralskole	-	-	62	117	183	14	247	78	10 088	20
2.	Bergens do	-	-	25	74	79	-	250	31	4 592	11
3.	Trondhjems do.	-	-	15	122	107	-	244	40	4 400	19
4.	Kristianssands do.	-	-	-	-	43	-	231	14	1 260	5
5.	Drammens do.	4	-	24	106	75	20	236	34	2 748	10
6.	Fredrikshalds Skole.....	2	-	10	27	41	14	237	23	1 578	-
7.	Lillehammers do. ....	2	-	7	21	29	5	231	9	964	-
8.	Skiens do. ....	-	-	42	73	44	-	239	18	1 356	4
9.	Stavangers do. ....	3	-	53	13	55	79	246	46	2 012	16
10.	Aalesunds do. ....	-	-	8	61	49	-	247	15	1 200	-
11.	Molde do. ....	-	-	7	18	25	-	250	7	592	1
12.	Kristianssunds do. ....	5	-	26	18	27	21	242	13	1 140	-
13.	Hamars do. ....	3	-	9	37	42	54	238	23	2 384	1
14.	Tromsø do. ....	2	1	9	16	16	-	247	10	816	-
15.	Kongsbergs do. ....	-	-	2	10	18	18	248	7	427	-
16.	Laurvigs do. ....	-	3	35	59	30	-	238	13	694	-
17.	Arendals do. ....	-	-	13	28	27	2	244	8	424	-
	Tilsammen	21	4	347	800	890	227		389	36 675	87
<b>Private Latin-</b>											
1.	Aars og Voss' Skole.....	-	4	115	134	234	-	243	51	7 886	1
2.	Gjertsens do. ....	-	1	66	105	155	-	241	45	6 098	-
3.	Maribogadens do. ....	-	-	4	-	51	-	240	35	3 910	-
	Tilsammen	-	5	185	239	440	-	-	131	17 894	1

Latin- og Realskoler samt kommunale Middelskoler i Skoleaaret 1880—81.  
Skoler.

15				16	17						18	No.
Antal Elever afgaaede til Universitetet i 1881				Antal Elever udgaaede med Vidnesbyrd fra den praktiske Realklasse efter fuldendt Kursus i 1881.	Antal unge Mennesker, der have bestaaet Middelskolens Afgangsexamen i Juni og Juli 1881.						Antal Lærere.	
og som have bestaaet Examen artium.			uden at bestaa Examen artium.		Skolens egne Elever.		Privatister.		Tilsammen.	Deraf Piger.		
Latinartium.	Realartium.	Tilsammen.			Latin-Linien.	Engelsk-Linien.	Latin-Linien.	Engelsk-Linien.				
15	14	29	-	-	24	18	1	1	44	-	20	1.
7	3	10	-	-	27	10	3	2	42	-	23	2.
10	4	14	1	-	22	13	-	16	51	16	21	3.
3	3	6	-	-	5	9	3	7	24	1	17	4.
4	-	4	-	-	10	15	2	-	27	-	21	5.
-	-	-	-	6	10	5	-	2	17	2	16	6.
3	-	3	-	-	8	5	1	1	15	-	12	7.
9	-	9	-	-	10	7	-	1	18	1	14	8.
5	-	5	-	-	10	20	-	4	34	1	23	9.
5	-	5	2	-	14	13	-	1	28	1	13	10.
-	-	-	-	-	3	6	1	7	17	7	9	11.
2	-	2	-	-	6	13	-	1	20	1	11	12.
-	6	6	-	-	7	21	2	13	43	6	14	13.
3	-	3	-	-	5	-	-	-	5	-	14	14.
-	-	-	-	-	-	6	-	1	7	1	8	15.
-	-	-	-	-	5	6	2	8	21	5	8	16.
-	-	-	-	-	5	6	-	3	14	3	11	17.
66	30	96	3	6	171	173	15	68	427	45	255	
og Realskoler.												
15	17	32	2	-	36	28	5	2	71	-	43	1.
16	-	16	2	-	20	17	1	2	40	-	25	2.
14	18	32	-	-	28	16	4	19	67	6	12	3.
45	35	80	4	-	84	61	10	23	178	6	80	

## No. 13. Beretning om offentlige Skoler for den høiere Almindennelse, private

Private

No.	Skolens Navn.	19			20		21	22			
		Af disse er ansat som			Fast ansatte Lærere.		Antal Lærereinder.	Skolens Indtægter, Behold ikke			
		Embedsmænd.	Klasselærere.	Timelærere.	i fuldstændig Lærerpost.	i ufuldstændig Lærerpost.		Renter og andre Indtægter af Eiendomme og Aktiva.	Renter af Legatmidler, der anvendes til Stipendier m. V.	Skole- og Indskrivningspenge.	Bidrag af Kommunen.
Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.						
1.	Kristiania Kathedralskole	14	2	4	-	-	3	40 428	1 028	35 745	-
2.	Bergens do.	13	7	3	-	-	-	31 485	234	41 344	-
3.	Trondhjem do.	11	5	5	-	-	-	18 110	3 011	32 327	-
4.	Kristianssands do.	9	4	4	-	-	-	10 751	333	13 772	3 200
5.	Drammens Skole.....	12	5	4	-	-	2	33	400	22 409	5 600
6.	Fredrikshalds do. ....	8	4	4	-	-	-	-	-	13 772	4 850
7.	Lillehammers do. ....	7	2	3	-	-	-	-	-	9 132	2 500
8.	Skiers do. ....	10	2	2	-	-	-	-	300	11 546	3 200
9.	Stavangers do. ....	14	7	2	-	-	-	729	-	26 128	5 800
10.	Aalesunds do. ....	8	3	2	-	-	-	2 600	659	14 422	3 600
11.	Molde do. ....	5	3	1	-	-	-	102	-	3 738	800
12.	Kristiansunds do. ....	6	4	1	-	-	-	1 700	-	10 928	4 800
13.	Hamars do. ....	7	5	2	-	-	2	-	-	19 578	2 000
14.	Tromsø do. ....	8	3	3	-	-	1	-	-	7 952	2 800
15.	Kongsbergs do. ....	4	1	3	-	-	-	-	-	4 315	1 880
16.	Laurvigs do. ....	5	3	-	-	-	2	-	-	7 158	3 460
17.	Arendals do. ....	5	5	1	-	-	1	520	500	13 078	3 200
	Tilsammen	146	65	44	-	-	11	106 458	6 465	287 344	47 690
<b>Private Latin-</b>											
1.	Aars og Voss Skole.....	-	-	-	24	17	3	-	100	132 140	-
2.	Gjertsens do. ....	-	-	-	14	11	7	2 000	-	77 353	-
3.	Maribogadens do. ....	-	-	-	10	2	3	-	-	-	-
	Tilsammen	-	-	-	48	30	13	2 000	100	209 493	-



## Latin- og Realskoler samt kommunale Middelskoler i Skoleaaret 1880—81.

## Skoler.

22			23							No.
ning fra forrige Skoleaar medregnet.			Skolens Udgifter, Beholdning ved Skoleaarets Udgang ikke medregnet.							
Tilskud af Statskassen (Alders og andre Løns-tillæg medregnede).	Alle andre Indtagter.	Tilsammen.	Løn til Lærere.	Andre Lønninger, Kasse-rer, Sekretær, Pedel m. V.	Pensioner.	Biblioteket, Samlinger og andre Læremidler.	Udbetalte Stipendier.	Alle andre Udgifter.	Tilsammen.	
Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	
-	980	78 181	54 464	2 580	1 222	1 292	1 856	10 895	72 309	1.
-	1 228	74 291	53 368	2 380	-	1 037	282	6 757	63 824	2.
528	733	54 709	44 671	2 249	240	637	1 822	5 820	55 439	3.
13 280	2 920	44 256	34 091	1 912	-	2 206	332	5 306	43 847	4.
26 636	371	55 449	50 213	1 428	-	488	400	2 848	55 377	5.
20 000	160	38 782	34 002	1 014	-	357	2 074	1 535	38 982	6.
20 969	7	32 608	20 398	640	-	224	-	2 886	24 148	7.
21 435	40	36 521	32 386	928	-	397	300	1 387	35 398	8.
27 950	259	60 866	50 815	1 636	-	631	521	5 520	59 123	9.
13 254	80	34 615	30 514	1 015	-	422	659	2 138	34 748	10.
7 235	243	12 118	10 672	430	-	125	494	742	12 463	11.
11 500	166	29 094	24 358	834	-	460	-	2 955	28 607	12.
14 050	438	36 066	28 306	992	-	1 461	-	6 295	37 054	13.
18 200	178	29 130	25 632	1 005	-	398	-	2 230	29 265	14.
10 240	37	16 472	14 436	665	-	204	-	1 501	16 806	15.
11 380	306	22 304	19 728	876	-	264	-	2 014	22 882	16.
12 684	-	29 982	26 352	807	-	106	-	1 838	29 103	17.
229 341	8 146	685 444	554 406	21 391	1 462	10 709	8 740	62 667	659 375	

## og Realskoler.

-	1 990	134 230	80 892	5 400	-	876	100	26 485	113 753	1.
-	-	79 353	57 025	2 460	1 250	202	-	16 102	77 039	2.
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3.
-	1 990	213 583	137 917	7 860	1 250	1 078	100	42 587	190 792	

## No. 14. Beretning om offentlige Skoler for den høiere Almendannelse, private

Kommunale

1		2		3			4		5	
No.	Skolens Navn.	Antal Klasser.		Antal			Høieste Antal Elever i 2det Kvartal fra $\frac{1}{4}$ — $\frac{30}{8}$ 1881.		Af Middel- skolens Elever læste	
		Middelskolen.	Forberedelseskolen.	1-aarige Klasser.	2-aarige Klasser.	Parallellklasser.	Middelskolen.	Forberedelseskolen.	Latin.	Engelsk.
1.	Tønsbergs kommunale Middelskole.....	6	2	8	-	-	135	42	-	48
2.	Fredriksstads do.....	6	3	11	-	-	150	79	27	35
3.	Moss do.....	6	2	7	1	-	87	35	-	53
4.	Ringerikes do.....	6	-	4	1	-	94	-	-	56
5.	Sarpsborgs do.....	6	3	9	-	-	91	43	-	36
6.	Kragerø do.....	6	2	7	1	-	78	30	6	48
7.	Mandals do.....	6	1	-	4	-	57	24	3	31
8.	Hortens do.....	6	2	7	1	-	93	32	-	30
9.	Grimstads do.....	4	1	3	2	-	57	4	5	31
10.	Søndre Lands do.....	6	-	6	-	-	47	-	10	27
11.	Kongsvingers do.....	6	-	6	-	-	69	-	12	29
12.	Lillesands do.....	4	-	2	2	-	60	-	-	19
13.	Hammerfest do.....	6	1	6	-	-	44	14	-	17
14.	Holmestrand's do.....	4	1	2	3	-	46	12	-	17
15.	Ekersunds do.....	4	1	2	3	-	76	18	1	22
16.	Vadse do.....	3	1	-	5	-	33	6	-	22
17.	Levangens do.....	3	1	-	4	-	35	7	-	16
18.	Stenkjærs do.....	4	1	2	3	-	40	8	-	13
19.	Tvedestrands do.....	6	2	6	-	-	45	-	-	22
20.	Haugesunds do.....	5	2	5	2	-	87	22	10	15
21.	Bodø do.....	3	1	2	2	-	25	18	-	4
22.	Risørs do.....	5	1	6	1	-	65	16	-	24
23.	Porsgrunds do.....	6	1	7	-	-	84	10	4	37
24.	Gjøviks do.....	4	2	3	3	-	63	9	-	29
25.	Tanske Skole i Bergen .	9	4	9	-	7	220	105	-	-
26.	Kristiania Borger- og Realskole.....	6	3	9	-	7	279	155	-	153
27.	Trondhjems borgerlige Realskole.....	6	3	9	-	-	69	43	2	28
Tilsammen		142	41	128	38	14	2 229	732	80	862

**Latin- og Realskoler samt kommunale Middelskoler i Skoleaaret 1880—81.**  
**Middelskoler.**

6		7			8		9			10		11	12	13	No.	
Hvormange Elever vare udenbvs (udenbygds)?		Hvorm. Elever ere udgaaede af Skolen i Skoleaaret.			Hvormange nye Elever ere optagne i Skoleaaret.		Hvormange Elever fritoges for Undervisning i			Hvormange Elever modtog Undervisning i		Antal Undervisningsdage i Skoleaaret.	Hvormange Elever nød (hel eller delvis) Friplads?	Fripladsenes samlede Pengeværdi.		
Fra andre Byer.	Hjemmelørende i Landdistrikt.	Efter fuldendt Kursus i Juli 1881.	Uden at fuldende noget Kursus.	Tilsammen.	Middelskolen.	Forberedelsesskolen.	enkelte Fag i Henhold til Skolelovens § 13.	Religion.	Gymnastik.	Sang.	Fransk.	den valgfrie Del af Naturfag.			Kr.	
-	13	11	20	31	28	20	2	-	20	30	29	-	244	22	1 314	1.
1	43	11	22	33	43	30	7	-	9	44	30	18	242	15	854	2.
-	28	7	16	23	18	13	1	1	16	43	9	15	240	20	1 536	3.
25	42	17	6	23	33	-	1	-	7	25	14	-	248	8	432	4.
6	41	10	19	29	26	21	3	1	12	35	-	20	245	14	973	5.
1	14	6	12	18	18	12	-	1	3	-	13	2	243	12	780	6.
-	2	1	9	10	24	7	-	-	7	23	9	-	227	8	582	7.
1	6	4	6	10	27	22	2	-	12	21	21	-	245	17	948	8.
-	8	3	9	12	13	4	2	-	4	6	13	15	243	20	1 488	9.
6	19	11	4	15	15	-	1	-	3	3	15	-	240	4	416	10.
-	33	10	11	21	17	-	-	-	5	19	15	27	230	9	750	11.
-	22	3	2	5	25	-	1	-	1	11	8	-	240	6	384	12.
-	1	4	5	9	17	6	-	-	2	7	8	-	239	5	480	13.
-	12	4	9	13	7	9	5	-	14	14	7	-	245	20	1 232	14.
3	4	4	9	13	17	10	1	1	7	6	12	-	251	9	654	15.
1	2	6	4	10	9	4	1	-	-	-	8	-	237	7	360	16.
-	12	3	7	10	7	2	1	-	-	6	-	-	244	9	600	17.
-	16	4	7	11	14	5	2	-	-	-	6	-	241	6	440	18.
-	15	9	-	9	10	-	-	-	-	5	-	-	247	2	144	19.
-	18	10	8	18	14	14	-	-	-	9	8	10	249	8	600	20.
-	7	-	1	1	-	4	-	-	-	-	-	-	236	2	66	21.
-	7	4	13	17	18	5	-	-	10	8	10	-	252	8	480	22.
-	21	8	16	24	26	7	1	2	7	3	16	5	242	18	1 018	23.
-	9	6	7	13	17	4	1	-	3	6	3	-	251	4	365	24.
-	19	18	40	58	69	44	4	-	20	61	53	53	243	30	4 416	25.
-	27	13	66	79	78	63	1	2	41	105	44	-	275	65	5 970	26.
-	12	8	13	21	22	21	-	-	6	14	17	18	235	13	1 143	27.
44	453	195	341	536	612	327	37	8	209	504	368	183	-	361	28 425	

## No. 14. Beretning om offentlige Skoler for den høiere Almendannelse, private

Kommunale

No.	Skolens Navn.	14 Hvornænge Elever oppebar Stipendier af Skolens Legater.	15 Antal unge Mennesker, der have bestaaet Middelskolens Afgangsexamen i Juni 1881.						16 Antal Lærere.	17 Fast ansatte Lærere			18 Antal Lærerinder.
			Skolens egne Elever.		Privatister.		Tilsammen.	Deraf Piger.		i fuldstændig Lærerepost.	i ufuldstændig Lærerepost.	Time- og Hjælpe lærere.	
			Latinlinien.	Engelsk-Linien.	Latin-Linien.	Engelsk-Linien.							
1.	Tønsbergs kommunale Middelskole.....	-	-	11	-	3	14	3	8	8	-	-	-
2.	Fredriksstads do.....	-	9	7	-	-	16	-	12	9	-	3	1
3.	Moss do.....	-	-	7	-	1	8	1	9	7	-	2	-
4.	Ringerikes do.....	-	-	17	-	-	17	-	5	5	-	-	-
5.	Sarpsborgs do.....	-	-	9	-	6	15	5	8	8	-	-	1
6.	Kragerø do.....	-	-	6	-	1	7	1	6	6	-	-	1
7.	Mandals do.....	-	-	1	-	7	8	6	5	5	-	-	-
8.	Hortens do.....	-	-	4	-	-	4	-	6	5	-	1	1
9.	Grimstads do.....	6	-	3	1	3	7	3	6	6	-	-	1
10.	Søndre Lands do.....	-	-	10	-	-	10	-	5	4	-	1	-
11.	Kongsvingers do.....	-	5	5	-	7	17	7	6	6	-	-	-
12.	Lillesands do.....	-	-	5	1	-	6	2	4	4	-	-	-
13.	Hammerfests do.....	-	-	4	-	1	5	1	5	3	-	2	-
14.	Holmestrands do.....	-	-	4	-	-	4	-	5	5	-	-	-
15.	Ekersunds do.....	-	1	3	-	4	8	4	4	4	-	-	1
16.	Vadsø do.....	-	-	6	-	-	6	-	5	4	-	1	1
17.	Levangers do.....	-	-	3	-	3	6	-	5	5	-	-	2
18.	Stenkjærs do.....	-	1	3	-	-	4	-	4	4	-	-	3
19.	Tvedestrands do.....	-	-	7	-	3	10	1	6	6	-	-	2
20.	Haugesunds do.....	-	2	7	2	6	17	3	6	5	-	1	2
21.	Bodø do.....	-	-	-	-	-	-	-	3	3	-	-	2
22.	Risørs do.....	-	-	4	-	-	4	-	5	4	-	1	1
23.	Porsgrunds do.....	-	2	3	-	-	5	-	7	7	-	-	4
24.	Gjøviks do.....	-	-	6	-	-	6	4	4	4	-	-	2
25.	Tanske Skole i Bergen	-	-	17	-	19	36	17	18	11	-	7	2
26.	Kristiania Borger- og Realskole.....	1	-	11	-	1	12	-	17	16	-	1	2
27.	Thronhjems borgerlige Realskole.....	2	-	8	-	-	8	-	14	10	4	-	-
	Tilsammen	9	20	171	4	65	260	58	188	164	4	20	29

**Latin- og Realskoler samt kommunale Middelskoler i Skoleaaret 1880—81.**  
**Middelskoler.**

19							20							No.
Skolens Indtægter, Beholdning fra forrige Skoleaar ikke medregnet.							Skolens Udgifter, Beholdning ved Skoleaarets Udgang ikke medregnet.							
Renter og andre Indtægter af Eiendomme og Aktiva.	Renter af Legatmidler, der anvendes til Stipendier m. V.	Skole- og Indskrivningspenge.	Bidrag af Kommunen.	Tilskud af Statskassen	Alle andre Indtægter.	Tilsammen.	Løn til Lærere.	Andre Lønninger, Kassere Sekretær, Pedel m. V.	Pensioner.	Biblioteket, Samlinger og andre Læremidler.	Udbetalte Stipendier.	Alle andre Udgifter.	Tilsammen.	
Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	
-	-	11 132	6 776	2 000	-	19 908	13 940	200	-	200	-	5 568	19 908	1.
2 078	-	16 555	3 000	4 128	439	26 200	22 961	800	-	400	-	1 604	25 765	2.
800	-	6 308	4 740	2 400	-	14 248	12 696	-	-	238	-	1 314	14 248	3.
-	-	7 508	1 760	2 000	158	11 426	8 890	144	-	113	-	1 712	10 859	4.
-	-	8 423	4 277	2 800	-	15 500	14 400	700	-	28	-	334	15 462	5.
-	-	7 371	5 049	2 400	132	14 952	12 817	700	-	73	-	1 362	14 952	6.
-	-	4 465	1 987	2 000	48	8 500	7 880	150	144	120	-	206	8 500	7.
-	-	6 300	2 850	3 200	-	12 350	12 700	640	-	144	-	950	14 434	8.
1 830	1 530	4 088	2 850	2 400	1 158	13 856	10 527	352	-	127	1 530	1 528	14 064	9.
-	-	4 384	755	2 000	-	7 139	5 750	114	-	99	-	1 176	7 139	10.
-	-	7 302	959	3 000	1 720	12 981	10 120	383	-	231	-	2 246	12 980	11.
-	-	2 776	4 161	2 000	163	9 100	6 200	245	-	80	-	2 891	9 416	12.
-	-	3 150	4 783	2 800	2 400	13 133	9 500	560	-	28	-	2 792	12 880	13.
2 560	-	3 272	950	2 000	340	9 122	8 060	240	-	450	-	372	9 122	14.
-	-	4 340	1 380	3 000	600	9 320	8 240	280	-	285	-	476	9 281	15.
-	-	3 456	1 800	4 000	2 420	11 676	8 984	212	-	360	-	1 662	11 218	16.
-	-	5 042	2 900	2 600	400	10 942	8 913	400	-	148	-	1 254	10 715	17.
10	-	4 099	3 130	2 600	-	9 839	8 924	300	-	38	-	535	9 797	18.
-	-	2 100	3 950	2 000	-	8 050	6 400	246	-	400	-	1 004	8 050	19.
-	-	5 000	3 500	3 200	-	11 700	1 000	500	-	300	200	700	2 700	20.
-	-	3 343	2 625	3 000	1 000	9 968	6 300	276	-	314	-	3 078	9 968	21.
-	-	3 360	2 220	2 000	1 150	8 730	6 963	328	-	-	-	1 439	8 730	22.
-	-	8 956	4 550	3 000	-	16 506	14 121	190	-	388	-	1 330	16 029	23.
280	-	3 811	2 240	1 350	280	7 961	6 606	350	-	250	-	474	7 680	24.
9 890	-	37 317	-	-	743	47 950	32 394	2 173	1 600	638	-	8 945	45 750	25.
-	140	36 226	-	-	1 525	37 891	28 870	2 388	-	383	140	6 425	38 206	26.
16 800	400	10 455	-	-	400	28 055	32 209	1 977	1 032	650	400	3 996	40 264	27.
34 248	2 070	220 539	73 192	61 878	15 076	407 003	326 365	14 848	2 776	6 485	2 270	55 373	408 117	

Tabel 15. Indberetninger om Seminarier og Lærerskoler i Skoleaaret 1880—81.

No.	Stiftsseminarier.	Lærekursets Længde.	3		4		5			6		7	8			9					
			Antal Elever i Skoleaaret 1880—81.		Antal Elever fra:		Af Eleverne vare Sønder af:			Elever, der			Det antagelige Kostende af Opholdet ved Anstalten gennemsnitlig for hver Elev aarlig.	Aspiranter, som			Antallet af Dimittender.				
			Landdistrikterne.	Byerne.	Andre Stifter.	Gaardbrugere.	Husmænd og Arbejdere.	Almueskolelærere.	Andre Samfundsklasser.	havde fri Bolig ved Anstalten.	nød Stipendium.			meldte sig til sidste Optagelsesprøve.	bestod Prøven.	blev optaget.	der havde gennemgaaet Skolens Kursus.	der ikke havde nydt Undervisning ved Anstalten.	Tilsammen.		
Aar.											Kr.				2 Aar.	1 Aar.	Tilsammen.				
1.	Askers Seminarium	2	65	65	2	13	41	6	9	9	48	8	400	111	70	30	34	-	1	35	
2.	Hamar do.	2	91	89	2	40	67	8	8	8	-	17	480	111	37	37	41	4	-	45	
3.	Kristianssands do.	2	72	67	5	4	56	4	8	4	14	8	500	56	47	25	42	1	-	43	
4.	Stordøens do.	2	84	80	4	8	64	9	8	3	-	11	480	111	108	44	40	2	-	42	
5.	Kløbu do.	2	56	53	3	4	38	7	5	6	-	56	375	67	62	30	24	-	-	24	
6.	Tromsø do.	2	55	54	1	34	42	8	3	2	48	12	452	62	52	29	26	3	-	29	
	Tilsammen		423	408	15	103	308	42	41	32	166	62		518	376	195	207	10	1	218	
	<b>Lærerskoler.</b>																				
1.	Hvideseids Seminarium	2	20	20	-	-	17	3	-	-	-	-	208	29	26	26	17	-	-	17	
2.	Flekkefjords Lærerskole	1 <sup>1/4</sup>	21	20	1	-	18	2	-	1	-	-	240	30	24	24	14	-	-	14	
3.	Koperviks *) do.	1 <sup>1/4</sup>	26	26	-	9	18	3	3	2	-	-	260	-	-	-	-	-	12	-	12
4.	Voss do.	1	24	24	-	2	19	-	2	3	-	-	200	27	24	24	-	-	19	-	19
5.	Balestrands do.	1 <sup>1/2</sup>	15	15	-	2	7	8	-	-	-	-	240	23	20	20	-	-	15	-	15
	Tilsammen		106	105	1	13	79	16	5	6	-	-		109	94	94	31	46	-	77	

\*) Efter Indberetningen for 1879.

Tabel 15. Indberetninger om Seminarier og Lærerskoler i Skoleaaret 1880—81.

		10		11		12					13				14			
No.	Stiftsseminarier.	Af Di- mitten- derne var		Antal Lærere		Udgifter i Skoleaaret 1880—81, Beholdning fraregnet.					Indtægter i Skoleaaret 1880—81, Beholdning ved Aarets Begyndelse fraregnet.				Den omtrentlige Værdi af Anstaltens			
		tidligere Ejev fra Lærer- skole.	allerede for ansat som Almueskolelærer.	med akademisk Dannelse.	med seminaristisk Dan- nelse.	Lærerlønniger.	Andre Lønniger	Bibliothek og Samlinger.	Udbetalte Stipendier.	Andre Udgifter.	Tilsammen.	Tilskud af offentlige Midler.	Bidrag af Eleverne.	Andre Indtægter.	Tilsammen.	Bygninger.	Inventarium.	Bibliothek og Samlinger.
						Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	
1.	Askers Seminarium	-	-	2	1	8 800	600	453	600	3 723	14 176	14 056	530	234	14 820	82 400	4 000	8 000
2.	Hamar do.	2	3	2	2	10 588	800	886	900	3 038	16 212	16 108	-	-	16 108	74 190	2 300	9 300
3.	Kristianssands do.	3	3	2	3	10 491	900	440	860	6 378	19 069	18 578	-	770	19 348	10 000	3 000	9 500
4.	Stordøen do.	10	6	3	4	11 395	560	854	900	4 052	17 761	16 955	-	128	17 083	77 000	1 400	3 200
5.	Kløbu do.	-	-	2	1	8 403	600	1 115	600	5 575	16 293	14 647	648	39	15 334	72 000	3 600	6 400
6.	Tromsø do.	4	-	2	1	7 015	200	703	-	14 431	22 349	18 955	3 360	361	22 676	100 000	2 860	7 000
Tilsammen		19	12	13	12	56 692	3 660	4 451	3 860	37 197	105 860	99 299	4 538	1 532	105 369	415 590	17 160	43 400
<b>Lærerskoler.</b>																		
1.	Hvideseid Seminarium ...	-	-	1	2	2 464	248	67	-	407	3 186	3 212	-	26	3 238	6 200	1 200	-
2.	Flekkefjords Lærerskole..	-	-	1	1	2 080	-	-	-	316	2 396	2 420	120	5	2 545	-	400	680
3.	Koperviks do. ...	-	-	1	2	1 920	-	47	-	125	2 092	2 090	-	125	2 215	-	200	400
4.	Voss do. ...	-	1	2	2	2 650	-	3	-	67	2 720	2 320	-	400	2 720	2 000	-	300
5.	Balestrands do. ...	-	-	1	1	840	14	27	-	207	1 088	1 043	-	4	1 047	1 040	120	1 471
Tilsammen		-	1	5	8	9 954	262	144	-	1 122	11 482	11 085	120	560	11 765	9 240	1 920	2 851

# A n h a n g.

**Tabel over Læreres Afgang fra Almueskolen i 1880.**

Stift.	Antal afgaaede Lærere.		Til- sam- men.	Tjenestetid.				Af disse						
	med lovbefa- lede Prøver.	uexami- nerede.		1—10 Aar.	10—20 Aar.	20—30 Aar.	over 30 Aar.	døde.	afske- digede	overgaaede til			søge anden Ud- dan- nelse.	ere af- gaaede af andre Aar- sager.
										Lærer- virksom- hed uden- for Almue- skolen.	Handels- eller industriel Virk- somhed.	Landbo- virksom- hed.		
Kristiania <sup>1)</sup> .....	17	-	17	6	2	7	2	4	4	-	2	-	1	6
Hamar <sup>2)</sup> .....	10	4	14	4	4	3	3	5	4	2	-	1	1	1
Kristianssand .....	24	4	28	13	8	2	5	8	2	3	2	4	4	5
Bergen <sup>3)</sup> .....	15	4	19	5	6	1	7	11	5	1	-	-	-	2
Trondhjem <sup>4)</sup> .....	12	-	12	6	5	-	1	4	5	1	-	-	1	1
Tromsø <sup>5)</sup> .....	4	1	5	2	1	-	2	2	2	-	-	-	-	1
Tilsammen	82	13	95	36	26	13	20	34	22	7	4	5	7	16

<sup>1)</sup> I dette Stift er ogsaa afgaaet 4 Lærerinder, hvoraf 2 have staaet i Skolens Tjeneste over og 1 under 10 Aar. 2 ere pensionerede, 1 overgaaet til anden Lærerindestilling udenfor Almueskolen.  
<sup>2)</sup> I dette Stift er desuden afgaaet 2 Lærerinder for at indtræde i Ægteskab. Begge vare uexaminerede og havde tjent under 10 Aar.  
<sup>3)</sup> 1 examineret Lærerinde, der ikke havde tjent i 10 Aar, indtraadte i Ægteskab.  
<sup>4)</sup> 3 examinerede Lærerinder med under 10 Aars Tjeneste indtraadte i Ægteskab.  
<sup>5)</sup> 1 Lærerinde med under 10 Aars Tjeneste udtraadte.



## Stiftsdirektionernes Indberetninger.

---

### Indberetning om Almueskolevæsenets Tilstand paa Landet i Kristiania Stift i Aaret 1880.

---

Idet Stiftsdirektionen herved oversender de sædvanlige schematiske Aarsberetninger, skal den tillade sig at ledsage dem med nogle Bemærkninger. For at lette Sammenligningen mellem Skolevæsenets nuværende Tilstand og dets Tilstand i tidligere Aar vedlægger man en Oversigtstabel, hvori der er opført de statistiske Opgaver for Stiftet for Aaret 1870. Man skulde ogsaa have ønsket at kunne opføre Opgaverne for 1861, da den nuværende Skolelov traadte i Kraft. Dette har man imidlertid maatte opgive, da en saadan Opgave kun er mulig ved en fuldstændig Omarbejdelse af Indberetningerne for dette Aar, idet de nuværende Kristiania og Hamar Stifter dengang vare eet Stift og delte i et østligt og vestligt Distrikt. For at gaa saa langt tilbage som muligt har man derfor valgt til Sammenligning det første Aar efter den nye Stiftsregulering, nemlig 1864. For dette Aar findes imidlertid ingen Tabeller over Skolevæsenets Indtægter og Udgifter, saa at man for disses Vedkommende har maattet gaa ud fra Aaret 1865. Forskjellen mellem Aarene 1864 og 1865 er vistnok imidlertid kun liden.

Stiftets Landdistrikt indbefattede i 1880 140 Skolekommuner. Af disse ere 36 Værks- Brugs- eller Gods-Skoler og 6 Distriktskoler (der ifølge Lov af 14de Juli 1827 § 4, jfr. Lov af 16de Mai 1860 § 18, ere adskilte fra den øvrige Skolekommune). Af almindelige Skolekommuner er der altsaa 98. Af disse ere 3 Landsogne, der i kirkelig Henseende høre sammen med en Bykommune (Drøbak og Moss Landsogne, samt Glemminge, der hører sammen med Fredriksstad), og 68 ere hele Præstegjeld, medens de øvrige 32 Skolekommuner ere fordelte paa

14 Præstegjeld, saaledes at 10 af disse indbefatte 2 Skolekommuner (= 20) og 4 af dem (Næs paa Romerike, Lier, Norderhov og Skouger) indbefatte 3 Skolekommuner (= 12). Herefter skulde Stiftets Landdistrikt, naar de 3 Landsogne medregnes, have 80 Præstegjelde. Antallet er imidlertid 82, idet saavel Akers som Ekers Skolekommune omfatter hver 2 Præstegjeld (Østre og Vestre Aker, Øvre og Nedre Eker). I de sidste 15 Aar er Antallet af Skolekommuner kun lidet forandret, idet det i 1864 udgjorde 137 og i 1870 138. Ved en Sammenligning mellem 1880 og disse Aar vil man imidlertid finde, at adskillige Forandringer have fundet Sted med Værks- og Brugsskolerne. Af disse (iberegnet Godsskolerne) opgives der at have været i 1864 30 og i 1870 34. Flere af dem ere i Aarenes Løb nedlagte, medens nye ere komne til. Saaledes er Hoens Brugsskole i Eker og Brække Brugsskole i Rakkestad nedlagte i 1867, Skotselvsn Brugsskole i Eker nedlagt i 1868, Moss Jernværks Skole i 1874, Vendelborg Brugsskole i Eker 1875, Jarlsberg Grubekompagnis Skole i 1875 og Hakedals Værksskole i 1879. Nye Skoler ere oprettede ved Undersbo Brug i Hedrum og Græsvik Brug i Onse i 1867, ved Torps Brug i Borge og Lisleby Brug i Glemminge i 1868, ved Snarøens Brug i Bærum i 1870, ved Skjærdalens Brug i Hole og Askim Nikkelværk i 1875 og ved Røds Brug paa Kragerøen i Glemminge i 1878. Endvidere er Skole oprettet i 1876 ved Sellebak Brug i Borge, men atter nedlagt i 1879, ved Heggedals Fyrstikfabrik i Asker i 1876, men nedlagt i 1878, og ved Vallø Glasværk i 1876, men nedlagt i 1880. (Den ovennævnte Skole ved Askim Nikkelværk har ved Udgangen af 1881 været i Gang i 5 Aar efter Værkets Nedlæggelse og skal sløifes ved Aarets Udgang). Med Hensyn til Distriktsskolerne bemærkes, at der i 1864 af dem var 8; senere er 2 af dem nedlagte, idet Laurkullens Distrikt i 1868 er forenet med Rygge og Hedensrudtangen i 1870 indlemmet i Drammen.

Folkemængden i Landdistriktet udgjorde efter Folketællingen af 1865: 323 149 Personer, efter Folketællingen i 1875: 332 729, men efter de Forandringer, Landdistriktets Grændser have undergaaet i Tiden 1ste Januar 1876 til 1ste Juli 1878, er det kun 312 965. Formindskelsen falder væsentlig paa Akershus Amt, hvis Folketal ved Indlemmelsen i Kristiania af Dele af Akers Præstegjeld er formindsket med 18 970 Personer. Af Moss Landsogn er til Byen afgivet Indbyggertal af 631 og af Nøterø og Sæm til Tønsberg 163. De to største Skolekommuner er Aker, der indtil 1ste Januar 1878 havde 29 946 Indbyggere og efter 1ste Januar 1878 11 048, og Eker med 9 569 Indbyggere, medens et Par af Værks- og Distriktsskolerne have under 100 Indbyggere.

Kredsenes Antal var i 1864: 895, i 1870: 877 og er i 1880 gaaet ned til 855, altsaa formindsket fra 1864—70 med 18 og fra 1870—80 med 22, tilsammen 40. Af de 22 sidstnævnte Kredse falder paa Aker 7 Kredse, der 1ste Januar 1878 bleve indlemmede i Kristiania, og paa Nore (i Numedal) 9, idet Kredstallet ved en i 1878 foretagen Omregulering formindskedes fra 28 til 19. Denne i Nore udførte Omregulering er ganske mærkelig og viser paa en haandgribelig Maade, hvor uheldig for Undervisningen og hvor uøkonomisk Omgangsskolen er. Nore havde, som nævnt, i 1878 28 Kredse, hvoraf 1 i Skolen tilhørende Lokale,

8 i leiede Lokaler og 19 paa Omgang. I 1878 holdt 9 Lærere Skole i 265 Uger, altsaa gjennemsnitlig for hver Kreds i  $9\frac{1}{2}$  Uge, medens i 1879 8 Lærere holdt Skole i 241 Uger, hvilket bliver gjennemsnitlig for hver Kreds  $12\frac{1}{6}$  Uge. Denne Forandring kostede selvfølgelig flere Aars Kampe, men Resultatet er, at Kommunen nu har færre Lærere at lønne, og desuagtet have Børnene faaet sin Skoletid gjennemsnitlig forøget fra  $9\frac{1}{2}$  til  $12\frac{1}{6}$  Uge. Nore har været det Præstegjeld, der har staaet længst tilbage, men nu er Sagen greben an med Kraft og Dygtighed; ikke mindre end 5 Skolehuse ere dels opførte, dels under Arbeide, og Skolerne ere forsynede med gode Læremidler, saa det vil ikke vare længe, førend denne Bygd, trods de store Vanskeligheder, Naturforholdene lægge i Veien, vil kunne staa næsten jævnsides med Stiftets mest fremskredne Bygder. — En lignende Overgang fra Omgangsskole til fast Skole (i leiet eller Skolen tilhørende Lokale) har ogsaa i andre Kommuner fundet Sted i stærk Grad, saa at Antallet af Omgangsskoler, der i 1864 var 218, i 1870: 118, nu er formindsket til 27, hvoraf 7 i Nordmarken i Aker, 9 i Sigdal og 3 i Andebo. Denne Overgang fra Omgangsskole til fast Skole maa regnes for et betydningsfuldt Fremskridt. For 3 à 4 Aar siden krævede Stiftsdirektionen en fuldstændig Opgave over Størrelsen af alle de Omgangsskoler, der benyttedes, om deres Belysning, og om de afgaves til Skolens udelukkende Brug. Det viste sig da, at de gennemgaaende vare trange, mørke og belemrede med Husets Stel. Man krævede derfor, at kun de Lokaler, der afgav et vist Minimum af Kubikrum pr. Barn skulde benyttes, hvoraf fulgte, at mange Omgangsskoler bleve kasserede, hvorhos det i enkelte Tilfælde, hvor Børnetallet stod i altfor stort Misforhold til Rummets Størrelse og andet Lokale ikke kunde skaffes, krævedes ordnet saaledes, at Børnene deltes i særskilt mødende Afdelinger. Det er disse Krav, som væsentlig have givet Anledning til den i de sidste Aar skeede Indskrækning i Omgangsskolernes Antal. I denne Overgang fra Omgangsskole til Fastscole ligger, som ovenfor antydnet, den væsentligste Grund til Formindskelsen af Kredsenes Antal. Naar Skolen er ordnet paa Omgang, ville de yderstboende Børn til enkelte Tider have at gaa fra Ende til Ende af Kredsen, medens de, naar Skolen holdes i det i Kredsens Midte liggende faste Lokale, i værste Fald kun ville faa Kredsens halve Længde, — eller anvendt paa Fladbygderne, de ville i Omgangsskolen kunne faa Kredsens Diameter til Skolevei, medens de i Fastscolen ikke kunne faa længere end Radien. Som Regel ville saaledes Kredse med fast Lokale kunne gjøres dobbelt saa store som Omgangskredsene, uden at derfor Skoleveien forlænges. En stor Del af de nu gjenstaaende Omgangsskoler vil vanskelig kunne forandres til faste, idet de væsentlig findes i Skovegne, hvor de beboede Steder ligge spredte hist og her, som f. Ex. i Nordmarken og i de store Skove i Sigdal. Egentlig Omgangsskole i Ordets gamle Betydning findes dog nu ikke nogetsteds i Stiftet. Det er ikke som før Tilfældet, at Læreren gaar fra Hus til Hus i Kredsen og holder et Par Dages Skole paa hvert Sted; som en Følge af den ovennævnte Revision er den nu indskrænket til nogle af de beleiligt liggende og største Stuer i hver Kreds, hvorhos man ved at nægte Indskrækning i den lovbefalede Skoletid (Lovens § 6) i det Tilfælde, at Skolen uaffadelig flakker om

fra Sted til Sted, har fremtvunget den Ordning, at den holdes mindst en Uge ad Gangen i samme Lokale. Om den Indflydelse, Overgangen fra Omgangsskole til Fastskole har havt paa Skolesøgningen, skal senere tales.

De faste Skoler, i 1864: 677, i 1870: 759 og i 1880: 828, holdes enten i Skolens eget Lokale eller i leiet Lokale. Skolehusenes Antal er i Tiden fra 1864 til 1870 forøget fra 357 til 502, og er i 1880: 622, altsaa i det Hele forøget med 265, medens de leiede Lokalers Antal er formindsket fra 320 til 257 og til 206, eller med 114. Af Stiftets 855 Skoler holdes 622 i eget Lokale eller omtrent 6 Skoler af 8; i 1870 var det omtr.  $4\frac{1}{2}$  af 8, i 1864: 3 af 8. Forholdsmæssig er der altsaa i 1880 dobbelt saa mange Skolehuse som i 1864. Det største Antal Skoler med eget Hus findes i Akershus Amt, 87 pCt., det mindste i Buskeruds Amt, 64 pCt.; Jarlsberg og Laurvik har 73 pCt. og Smaalenene 70 pCt. Af Fogderierne har Nedre Romerike det største Antal, 91 pCt., og Numedal og Sandsver det mindste Antal, 33 pCt. Det er selvfølgelig Fjelddalene i Buskeruds Amt, der har de færreste Skolehuse; Befolkningen er spredt og Evnen er liden. Amtet har dog gjort ikke ubetydelige Fremskridt siden 1864, idet Skolehusenes Antal er forøget fra 50 til 64 pCt. og i dette Fremskridt deltagte Fjeldbygderne i fuldt Mon. Smaalenenes Amt stod i 1864 lavest (30 pCt.), men har nu forholdsvis mere end fordoblet Antallet af Skolehuse (70 pCt.) Det fremviser dog ligesom i 1864 det Særsyn, at dets næst folkerigeste Kommune Rakkestad (5 940 Indb.) fremdeles kun har 1 — et Skolelokale (det gamle Fastskolelokale i Klokkergaarden), medens flere af de andre Kommuner, f. Ex. Trygstad og Askim for hver Kreds have anskaffet ikke alene Skolelokale, men Lærerbolig og temmelig betydelig Jordvei. (For at forebygge Misforstaaelse skal man dog tilføie, at Rakkestads Skoler forresten er godt udrustede og endog i særdeles god Gang).

Ifølge Stiftsdirektionens Indberetning i 1869 kostede de daværende 462 Skolehuse (med og uden Lærerboliger) omtrent 323 000 Spd. = Kr. 1 292 000, hvilken Sum giver et Middeltal af Kr. 2 800 for hvert. Lægges den samme Beregning, der vel for de senere Aar er temmelig lav, til Grund, ville de 622 Skolehuse i 1880 koste Kr. 1 741 000. Fra 1861 til 1869 var der af Amtsskolekasserne bidraget til disse Huse (og for en Del til Lærerdjord) omtr. Kr. 120 000, og senere er der ifølge de af Amtmændene leverede Ekstrakter af Amtsskolekassernes Regnskaber hertil udbetalt over Kr. 290 000, altsaa fra 1861—80 tilsammen Kr. 412 000. Heraf er i Aarene 1876—80 ydet over Kr. 193 000, eller nær Halvparten af det samlede Beløb i Tiden 1861—80. I Aarene 1861—73 er der til Amtsskolekasserne kun udlignet  $1\frac{1}{8}$  Skilling pr. Individ paa Amternes Matrikulskyld, fra 1874—76  $2\frac{1}{4}$  Skilling, og fra 1877—80 i Regelen fra  $2\frac{1}{2}$  indtil 3 Skilling pr. Individ. Amtsskolekasserne have saaledes i de senere Aar, dels paa Grund af den forhøiede Udligning, dels paa Grund af det ved Lov af 31te Mai 1873 fra det Dobbelte til det Tredobbelte forøgede Statsbidrag faaet betydelig større Pengemidler at raade over, Noget som allerede Alderstillæggenes forøgede Antal og Størrelse (hvorom senere) gjorde til en bydende Nødvendighed. Medens saaledes Bidragene til Lærerboliger med Jord i Aarene 1870 til 74 i

Regelen udgjorde Kr. 11 til 14 000 aarlig, har der i Aarene 1875—80 kunnet ydes mellem Kr. 27 og 48 000 aarlig. Ifølge Kommunernes Skoleregnskabs-ekstrakter er der i Femaaret 1876—80 anvendt til Lærerjord Kr. 67 000, og til Opførelse og Vedligeholdelse af Skolehuse Kr. 412 000, hvortil kommer Kr. 43 000, som Kredsen have anvendt til Skolehuse, altsaa tilsammen Kr. 522 000, hvoraf, som før anført, Kr. 193 000 er tilskudt af Amtsskolekasserne. Bidragene til Lærerjord og Skolehuse, der tidligere paa Grund af Amtsskolekassernes indskrænkede Midler have været tilstaaede temmelig sparsomt, — til de mere velstaaende Bygder i mange Tilfælde Intet og forresten med  $\frac{1}{3}$  eller en  $\frac{1}{4}$  af Udgiften —, have i de sidste 5 Aar som Regel været ydede med Halvparten af Jordens eller Husets Kostende, og som Følge af det større Bidrag er ogsaa Erhvervelsen af Jord og Opførelsen af Skolehuse gaaet raskere. Naar Amtsskolekasserne i 1876—80 til den ovennævnte Udgift af Kr. 522 000 til Skolehuse og Jord kun har ydet Kr. 193 000, da er det for en væsentlig Del begrundet deri, at i den førstnævnte Sum ogsaa er indbefattet Vedligeholdelsesomkostninger, medens Bidrag alene ydes til Nybygning, hvorhos der netop i de sidste Aar i nogle Bygder (f. Ex. Vaale i Jarlsberg, paa Eker og i Id) er fuldført betydelige Byggearbejder, hvortil det af Amtsskolekassen paaregnelige Bidrag kun kan ydes med Fordeling paa flere Aar.

Mange af de ældre Skolelokaler ere trange og lave og derhos mørke; der er ofte en Overflod af Vinduer, men de ere smaa og lave, saa Lyset falder baade sparsomt og uheldigt. I de senere Aar har man med Bestemthed krævet gennemført, at Skolelokalerne skulle afgive mindst 100 Kubikfod (i Regelen 130) pr. Barn, at de skulle have en Høide af mindst 5 Alen, og at Vinduerne skulle være mindst 3 Alen høie. I de sidste 5 Aar er intet Skolehus opført, uden at disse Fordringer ere opfyldte. For nogle Aar siden hændte det rigtignok, at et Par Kommuner — som det synes for at unddrage sig disse Fordringer — paa egen Haand opførte Stuer med mindre Høide og lavere Vinduer, men naar da Bidrag af Amtsskolekassen søgtes, blev det adskillig afknappet eller ganske nægtet. I den seneste Tid have disse Uregelmæssigheder derfor ikke forekommet.

Lærerboligerne ere selvfølgelig af temmelig forskjellig Beskaffenhed. Som Regel er der i den sidste Tid krævet, at de Boliger, der skulle tjene til Opfyldelse af Skolelovens § 24, 1ste Passus (de lovbefalede Lærerboliger) skulle indeholde 1 Stue og 2 Kammere, Kjøkken, Kjælder og udvendige Bekvemmeligheder. Fordringerne til de frivillige Lærerboliger have selvfølgelig maattet lempes efter Omstændighederne, idet man som oftest har Valget mellem at faa en Bolig, saadan som den nu kan være, til Læreren, eller ingen at faa. I Regelen indeholde disse Lærerboliger 1 Stue og 1 Kammer samt Kjøkken. Mange Steder indrettes der i al Tarvelighed en Familiebolig paa den Maade, at der sættes en Kogeovn i Skoleværelsets Forstue og denne tilligemed Aftrædelsesværelset tjener da som Bolig for Læreren med Familie. Naar der i Aarsberetningens Rubr. 23 opføres tilsammen 487 Familieboliger, saa faar der nok gjøres et temmelig betydeligt Afdrag, hvis man f. Ex. vil kræve, at der til en Familiebolig maa regnes mindst 2 Værelser med Kjøkken. Man har forsøgt at foretage en saadan Udson-

dring, men paa Grund af de utallige Nuancer har Arbeidet vist sig udførligt. Man tør neppe regne, at stort mere end 350 af Boligerne opfyldte denne For-  
dring, og af disse igjen er det vel omtrent Halvparten (nemlig for det Første de  
Boliger, der for de 140 Skolekommuner tjene til Opfyldelse af Lovens § 24, 1ste  
Passus, og dertil endel nyopførte Skolehuse i de mere velstaaende Kommuner),  
der afgiver 3 Beboelsværelser med Kjøkken. Som det er med Rummeligheden  
af Skolelokalerne og Lærerboligerne, saaledes er det ogsaa med Udstyret. Nogle  
Steder finder man nøgne og tilrøgede Vægge, andre Steder have Kommunerne  
eller Kredsene vist sin Kjærlighed til Skolen og dens Lærere ved at panele og  
male Rummene, saa at de afgive et lyst og triveligt Opholdssted saavel for  
Børnene som for Lærerne. Massen af de Skolehuse, der tiltrænges, ere nu  
opførte; de Skoler, for hvilke Lokaler endnu leies, have i Regelen et mindre  
Børnetal, saa at det ingen Vanskelighed medfører at faa leiet et tilstrækkelig  
stort Skolerum. En stor Del af de Byggearbeider, der nu udføres, ere derfor  
ikke Nybygning, men bestaa i Udvidelse af de Skolehuse, der allerede haves,  
samt disses Paneling og Maling. Selvtølgelig opføres et ikke lidet Antal  
nye Skolehuse, men disse skulle da hyppig træde istedetfor ældre kasserede.  
Det maa fremdeles bemærkes, at Mængden af de i de sidste Aar opførte Skole-  
huse ere ikke alene rummeligere og hensigtsmæssigere, men ogsaa smukkere ud-  
styret, end det tidligere var Tilfældet. De høre nu mange Steder til de smuk-  
keste Huse i Bygden, medens de før snarere udmærkede sig ved sit overmaade  
tarvelige Udstyr. Man tror, at der maa lægges ikke liden Vægt paa det rige-  
ligere Udstyr, ikke alene fordi Arbeidet gaar lettere i de lyse, venlige og hen-  
sigtsmæssigt indrettede Lokaler, men ogsaa fordi man heri har en Aabenbarelse  
af den voxende Kjærlighed til Skolen og dens Gjerning. Det giver et Løfte for  
Fremtiden.

Paa Grund af den stærke Indskrænkning i Omgangsskolernes Tal er  
Antallet af de til disse hørende Børn gaaet ned fra 5 241 i 1864 til 293 i  
1880. Da disse 293 Børn ere fordelte paa 27 Kredse, falder der gennemsnitlig  
ikke fuldt 11 Børn paa hver Skole, som naturligt er, da dette Slags Skoler,  
som anført, nu væsentlig kun findes i Skogmarkerne. En Del af Børnene paa de  
«enslige Bosteder» søge vel ogsaa Omgangsskole; men selv om disse med-  
regnes, bliver der neppe flere end omtrent 400 Børn, der søge Omgangsskole her  
i Stiftet. Da Kredstallet i Aarenes Løb er adskillig formindsket (som anført fra  
895 i 1864 til 855 i 1880) maa man vente nogen Forøgelse i Antallet af de  
Børn, der have længere Skolevei end  $\frac{1}{4}$  Mil i de faste Skoler. En saadan  
Forøgelse har ogsaa fundet Sted, nemlig fra 1 865 til 2 270; at den ikke er  
større, finder, som ovenfor antydet, sin Forklaring deri, at Indskrænkningen i  
Kredstallet væsentlig er bevirket ved Overgangen fra Omgangsskole til Fastskole.  
De Børn, der i de faste Skoler have over  $\frac{1}{4}$  Mils Skolevei, ere i 1880 ligesom  
i 1864 omtrent  $\frac{1}{20}$  Del af vedkommende Børnetal. For Omgangsskolens Ved-  
kommende savner man for 1880 Opgave om Børnenes Skolevei; men Forholdet  
er rimeligvis ikke gunstigere nu, end det var i 1864, da  $\frac{1}{5}$  Del af Børnene  
havde over  $\frac{1}{4}$  Mils Skolevei. De ovennævnte enslige Bosteder opgaves i

1864 til 47, men ere i 1880 kun 21. Skolelovens Bestemmelser, om hvad der skal forstaaes ved ensligt Bosted, ere just ikke meget tydelige, og derfor gjør der sig ogsaa meget forskjellige Opfatninger gjældende. Hvad der strengt taget er Kredse, opføres ofte, alene fordi Skoletiden er indsrænket under det Lovbefalede, som enslige Bosteder, og derfor kan Formindsnelsen af de enslige Bosteders Tal kanske væsentlig bero paa en forskjellig Opfatning. Det kan saaledes bemærkes, at Nordmarken i Akers Skolekommune tidligere har været opført med 1 Skole for ensligt Bosted, medens den rettere, som nu er skeet i 1880, opføres som 7 Omgangskredse (med tilsammen 25 Børn).

Hvad Skolevæsenets Indtægter og Udgifter angaar, maa man forudskikke den Bemærkning, at da de Opgaver, man har for 1865 og 1870, i flere Henseender ere posterede paa en anden Maade end i 1880, kan der ikke foretages nogen gennemført Sammenligning. For 1870 har man ved en omtrentlig Beregning søgt at udfinde Fordelingen af enkelte Poster, der i Opgaven for 1880 ere mere specificerede (f. Ex. hvormeget der af det under «Afdrag og Renter» opførte Beløb falder paa hver af disse Poster); for 1865 er derimod Posteringen saa forskjellig, at enhver saadan Beregning er umulig.

Som man kan vente, er saavel Indtægten som Udgiften i høi Grad stegen. Fra 1865 er Stigningen over 60 pCt.

Hvad der mest falder i Øinene, er den stærke Stigning i Udligningen paa Formue og Næring og den tilsvarende Formindskelse af Udligningen paa Matrikullen. Ifølge Opgaverne i Skolestatistikken for 1864—66 er der for det hele Lands Vedkommende i Tiden fra 1858—66 udlignet mere paa Matrikullen end paa andre Fundamenter; i Tiden derefter har Forholdet været omvendt. For Kristiania Stifts Vedkommende udlignedes der i 1865: Kr. 164 000 paa Matrikullen, i 1870: Kr. 122 000 og i 1880 var det kun Kr. 87 000. Naar man nu holder for Øie, at samtidig er Indtægten, som anført, forøget med over 60 pCt., vil man indse, hvor stor Forandringen i Benyttelsen af Skattefundamenterne har været. I 1865 udlignedes omtrent 44 pCt. af den hele Indtægt paa Matrikullen og omtrent 13 pCt. paa Formue og Næring, i 1870 omtrent 32 pCt. paa Matrikullen og 35 pCt. paa Formue og Næring, i 1880 14 pCt. paa Matrikullen og mellem 55 og 56 pCt. paa Formue og Næring\*). I det sidste Aar (1880)

\*) Da der for 1865 mangler Opgave for «ren Indtægt» (d. v. s. med Fradrag af optagne Laan, Forskud og Refusioner), har man benyttet Opgaven for «Totalindtægten». Benyttes for 1880 den «rene Indtægt», tilveiebringes 15 $\frac{1}{3}$  pCt. af den ved Udligning paa Matrikullen og 66 $\frac{1}{2}$  pCt. ved Udligning paa Formue og Næring. Naar man kun holder sig til disse 2 Hovedfundamenter for Udligningen, Matrikullen og Formue med Næring, faar man følgende Resultater:

I 1865 har Matrikullen 76 pCt. og Formue og Næring 24 pCt.

« 1870 - — 48 - - — - — 52 -

« 1880 - — 20 - - — - — 80 -

Mest fremtrædende er Smaalenes Amt, hvor der i 1880 falder 12 $\frac{1}{2}$  pCt. paa Matrikullen og 87 $\frac{1}{2}$  pCt. paa Formue og Næring, hvorhos Formuen bærer ligesaa meget som Næringen. I Akershus Amt bærer Matrikullen 28 pCt., Formue og Næring 72 pCt.

udredes altsaa omtrent 70 pCt. af Skolens Udgifter ved Udligning paa Matrikulen samt paa Formue og Næring. Formuen beskattes med Kr. 157 000 og Næringen med Kr. 187 000. Blandt de øvrige Indtægter kan nævnes personlig Skat Kr. 22 500 (omtrent 4 pCt., medens 1865 viser Kr. 35 000 = 9 pCt.), Afgifter af Værker og Brug Kr. 44 000 (8 pCt.) og Bidrag af Amtsskolekassen, væsentlig til Skolehuse og Jord, Kr. 31 300 (6 pCt.). Efter de medfølgende Ekstrakter af Amtsskolekassernes Regnskaber er der til Skolehuse og Jord i 1880 udbetalt Kr. 41 500. Denne Ekstrakt og Skolekassernes Regnskab ville aldrig samstemme, idet Bidragene til Lærerboliger og tildels til Jord i sjældneste Tilfælde udbetales det Aar, hvori de ere bevilgede. Desuden maa det bemærkes, at det oftere viser sig, at disse Bidrag ikke optages i Kommunernes Skoleregnskaber, i Almindelighed vel fordi disse Byggeforetagender betragtes som noget Extraordinært og derfor behandles i et særegt Regnskab. De i de statistiske Tabeller som Indtægt opførte Beløb «Bidrag af Amtsskolekassen», ligesom de paa Udgiftssiden for «Opførelse af Skolehuse» opgivne Summer ere derfor ikke ganske paalidelige — antagelig ere de i det Hele for smaa.

Af den samlede rene Udgift i 1880: Kr. 532 000 er der anvendt Kr. 219 000 til Lærertilfælde. Det er noget paafaldende, at der for 1865 opføres til Lærertilfælde Kr. 164 000, medens der for 1870 opføres Kr. 138 000. Opgaven for 1865 maa være for stor; rimeligvis er Feilen en Følge af den da hyppige Ordning, at Lærerne havde et bestemt Beløb som Aarsløn, hvori da tillige var indbefattet Kost- og Herbergagodtgjørelse. Denne Godtgjørelse opføres for 1865 med Kr. 47 000, saa at Løn og Kostholdsgodtgjørelse for dette Aar bliver tilsammen Kr. 211 000, medens Lønnen i 1864 opføres med Kr. 137 500 og Kostholdsgodtgjørelsen til Kr. 60 000, tilsammen Kr. 197 000; en Fordeling, der, som det fremgaar af Sammenligning med Opgaven for 1870, utvivlsomt er rigtigere. For begge Aar er imidlertid Lærertilfælden for højt ansat, hvilket klart nok fremgaar af andre Opgaver for 1865. Der blev nemlig i dette Aar holdt Skole i 20 095 Uger; med en gennemsnitlig Løn af 1 Spd. 48 β = Kr. 5,60 for Ugen giver dette Ugetal en samlet Lærertilfælde af Kr. 112 532. Lærertilfælden for 1865 (der ligesom nu for enkelte Lærere især ved Brugsskoler var høiere end Lavmaalet) kan saaledes neppe have været over Kr. 115 à 120 000. I 1880 er den som nævnt steget til Kr. 219 000, og det er saaledes ikke stort, der mangler i, at den af Kommunerne udrede Lærertilfælde siden 1865 er fordoblet.

Den af Amtsformandskaberne bestemte Lavmaalsløn var i Tiden fra 1862—1872 1 Spd. 24 β til 1 Spd. 60 β = Kr. 4,80 til Kr. 6,00, men fra 1873 af er den for alle Amter fastsat til Kr. 8,00. Kost- og Herbergagodtgjørelsen ydedes indtil Loven af 19de Juni 1878 for en stor Del in natura; forsaavidt der udrededes Godtgjørelse i Penge, da var denne yderst forskjellig, gennemsnitlig vel mellem Kr. 4,00 og 5,00. Fra 1ste Juli 1879 af er den i Henhold til nævnte Lov ved Amtsformandskabernes Beslutning af 1879 bestemt til Kr. 4,00 pr. Uge i Akershus, Kr. 5,00 i Smaalene, Kr. 5,60 i Buskerud og Kr. 6,00 i Jarlsberg og Laurvik. Den i Buskerud og i Jarlsberg og Laurvik bestemte Kost- og Herbergagodtgjørelse vil i de fleste Bygder være nogenlunde tilstræk-



kelig, men den i Smaalenene bestemte vil saagodtsom overalt være for knap. Den Godtgjørelse, som Akershus Amtsforsamling har bestemt, er saa lav, at det vil være en sjælden Undtagelse, at en Lærer for den kan skaffe sig Kost og Herberge. Stiftsdirektionen fremholdt for dette Amtsforsamling ligesom for de øvrige, at Godtgjørelsen for Kost og Herberge maatte bestemmes «til det fulde Beløb, hvortil disse Ydelser maatte værdsættes, uden nogetsomhelst Fradrag». Man gjorde opmærksom paa, at efter Skoleloven skal enhver Lærer have Kost og Herberge in natura eller Godtgjørelse istedet derfor. Naar der gives ham Bolig og Jord, da er dette, efter Lovens Krav i § 24, 1ste Passus, er opfyldt, en frivillig Ydelse, og Skoleloven bestemmer udtrykkelig, at der i dette Tilfælde ikke maa ske nogen Nedsættelse i den Læreren tilkommende Kost- og Herbergegodtgjørelse. Akershus Amtsforsamling Beslutning maa alligevel antages at være fattet under Hensyn til, at de fleste Lærere i dette Amt have Bolig med eller uden Jord. Men selv om et saadant Hensyn var berettiget, kunde det dog selvfølgelig kun komme til Anvendelse paa de Lærere, der have Bolig af noget Værd, eller Jord, der giver noget væsentligt Udbytte. Der er kun 52 Lærere (mellem  $\frac{1}{3}$  Del og  $\frac{1}{4}$  Del af Amtets samlede Lærertal) som har Bolig med Jord til 2 Kjør, mellem 40 og 50 Lærere have 4—8 Maal Jord og omtrent ligesaa mange har  $\frac{1}{2}$  til 3 Maal. Disse Jordflekker kunne selvfølgelig kun give ringe Udbytte, og mange af Boligerne kunne, som foran oplyst, ikke værdsættes synderlig høit. 11 af Amtets Lærere have hverken Bolig eller Jord. Det staar saaledes ikke til at nægte, at dette nævnte Hensyn, — om det end var berettiget, hvilket det ikke er — alene kan gjælde neppe Halvparten af Amtets Lærere; for den anden Halvpart er det under enhver Forudsætning uberettiget, og disse Lærere kunne i ethvert Fald med fuld Grund klage over, at der ikke er ydet dem, hvad Loven tilsiger dem, nemlig fuld Erstatning for Kost og Herberge in natura. Det hjælper ikke at ville henvise til den Lovbestemmelse, hvorefter Læreren har Ret til at kræve Naturalforpleining. Enhver ved, at en Lærer, naar han vilde gjøre denne Ret gjældende, snart vilde finde det uudholdeligt i sin Post. Der er derfor heller ikke en eneste Lærer, som har forlangt Kost og Herberge in natura. Man kan ikke Andet end beklage, at Akershus Amt, der dog i andre Henseender har sørget for sit Skolevæsen med megen Omtanke og i mange Bygder med stor Offervillighed, har fattet en saadan Beslutning.

Ved denne Beslutning aabnede der sig for Akershus Amts Kommuner en Mulighed (der da ogsaa af nogle af dem allerede er forsøgt benyttet) til at drage temmelig store Vexler paa Statsbevillingen til Almueskolen. I de mere velstaaende og specielt de i Nærheden af Byerne liggende Kommuner har Kostholdsgodtgjørelsen været Kr. 6,00 og deromkring, medens Lavmaalslønnen har været Kr. 8,00 pr. Uge. Naar nu Lønningen efter Akkord med Lærerne forandredes saaledes, at Kostholdsgodtgjørelsen regnedes til Kr. 4,00 og Lønnen til Kr. 10,00, antoges det, at der efter Lov af 19de Juni 1878 § 4 Post 1 vilde være Adgang til at erholde et Statstillæg for Lærerne af Kr. 2,00 pr. Uge. Lovbestemmelsen havde selvfølgelig til Øiemed ved dette Statstillæg at opmuntre Kommunerne til

at forøge Lærernes Lønning, men Resultatet truede med at blive, at Lærerne i det Amt, der loyalt ansatte Kost- og Herbergegodtgjørelsen til det Beløb, der i Virkeligheden maa udredes for disse Ydelser (f. Ex. Jarlsberg og Laurviks Amt), vilde blive afskaarne fra Statstillægget, medens de Amter, der med forskjellige Slags uberettigede Sidehensyn fastsatte den omhandlede Godtgjørelse til et Beløb, der vitterlig ikke opfyldte Lovens Krav, nemlig at være Erstatning til Læreren for havte Udgifter, vilde hævde sig Eneretten til at nyde Godt af Statsbevillingen. Dette Misbrug er imidlertid bleven hæmmet ved Tillægsloven af 8de Juni 1881, der umuliggjør saadanne Omposteringer.

Man skal her tilføie, at ved Amtsformandskabernes Beslutning i 1879 bestemtes Lavmaalet af Ugelønnen for Lærerinder til Kr. 5,00 i Akershus Amt og Kr. 6,00 i de øvrige Amter, og Lavmaalet af Kost- og Herbergegodtgjørelsen til Kr. 4,00 i Akershus og Smaalenene og Kr. 5,00 i Buskerud og Jarlsberg. Alderstillæggene for Lærerinder bestemtes i alle Amter til Kr. 50 efter 5 Aars Tjeneste og Kr. 100 efter 10 Aars Tjeneste.

Som Kostholdsgodtgjørelse udredes i 1880 Kr. 129 300 til 650 Lærere og Lærerinder. Da disses samlede Antal er 666, bliver der kun 16, som have Kost in natura. Loven af 19de Juni 1878 sætter som Regel, at Læreren skal have Pengegodtgjørelse. Naar der saaledes i Indberetningerne opføres Kost in natura for enkelte Lærere, da er vel som oftest Sammenhængen den, at Kredsene leie under Et Lokale til Skolen og Kost og Herberge til Læreren, der paa denne Maade faar Kost og Herberge in natura. Ogsaa den i Opgaverne over Kredsenes Udgifter opførte Sum, Kr. 2 527 til Kost- og Herbergegodtgjørelse til Lærerne, udredes antagelig for en Del ikke direkte til Lærerne, men til Skoleværterne.

Til Lærerjord er i 1880 anvendt Kr. 12 900; i de sidste 5 Aar tilsammen Kr. 67 000, hvoraf Amtsskolekassen har bidraget omtrent Kr. 30 000. Størst var Udgiften i 1879, da der til Lærerjord havdes en Udgift af Kr. 17 000. I 1865 anvendtes kun Kr. 5 000 i dette Øiemed, i 1870 Kr. 4 200.

Til Skolehuses Opførelse og Vedligeholdelse er i 1880 anvendt Kr. 71 000; i 1865 var det Kr. 66 000 og i 1870 Kr. 36 000. I Femaaret 1876—80 er som tidligere anført udbetalt af Skolekasserne Kr. 412 000 og af Kredsene Kr. 43 000 tilsammen Kr. 455 000. Amtsskolekassernes Bidrag har i samme Tid været omtrent Kr. 162 000.

Hvad de øvrige Udgiftsposter angaar, skal man kun bemærke, at Udgiften til Leie af Lokaler har holdt sig mærkelig jævn. I 1865 var den Kr. 13 900, i 1870 Kr. 14 500 og i 1880 Kr. 13 200. Antallet af de leiede Lokaler har i de nævnte Aar været 230, 257 og 206. Man ser, at der saaledes i 1880 betales adskillig høiere Leie end i 1865, kanske fordi der nu gjøres lidt større Fordringer til et Skolelokale end da. Udgiften til Pensioner af Skolekassen er stegen fra Kr. 2 500 i 1865 til Kr. 2 700 i 1870 og Kr. 4 000 i 1880. Til Lærermidler er anvendt i de tre nævnte Aar Kr. 7 500, Kr. 5 100 og Kr. 8 900. I Femaaret 1876—80 har Udgiften hertil været tilsammen Kr.

70 400. Størst var Udgiften i Aarene 1877 og 78, nemlig Kr. 19 500 og Kr. 19 900. Denne stærke tiltagen i Udgiften var bevirket ved en Opfordring fra Stiftsdirektionen til at anskaffe et vist Minimum af Lærermidler for enhver Skole. Man skal nedenfor give nærmere Oplysninger om Skolernes Forsyning hermed.

De forskjellige Skolekommuner have en ikke ubetydelig Gjæld, tilsammen i 1880 Kr. 385 600, til hvis Forrentning er medgaaet Kr. 24 400 og hvorpaa er betalt i Afdrag Kr. 44 200, tilsammen Kr. 68 600. Som Forskud var indflydt i Skolekasserne Kr. 19 500. Opgave over Skolekassernes Gjæld haves ikke for Aarene 1865 og 1870, men som Afdrag og Renter er udredet i 1870 Kr. 57 500. Først fra 1875 haves Opgaver om Gjæld; da var der Kr. 297 600, til Renter medgik Kr. 23 000 og til Afdrag Kr. 26 300, tilsammen Kr. 49 300. Gjælden har altsaa været i Stigende.

Efter disse Bemærkninger om Skolevæsenets Økonomi vil man gaa over til nærmere at omhandle Skolernes Ordning i det Hele og særlig Undervisningen samt Lærernes Vilkaar.

Antallet af skolepligtige Børn var i 1864 44 887, i 1870 47 764 og i 1880 43 871. Der var i sidste Aar 1075 flere Piger end Gutter. At Antallet af skolepligtige Børn i 1880 er mindre end i 1870 og endog mindre end i 1865, finder selvfølgelig sin Forklaring deri, at, som forhen anført, 18 970 Indvaanere af Akers Præstegjæld den 1ste Januar 1878 gik over til Kristiania Derved formindskedes Børnetallet i Aker fra 4 216 til 1 365, eller med 2 851. Som forhen tildels oplyst, er Folketallet i Stiftets Landdistrikt fra 1865—1875 tiltaget med 10 000, men fra 1875 til 78 er det paa Grund af Landdistrikters Indlemmelse i Byer (Kristiania, Moss og Tønsberg) aftaget med 20 000, saa at der i 1878 er 10 000 færre Indvaanere end i 1865. Samtidig er Børnetallet fra 1865 til 75 tiltaget med 3 000, men er fra 1875 til 78 aftaget med 3 200, og i Tiden fra 1865 til 80 endog med 4 000, hvilket tyder hen paa, at Landdistriktets Folketal er aftaget i Tiden 1878 til 80. Resultatet er, at Stiftets Landdistrikt i 1880 har netop 1 000 skolepligtige Børn færre end i 1865 og 4 000 færre end i 1875. — I 1864 søgte 37 808 Børn faste Skoler, i 1870 43 158 og i 1880 41 971. I Omgangsskole undervistes i de nævnte Aar 5 241, 2 332 og 293. Udenfor Kredsskolen undervistes 720, 1 363 og 1 354. Denne sidste Opgave er dog ikke ganske at stole paa, da der utvivlsomt i nogle Indberetninger kun er anført saadanne Børn, som undervistes i «de for Kredsskolen bestemte Gjenstande» (Skolelov § 50), i andre derimod ogsaa de Børn, der nød en høiere Undervisning. (I Aker opføres saaledes i denne Rubrik ikke mindre end 226 Børn). Da de ca. 42 000 Børn, der i 1880 undervistes i fast Skole, vare fordelte paa 828 Kredse, falder der paa hver Fastskole gennemsnitlig 51 Børn. I Akershus har der kunnet samles gennemsnitlig i hver Kreds 58 Børn, i Smaalenene 56, i Jarlsberg og Laurvik 55 og i Buskerud ikke fuldt 41. Af de 828 Fastskoler vare 642 delte i 1 639 Afdelinger (Klasser); i 186 Skoler undervistes alle Børn samlet. Der var altsaa 1 725 Skolehold eller Klasser, hvis gennemsnitlige Børnetal saaledes bliver mellem 24 og 25. I de

27 Omgangsskoler falder der kun 11 Børn paa hver Skole. (I 1864 faldt der 24 Børn paa hver Omgangsskole, i 1870 20 Børn).

Siden den oprindelige Kredsregulering i 1861 har Børnetallet i flere Kredse selvfølgelig i Tidens Løb undergaaet betydelige Forandringer. Man foretog derfor i 1877 en Revision af den hele Kredsregulering og fik derved Anledning til at rette paa adskillige Misligheder, der efterhaanden havde indsnæget sig. Navnlig var i flere Skoler Børnetallet saa overvældende (lige til 50 og 60 Børn i Afdelingen), at man af Hensyn saavel til Undervisningen, som til Børnenes Helbred maatte kræve en Forandring i Reguleringen, eller, og det som oftest, kræve Børnene i en Kreds delte i flere Afdelinger.

Af Børn, der havde kortere Skoletid end lovbealet, var der i 1864 2 418, i 1870 1 350 og 1880 1 345. Buskeruds Amt alene har 1 001 af disse Børn og af dem falder 728 paa de tre hallingdalske Præstegjeld Hol, Gol og Aal. Det er selvfølgelig disse Præstegjelds spredte Bebyggelser, der foranlediger, at de maa udstykkes i mange Kredse med lidet Børnetal, og da Evnen til at bære Udgiften er liden, maa Skoletiden afknappes.

I den frivillige Undervisning deltog 31 054 Børn af de skolesøgende 42 264, eller med andre Ord, af 4 Børn deltog de 3 i denne Undervisning. I 1864 deltog 21 800 af 43 000, altsaa omtrent Halvparten, i 1870 28 300 af 45 500, altsaa nær  $\frac{2}{3}$  Dele. Ligesom Børnetallet i den frivillige Skole er voxet, saaledes er ogsaa det Antal Skoleuger, hvori denne Undervisning gives, forøget fra 4 600 Uger i 1864 til 5 600 i 1870 og til 6 700 i 1880. Man har ingen Opgave om, i hvor mange Kredse der gives frivillig Undervisning. Men da denne Undervisning i Regelen kun gives i de Kredse, der have størst Børnetal, og disse igjen altid have Afdelingsskole, saa vil man antagelig komme Sandheden temmelig nær, naar man gaar ud fra, at den frivillige Undervisning er indskrænket til Afdelingsskolerne. Som ovenfor bemærket, deltog  $\frac{3}{4}$  Dele af Børnene i den frivillige Undervisning, og i netop  $\frac{3}{4}$  Dele af Kredsene eller 642 var Afdelingsskole. Dette er vistnok blot et Træf, men i Mangel af andre Opgaver kan man herefter gaa ud fra, at der gives frivillig Undervisning i omtrent  $\frac{3}{4}$  Dele af Kredsene eller 642, hvor Børnene vare delte i 1 639 Afdelinger. Fordeles nu de ovennævnte 6 700 frivillige Skoleuger paa disse 1 639 Afdelinger, vil der falde lidt over 4 Ugers frivillig Skole paa hver Afdeling, eller hvad der er det Samme, paa hvert Barn, der søger denne Skole. Denne Beregning stemmer ogsaa med den i Stiftet hyppigste Ordning, der er, at Kredsens Børn ere delte i 3 Afdelinger med tilsammen 36 à 40 Uger, saa at der falder 12 à 13 Skoleuger (hvoraf 3 à 4 frivillige) paa hver Afdeling. Man kan saaledes sige, at den store Regel her i Stiftet er, at hvert Barn erholder 12 Ugers Skole hvad enten det søger Afdelingsskole, og saaledes har nogen frivillig Undervisningstid, eller det søger samlet Skole, der kun har lovbealet Undervisningstid.

Antallet af Børn, der veilededes i Gymnastik og militære Øvelser, opgives i 1865 til 478, i 1870 til 1 725 og i 1880 til 986. Som fast Undervisningsfag er Gymnastik optagen i yderst faa Skoler; Undervisningen drives i Regelen kun

leilighedsvis og kan overhovedet, saaledes som den nu er ordnet, kun tillægges liden Betydning.

Skoleforsømmelsesrubrikkerne vise en glædelig Aftagen. Medens der i 1864 var 1 118 Børn (1 af 40), som aldeles udeblev fra Skolen, i 1870 912 (1 af 50), er det i 1880 kun 253 (1 af 170). De fleste Totalforsømmere findes, som naturligt kan være, i Buskeruds Amt. Endvidere: Medens i 1864 de skole-søgende Børn forsømte gennemsnitlig 15,4 Dage, i 1870 12,3 Dage, viser 1880 kun en gennemsnitlig Forsømmelse af 7,7 Dage, eller netop Halvdelen af Forsømmelserne i 1864. Det maa ænsees utvivlsomt, at den store Fremgang i Skolesøgningen staar i Forbindelse med den stærke Overgang fra Omgangsskole til Fastskole (i 1864 218 Omgangsskoler, i 1880 27). I Omgangsskolen mødte nemlig i de mere vidtstrakte Kredse i Regelen kun de nærmest Skolestedet boende Børn, paa mange Steder vistnok af gode og gyldige Grunde, da Skoleveien fra de fjernere liggende Gaarde var uforsvarlig lang, men mange Steder ogsaa utvivlsomt af gammel Slendrian. Overgangen fra Omgangs- til Fastskole har, som forhen bemærket, i Regelen gjort Skoleveien kortere og har derved i høj Grad bidraget til at fremme Skolesøgningen. Der er ogsaa en anden under «Slendrian» hørende Skoleforsømmelse, som det i de senere Aar har lykkets i nogen Grad at faa indskrænket. I mange Præstegjeld har det fra gammel Tid af været Skik, at Børnene, saasomt de vare blevne antegnede til Konfirmationsforberedelse, fritog sig for videre Skolegang, og dette skeede uden Paatale af Skolekommissionen, ja enkelte Steder antegnedes disse Forsømmelser ikke engang i Skoleprotokollen. Man fandt at burde henlede Skolekommissionernes Opmærksomhed paa denne Skoleforsømmelse, hvorved Børnenes Skolegang blev afbrudt netop paa den Tid, da Undervisningen utvivlsomt er mest frugtbringende for dem. Denne Henvendelse har vistnok paa de fleste Steder havt tilfølge, at det nu paasees, at disse Børn, ligesaavel som de andre, opfyldte sin Skolepligt, — medens det paa andre og desværre ikke saa faa Steder synes at mangle Skolekommissionerne, hvem Myndigheden i denne Sag til at paatale og straffe udelukkende er tillagt, enten Lyst eller Mod til at hæmme denne Uorden. — Bedst var Skolesøgningen i Smaalenenes Amt (7,1 forsømt Dag pr. Barn), dernæst i Akershus (7,2) Jarlsberg og Laurvik (8,4) og Buskerud (8,5). Hvad Føgdierne angaar, da var den bedst i Rakkestad (4,9) dernæst i Nedre Romerike (6,6) og daarligst i Numedal og Sandsver (10,8) og dernæst i Laurvik samt Id og Marker (9,8).

Med Hensyn til Børnenes Skolevei da er det at mærke, at den vistnok, som naturligt er, er kortest i det tættest beboede Amt, Jarlsberg og Laurvik med en Befolkning af 3 627 paa hver norsk Kvadratmil (Tjøme og Nøtere Præstegjelde have endog henholdsvis 10 600 og 12 700 Indv. pr. norsk Kv. Mil). I dette Amt er der kun 1 af hver 55 Børn, der har over  $\frac{1}{4}$  Mils Skolevei. Nu skulde man vente, at der i Buskeruds Amt, der har den mest spredte Befolkning i Stiftet, nemlig 676 Mennesker paa hver norsk Kv. Mil, skulde findes lang Skolevei for de fleste Børn, men saaledes er det ikke. Her har kun 1 af 23 Børn over  $\frac{1}{4}$  Mils Skolevei, medens der i Akershus med 2 747 Ind. pr. norsk

Kv. Mil er 1 af 13 (i Nedre Romerikes Fogderi endog 1 af 8), og i Smaalenene med 2493 Indb. pr. norsk Kv. Mil er 1 af 18. Der er vel mange forskjellige Grunde, der have bevirket dette Forhold, og disse Grunde kunne være af forskjelligt Værd. Den, der har færdets lidt omkring i Bygderne, vil have lagt Mærke til, at naar der ved Kredsreguleringer er Spørgsmaal om, hvilken Skolevei der bekvemmelig kan tillægges et Barn, saa er Maalestokken yderst forskjellig; man har i hver Bygd ligesom en nedarvet Taxt, nogle Steder en halv, andre Steder en hel og atter andre Steder halvanden Fjerdingsvei. En eller halvanden Fjerdings Skolevei kan der i Fladbygderne, der have et fuldstændigt Veinet, uden Ulempe tillægges Børnene, men en Fjerdings Skolevei oppe i Dalføerne, f. Ex. i de øverste Bygder i Hallingdal og Numedal, har noget ganske Andet at sige, naar Børnene senhøstes, om Vinteren eller tidlig om Vaaren (og kun da holdes Skole i disse Bygder) skulle arbejde sig frem langt oppe i Lierne og Afdalene gennem Skov og Mark og Ulænde. Det gaar da gennem alendyb Sne, opad den ene Klev og nedad den anden, eller over opsvulmede Bække og knædyb «Sørpe», naar Regnet eller Flommen har gennemvædet Snemasserne. Mangt et Barn har sin Skolevei i svimlende Høide langs Fjeldskraaningene ad Stier, som hele Vinteren igjennem selv ved høilys Dag ere livsfarlige, endog for voxne Folk, paa Grund af de stadige Issvuld. Den, der kjender de Veie, som de smaa Skolebørn i Graalysningen om Morgenen eller i Tusmørket om Eftermiddagen have at tilbagelægge for at naa hen til Skolen og komme hjem igjen, vil beundre deres Mod og Udholdenhed — og deres stærke Helbred, og vil tillige forundre sig over, at Skoleforsømmelserne ikke ere flere, end Tilfældet er. Mangen en Fader og Moder kvier sig for at sende Børnene til Skolen en Uveirsdag, men, som de sige, «de faa ikke Fred for dem», før de lade dem drage afsted. Den, der har Hest, kører Barnet, den der ingen har, gaar selv med og bryder Vei, hvis der ikke er ældre Skolegutter, som kunne tage sig af de yngre. Stærkt Snefald og Fok er ingen Hindring der, hvor Pigerne saavel som Gutterne ere vante til at gaa paa Ski. Der, hvor det ikke er Skik, at Pigerne bruge Skierne — og Skikken er en ubønhørlig Lov oppe i Fjelddalene —, der gaa Gutterne foran, og Pigerne benytte da den Skirende, som disse have sat op. Man kan saaledes paa Uveirsdage finde Skolen i fuld Gang selv oppe i de værste Afdale og de steileste Ligrænder, medens et stærkt Snefald som oftest gjør Skolestæen tom i Fladbygderne, indtil Sneplougen har banet Vei. Dog ogsaa i disse Bygder er der jo her og der Undtagelser.

Alle de Skolen tilhørende Lokaler ere forsynede med mere eller mindre hensigtsmæssige Pulte og Bænke, og i Størstedelen af de leiede Lokaler findes ogsaa lignende Inventarium. Man har stræbt at virke til, at de fra Fortiden nedarvede lange Pulte, der kunne give Plads for lige indtil 10 Børn, blive afskaffede eller ialfald afsagede; i de Skolehuse, der ere opførte i de sidste Aar, haves der i Regelen Pulte, der kun give Plads for 2 à 3 Børn, — enkelte Steder har hvert Barn sin Pult.

Da Forsyningen med Læremidler var meget mangelfuld, lod Stitsdirektionen i 1877 udgaa et Circulære, hvori man meddelte alle Stiftets Skolekommis-

sioner, at der som Minimum af Læremidler burde anskaffes for hver Lærer: 1. Bibel. 2. Nogle Nytestamenter og Psalmebøger. 3. Nogle Eksemplarer af Læsebogen. 4. Væggetavle. 5. Globus (mindst 7<sup>u</sup>), Atlas og Væggekarter over a. Halvkuglerne, b. Europa, c. Skandinavien, d. Jødeland. 6. Nogle Sæt Forskrifter og nogle Skriftlæsningsbøger. 7. Psalmodikon, Koralbog og Melodisamling til Sangene i Læsebogen. 8. En med Regneopgaver forsynet Regnebog og Væggetavle over det metriske System. 9. Et Skab til Opbevaring af disse Læremidler, eller en Kiste, i Tilfælde af, at Læreren har flere Kredse, til hvilke de maa medtages. Man har tillige gjort opmærksom paa, at det vilde være hensigtsmæssigst og tillige i Længden billigst, om der anskaffedes et fuldstændigt Sæt Læremidler for hvert af de for Skolen opførte Lokaler, saa at Flytning kunde undgaaes. Erfaring har nemlig vist, at Læreren synes, det er altfor brydsomt eller ogsaa for resikabelt at flytte Læremidler med sig fra den ene Kreds til den anden; det er desværre endnu ikke sjældent i de Distrikter, hvor Lærerne have flere Kredse, at finde Skolen i Gang, uden at et eneste Væggekart er medtaget. Denne Forsyning med Læremidler er nu skaffet overalt. En eneste Undtagelse er der dog, idet 1 — en — Skolekommission har nægtet at anskaffe fuldstændigt Sæt af Væggekarter og Inventarieskab for et Par af Kredsene. Da Forsyningen ellers er komplet i det hele Stift, har man fundet at kunne fritage sig for i dette Tilfælde at anvende det i Lovens § 14 til Stiftsdirektionens Raadighed stillede noget tungvindte Apparat, hvorved den nødvendige Forsyning med Læremidler kan fremtvinges. Den ovennævnte Forsyning, der kan være tarvelig nok, er som sagt erklæret for Minimum. Men ved Siden af den har man opmuntret Skolekommunerne til at anskaffe enkelte kostbarere Læremidler, saasom bibelhistoriske og naturhistoriske Billeder, Zonkarter, Tellurier, astronomiske Plancher, Kuglerammer, Meterapparater (Meterstang, Meterkvadrat, Hulmaal, Lodder), og til Anskaffelse af disse Læremidler er siden 1877 ydet Bidrag af Amtsskolekasserne med Halvparten af Udgiften. Hertil er i Akershus Amt anvendt Kr. 2 030, i Smaalenene Kr. 1 070, i Buskerud Kr. 1 420 og i Jarlsberg og Laurvik Kr. 1 160, tilsammen Kr. 5 680. Da Kommunerne have tilskudt et lignende Beløb, er altsaa til dette Slags Læremidler i de sidste 4 Aar anvendt Kr. 11 360.

Hvad Læsebogen angaar, da gaar det fremdeles tungt med Anskaffelsen af den. I bedste Mening have flere Skolekommissioner, for at skaffe den Indgang i Skolerne, ordnet det saaledes, at et Antal Exemplarer er anskaffet for Skolekassens Regning. Følgen heraf er, at i mange Bygder er det hos Børnenes Forældre bleven en fast Tro, at Læsebogen er Noget, som Skolen skal holde Børnene, medens de ingen Indvending gjør mod at anskaffe ABC'en og Religionslærebøgerne. I en Mangfoldighed af Skoler faar derfor Barnet aldrig se Læsebogen uden i Læsetimen; Læseøvelserne blive saaledes indskrænkede til denne Time alene, idet al Adgang til Øvelse i Hjemmet er Barnet afskaaret. Og ikke nok hermed — Antallet af Skolens Bøger er de fleste Steder saa ringe, at der kan være 2 og 3, ja stundom flere Børn om hvert Exemplar, eller at Afdelingens Børn deles i flere Partier efter det Antal Læsebøger af hvert Skoletrin, som

Skolen er i Besiddelse af. Det er Skolekommissionen og ikke Stiftsdirektionen, som har Myndigheden til at bestemme, om Læsebogen skal anskaffes af Forældrene eller paa Skolens Bekostning; Stiftsdirektionen har derfor ikke kunnet gjøre Andet end indtrængende at opfordre Skolekommissionen til at indføre den Ordning, at Forældrene skulle skaffe Bogen, — i modsat Fald har man krævet, at den skulde anskaffes i saa stort Antal, at hvert Barn kunde erholde en Bog ikke alene til Brug paa Skolen, men ogsaa til Benyttelse ved Forberedelsen i Hjemmet. Noget har denne i 1877 udfærdigede Skrivelse frugtet, men Meget staar endnu tilbage; det gaar dog lidt efter lidt fremad. — Enkelte Steder mødes Læsebøgerne endnu med Uvillie; i tre Præstegjeld er der paa Andragende givet Tilladelse til at benytte en anden Læsebog (kaldet «Læsebog for kristelig Skole og Hjem»), men det har vist sig, at heller ikke denne, som de dog selv have valgt, vinder rigtig Bifald. Uvillien gjælder egentlig enhver Læsebog med verdsligt Indhold. Til stort Gavn for Skolerne har den paa offentlig Foranstaltning udgivne Jordbeskrivelse (af Oberst L. Brock) været; den er nu saameget mere fornøden for Skolerne, siden Størstedelen af det geografiske Stof er bortskaaret i de sidste Udgaver af Læsebogen. Den vil forhaabentlig efterhaanden vinde Indgang i Skolerne.

Da det viste sig, at der i Tidens Løb var indkommen adskillig Uorden med Hensyn til den for hver Skole bestemte Timetabel, er der i Aarene 1877 og 78 foretaget en fuldstændig Revision af disse, saa at hver Skole nu har en for den bestemt Timetabel.

Af Haandgjerningsskoler for Piger har der i 1880 været 71. I 1870 var der 37, i 1864: 11. De fleste findes i Aker og Follo Fogderi, nemlig 25, hvoraf Aker har 15; Moss Fogderi har 14, hvoraf Raade 5, og Ringerikes Fogderi 10, hvoraf Norderhov 7 (en i hver Kreds). Fra mange Haandgjerningsskoler har der været ført Klage over, at Søgningen har været meget liden og dertil uregelmæssig, saa at Skolerne kun have stiftet liden Nytte. Forældrene have, om der endog af Skolen er bleven leveret de fornødne Symaterialier og Tøi, dog ikke ladet sine Pigebørn komme. Man har da forandret Ordningen saaledes, at denne Undervisning er bleven henlagt til den samme Dag, da Børnene mødte frem i Kredsskolen. Man har vistnok havt Betæneligheder ved at lade Pigerne sidde paa Skolen 1 à 2 Dage om Ugen i 7 Timer; man har dog ingen Ulempe mærket deraf. Pigerne gaa saaledes i 1 à 2 Timer hver Uge tabt af den boglige Undervisning (Haandarbeidet drives nemlig i 2 Timer ad Gangen), men derved er for det Første Intet at gjøre. Efterat denne Ordning er indført, nyde saagodtsom alle Piger i vedkommende Kredse godt af denne Undervisning. Omtrent den samme Ordning har allerede i længere Tid fundet Sted i de 15 Skoler i Aker (se Indberetningen for 1869), hvor de 2 sidste Timer af Skoletiden har været anvendt til Haandgjerning. Der er i den sidste Tid kun foretaget den Forandring, at Pigerens Timetabel er forøget fra 6 til 7 daglig, for derved at indskrænke Tabet i den boglige Undervisning til 1 Time daglig.

Af Arbeidsskoler for Gutter findes kun 6: 3 ved Brugsskolerne i



Græsvik (Onsø), Sanne & Soli (Tune) og Skjærdalen (Hole), samt 1 i Aker, 1 i Norderhov og 1 i Aal. Desuden findes der ogsaa nogle private Haandgjærnings- og Arbeidsskoler.

Af Smaabørnsskoler findes kun 10, men ved Siden af dem er der flere Steder oprettet Forberedelsesklasser, hvori optages saavel skolepligtige som ikke skolepligtige Børn. Af saadanne Skoler er der f. Ex. i Sigdal 9.

Antallet af Lærere var i 1864: 554, i 1870: 603 og i 1880: 636, hvortil kommer 30 Lærerinder. Antallet af ueksaminerede Lærere har efterhaanden aftaget; i 1864 var det 177, i 1870: 99 og i 1880: 44, hvortil kommer 17 ueksaminerede Lærerinder. Ligesom i 1864 findes de fleste ueksaminerede Lærere i Buskeruds Amt, men Forholdet er dog betydelig forandret; i 1864 var specielt i Ringerikes og Hallingdals Fogderier de ueksaminerede Læreres Antal større end de eksamineredes, medens der nu af 58 Lærere kun er 7 ueksaminerede.

Ifølge de paa Aarsberetningsschemaet givne Oplysninger, der ere sammenstillede paa et vedlagt Blad, er der i 1880 afgaaet 15 Lærere, alle eksaminerede. Tjenestetiden var for 6: 1—10 Aar, for 2: 10—20 Aar, for 1: over 30 Aar. Døde ere 4, afskedigede med Pension 4, overgaaede til Handelsvirksomhed: 2, til videre Studier 1, og afgaaede af andre Grunde 4 (hvoraf 3 udvandrede til Amerika).

De lovbefalede og frivillige Skoleugers Antal tilsammentagne er forøget fra 19 821 (1864) til 21 728 (1870) og 24 172 (1880). De lovbefalede Skoleugers Antal var i de nævnte Aar: 15 197, 16 115, og 17 476. Som lovbestemt Skoletid har hver Kreds 12 Uger, eller hvor Børnene ere delte i særskilt mødende Afdelinger, 9 Uger for hver Afdeling. Denne Skoletid var i det Væsentlige præsteret allerede i 1864. Naar den lovbefalede Skoletid, uagtet Kredstallet siden 1864 er formindsket med 40, desuagtet er steget, kommer det deraf, at Afdelings- eller Klasseundervisningen er bleven mere gennemført. Ifølge Indberetningen for 1869 (for 1864 har man ingen saadan Opgave) var der da 600 Skoler, hvor Undervisningen gaves klassevis (og 278 Skoler, hvor alle Børn mødtes samtidig), medens der i 1880 er 64.2 Skoler med Klasseundervisning (og 213 med samlet Undervisning). Denne Overgang kræver selvfølgelig et betydeligt Tillæg i Skoleugernes Tal, og derhos er i mange af de ældre Klasseskoler, Klassernes Antal forøget, saa at man nu ved enkelte Brugsskoler endog har 6 aarlige Klasser. I noget Mon kommer Forøgelsen i Ugetallet selvfølgelig ogsaa deraf, at der efterhaanden er bleven tillagt flere og flere af de Kredse, der havde Indskrænkning i den lovbestemte Skoletid, fuld lovlig Undervisningstid. Antallet af Børn, der ikke havde fuld Skoletid, var i 1864: 2 418, men er efterhaanden gaaet ned til 1 345.

Forholdsvis er den frivillige Skoletid bleven endnu mere forøget, nemlig fra 4 624 til 5 613 og 6 690 Uger. Længst frivillig Skoletid har Jarlsberg og Laurvik med 60 pCt. Tillæg til den lovbefalede, dernæst har Buskerud 37.0, Akershus 32.7 og Smaalenene 32 pCt. Medens Buskeruds Amt staar saa høit i Rækken, har dog et af dets Fogderier, nemlig Hallingdalen, kun 5 pCt., idet i

Grunden kun en af Skolekommunerne, Næs, har nogen frivillig Skole, medens 2 andre, Aal og Torpe, kun har 6 Uger hver, og Gol, Hemsedal og Hol har ingen. Længst frivillig Skoletid har Jarlsberg Fogderi 62 pCt., altsaa ikke lidet længere end den lovbefalede. Foruden Hol, Gol og Hemsedal er det kun Flesberg, Andebo og Varteig, der aldeles mangle frivillig Skole.

Sammenlægges den lovbefalede og frivillige Skole, falder der gennemsnitlig paa hver Lærer 36,3 Uger aarlig. Man faar udentvivel den rigtigste Forestilling om Skolens Ordning, naar man lægger den sammen; thi i Praxis gjøres der liden eller ingen Forskjel paa lovbealet og frivillig Skole. Skoleloven bestemmer vistnok, at den frivillige Skole skal give en «fortsat» eller «fuldstændigere» Undervisning, «hvortil efter Omstændighederne kan føies et eller flere af de for den høiere Almueskole bestemte Fag», men Sagen har nu udviklet sig saaledes, at den frivillige Skole saagodtsom overalt giver blot en «fortsat» Undervisning, altsaa holdes i Flugt med den lovbefalede Skole. Det vilde være et forgjæves Forsøg, om man vilde prøve paa at indføre en Forandring heri; den eksisterende Ordning har simpelthen «gjort sig selv», eller er fremkommen som en naturlig Følge af Forholdene, idet de Kommuner, som dertil have havt Raad, paa denne Maade have søgt at bøde paa den beklagelig korte Skoletid. Loven har antagelig ikke været opmærksom paa den Splittelse, det vilde bringe ind i enhver Skole, om et — og det et hvert Aar stadig vekslede — Antal af Børnene i nogle Uger aarlig skulde nyde en særskilt Undervisning, endog i den høiere Almueskoles Fag. Skolerne ere i Regelen kun delte i 2 eller 3 Afdelinger, hvorfor altid flere Aldersklasser maa undervises samtidig. End værre er selvfølgelig Forholdet, hvor alle Kredsens Børn møde paa en Gang. Allerede denne Omstændighed gjør Undervisningen vanskelig nok. Har nu nogle af Børnene i den frivillige Undervisningstid læst Andet og Mere end de øvrige, vil Splittelsen blive end større. Enten maa da Læreren lade «den høiere Almueskoles Fag» hvile det næste Aar, og da vil han ikke finde mange Spor af dem, eller ogsaa vil han faa et Utal af Partier, saa at hans hele Lærervirksomhed vil blive fuldstændig magtstjaalen. Man har nogle Steder prøvet den Ordning, som Loven nærmest synes at have tilsigtet, men har atter lidt efter lidt opgivet den, baade af den ovenanførte Grund, og fordi Skoleforsømmelserne have taget Overhaand. Den lovbefalede Skole skal nemlig holdes i den for Skolesøgningen bekvemmeste Tid, og naar saa den frivillige Skole bliver holdt i den mindre bekvemme Tid, saa blive de ældre Børn, for hvem den nærmest er bestemt, borte, da det netop er den Tid, hvor deres Hjælp i Hjemmet stærkest tiltrænges. Den bestaaende Ordning, hvorefter Skolen umærkelig glider over fra den lovbefalede til den frivillige Tid, turde derfor være den heldigste; der gjøres i Folkets Bevidsthed liden eller ingen Adskillelse mellem lovbealet og frivillig Skole, og Skolesøgningen er omtrent ligedan i den ene som i den anden Tid.

Skoletiden er som anført gennemsnitlig for Stiftets Lærere 36,3 Uger. Forholdene i de forskellige Bygder have dog medført ikke liden Forskjel i den hver Lærer tillagte aarlige Skoletid. Mellem Åmterne er der ikke saa stor

Forskjel, idet hver Lærer i Akershus har 37.8 Uger, i Smaalenene 37.3, i Jarlsberg 37.2 og i Buskerud 33 4. Mellem Fogderierne er derimod Forskjellen betydelig større, idet der i Moss Fogderi er tillagt hver Lærer 39 Uger, medens hver Lærer i Hallingdalen gennemsnitlig kun har 27.4 Uger. Dette finder sin Forklaring deri, at de mange Brugsskoler i Moss Fogderi have en aarlig Undervisningstid af indtil 42 Uger, medens det paa den anden Side er umuligt at holde Skole i Hallingdalen i hele Sommertiden, da Befolkningen, Store og Smaa, ligger paa Sæteren.

Det vil være enhver paafaldende, i hvilken Grad Antallet af de Lærere, der have Alderstillæg, er tiltaget. Dette gjælder ikke saameget 1ste Grads Tillæg, hvor Antallet er steget fra 100 (i 1865) til 171 (i 1870), men derpaa aftaget til 117 i 1880, men mest 2den Grads Tillæg, hvor Stigningen i de tre nævnte Aar har været fra 133 til 181 og til 401. Vistnok har det ikke gjort lidet, at ved Lov af 31te Mai 1873 Tjenestetiden er bleven nedsat for 1ste Grads Tillæg fra 7 Aar til 5 Aar og for 2den Grads Tillæg fra 15 til 10 Aar, (hvorved paa den anden Side ogsaa Formindskelsen af 1ste Grads Tillæg fra 171 i 1870 til 117 i 1880 forklares), men den væsentligste Grund specielt til den store Stigning i 2den Grads Tillæg er vel den gennemgribende Forandring, som nu er skeet i Lærernes Lønsvilkaar. Det kan vel hænde — trods de Protester, som ere fremførte imod en saadan Antagelse — at den nærmeste Grund til at gaa ind i Lærertjenesten for mangen En i tidligere Dage har været Ønsket om at frigjøre sig for Værnepligten; naar saa den Fare var over, gik de tilbage til sit Gaardsbrug, eller hvilken anden Bedrift, de nu drev paa. Der fandt saaledes en stor Afgang Sted blandt de Lærere, der netop stod paa Spranget til at erholde 2den Grads Tillæg. Skolen fik saaledes ikke nyde Godt af den Erfaring, disse Mænd havde erhvervet sig, idet de gik af netop i den kraftigste Alder. I deres Sted kom der nu unge uøvede Folk, der, naar de, — man kan sige paa Skolens Bekostning — havde erhvervet nogen Erfaring, i sin Tur gjorde som sine Formænd. Nu nytter det ikke at blive Skolelærer for at undgaa Værnepligten, og Lærervirksomheden vælges derfor som enhver anden Levevei. Den unge Mand uddanner sig med ikke liden Bekostning for denne Stilling; han finder i den sit Udkomme, om det just ikke altid er saa rigeligt, og forbliver derfor i Stillingen, saalænge hans Kræfter holde ud og mangen Gang lidt længere. Dette Sidste kan nok have sine Ulemper, men i det Hele maa det dog tvivlsomt ansees for et Gode for Skolen, at dens Lærere betragte sin Gjerning som en Livsgjerning og derved ansføres til ved stadig Flid yderligere at uddanne sig for den, idet de indse, at den fremtidige Forbedring af deres Livsvilkaar vil afhænge af den Dygtighed og Troskab, de vise i sin Gjerning. — Af de 636 Lærere have 518, eller omtrent 5 af 6, Alderstillæg; af Lærerinderne har kun 1 i det hele Stift 1ste Grads Tillæg. — Hvad angaar Alderstillæggenes Størrelse, da vare de oprindelig (i 1861) i Akershus bestemte til 12 og 24 Spd., i Smaalenene til 10 og 15 Spd. (senere 10 og 20 Spd.) og i de andre to Amter til 10 og 20 Spd. Denne Bestemmelse vedvarede til og

med 1873. Fra 1874 af have de i alle Amter været 18 og 36 Spd. = Kr. 72 og 144.

Om Lærerboligerne har man ovenfor talt. Deres Antal er betydelig forøget; i 1864 havde 284 Lærere Familiebolig, i 1870 403 og i 1880 487 eller mellem 76 og 77 pCt. Naar der spørges om, hvad Værd disse Boliger have for Lærerne, da er dette Spørgsmaal ikke let at besvare. Indberetningerne give derimod adskillige Oplysninger om, hvilket Værd Lærerne selv tillægge dem, og det er overraskende lidet. Man finder hyppig en saadan Lærerboligs Aarsleie taxeret til 20 à 30 Kr. og det kan jo ikke vække synderlig Forundring, at saadan Taxt sættes paa de i det Foregaaende omtalte Boliger, der bestaa af et 4 à 5 Alen langt og bredt Rum med den ligesaa store eller lidt mindre Gang, der ved at anbringe en Kogeovn i den er omdannet til Kjøkken, og af saadanne Lærerboliger findes der ikke saa faa, — men selv Boliger med 2 à 3 antagelige Beboelsesværelser værdsættes ofte ikke høiere. Det gjennemsnitlige Værd, hvortil de opføres, er 40 à 60 Kr. Det synes at være saare lidet, og man har ogsaa udtalt dette for flere Skolekommissioner. En Skolekommission havde saaledes «efter Samraad med Lærerne» opført 11 — elleve — Familieboliger til Kr. 100 = Kr. 9,09 for hver; dette blev dog paa Stiftsdirektionens Forestilling om, at dette maatte være en lav Taxt, rettet til Kr. 200 = Kr. 18,18 for hver. Men i Regelen har man erholdt det Svar, at saadanne Boliger kunde i Bygden erholdes for det i Indberetningen opførte Beløb. Exempelvis kan anføres, at der fra en Kommune oplyses, at dens 4 Lærerboliger, hver med 3 Rum, vare bortleiede for et Beløb af tilsammen Kr. 104 = Kr. 26 for hver. Man tror ikke at sige for meget, naar man udtaler, at den i Indberetningerne anførte Leieværdi af Lærerboligerne dog i Regelen er meget lavt sat. Den staar i ethvert Fald i Flerheden af Opgaverne i et forunderligt Misforhold til, hvad disse Boliger have kostet. Det synes ikke at være noget taknemmeligt Arbejde at skaffe Lærerne Bolig med en Udgift af Kr. 2 à 3 000 og derpaa at vedligeholde dem, naar Udbyttet deraf skal sættes til Kr. 40 à 50 aarlig eller endnu lavere.

Med Hensyn til Lærerjorderne finder det samme Forhold Sted. Antallet af dem er forøget fra 169 i 1864 til 286 i 1870 og til 343 i 1880, og af disse opgives i 1870 104 og i 1880 147 at kunne føde 2 Kjør. Udbyttet af dem er efter Opgaverne paa de fleste Steder sørgelig lidet. Det kan ikke andet end vække Forundring, naar der fra en Kommune opgives, at 4 Jordveie, hvorpaa opgives at kunne fødes tilsammen 7 Kjør, og hvorpaa avles 8 Tdr. Byg, 19 Tdr. Havre og 19 Tdr. Potetes, kun giver et Udbytte af tilsammen Kr. 144. Paa Forespørgsel erklæres det, at 3 af Opgaverne (de 3 laveste) ere godkendte af Kommunebestyrelsen. I Regelen opføres Lærerjorder til 2 Kjør og derover med et Udbytte af Kr. 80—100. Det er vel desværre Tilfældet mange Steder, at man har kjøbt billig Jord og derfor faaet daarlig Jord. Der klages ikke sjældn af Lærerne over, at den Jord, de have faaet, er saa ufrugtbar, at det giver lidet Udbytte og liden Glæde at dyrke den. Adskillige Undtagelser er der selvfølgelig, men altfor ofte faa nok Lærerne ikke den Nytte af Jorden, som de

kunde og burde have. Ved de større Brug, men af dem er der ikke mange, kan Hindringen ligge i, at de savne fornøden Kapital til at sætte Jorden i lønnende Drift, men de smaa Brug, der ikke taale stor Udgift til Arbeidshjælp, og de ere de fleste, vilde antagelig lønne sig bedre, naar det blev mere almindeligt, end det er, at Læreren selv i større Mon deltog i de for Driften fornødne Arbeider.

Som ovenfor bemærket, er der 147 Lærerbjerge, der afgive Foder til 2 Kjør og saaledes opfylde Skolelovens Bestemmelse i § 24, 1ste Passus. Der er i det Hele 140 Skolekommuner, men 42 af disse ere Brugs-, Værks-, Gods- og Distriktsskoler, paa hvilke Lovbestemmelsen om Jord ikke kommer til Anvendelse. Af de 98 almindelige Skolekommuner er der ved Siden af flere, der kunne have baade 3 og 4 (i Trygstad f. Ex. lige til 7) Jordveie til 2 Kjør og derover, endnu nogle, som ikke have opfyldt sin Forpligtelse, men der betales af alle disse Kommuner en Afsavns-godtgjørelse til vedkommende Lærer, i Regelen Kr. 160, hvoraf Halvparten for Afsavn af Bolig og Halvparten for Afsavn af Jord. Med Hensyn til Opgaverne i de statistiske Tabeller maa det derhos bemærkes, at flere Lærerbjerge i dem ere opførte som ikke afgivende Foder til to Kjør, medens de dog maa tages som Opfyldelse af Lovens Fordring, idet de, om ogsaa Agerlandet udlagdes til Græsland, kunde føde 2 Kjør.

Hvad nu Lærernes Indtægter angaar, da ere de, som allerede bemærket, i høi Grad forøgede i de senere Aar. Da kun en Fjerdepart af Lærerne have Kirkesangerbestillinger, og disses Indtægter ere yderst forskjellige, ligefra Kr. 60 til 2 000, vil det være vildledende at medregne disse Indtægter, der for Aaret 1880 opgives til Kr. 48 800 (for 1864 til Kr. 36 200 og for 1870 til 38 400). Fraregnes disse, bliver den kontante Lærerindtægt i 1864 Kr. 216 000, i 1870 Kr. 256 800 og i 1880 Kr. 418 600. Naar man medregner Natural-ydelserne, bliver Lærerindtægten Kr. 301 600, Kr. 358 600 og Kr. 549 200. Heri er da medregnet foruden de af Kommunerne udredede Lønninger ogsaa Alderstillæggene, der for 1880 tilsammen udgjøre omtrent Kr. 66 200. Derimod er ikke medregnet de Statstillæg, som Lærerne faa efter Lov af 19de Juni 1878 § 3, nemlig 2 Kronerstillægget pr. Uge, der ydes til samtlige Lærere, 3 Kronerstillægget, der ydes til de Lærere, der have 15 Aars Tjeneste og iøvrigt Betingelserne for Alderstillæg, samt Overskudstillægget, der ydes med et Beløb saa stort som det, hvormed den af Kommunen udredede Ugeløn overstiger Lavmaalet, indtil Kr. 2,00 ugentlig. Nøiagtig Opgave om, hvort stort dette Beløb er, ser man sig ikke istand til at skaffe. Det var for 2det Halvaar 1879 og 1ste Halvaar 1880 tilsammen omtrent Kr. 94 500 og vil vel, da det er stadigt stigende, for Aaret 1880 være over Kr. 100 000. Lægges nu dette Beløb sammen med det ovennævnte Kr. 549 200, saa kan man med et rundt Tal regne Lærernes samlede Indtægt i Aaret 1880 til Kr. 650 000. Dette er mere end det dobbelte af Indtægten i 1864.

Naar Spørgsmaalet opkastes om, hvilket Amt der lønner sine Lærere bedst, da kan Svar gives derpaa med Henviisning til Kostholdsgodtgjørelsens Størrelse. Denne er, som forhen anført, størst i Jarlsberg og Laurviks Amt, Kr. 6,00 for Ugen, og mindst i Akershus Amt Kr. 4,00. Det viser sig ogsaa, naar alle

gjennem Kommunen oppebaarne Indtægter (deriblandt Naturalindtægterne) medregnes, at Lærerne gjennemsnitlig i Jarlsberg og Laurvik have Kr. 930 aarlig, i Akershus Kr. 894, i Smaalenene Kr. 820 og i Buskerud Kr. 700. At Lærernes Aarsløn er mindst i Buskeruds Amt, staar selvfølgelig i Forbindelse med, at deres aarlige Skoletid er kortest. Mellem de øvrige Amter er Forskjellen i aarlig Skoletid meget ringe. Her ere ikke medregnede Statstillæggene. Disse falde gjennemsnitlig i Akershus Amt med Kr. 165 paa hver Lærer, i Jarlsberg og Laurvik med Kr. 149, i Smaalenene med Kr. 143 og i Buskerud med Kr. 116. Forskjellen mellem Amterne fremkommer ved Forskjellen i Lærernes aarlige Skoletid (Statstillægget ydes nemlig pr. Skoleuge), derhos ved 3 Kroners Tillægget, idet nemlig de to først nævnte Amter, der byde de bedste Vilkaar, have flere ældre Lærere, der efter det 15de Tjenesteaar oppebære Trekroners-tillægget, end de to andre Amter. Medregnes nu Statstillæggene, medens man ikke medtager Kirkesangerindtægterne, der i Jarlsberg og Laurvik ere meget betydelige (5 Kirkesangerbestillinger opføres med en Indtægt af Kr. 900—2 000), faar Akershus en liden Formon, idet Gjennemsnitsindtægten her bliver Kr. 984 aarlig og i Jarlsberg og Laurvik Kr. 965. I Smaalenene er Lærerindtægten Kr. 893 og i Buskerud Kr. 766. At Akershus Amt overhovedet kommer saa høit i Rækken, trods sin lave Kostholdsgodtgjørelse, har sin Grund dels deri, at den nye Regulering endnu kun for en liden Del er traadt i Kraft, da Godtgjørelsen ikke kan nedsættes for de før den ansatte Lærere, dels deri at der i dette Amt er et større Antal Lærerboliger med Jord end i noget andet Amt, idet 79 pCt. af Lærerne her have Bolig med større og mindre Jord, medens i Smaalenene kun 60, i Jarlsberg og Laurvik 42 og i Buskerud 33 pCt. af Lærerne have disse Goder. At det Formon, Akershus herved faar, ikke er større, er et Bevis paa, hvor liden Værd Bolig og Jord tillægges. Men naar der spørges om, i hvilket Amt de Lærere lønnes bedst, der ikke have Jordvei, og deres Tal er (naar de mindre Jordveie fraregnes, der i Regelen give svært lidet Udbytte) ikke ubetydeligt, da er selvfølgelig Lærerne i Jarlsberg og Laurvik, hvor hver Lærer som Minimum har Kr. 8,00 i Løn og Kr. 6,00 i Kostholdsgodtgjørelse, bedre stillede end i de andre Amter, der ved Siden af samme Løn betale en lavere Kostholdsgodtgjørelse.

Foruden de sædvanlige Indberetninger fra Skolekommissionerne om Skolernes Tilstand og deres Økonomi med de af Stiftsdirektionen udarbejdede Sammenstillinger for Fogderierne og Amterne medfølger ogsaa den ovennævnte Oversigtstabel for Aarene 1864 (65), 1870 og 1880, og en Tabel, der viser, hvor mange Lærere der i Aarets Løb ere gaaede ud af Skolens Tjeneste. Endvidere Indberetninger fra Stiftets 4 høiere Almueskoler (hvoraf den ene, i Fønstad, blev nedlagt ved Udgangen af 1880) og de af Amtmændene afgivne Ekstrakter af Amtsskolekassernes Indtægter og Udgifter i 1880.

Angaaende Aftenskolernes og Amtsskolernes Virksomhed i det forløbne Aar skal man afgive følgende Indberetning:

1. Aftenskolerne i Terminen 1880—81.

Til Aftenskoler var der for Terminen 1880—81 bevilget:

	Af Amts- kassen.	Af Stats- midler.	Beholdning fra f. A.	Tilsam- men.
I Akershus Amt . . . . .	Kr. 1 750	Kr. 5 250	Kr. «	Kr. 7 000,00
I Smaalenes Amt . . . . .	« 1 225	« 3 675	« 191,20	« 5 091,20
I Buskeruds Amt . . . . .	« 1 225	« 3 675	« 281,00	« 5 191,00
I Jarlsberg og Laurviks Amt «	800	« 2 400	« 518,00	« 3 718,00
I Kristiania Stift	Kr. 5 000	Kr. 15 000	Kr. 1 000,20	Kr. 21 000,20

Ifølge vedlagte Oversigtstabel er der af det til Raadighed staaende Beløb benyttet Kr. 16 113, saa at der haves en Restbeholdning af tilsammen Kr. 4 887,20. Skolernes Antal var 243 og Elevernes 3 443. Det gjennemsnitlige Bidrag af Amts- og Statsmidler til hver Skole var Kr. 66,31 og til hver Elevs Undervisning Kr. 4,68. Naar de til Dækkelse af Udgifter til Lys, Ved og Renhold ydede Bidrag af Kommunerne og Kredsene Kr. 1 199 og af Eleverne Kr. 1 461 medregnes, bliver den samlede Udgift Kr. 18 773, Gjennemsnitsudgiften for hver Skole Kr. 77,25 og for hver Elev Kr. 5,45. Lærerne have oppebaaret som Løn Kr. 1,00 pr. Time, og Regelen har været, at der i hver Skole skulde gives 70 Timers Undervisning (i de foregaaende Aar har der været 80 Timer). Betingelserne for Bidrag have været de samme som i det foregaaende Kursus, dog med den Forandring, at man har krævet, at der skulde have meldt sig mindst 12 Elever (før 10), og at Skolen skulde standse, hvis Elevantallet blev under 8 (før 6). (I et Par Tilfælde har man dispenseret fra denne Regel, da det oplystes, at Skolekommissionerne ikke havde gjort vedkommende Lærere opmærksomme paa den). Ogsaa i denne Termin have flere Lærere uden Godtgjørelse fortsat Undervisningen udover den for Skolerne bestemte Tid, uden derfor at erholde nogen Godtgjørelse — efter vedlagte Oversigtstabel i 621 Timer. Da paa den anden Side flere Skoler have maattet standse, fordi Elevantallet sank under det bestemte Minimum, har Gjennemsnitstiden for samtlige Skoler været 69 Timer.

Af Timetallet falder ligesom i de foregaaende Aar omtrent 40 pCt. paa mundtlig og skriftlig Undervisning i Norsk, ligemeget paa Regning og omtrent 5 pCt. paa hvert af de øvrige Fag (Skrivning, Geografi, Historie og Sang).

Antallet af Skoler har som ovenfor nævnt været 243. I de foregaaende Kurser (med Undtagelse af Kurset 1879—80, da Statsbevilgningen var nedsat til Kr. 12 000) har Antallet været over 300 (i 1878—79 334). Grunden til, at der i sidste Termin har været færre Skoler i Gang, maa formentlig for en væsentlig Del søges deri, at Fordringerne til Elevantallet, som ovenfor oplyst, ere blevne skjærpede, hvilket er foranlediget ved de Stiftsdirektionen meddelte Udtalelser af Storthingets Kirkekommitté. Disse strængere Fordringer have havt til Øiemed at sikre sig et større Antal Elever i Skolerne og saaledes et større Udbytte af de anvendte Pengemidler. Øiemedet er imidlertid ikke naaet. Mange Skoler have ikke kunnet komme i Gang, og mange have, som anført, maattet standse Undervisningen, fordi de ikke opfyldte Minimumsbestemmelsen, og saaledes er Antallet af Skoler og Antallet af Elever bleven betydelig formindsket, medens Gjennemsnitstallet af de Elever, der have søgt hver Skole, dog ikke er voxet,

men tvertimod er aftaget fra 14,76 (i 1878—79) til 14,17 ved Skolernes Begyndelse, og fra 11,90 til 11,25 ved Skolernes Slutning, ligesom ogsaa det samlede Elevantal, dér i Kurset 1878—79 var 4 971, er formindsket til 3 443. Ved Skolernes Slutning var Elevantallet henholdsvis 3 974 og 2 734. Vistnok er Totaludgiften til disse Skoler blevet mindre, ligesom ogsaa Udgiften til hver Elev er gaaet ned fra Kr. 6,03 til Kr. 5,45, men paa den anden Side er ogsaa deres Skoletid formindsket fra 80 til 70 Timer eller omtrent i samme Forhold (9 pCt.).

Resultatet af de ovennævnte Forandringer i Skolernes Ordning er saaledes, at Antallet af Elever, der nyde Godt af denne Undervisning, er stærkt formindsket, og da Timetallet er indskrænket, vil, som en Følge deraf, ogsaa hver Elevs Udbytte af Undervisningen være formindsket. Det er selvfølgelig muligt, at ogsaa andre Grunde, f. Ex. den sidste Vinters usædvanlige Snemængde og Kulde, kunne have bidraget til, at Elevantallet er aftaget; med Sikkerhed kan man ikke udtale sig om Sagen, førend den nuværende Ordning har bestaaet en Tid.

Efter det Oplyste finder Stiftsdirektionen Grund til at nære Tvivl om Hensigtsmæssigheden af de foretagne Forandringer, og man er i det Hele tilbøielig til at antage, at det ikke er heldigt, at der knyttes strænge Betingelser til Bidrag af det Offentlige til disse Skoler. Man vil have Opmærksomheden henvendt paa Sagen, og naar tilstrækkelig Erfaring er vunden, vil man foretage de Ændringer i Ordningen, som maatte findes fornødne til Fremme af disse Skoler. Interessen for dem er vistnok i flere Dele af Stiftet i Aftagende, f. Ex. i Jarlsberg og Laurviks Amt, hvor Størstedelen af de unge Gutter, der alle fare tilsøs, kun ere hjemme en kort Tid af Vinteren, medens den derimod i andre Egne, f. Ex. i Buskeruds Amts Dalfører, er usvækket og endog i Stigende.

I de tidligere afholdte 5 Aftenskolekurser har, som oplyst i forrige Aars Indberetning, Antallet af Elever været 20 603. Tillægges det sidste Aars Elever 3 443, bliver det samlede Antal 24 046.

## 2. Amtsskolerne i Terminen 1880—81.

Ligesom i de foregaaende Terminer har der i 1880—81 været i Gang 2 Amtsskoler i hvert Amt i henimod 30 Uger (fra Begyndelsen af Oktober til henimod Midten af Mai), og ved hver Amtsskole er der tillige afholdt et Kursus for Piger paa omtrent 12 Uger. De fleste af Pigekurserne have begyndt i April, nogle efterat Guttekurserne ere afsluttede, og et (i Numedal) allerede i Februar Maaned, saa at det har gaaet jævnsides med Guttekurset.

Antallet af Elever har været:

I Akershus Amt ved Skolen i Næs . . . . .	26	Gutter	14	Piger
i Aas . . . . .	32	—	14	—
I Smaalenenes Amt ved Skolen i Trygstad . . . . .	38	—	23	—
i Skeberg . . . . .	33	—	35	—
I Buskeruds Amt ved Skolen i Eker . . . . .	41	—	26	—
i Rollag . . . . .	32	—	26	—
I Jarlsberg og Laurviks Amt ved Skolen i Sæm . . . . .	21	—	17	—
i Brunlanæs . . . . .	32	—	24	—

Tilsammen 255 Gutter 179 Piger



Til Guttekurserne og Pigekurserne ere bevilget:

	Af Amtskassen.	Af Statsmidler.	Tilsammen.
I Akershus Amt . . . . .	Kr. 2 005	Kr. 6 015	Kr. 8 020
I Smaalenenes Amt . . . . .	« 1 875	« 5 625	« 7 500
I Buskeruds Amt . . . . .	« 1 920	« 5 760	« 7 680
I Jarlsberg og Laurviks Amt . . . . .	« 2 100	« 6 300	« 8 400
	Kr. 7 900	Kr. 23 700	Kr. 31 600

Der var for Terminen bevilget et Statsbidrag, stort Kr. 26 085. Da heraf, som anført, kun er benyttet Kr. 23 700, er der af Statsbevilgningen bespart Kr. 2 385. En liden Restbeholdning haves ogsaa ved de forskjellige Skoler.

Gjennemsnitstallet af Gutter har i sidste Kursus været 32; som oplyst i f. Aars Indberetning har det tidligere varieret mellem 33 og 43. Medregnes det sidste Aars 255 Gutter, have Amtsskolerne siden deres Oprettelse (i Januar 1876) i det Hele været besøgte af 1 595 Gutter. Pigekurserne have i sidste Termin været besøgte af 179 Elever, altsaa gjennemsnitlig af et Antal af mellem 22 og 23. Disse Kurser, der efterhaanden ere blevne satte i Gang siden Høsten 1876, have, naar sidste Aars Elever medregnes, i det Hele været besøgte af 849 Piger.

I Amtsskolernes og Pigekursernes Ordning er ingen Forandring skeet. Man tillader sig derfor at henvise til tidligere Indberetninger (specielt Skrivelse af 11te September 1879 i Skolestatistikken for 1878 Side 117).

Kristiania 19de Oktober 1881.

M. Rye.

Essendrop.

P. Coucheron.

## Indberetning om Skolevæsenets Tilstand i Hamar Stift i 1880.

### A. Om Almueskolevæsenet.

Vedlagt har man den Ære at oversende de fra Skolekommunerne modtagne schematiske Indberetninger om Almueskolevæsenet i Stiftets Landdistrikt tilligemed Ekstrakter af Skoleregnskaberne for 1880, ledsagede af de sædvanlige schematiske Oversigtstabeller.

Man skal i Forbindelse hermed tillade sig at fremkomme med følgende Bemærkninger og Oplysninger angaaende Skolevæsenets Udvikling i det sidst forløbne Femaar samt dets nuværende Tilstand:

1. Skolevæsenets Økonomi.

I Slutningen af det foregaaende Femaar, i 1875, tilflød der Amtsskolekasserne:

	Ved Udligning.	Ved Statsbidrag.	Tilsammen.
I Kristians Amt . . . . .	Kr. 9 201	Kr. 25 302	Kr. 34 503
I Hedemarkens Amt . . . . .	« 8 819	« 26 456	« 35 275
	<hr/>		
Tilsammen	Kr. 18 020	Kr. 51 758	Kr. 69 778

Udligningen udgjorde dengang i begge Amter  $2\frac{1}{4}$  β ( $7\frac{1}{4}$  Øre) pr. Individ. Lavmaalet var i Hedemarkens Amt allerede tidligere fastsat til 2 Spd. pr. Uge, men blev i Kristians Amt først i nævnte Aar forhøiet til dette Beløb, at regne fra 1ste Juli, og Statsbidragets Forøgelse i Henhold til Lov af 31te Mai 1873 kom saaledes Amtsskolekassen tilgode alene for sidste Halvaar. I Løbet af sidste Femaar er Udligningen i Kristians Amt (i 1878) forhøiet til  $8\frac{1}{2}$  Øre og i Hedemarkens (i 1877) til 10 Øre, og der tilflyder som Følge heraf nu Amtsskolekasserne:

	Ved Udligning.	Ved Statsbidrag.	Tilsammen.
I Kristians Amt . . . . .	Kr. 9 593	Kr. 27 650	Kr. 37 243
I Hedemarkens Amt . . . . .	« 11 589	« 31 870	« 43 459
	<hr/>		
Tilsammen	Kr. 21 182	Kr. 59 520	Kr. 80 705

Amtsskolekassernes Indtægter ere saaledes i Femaaret forøgede med Kr. 10 927 eller henimod 16 pCt. Af den samlede Indtægt bevilgedes til Alderstillæg i 1875 Kr. 38 160 og i 1880 Kr. 44 032. Stigningen hidrører fra Forøgelse i Tillæggenes Antal, medens deres Størrelse er uforandret — for Lærere Kr. 64 af 1ste og Kr. 128 af 2den Grad i begge Amter. For Lærerinder ere Alderstillæggene bestemte til henholdsvis Kr. 40 og Kr. 80. Bestemmelsen har endnu ikke havt nogen Anvendelse.

Næstefter Alderstillæggene er Bidrag til Skolehuse den betydeligste Udgiftspost paa Amtsskolekassernes Budget. Den beløb sig i 1880 for begge Amter tilsammen til Kr. 21 041. Ogsaa til Indkjøb og Opdyrkning af Lærerjord samt Haveanlæg, til Godtgjørelse for Afsavn af Lærerjord og til Gratialer anvendes aarlig ikke ubetydelige Beløb. I Hedemarkens Amt ydes Bidrag til Huse i den senere Tid med  $\frac{1}{3}$ , i Kristians Amt med  $\frac{2}{5}$  à  $\frac{1}{2}$  af Omkostningerne, til Indkjøb m. m. af Skolejord og til Haveanlæg tilskydes i begge Amter indtil  $\frac{2}{3}$ , til Afsavns godtgjørelse og Gratialer  $\frac{1}{2}$  af det samlede Beløb. Som Bidrag til uformuende Kommuner i Henhold til Skolelovens § 41, d ydes i Hedemarkens Amt aarlig Kr. 1 220, i Kristians Amt kun Kr. 40, og til høiere Almueskoler bidroges i 1880 henholdsvis Kr. 1 200 og Kr. 600, tilsammen Kr. 1 800 foruden Gratialer til flere af Lærerne. I Hedemarkens Amt ere Kravene paa

Amtsskolekassen i de sidste Aar voxet saa stærkt, at det trods den forhøiede Udligning falder vanskeligt at tilfredsstille samme.

De mindre Skolekassers rene Udgifter og Kredsenes Udgifter (i Penge og in natura) udgjorde:

	Skolekassernes.	Kredsenes.	Tilsammen.
i 1875 . . . . .	Kr. 300 248	Kr. 22 216	Kr. 322 464
i 1876 . . . . .	« 320 628	« 25 092	« 345 720
i 1877 . . . . .	« 316 793	« 35 326	« 352 119
i 1878 . . . . .	« 313 648	« 33 078	« 346 726
i 1879 . . . . .	« 305 315	« 28 220	« 333 835
i 1880 . . . . .	« 322 040	« 35 819	« 357 859

Der har saaledes fundet adskillig Fluktuation Sted i selve Femaaret og i det hele nogen, om end ikke meget betydelig Stigning. Mellem begge Amterne viser Forskjellen sig temmelig stor. Det samlede Beløb af ovennævnte Udgifter udgjorde i 1880:

for Kristians Amt med . . . . .	15 753 Børn	Kr. 140 130, pr. Barn	Kr. 8,89
for Hedemarkens Amt med . . . . .	17 255 —	« 217 729, pr. —	« 12,62
for Stiftet med . . . . .	33 008 Børn	Kr. 357 829, pr. Barn	Kr. 10,84

Udgifterne til Lærerlønninger beløb sig:

i 1875 til Kr. 122 248 og

i 1880 til « 133 347 og er saaledes stegen

med Kr. 11 099

Skolekassernes og Kredsenes Udgifter til Godtgjørelse for Kosthold og Herberge til Lærerne er stegen fra Kr. 62 844 i 1875 til Kr. 80 447 i 1880, altsaa med Kr. 17 603. Stærkest var Forøgelsen fra 1879 til 1880 (med Kr. 5 729), en Virkning af Loven af 19de Juni 1878, efter hvis Træden i Kraft ingen eller saagodtsom ingen Lærer længere erholdt nævnte Ydelser in natura.

Udgifterne til Opførelse m. m. af Skolehuse (heri iberegnet Kredsenes Udgifter i Penge), til Lærerjord og til Anskaffelse af Bøger og andre Læremidler udgjorde:

	Lærerjord.	Skolehuse.	Bøger og Læremidler.
i 1876 . . . . .	Kr. 6 644	Kr. 60 384	Kr. 8 148
i 1877 . . . . .	« 7 559	« 55 199	« 10 787
i 1878 . . . . .	« 8 185	« 44 837	« 7 895
i 1879 . . . . .	« 5 019	« 32 559	« 5 275
i 1880 . . . . .	« 8 830	« 47 591	« 7 014
Tilsammen i Femaaret . . . . .	Kr. 36 237	Kr. 240 570	Kr. 39 119 medens disse Udgiftsposter i Femaaret 1871—75 beløb sig til Kr. 35 052, Kr. 158 812 Kr. 22 084. Medens Udgifterne til Indkjøb af Lærerjord i sidste Femaar saaledes kun var ubetydelig større end i det foregaaende, anvendtes til Skolehuse og

Bøger og Læremidler henholdsvis Kr. 31 758 og Kr. 17 035 eller 51,5 pCt. og vel 77 pCt. mere i hint. Til de til Opførelse m. m. af Skolehuse opførte Beløb kommer da endvidere Værdien af Kredsenes Naturalydelse i samme Øiemed, der for Femaaret uden Tvivl har andraget til over Kr. 30 000. Fremdeles maa mærkes, at Amternes Bidrag til Skolehuse, der opføres for Kredsenes Regning, hvad der finder Sted i stor Udstrækning, ikke ere medtagne i Opgaverne over disses Udgifter i dette Øiemed. Formentlig er det tildels ogsaa Tilfældet med de for Kommunernes Regning opførte, at Amtsbidragene tilstilles vedkommende Byggekommittè uden at medtages i Skolekasseregnskaberne. Da omtrent  $\frac{3}{7}$  af Stiftets Skolekredse endnu ere uden eget Skolehus, er det lidet sandsynligt, at den heromhandlede Udgiftspost i en nær Fremtid skal formindskes i synderligt Mon, saameget mindre, som flere af de Bygder, i hvilke egne Skolehuse mest savnes, høre til de største og i økonomisk Henseende mest formaaende. Heller ikke Udgifterne til Anskaffelse af Lærerjord antages saa snart at ville aftage, da over Halvdelen af Stiftets Lærere endnu mangle saadan. Om Udgifterne til Læremidler m. m. har man det Haab, at de idetmindste i den nærmeste Fremtid heller vilde stige end aftage.

Skolekassernes samlede Indtægt beløb sig:

i 1875 til . . .	Kr. 348 696, hvoraf ren Indtægt Kr. 298 300
i 1880 til . . .	« 426 342, — « — « 353 248
<hr/>	
altsaa mere i 1880 . . . .	Kr. 77 646, hvoraf ren Indtægt Kr. 54 948

De almindelige Skoleskatter udgjorde, naar Bidrag af Værker og Brug og det forsvindende Beløb af «andre Skatter og Afgifter» fraregnes:

	Skat paa Matrikulen.	Person- skat.	Skat paa For- mue og Næring.	Tilsam- men.
i 1870	Kr. 118 152 (61,9 0/0),	31 984 (16,8 0/0),	40 648 (21,3 0/0)	= 190 784
i 1875	« 151 532 (58,1 0/0),	37 072 (14,2 0/0),	72 388 (27,7 0/0)	= 260 992
i 1880	« 128 675 (42,9 0/0),	38 506 (12,8 0/0),	132 954 (44,3 0/0)	= 300 135

Skatternes samlede Beløb er altsaa i sidste Femaar steget med Kr. 39 143 eller 14 pCt., medens Stigningen i det foregaaende Femaar var adskillig stærkere, idet den udgjorde henved 37 pCt. Anvendelsen af Matrikulen som Skattefundament sees at være i afgjort Tilbagegang. Matrikulskatten er i det sidste Femaar ikke blot forholdsvis, men absolut aftagen, medens det omvendte er Tilfældet med Skatten paa Formue og Næring. Denne, der i 1875 ikke naaede op til Halvdelen af Matrikulskattens Beløb, er i 1880 endog større end sidstnævnte Skat. Forøvrigt stiller Forholdet sig meget forskjelligt i de forskjellige Fogderier. Medens Matrikulskatten i Nordre Østerdalens og Solør Fogderier endnu udgjorde den langt overveiende Del af Skoleskatterne (henholdsvis 83,6 pCt. og 82,4 pCt.), androg den i Nordre Gudbrandsdalen kun til 12,1 pCt. af samme. Personskatten er i Femaaret aftaget lidt.

Forat det kan sees, hvorledes Forholdet stiller sig mellem de forskjellige Distrikter med Hensyn til Byrderne til Skolevæsenet, anføres nedenfor det

samlede Beløb af «Skatter og Afgifter» til Skolekasserne og af Kredsenes Udgifter i Penge og in natura i 1880 for Fogderierne og Amterne med Beregning af Skatteudredsel pr. skolepligtigt Barn.

	Samlet Beløb af Udredslr.	Udredsel pr. Barn.
Valders . . . . .	Kr. 19 983	Kr. 7,14
Hadeland og Land . . . . .	« 32 010	« 9,54
Toten . . . . .	« 31 394	« 10,06
Søndre Gudbrandsdalen . . . . .	« 28 333	« 8,35
Nordre do. . . . .	« 23 854	« 7,73
<hr/>		
Kristians Amt . . . . .	Kr. 135 574	Kr. 8,61
<hr/>		
Nordre Østerdalen . . . . .	Kr. 26 294	Kr. 12,62
Søndre do. . . . .	« 30 401	« 11,10
Solør . . . . .	« 45 459	« 13,92
Vinger og Odalen . . . . .	« 37 298	« 10,14
Hedemarken . . . . .	« 66 738	« 12,16
<hr/>		
Hedemarkens Amt . . . . .	Kr. 206 190	Kr. 11,95
<hr/>		
Hamar Stift . . . . .	Kr. 341 764	Kr. 10,35

Som det vil sees, er Forskjellen ikke alene mellem Fogderierne, men ogsaa mellem begge Amter temmelig betydelig. Ikke i et eneste Fogderi i Kristians Amt naar Udredslen pr. Barn op til det laveste Beløb i Hedemarkens, og i Solør Fogderi, hvor den er høist, er det ikke langt fra, at den er dobbelt saa stor som i Valders, der staar nederst i Rækken. Forøvrigt vil naturligvis Forholdet for det enkelte Aars Vedkommende altid i nogen Grad bero paa mere tilfældige Omstændigheder. Saaledes var f. Ex. i 1880 i Nordre Østerdalen og i Vinger og Odalen Udgifterne til Skolehuse en Del større, end de tør antages gjennemsnitlig at ville være. Idetheletaget vil man dog formentlig af ovenstaaende Oversigt faa en temmelig paalidelig Forestilling om Forholdene i heromhandlede Henseende. Hvad angaar den berørte store Forskjel mellem Byrderne i de forskjellige Distrikter, vilde det være forhastet at slutte, at Skolevæsenet nødvendigvis maa falde saameget kostbarere paa det ene Sted end paa det andet. Der maa her selvfølgelig sondres mellem de efter Forholdenes Medfør nødvendige Byrder og et med Frivillighed paatagen, om end Grændsen ikke altid er saa let at trække. At Byrderne i Hedemarkens Amt gjennemsnitlig ere adskillig større end i Kristians Amt, lader sig forklare af flere samvirkende Aarsager. Medens den almindelige Lærerløn pr. Skoleuge kun i en eneste Kommune i sidstnævnte er fastsat høiere end Lavmaalet, er dette inden Hedemarkens Amt Tilfældet i Rendalen og de fleste Kommuner i Søndre Østerdalen og Solør, hvor den i Regelen overstiger Lavmaalet med Kr. 2,00 og tildels gaar endnu høiere op. Kostholdsgodtgjørelsen er af Amtsformandskabet gjennemsnitlig fastsat høiere for Hedemarkens Amt og ydes derfor tildels med høiere Beløb end det bestemte

Lavmaal\*). Den høiere Ugeløn inden ovennævnte Bygder tør vistnok idetmindste for en Del være en noget nær nødvendig Følge af Forholdene, der gjøre det hele Lærersæt kostbarere, ligesom det er Hensynet hertil, der har fremkaldt de høiere Lavmaalssatser for Kostholdsgodtgjørelsen for hine Strøg af Amtet. Fremdeles anvendes aarlig mere til Byggeforetagender i Hedemarkens Amt. Der bygges neppe færre Skolehuse i Kristians Amt, men idetheletaget vistnok noget tarveligere, hvortil kommer, at Amtsbidragene i dette Øiemed, som ovenfor anført, ere forholdsvis større i sidstnævnte Amt. At der i dette er færre frivillige Uger og færre Smaabørnsskoler end i hint, bidrager ogsaa sit. Det kunde formodes, at ogsaa mindre heldige lokale Forhold, navnlig en mere spredt Befolkning, der krævede flere lovbefalede Skoleuger og flere Skolelokaler, virkede med til at gjøre Skolevæsenet kostbarere i Hedemarkens Amt. Forskjellen mellem begge Amter er imidlertid i nævnte Henseende neppe af Betydning. Af lovbefalede Skoleuger kommer nemlig i Hedemarkens Amt paa 100 Børn 41,4 og i Kristians 40,1. Paa hver Skolekreds falder endvidere henholdsvis 45,8 og 43,8 Børn; den ubetydelige Forskjel her skulde endog være til Gunst for førstnævnte Amt. Mellem Fogderierne ere derimod de lokale Forskjelligheder mere fremtrædende og gjøre da og sin Indflydelse gjældende ved Siden af de ovenfor anførte Faktorer. Antallet af lovbefalede Skoleuger pr. 100 Børn varierer saaledes fra 37,2 i Søndre Gudbrandsdalen til 47,2 i Nordre Østerdalen. Som Udgiftsposter, der for Fogderiernes Vedkommende tyngte saare forskjelligt, maa ogsaa nævnes Afdrag og Renter. Medens saaledes disse Udgiftsposter for Valders er = 0, andrage de for Toten til ikke mindre end Kr. 16 305 eller mere end det samlede Beløb af Lærerlønninger og Kostholdsgodtgjørelse i hint Fogderi.

## II. Skolernes Ordning og Udstyr, Skolesøgning.

Skolekommunernes Antal er i Femaaret forøget med 2, idet Gausdals Præstegjeld er delt i 2 særskilte Præstegjeld, Herreder og Skolekommuner: Østre og Vestre Gausdal, og Rendalens Præstegjeld i 2 Herreder og Skolekommuner: Øvre og Ytre Rendalen. Stiftet tæller saaledes nu 55 Skolekommuner\*\*).

I Kredsinddelingen har der i Løbet af Femaaret fundet adskillige Forandringer Sted. Dels har man, væsentlig for at kunne opnaa større Deling af Børnene i særskilt mødende Afdelinger, slaaet to Kredse sammen til en, dels har man ved Deling eller Omregulering oprettet flere Kredse, enten fordi Børneantallet har været for stort, eller fordi Kredsenes Udstrækning har været større end hensigtsmæssigt for Skolesøgningen. Kredsenes Antal sees i det hele at være voxet fra 728 i 1875 til 736 i 1880.

\*) De af Amtsformandskabet bestemte Satser variere for Kristians Amt fra Kr. 4,00 til Kr. 5,60 og for Hedemarkens fra Kr. 4,00 til Kr. 6,00, men Godtgjørelsen ydes i sidstnævnte Amt med indtil Kr. 7,00.

\*\*) Heri ikke medregnet Værker, Brug o. l. med eget Skolevæsen. Deres Antal var i 1875 4, i 1880 5, idet Aadals Brug, (i Løiten) er tilkommet.

Antallet af Kredse, hvor Børnene vare delte i særskilt mødende Afdelinger, har tiltaget noget — fra 446 i 1875 til 470; disse Afdelingers Antal er forholdsvis noget stærkere, nemlig fra 1 062 til 1 168. Var ingen Skole delt i mere end 3 Afdelinger, vilde Antallet af tredelte Skoler saaledes i 1875 have været 170, medens det i 1880 var 228. Da imidlertid nogle Skoler ere delte i 4, enkelte endog i 5 Afdelinger, bliver Antallet af Skoler med mere end 2 Afdelinger følgelig lidt mindre end anført. I ethvert Fald maa Skolernes Deling i særskilte Afdelinger siges at være skredne ikke saa lidet fremad. Betydningen heraf forøges derved, at Antallet af skolepligtige Børn samtidig er aftaget med 2 081. Da Antal af Skoler i 1880 var 736 (bortset fra de faa Skoler for ensligt beliggende Bosteder), og deraf 470 vare delte, bliver Antallet af de udelte Skoler 266. Da endvidere Antallet af de delte Skolers Afdelinger idethede beløb sig til 1 168, bliver det samlede Antal af udelte Skoler og af Afdelinger, hvis Børn samtidig undervistes, 1 434. Antallet af skolesøgende Børn var ved Aarets Udgang 31 621; følgelig falder paa hver udelte Skole eller særskilt mødende Afdeling gennemsnitlig ca. 22 Børn. Paa Grund af Børnenes ulige Fordeling mellem de forskjellige Skoler kan heraf ikke drages nogen sikker Slutning om, hvorvidt Forholdet med Hensyn til Antallet af Børn, der samtidig undervises, i Almindelighed kan siges at stille sig gunstigt. Stiftsdirektionen har antaget, at 30 Børn maa være Maximum i den udelte Skole, og at i Skoler med Klasseinddeling Gennemsnitsantallet for hver Klasse ikke bør overstige 35. Af de Oplysninger, man har indhentet for at faa fuld Oversigt over det her berørte Forhold, fremgaar det, at der i Begyndelsen af indeværende Aar af de 266 udelte Skoler var 22 eller vel 8 pCt. med flere end 30 Børn; at fremdeles af de 470 klassedelte Skoler 42 eller nær 9 pCt. gennemsnitlig talte over 30 Børn i hver Afdeling, og at der igjen af disse 42 Skoler kun var 14, i hvilke det gennemsnitlige Børneantal pr. Afdeling oversteg 35. I over Halvdelen af Stiftets Skolekommuner fandtes ingen delt Skole med større Gennemsnitstal pr. Afdeling end 30. Det maa derhos bemærkes, at der i de fleste af de delte Skoler, hvis Afdelinger gennemsnitlig talte mere end 35 Børn, ligesom og i enkelte af de udelte Skoler med over 30, er tillagt Skolen flere Ugers frivillig Undervisning, og at det større Børneantal i Afdelingerne tildels netop hidrører fra, at man for at indvinde Tid til frivillig Undervisning har undladt at foretage Klassedeling i større Udstrækning, gaaende ud fra, at Ulemperne ved de fuldere Klasser mere end opveies ved Fordelen af den længere Undervisningstid. Hvor den frivillige Skole jævnt og almindelig søges, og hvor vedkommende Lærer nogenlunde magter samtidig at undervise et større Elevantal, vil en saadan Ordning uden Tvivl i mange Tilfælde være at anbefale. Det er og Stiftsdirektionen bekjendt, at man tildels har indrettet sig paa nævnte Maade med særligt Hensyn til Lærernes Kvalifikationer og efter deres udtrykkelige Ønske. Der kan saaledes idetheletaget neppe for Tiden siges at være synderlig Grund til Klage over Overfyldning af Skolerne med særligt Hensyn til de Krav, Undervisningen stiller. Der er formentlig ogsaa liden Sandsynlighed for, at Forholdet i saa Henseende paa Grund af Tilvæxt i Antallet af skolepligtige Børn saa snart

skulde forværres. Snarere tør det modsatte ventes at ville blive Tilfældet. Under enhver Omstændighed maa imidlertid en yderligere Deling af mange Skoler ansees for ønskelig, og man har ogsaa Haab om, at en saadan vil foregaa i stedse større Udstrækning, navnlig ved Anvendelse af Lærerinder ved Kredsskolens lavere Klasser.

Antallet af Skoleuger har i Femaaret tiltaget en Del. Det udgjorde:

	Lovbefalede.	Frivillige.	Tilsammen.
i 1875 . . . . .	12 973	1 430	14 403
i 1876 . . . . .	13 087	1 582	14 669
i 1877 . . . . .	13 058	1 706	14 764
i 1878 . . . . .	13 261	1 818	15 079
i 1879 . . . . .	13 322	1 778	15 100
i 1880 . . . . .	13 457	1 710	16 167

Antallet af de lovbefalede Uger er saaledes forøget med 484 og af de frivillige med 280. Den samlede Tilvæxt udgjør saaledes 764. Den Nedgang i Antallet af de frivillige Uger, der sees at have fundet Sted i de sidste to Aar, hidrører for en stor Del fra, at man, hvor Søgningen af den frivillige Skole har vist sig liden og ustadig, har foretrukket at foretage videregaaende Klasseinddeling med Omdannelse af de frivillige Skoleuger til lovbefalede.

Den stedfundne Forøgelse i Antallet af de lovbefalede Skoleuger er for en Del bevirket derved, at Skoletiden paa sine Steder er udvidet til det fulde lovbefalede Antal (af 12 eller 9 Uger). Imidlertid haves der endnu ved Udgangen af forrige Aar 1 718 Børn, for hvilke Skoletiden var fastsat kortere end lovbefalet. Antallet udgjorde i 1875 2 383. I mange Tilfælde har en saadan Indskrænkning i Skoletiden været vel begrundet i Kredsenes ringe Børneantal; i andre derimod har det været Hensynet til vedkommende Kommuner forholdsvis ringe økonomiske Bæreevne, der nærmest har foranlediget Indskrænkningen.

Som det af de schematiske Indberetninger vil sees, falder den største Del af saadanne Børn paa nogle faa Kommuner. Ugunstigst stiller Forholdet sig i Vang (Valders) og Lesje, hvor af henholdsvis 201 og 447 skolepligtige Børn 79 og 139 ikke havde fuld lovbefalt Skoletid, samt i Trysil, hvor det var Tilfældet med ikke mindre end 668 af 782. Den sidstnævnte Kommune med sin spredte Befolkning og sin mindre gode økonomiske Forfatning er vel ogsaa af alle Stiftets Kommuner den, hvor de største Hindringer findes for en heldig Ordning af Skolevæsenet. Stiftsdirektionen har havt sin Opmærksomhed henvendt paa det heromhandlede Forhold. I Lesje vil der antagelig fra indeværende Aar ikke længere findes noget Barn med kortere Skoletid end lovbefalet; i andre Kommuner haaber man snart at faa udvirket en Forlængelse af Skoletiden idetmindste i de Kredse, hvor en saadan paa Grund af Børneantallet mest paakræves.

Antallet af Skoler, der holdes i eget Lokale, har i Femaaret jævnt tiltaget, idethele med 56. Det udgjorde i 1875 359 eller ved 49 pCt., i 1880



415 eller noget over 56 pCt. af samtlige Skoler. Samtidig er saavel Antallet af Skoler, der holdtes i fast leiet Lokale, og af Omgangsskoler aftaget. Antallet af Kredse med leiet Lokale udgjorde i 1875 295, i 1880 273. Antallet af Omgangsskoler udgjorde i 1875 74 (eller 10 pCt. af samtlige Skoler). Paa dette Punkt holdt Antallet af disse Skoler sig omtrent uforandret indtil Udgangen af 1878, da det udgjorde 73, men er i de to sidste Aar gaaet forholdsvis stærkt ned — indtil 48 (eller 6,5 pCt. af det samlede Antal). Man har det Haab, at Bygningen af egne Skolehuse fremdeles vil gaa nogenlunde raskt fremad, navnlig i de Distrikter, der i saa Henseende tidligere have staaet tilbage. I Valders Fogderi, hvor Antallet af egne Skolehuse i Femaaret er voxet fra kun 22 til 33, er der saaledes en hel Del nye Skolehuse under Opførelse. I Hadeland og Lands Provsti, hvor der i 1875 og endnu i 1877 kun fandtes 5 egne Skolehuse, er man nu paa flere Steder skredet til Opførelse af saadanne. Der er for Tiden 10, og flere ere under Bygning. I Ringsakers store Kommune, hvor der i 1875 kun fandtes 2 og endnu i 1880 kun 3 egne Skolelokaler, er der fattet Beslutning om efterhaanden at opføre egne Skolehuse i saagodtsom alle Kredse, og flere ere allerede under Bygning.

Til Opførelse af Skolehuse erholder vedkommende Kommune eller Kreds, som allerede anført, Bidrag af Amtsskolekassen — i Kristians Amt med  $\frac{2}{5}$  à  $\frac{1}{2}$  og i Hedemarkens Amt med  $\frac{1}{3}$  af Omkostningerne. Bidragene ydes i begge Amter paa Betingelse, at Skolehusenes Størrelse og Indretning godkjendes af Stiftsdirektionen. De i den senere Tid opførte Skolehuse maa formentlig i Regelen siges at afgive rummelige og hensigtsmæssige Skolelokaler. Man pleier for Skoleværelset ialmindelighed at forlange en Gulvflade af mindst 100 □ Alen og en Høide af mindst  $4\frac{1}{2}$  Alen, hvilket for 30 samtidig underviste Børn giver 120 Kubikfod pr. Barn. Som oftest bygges nu Skoleværelset rummeligere. I de ældre Skolehuse indeholde Skoleværelserne næsten overalt tilstrækkelig Gulvflade, men ere meget ofte, i Overensstemmelse med Bygdeskikkene, altfor lave. En Undtagelse herfra danne de fleste Skolehuse i Østerdalen, hvor Skoleværelserne efter Bygdeskikken gjerne ere saakaldte Røststuer med hvælvet Loft. I en stor Del af de ældre Skolehuse ere Skolværelserne forsaavidt uhensigtsmæssigt indrettede, som der er anbragt Vinduer paa 3 Vægge. Det kan da ikke undgaaes, at Børnene faa Dagslyset lige i Øinene, ligesom en saadan Indretning af Værelset medfører den Ulempe, at der ingen hensigtsmæssig Plads bliver for Vægkarter og deslige. Man pleier nu at paase, at Vinduerne anbringes saaledes, at Børnene faa Lyset ind enten kun fra venstre eller tillige bagfra. Man pleier ogsaa at anbefale den affange, rektangulære Form (helst 9 og 12 Alen i Fir-kant) fremfor den kvadratiske. Paa flere Steder, hvor enten Smaabørnskole er eller agtes oprettet, eller hvor man har for Øie en større Klassedeling af Kreds-skolen, end at Undervisningen kun bestrides ved en Lærer, har man i den senere Tid opført Skolehuse med 2 Skoleværelser. Ogsaa de leiede Skolelokaler maa i Almindelighed siges at være af nogenlunde tilfredsstillende Størrelse i Forhold til Børneantallet, om de som oftest ere vel lave. Ifølge de Oplysninger, man

har indhentet om de faste — saavel egne som leiede Skolelokalers Størrelse, indeholdt

	omtrent 13 pCt.	mindre end 2 000 Kubikfod	
	— 25 «	fra 2 000—3 000	—
	— 26 «	- 3 000—4 000	—
	— 25 «	- 4 000—5 000	—
	— 11 «	- 5 000 og derover;	
altsaa	— 38 «	mindre end 3 000	
og	— 62 «	3 000 og derover (henved 50 pCt. indeholdt 3 500 Kubikfod og derover).	

Hvormeget heldigere Forholdet stiller sig for de for Skolevæsenets Regning opførte Skolehuse fremgaar deraf, at af disse kun et Par indeholdt under 2 000 Kubikfod, kun henved 12 pCt. mindre end 3 000 Kubikfod og følgelig vel 88 pCt 3 000 Kubikfod og derover. For at give en Forestilling om Lokalernes Rummelighed i Forhold til det nuværende Børneantal skal man endvidere oplyse, at af samtlige faste (egne og leiede) Lokaler afgav vel 13 pCt. mindre end 100 Kubikfod pr. Barn

	henved 34 «	fra 100—150	—	do.
	vel 22 «	- 150—200	—	do. og
	henved 26 «	- 200 og derover.		

Beregningen er for de klassedelte Skolers Vedkommende foretagen efter Gjennemsnitsantallet af Børn pr. Afdeling. I Hedemarkens Amt er Forholdet adskillig gunstigere end i Kristians Amt. Medens i dette henved 20 pCt. af de faste Lokaler indeholdt under 100 Kubikfod pr. Barn, var det i hiint kun Tilfældet med 7,5 pCt., og medens i Kristians Amt 40,5 pCt. afgav 150 Kubikfod og derover pr. Barn, var det i Hedemarkens Amt Tilfældet med 62,5 pCt. De Lokaler, der skaffes til Omgangsskolerne, maa formentlig i Almindelighed siges at være nogenlunde tilstrækkelige.

Skoleinventariet er endnu i altfor mange Skoler af temmelig mislig Beskaffenhed. Navnlig er Bordpladen ofte for smal og for skraa og Bænkene ubekvemme, Kathederne ofte for høie og for brede, saa de borttage Udsigten til Vægtavlen for de nærmest siddende Børn. Vægtavlerne ere ofte vel smaa og slet vedligeholdte. I den sidste Tid har det undertiden hændt, at Skolekommissionerne begjære sig tilstillet Tegning med Maal til Pulte og Bænke, tildels og til Kathedre. Skolernes Udstyr med Undervisningsmidler lader endnu meget tilbage at ønske, om der end i saa Henseende er gjort adskillig Fremgang i den senere Tid. Det hører vistnok til Undtagelserne, at Skolerne ikke ere forsynede med de fornødne Vægkarter; men Karterne ere paa mange Steder i daarlig Forfatning. En Globus, men oftest altfor liden, findes i henved Halvdelen af Skolerne, bibelske og naturhistoriske Billeder og metrisk Vægttavle i en Del Skoler, Kugleramme i færre, medens Tellurier og Zonekarter, astronomiske, anatomiske og fysikalske Vægtavler høre til Sjeldenhederne. Man har Haab om, at Forsyningen med Undervisningsmateriel i den nærmeste Fremtid vil blive noget rigeligere, idetmindste paa mange Steder. I Kristians Amt, der i nævnte Henseende i det hele har staaet noget tilbage for Hedemarkens Amt, har Amts-

formandskabet i indeværende Aar efter Forslag af Stiftsdirektionen stillet Kr. 2 500 til dennes Raadighed, at anvendes til Bidrag til Anskaffelse fornemmelig af saadanne Undervisningsmidler, der ligge udenfor, hvad man anser for det strengt nødvendige, saasom større Globes, Tellurier, fysikalske og naturhistoriske Plancher o. s. v., saaledes at vedkommende Kommune eller Kreds tilskyder et tilsvarende Beløb. Børnenes Forsyning med Læse- og Lærebøger er endnu i det hele meget mangelfuld. Hvad Læsebøger angaar, har man tidligere som oftest ladet sig nøie med for hver Skole at anskaffe et nogenlunde tilstrækkeligt Antal Exemplarer af Læsebogen til Brug paa selve Skolen. I den senere Tid har man dog mere og mere lært at indse Vigtigheden af, at Børnene selv ere forsynede med Læsebog, og man har da dels ved Opmuntring dels ved udtrykkelig Paabud søgt at virke mod dette Maal. Fattige Børn have da til dels enten faaet Læsebogen som Gave eller erholdt den laant til Brug hjemme af de Skolen tilhørende Exemplarer. Endnu er det dog kun i de færreste Skolekommuner, at Børnene selv i større Udstrækning ere forsynede med Læsebøger. Man tør imidlertid haabe, at Forholdet i saa Henseende efterhaanden vil stille sig bedre. Med Lærebøger er Børnene paa de fleste Steder ligeledes sparsomt forsynede. De paa offentlig Foranstaltning, nærmest paa Almueskolen beregnede Lærebøger i Geografi, Historie og Naturkundskab have — navnlig de i Geografi og Historie — begyndt at finde Indgang hist og her. Stiftsdirektionen har og paa det bedste anbefalet dem til Indførelse, og man har saameget mere Grund til at haabe, at Skolekommissionerne ville virke for dette Maal, som Savnet af saadanne til Brug for Almueskolen afpassede Lærebøger efter de modtagne Beretninger om Skolevæsenets Tilstand synes at have været temmelig almindelig følt.

Af Smaabørnskolers, hvoraf der i 1875 kun fandtes 6, gives der nu 54. Dette betegner altid et Fremskridt, men ikke paa langt nær i ønskelig Grad. I Kristians Amt ere de endnu saagodtsom ukjendte, idet de omtrent ere indskrænkede til et eneste Præstegjeld, Østre Thoten, hvor de ere oprettede i samtlige større Skolekredse. I Hedemarkens Amt høre de fleste af dem hjemme i Nordre Østerdalens og Hedemarkens Fogderier. Saavidt Stiftsdirektionen bekjendt, er deres Gavnlighed almindelig anerkjendt i de Kommuner, hvor man har gjort Forsøg med dem, og de ville uden Tvivl efterhaanden blive oprettede i større Udstrækning. Haandgjerningsskoler for Pigebørn findes kun i ringe Antal; der er 32 af dem imod 26 i 1875. Antallet af almindelige Arbeidsskoler er endog gaaet tilbage — fra 11 i 1875 til 5 i 1880.

Antallet af skolepligtige Børn er i Femaaret aftaget for hvert Aar. Det var

i 1875 . . .	35 089
i 1876 . . .	34 881
i 1877 . . .	34 126
i 1878 . . .	33 580
i 1879 . . .	33 034
i 1880 . . .	33 008

Som Følge af den ovenfor berørte Indskrænkning i Omgangsskolernes Antal har i Femaaret en omtrentlig tilsvarende Aftagen fundet Sted i Antallet af Børn, som undervistes i Omgangsskoler. Det udgjorde i 1875 1 635 eller 4,7 pCt., i 1880 1 004 eller 3 pCt. af de skolepligtige Børn. Antallet af Børn, der undervistes udenfor Kredsskolen, var i 1875 853, i 1880 949. Paa samme Tid har Antallet af Børn, der undervistes i Fri- eller Privatskoler, hvis Undervisning ikke gik udenfor den almindelige Børneskoles Omraade, været i Aftagende. Ved Udgangen af 1875 var nemlig 12 saadanne Skoler i Virksomhed med tilsammen 213 Elever, i 1880 kun 6 med tilsammen 96 Elever.

Skolesøgningen er i Løbet af Femaaret bleven adskillig bedre, om end Forsømmelserne visselig endnu ere en hel Del talrigere, end de burde være. Nedenstaaende Tabel udviser Forholdet i Femaaret, Forsømmelserne beregnede procentvis i Forhold til Skoledagene for Fogderierne, Amterne og Stiftet.

	1875	1876	1877	1878	1879	1880
Valders . . . . .	12,8	14,0	12,9	12,6	10,9	10,8
Hadeland og Land . . . . .	16,6	17,9	18,7	15,3	13,4	14,9
Thoten . . . . .	17,6	14,5	14,8	15,2	13	13,7
Søndre Gudbrandsdalen . . . . .	19,7	17,1	17,1	14,7	12,4	12,7
Nordre Do. . . . .	26,3	23,4	21,5	19,9	20,1	20,9
Kristians Amt . . . . .	19,0	17,6	17,2	15,7	14,0	14,7
Nordre Østerdalen . . . . .	11,5	9,7	9,0	7,8	6,4	6,6
Søndre Do. . . . .	11,7	11,3	11,6	9,0	9,8	10,1
Solør . . . . .	19,5	19,2	19,3	16,0	13,1	12,7
Vinger og Odalen . . . . .	31,8	31,6	30,7	23,9	20,1	18,8
Hedemarken . . . . .	17,5	16,3	16,6	12,3	11,3	10,0
Hedemarkens Amt . . . . .	19,4	18,6	16,3	14,4	12,6	12,0
Hamar Stift . . . . .	19,2	18,1	17,8	15,0	13,3	13,3

Som det vil sees, ere Forsømmelserne for hele Stiftet jævnt aftagne indtil 1879, hvorefter de i 1880 have holdt sig paa samme Punkt som i 1879. Det maa formentlig betegnes som en glædelig Fremgang til det bedre, naar Forsømmelserne i Løbet af 5 Aar ere gaaede ned fra 19,2 pCt. til 13,3 pCt. Betydeligst er Fremgangen i Hedemarkens Amt, hvor de ere aftagne for hvert Aar fra 19,4 pCt. til 12,0 pCt. — en Forskjel af 7,4 pCt. Blandt Fogderierne viser Forskjellen mellem før og nu sig størst i Vinger og Odalen, hvor der ogsaa var mest at indhente; som det vil sees, er Forskjellen mellem 1875 og 1880 her hele 13 pCt. Mærkeligst er imidlertid Fremskridtet i Nordre Østerdalen, hvor Forholdet allerede før var bedst inden Stiftet, men hvor Forsømmelserne alligevel i Løbet af Femaaret ere gaaede ned fra 11,5 pCt. til 6,6 pCt. Som det vil sees er Tilstanden nu misligst i Nordre Gudbrandsdalen. Til Belysning af, hvorledes Forholdet stiller sig inden de enkelte Kommuner, anføres nedenfor Forsømmelsesprocenterne for disse ved Udgangen af det sidste og af det foregaaende Femaar.

	1875.	1880.
Vang . . . . .	11,5	7,8
Øie . . . . .	9,2	6,6
Hurum . . . . .	12,7	8,6
Østre Slidre . . . . .	8,6	10,7
Vestre Slidre . . . . .	14,7	15,6
Nordre Aurdal . . . . .	10,9	9,9
Søndre Aurdal . . . . .	16,8	11,0
Nordre Land . . . . .	18,8	22,9
Søndre Land . . . . .	15,0	10,7
Gran . . . . .	13,0	14,7
Jevnaker . . . . .	21,8	12,4
Hadelands Glasværk . . . . .	20,2	5,4
Vestre Toten . . . . .	13,9	11,2
Østre Toten . . . . .	23,4	19,6
Vardal . . . . .	8,3	8,1
Brusveens Fabrikskole i Vardal . . . . .	15,9	10,4
Den Kauffeldtske Arbeidsstiftelse . . . . .	2,5	3,3
Birid . . . . .	21,6	15,5
Birid Glasværk . . . . .	18,1	13,0
Østre Gausdal . . . . .	23,3*)	8,5
Vestre Gausdal . . . . .		16,7
Øier . . . . .	16,7	6,2
Ringebo . . . . .	21,4	19,8
Sollien . . . . .	3,1	7,8
Søndre Fron . . . . .	18,9	17,1
Faaberg . . . . .	17,9	9,2
Nordre Fron . . . . .	32,9	14,4
Skiaker . . . . .	14,0	15,0
Lom . . . . .	25,0	18,7
Vaage . . . . .	33,7	35,1
Dovre . . . . .	19,0	20,4
Lesje . . . . .	14,5	7,9
Kvikne . . . . .	22,7	15,6
Indset . . . . .	6,7	7,9
Tolgen . . . . .	8,3	8,1
Tønset . . . . .	9,2	7,1
Foldalen . . . . .	6,2	3,6
Lille-Elvedalen . . . . .	4,9	2,8
Øvre Rendalen . . . . .	23,0**)	5,1
Ytre Rendalen . . . . .		6,4
Storelvedalen . . . . .	17,6	14,2

\*) Disse to Kommuner udgjorde i 1875 kun en Skolekommune.

\*\*) Præstegjeldet udgjorde i 1875 kun en Skolekommune.

	1875.	1880.
Aamot . . . . .	11,4	8,8
Trysil . . . . .	12,2	13,9
Elverum . . . . .	9,2	7,0
Vaaler . . . . .	11,6	9,3
Aasnæs . . . . .	16,9	14,6
Hof . . . . .	22,9	14,8
Grue . . . . .	20,3	10,7
Brandvold . . . . .	21,0	16,1
Vinger . . . . .	38,7	22,6
Eidskog . . . . .	27,4	24,3
Søndre Odalen . . . . .	29,1	11,7
Nordre Odalen . . . . .	33,1	16,1
Løiten . . . . .	16,0	11,3
Aadals Brug . . . . .	«	4,8
Romedal . . . . .	20,0	12,3
Stange . . . . .	27,9	13,5
Ringsaker . . . . .	8,9	5,0
Næs . . . . .	14,4	12,2
Vang . . . . .	19,5	10,7

Ovenstaaende Tal give formentlig i det hele taget et temmelig paalideligt Indblik i Forholdene. Saagodtsom overalt, hvor en Sammenligning mellem begge Aar viser en lidt betydeligere Forskjel til det bedre, vil man ved Undersøgelse af, hvorledes Forholdet har stillet sig i de mellemliggende Aar, komme til det Resultat, at dette ikke vel kan forklares som en Følge af stærke ved tilfældige forbigaaende Aarsager fremkaldte Fluktuationer, men maa antages at betegne en afgjort Bedring i Skolesøgningen. Ogsaa hvor Forskjellen er mindre betydelig, vil man i Almindelighed kunne slutte, at det i det hele gaar fremad, om end med mindre raske Skridt. Med Hensyn til de faa Kommuner, hvor Forholdet stiller sig ugunstigere i 1880 end i 1875, bemærkes, at det i de mellemliggende Aar i Regelen har været bedre, og det tør haabes, at det har været mere tilfældige Aarsager, der have fremkaldt det større Antal Forsømmelser i førstnævnte Aar. Som det vil sees, viser der sig en tildels overmaade stor Forskjel mellem de forskellige Kommuner ikke alene med Hensyn til Antallet af Forsømmelser i og for sig, men ogsaa med Hensyn til den i Følgende stedfundne Nedgang i samme. Ser man hen til de Kommuner, hvor Tilstanden tidligere var mere eller mindre mislig, vil man i mange af dem finde en stor, tildels overordentlig Forandring til det bedre (man skal nævne Vinger, Søndre og Nordre Odalen, Grue, Romedal, Stange, Vang (Hedemarken), Rendalen, Jevnaker og Nordre Fron), medens i andre liden eller ingen Fremgang har fundet Sted (Eidskog, Nordre Land, Ringebo, Dovre, Vaage). Ogsaa i Kommuner, hvor Tilstanden allerede før var forholdsvis ret god eller endog meget god, har tildels en betydelig Forbedring i Forholdene fundet Sted (Øier, Faaberg, Lesje, Lille-

elvedalen og Foldalen), medens der andetsteds har været Stilstand eller dog kun liden Forandring til det bedre. Disse tildels meget paafaldende Forskjelligheder med Hensyn til Tilstand og Fremgang findes, som det vil sees, ogsaa mellem Nabokommuner, hvis Forhold forøvrigt skulde antages at være nogenlunde ensartet.

Spørges der om de Faktorer, der maa antages fornemmelig at have virket til at fremkalde en saavidt almindelig Forbedring i Skolesøgningen, vil man for det første bemærke, at de økonomiske Forhold i det hele taget neppe kunne antages at have været gunstige for Skolesøgningen. Paa enkelte Steder kan det nok være, at den større Vanskelighed ved under de forholdsvis trangere Tider i Femaaret at finde lønnende Beskæftigelse for de ældre Børn kan have befordret Skolesøgningen, men i Almindelighed maa den navnlig i de senere Aar herskende mindre gode økonomiske Tilstand snarere antages at have forøget Hindringerne for en jævn Skolesøgning. Naar Fremgang alligevel har fundet Sted i større Udstrækning, da skyldes dette uden Tvivl i ikke ringe Grad den stigende Trang til og Sands for Oplysning, der snart sagt overalt kan spores, hvorvel der vistnok i saa Henseende endnu er mere end nok af Fordom og Sløvhed at kjæmpe mod. Den nævnte Faktor strækker imidlertid ikke til for at forklare Fremgangen til det bedre, hvor denne har fundet Sted i større Maalestok. Allerede den store Ulighed i Fremgang under forøvrigt nogenlunde ligelige Forhold kræver andre Forklaringsgrunde. Hvor en betydeligere Nedgang i Forsømmelse har fundet Sted, skyldes dette visselig for en stor Del den lokale Styrelses Bestræbelser. Der foreligger uomtvistelige Erfaringer for, hvad et aarvaagent og kraftigt Tilsyn i saa Maade kan udrette og det i forholdsvis ganske kort Tid. En stor Andel i Befordringen af Skolesøgningen maa endvidere paa mange Steder tilskrives vedkommende Lærere. Ogsaa her taler Erfaringen tydelig nok. Det har saaledes i Kredse, hvor Forholdene have været meget ugunstige, hvor der har hersket Fattigdom og Ligegyldighed hos Forældrene, og hvor ogsaa Skolesøgningen tidligere har været overmaade mislig, vist sig, at dygtige og nidkjære Lærere inden kort Tid have opnaaet at holde Skolen jævn fuld. De have seiret over Vanskelighederne først og fremst ved at vinde Børnenes Hjerter for Skolen. At imidlertid i mange Tilfælde Læreren alene trods alle Bestræbelser ikke paa langt nær magter at overvinde Hindringerne, turde være overflødig at bemærke.

Har der end i det store og hele taget i Løbet af Femaaret fundet en glædelig Aftagen af Forsømmelser Sted, saa lader Tilstanden dog, som alt ovenfor antydte, endnu paa mange Steder overmaade meget tilbage at ønske. Man tvivler heller ikke paa, at ogsaa meget maa kunne udrettes. Allerede den ovenfor berørte tildels betydelige Forskjel baade i Fremgang og nuværende Tilstand mellem Kommuner, hvis Forholdene forøvrigt maa antages nogenlunde lige, synes at tale afgjort herfor. Hindringerne ere imidlertid hverken faa eller smaa. Altfor lang og besværlig Vei er naturligvis paa sine Steder og da især til sine Tider en Aarsag til Skoleforsømmelser, navnlig for de mindre Børn, men man har allerede i Indberetningen for 1875 paaapeget, at der neppe kan tillægges

denne Omstændighed nogen større Vægt. En Sammenligning mellem de forskjellige Fogderier og Kommuner med Hensyn til Forsømmelser paa den ene Side og Antallet af Børn med længere Skolevei end  $\frac{1}{4}$  Mil paa den anden tyder bestemt hen paa, at der her ikke kan søges nogen særdeles virksom Aarsag til Forsømmelser. Navnlig i den senere Tid har man søgt at fjerne de Hindringer, Skoleveien maatte frembyde for Skolesøgningen, dels — hvor det var gjørligt — ved at lempe paa Kredsinddelingen, dels ved i de klassedelte Skoler at ordne Skoleholdet saa, at de mindste Børn forskaanes for at søge Skolen i den haardeste Vintertid. I enkelte Kommuner har det vist sig, at talrige Skoleforsømmelser forvoldes derved, at den Lærerne tillagte aarlige Undervisningstid har været for lang, saa Skolegangen er kommen i for stærk Kollision med Hjemmets Krav paa Børnenes Arbeide. I Fjeldbygderne er saaledes vistnok 30 Ugers aarligt Skolehold det høieste, der kan tillægges en Lærer, saafremt ikke Gjetningen skal volde mere eller mindre betydeligt Afbræk i Skolesøgningen. I Fladbygderne og Skovbygderne maa 36 Uger i Almindelighed antages for at være Grænsen, der ikke bør overskrides. Man har paa flere Steder søgt at rette paa det her berørte Misforhold, og Frugterne have strax vist sig. Den fornødne Omregulering af Skoleposterne m. m. er imidlertid gjerne forbunden med store Vanskeligheder, som det i ethvert Fald kræver Tid at komme udover. Hvor Skolerne ere delte i flere Klasser, kan allerede en hensigtsmæssigere Anordning af Skoleholdet tildels hjælpe lidt til at formindske Ulemperne. De værste og almindeligst forekommende Fiender, Skolesøgningen har at kjæmpe mod, ere Ligeegyldighed og Fattigdom, der kun altfor ofte findes forenede. Ligeftrem Uvilje mod Skolen tør nutildags forholdsvis sjelden forefindes. Hvor Aarsagen til Forsømmelserne alene er at søge i Ligeegyldighed og Sløvhed hos Børnenes Forsørgere, vil en aarvaagen og kraftig Optræden fra Skolekommissionens Side kunne udrette overmaade meget. At der hos Skolekommissionerne tildels raader for stor Utilbøielighed til ligeoverfor modvillige Forældre eller Foresatte at anvende de af Loven anviste Midler, er vistnok lidet tvivlsomt. Det synes ikke altid at være klart nok erkjendt, at Skaansel mod Forsørgerne her ofte er ligeftrem Ubarmhertighed mod Børnene, ligesom det heller ikke haves tilstrækkelig for Øie, at en betimelig og konsekvent Anvendelse af Lovens Strenghed snart vil gjøre sig selv omtrent overflødig. Større er Vanskeligheden, hvor ogsaa Fattigdom træder hindrende til. Mangel paa Mad, Klæder og Skotøi høres overmaade hyppig anført som Aarsag til Skoleforsømmelserne. Nu skulde heller ikke Fattigdommen være nogen uovervindelig Hindring. Skoleloven anviser i sin § 52 Midlet derimod. Men det skal indrømmes, at Opgaven mange Gange ikke er let hverken for Skolestyrelse eller Fattigvæsen. Ofte tør det være vanskeligt at afgjøre, hvor den afgjørende Hindring ligger, om i Ligeegyldighed eller i Fattigdom. At Fattigvæsenet her optræder med stor Forsigtighed og ofte i det længste krymper sig for at træde understøttende til, er forklarligt nok. Tildels ere de Byrder, der tynge paa Kommunerne, før saa store, at man selv med den bedste Vilje har vanskeligt for at yde den nødvendige Hjælp i tilstrækkelig Udstrækning. Imidlertid baade burde og kunde der vistnok gjøres en god Del mere.



Navnlig kunde meget udrettes, naar den ydede Hjælp ogsaa blev ydet betimelig nok, men der klages ikke sjelden over, at fattige Børn først faa de nødvendige Klæder m. m., naar det lakker mod Vinterens Slutning, og at de saa slide dem ud, til Skolen skal begynde igjen om Høsten. Enkeltvis kan der ogsaa høres Klage over, at der hos Bygdens raadende Mænd savnes den Interesse for den lavere Almueskole, der skulde gjøre dem villige til at bringe denne blandt andet ogsaa de Offere, som det heromhandlede Forhold paakræver. Forhaabentlig er dette dog kun undtagelsesvis Tilfældet. Overmaade stor er forøvrigt tildels Forskjellen mellem de enkelte Kommuner med Hensyn til de sidst berørte Hindringer for Skolesøgningen. Medens der findes Bygder, hvor det store Flertal af Familiefædre ere Gaardmænd eller Selveiere, kan der i andre Bygder endog findes hele Skolekredse, hvor samtlige Familiefædre tilhøre Husmands- eller Arbejderklassen. Det er ikke vanskeligt at skjønne, hvor Forholdet er gunstigst for Skolesøgningen.

I nær Forbindelse med Forsømmelserne staa Børnenes fuldstændige Udebliven fra Skolen. Som Forsømmelserne ere aftagne, viser der sig og, som man kunde vente, en ikke ubetydelig Nedgang i Antallet af Børn, der aldeles udebleve fra Skolen. Det udgjorde i 1875 975 eller 2,8 pCt. af de skolepligtige Børn, i 1880 438 eller 1,3 pCt. Bedst er Forholdet i Nordre og Søndre Østerdalen samt Hedemarken, hvor Antallet kun var ca. 0,6 pCt. Det er de samme Fogderier, der staa høiest med Hensyn til Skolesøgning.

Med Hensyn til Søgningen af den frivillige Undervisning bemærkes, at Antallet af Børn, der deltog i denne, i 1875 udgjorde 10 354 eller 31,1 pCt. af de skolesøgende Børn og i 1880 11 271 eller 35,6 pCt. Forøvrigt staa det paa mange Steder kun misligt til med Søgningen af den frivillige Skole. Om den end søges af en hel Del Børn, saa sker dog dette ofte saa ustadigt, at Udbyttet er saare lidet. Paa sine Steder er den frivillige Skole omtrent sunket ned til at blive en Sinkeskole eller lige det modsatte af, hvad Loven har tilsigtet. Men saa er der og andre Bygder, hvor den frivillige Skole søges lige jævnt som den lovbefalede, hvor i det hele Begjæret efter mere Óplysning i den almindelige Bevidsthed omtrent har udsløttet Forskjellen mellem lovbefalet og frivillig Skole. Man skal i saa Henseende fremhæve Nordre Østerdalen, hvor der findes klassesdelte Skoler med indtil 25 Uger — deraf altsaa 16, frivillige — for hver Afdeling, i hvilke Søgningen er lige stadig og almindelig det hele Skoleaar igjennem. At en noget forandret Ordning af den frivillige Skole paa sine Steder vil kunne bevirke en — om ikke almindeligere, saa dog stadigere Søgning af samme og derved et rigere Udbytte, er man tilbøielig til at antage. Man har begyndt med at gjøre Forsøg i saa Henseende.

Med Undervisningen i Gymnastik og militære Øvelser er det i Femaaret gaaet tilbage. Medens i 1875 et Antal af 1 350 eller 7,5 pCt. af samtlige skolepligtige Gutter deltog i denne Undervisning, var det 1880 kun Tilfældet med 838 eller 5 pCt. Af disse 838 falder 458, altsaa over Halvparten, paa Hedemarkens Fogderi.

## III. Lærerne, deres Uddannelse og Kaar.

Antallet af Lærere var

	Examinerede.		Uexaminerede.
i 1875	447, hvoraf	353 (ca. 79 pCt.)	94 (ca. 21 pCt.)
i 1880	460, —	389 (« 84,6 « )	71 (« 15,4 « )

Antallet af uexaminerede Lærere aftager saaledes fremdeles. Det hændte i Begyndelsen af Femaaret et Par Gange, at man af Mangel paa Ansøgere var nødsaget til at konstituere uexaminerede, der senere, efterat de under Lærergjæringen havde lagt tilfredsstillende Dygtighed for Dagen, bleve fast ansatte. I den senere Tid har det derimod ikke manglet paa Ansøgere, selv til de mindre fordelagtige Lærerpøster — væsentlig en Følge af Oprettelsen af Parallelklasser ved det herværende og andre Seminarier. Nævnte Foranstaltning har ogsaa bevirket, at medens man tidligere oftere blev nødsaget til at antage ganske unge Lærerskoleelever, har dette i den senere Tid yderst sjelden været Tilfældet. I det sidst forløbne Aar blev kun en eneste Lærerskoleelev ansat, og denne var vel at mærke en ældre prøvet Lærer. I 1879 blev af Lærerskoleelever ansat en ung og to ældre. Antallet af Lærere, der er uddannede ved Lærerskoler, er for Tiden vel 100.

Antallet af Lærerinder, ansatte ved Kredsskolen, er ligeledes steget lidt, fra 6 i 1875 til 19 i 1880, af hvilke de 12 vare examinerede.

Antallet saavel af Lærere med Alderstillæg som af Lærere, der havde Familiebolig og større Jordvei, er i Femaaret steget. Saaledes havde.

Antal Lærere.	Alderstillæg af:		Familiebolig.	Jordvei, hvorpaa kunde fødes mindst 2 Kjør.	Mindre Jordvei.
	1ste Grad.	2den Grad.			
i 1875 af 447	73 (16,3 pCt.)	253 (56,6 pCt.)	284 (63,3 pCt.)	107 (23,9 pCt.)	78
i 1880 af 460	77 (16,7 « )	294 (63,9 « )	304 (66,1 « )	134 (29,1 « )	77

Det fremgaar af de schematiske Indberetninger, at Forholdet med Hensyn til Lærerjord er saare forskjelligt. Høiest staar Toten, hvor af 42 Lærere, fra regnede dem ved Brugsskoler, 35 havde Jordvei af lovbestemt Størrelse. I Østre Toten er det Tilfældet med alle Lærere. I 5 Kommuner, bortset fra 3 ganske smaa i Præstegjeld, der ere delte i flere Skolekommuner, og hvor der i Hovedsognets Kommune er lovbestemt Jordvei, var Lovens Bestemmelse i § 24 endnu ikke opfyldt. I 2 af disse er imidlertid nu Jordvei af lovbefalet Størrelse anskaffet, og om 2 vides det, at man har været og er betænkt paa at anskaffe saadan. Det er imidlertid ikke saa let en Sag at faa kjøbt bekvemt beliggende Jordvei af passende Størrelse. Den ene af disse Kommuner betaler sine Lærere med Bidrag af Amtet tilsammen Kr. 1 040 som Godtgjørelse for Afsavn af Jordvei. Den anden yder vel ingen saadan, men gjør paa anden Maade store Oprofrelser for sit Skolevæsen. I den 5te Kommune erholder en af Lærerne Kr. 120 som Afsavnsgodtgjørelse. Saadan ydes forøvrigt i større eller mindre Udstrækning dels af Kommune, dels af Kreds med Tilskud af Amtet ogsaa i mange Kommuner, hvor Lovens Fordring i dens § 24 er opfyldt. I 1880 gik det samlede

Beløb for Stiftet — Anternes Bidrag iberegnet — op til Kr. 7781, deraf i Hedemarkens Amt Kr. 5602 og i Kristians Kr. 2179.

Til Belysning af Lærernes økonomiske Stilling inden de forskjellige Dele af Stiftet og af de Forandringer, den har undergaaet i de sidste to Femaar, samt derhos særlig af den Forbedring i samme, der er bevirket ved de nu ved Lov (af 19de Juni 1878) bestemte Lønstillæg af Staten, anføres i nedenstaaende Tabel fogderi- og amtsvis Lærernes gjennemsnitlige Aarsindtægt for 1870, 1875 og 1880 — for det sidste Aar baade uden og med Statstillæggene, idet man har vedføjet Gjennemsnitsantallet af de Lærerne tillagte aarlige Skoleuger. Med Hensyn til Statstillæggene bemærkes, at man udtrykkelig har anmodet Skolekommissionerne om kun at opgive de Beløb, der vedkomme Kredsskolen, altsaa med Fradrag af, hvad der er oppebaaret af Lærere og Lærerinder ved høiere Almueskoler, Smaabørnskolers o. d. Naturalydelser og Kirkesangerindtægterne ere overalt medregnede. Lærerindernes Indtægt er forudsat at andrage til Halvdelen af Lærernes, saa at ved Beregningen 2 Lærerinder ere regnede ligt med 1 Lærer. Beløbene opføres i hele Kroner.

	1870	1875	1880	1880	
		Uden Statstillæg.	Uden Statstillæg.	Med Statstillæg.	Skoleuger i 1880.
Valders . . . . .	Kr. 298	Kr. 428	Kr. 522	Kr. 616	27.7
Hadeland og Land. . .	« 386	« 556	« 625	« 739	32.9
Thoten . . . . .	« 498	« 680	« 733	« 874	31.5
Søndre Gudbrandsdalen	« 466	« 591	« 628	« 744	29.9
Nordre do. . . . .	« 445	« 551	« 585	« 682	32.8
Kristians Amt . . . .	« 417	« 561	« 620	« 733	30.9
Nordre Østerdalen . .	« 392	« 544	« 541	« 652	26.5
Søndre do. . . . .	« 534	« 698	« 720	« 838	31.1
Solør . . . . .	« 676	« 886	« 909	« 1092	36.2
Vinger og Odalen . .	« 529	« 659	« 704	« 812	35.8
Hedemarken . . . . .	« 494	« 678	« 715	« 853	31.9
Hedemarkens Amt . .	« 521	« 692	« 717	« 850	32.3
Hamar Stift . . . . .	« 471	« 630	« 671	« 795	31.7

Som det vil sees, er den Forøgelse i Lærernes Indtægt, som har fundet Sted i Løbet af sidste Femaar uafhængigt af Statstillæggene, idetheletaget ikke betydelig. Den er størst i Kristians Amt, nærmest vel en Følge af, at den i 1875 her vedtagne Forhøielse af Lavmaalet fra 1½ Spd. til 2 Spd. i dette Aar kun gjaldt for 2det Halvaar og saaledes først senere fik virke med fuld Kraft. I enkelte Fogderier er Forøgelsen ganske ringe\*). Medregnes Stats-

\*) At der i Nordre Østerdalen endog synes at have fundet Tilbagegang Sted, hidrører fra, at Kirkesangerindtægterne ere lavere ansatte for 1880 end for 1875.

tillæggene, viser der sig derimod en forholdsvis betydelig Tilvæxt i Aarsindtægten. Stigningen er dog kun ubetydelig større end i det foregaaende Femaar\*) (ca. Kr. 165 med ca. Kr. 159), for Hedemarkens Amt endog noget mindre (ca. Kr. 158 mod ca. Kr. 171), medens Forholdet for Kristians Amt var ca. Kr. 171 mod ca. Kr. 145. Den betydelige Forøgelse i det foregaaende Femaar skyldtes væsentlig den i Løbet af samme i begge Amter vedtagne Forhøielse af Lønslavmaalet (fra  $1\frac{1}{2}$  Spd. til 2 Spd.) og af Alderstillæggene samt den ved Lov af 31te Mai 1873 bestemte Nedsættelse i den Tjenestetid, der giver Adgang til disse. Forøgelsen i sidste Femaar er, som alt paavist, først og fremst en Virkning af Statstillæggene. Forøvrigt skyldes den vel især dels den i Henhold til Lov af 19de Juni 1878 § 1 bestemte Forhøielse af Kostholdsgodtgjørelsen for en Del Kommuner, dels det forøgede Antal saavel af Lærere, der erholdt Alderstillæg, som af Lærere, der havde større Jordvei.

Det vil fremdeles sees, at den ved Lønstillæggene af Staten bevirkede Forøgelse i Lærernes gennemsnitlige Aarsindtægt er meget forskjellig i de forskjellige Fogderier. Den varierer fra ca. Kr. 93 i Valders til ca. Kr. 183 i Solør. Forskjellen hidrører dels fra det større eller mindre Lærerne tillagte Antal aarlige Skoleuger (i Solør saaledes 8.5 Uge eller over 30 pCt. mere end i Valders), dels fra Antallet af Lærere med lang Tjenestetid, dels og fra, hvorvidt Ugelønnen overstiger Lavmaalet og saaledes giver Adgang til yderligere Lønstillæg efter Lov af 19de Juni 1878, § 4, 1. Den store Flerhed af Lærerne i Solør (37 af 45) har 10 Kr. og derover i Ugeløn. Alene nævnte Lønstillæg, beregnet efter det gennemsnitlige Ugetal af vel 36, bevirker en Forhøielse i deres Aarsindtægt af over Kr. 72 for hver.

Det vil af ovenstaaende fremgaa, at den visselig høist nødvendige Forbedring i Lærernes økonomiske Stilling, der har fundet Sted i hele det forløbne Tiaar, er forholdsvis særdeles betydelig, idet Stigningen i den gennemsnitlige Aarsindtægt fra 1870 til 1880 udgjør ikke mindre end henved 68.8 pCt.; i et enkelt Fogderi, Valders, udgjør den endog 100 pCt.

Idetmindste tildels en Virkning af den indtraadte Forbedring i Lærernes økonomiske Kaar antages det at være, at i den senere Tid forholdsvis færre udtræde af Almuskolens Tjeneste for at gaa over i en anden Livsstilling. Antallet af Lærere, der i Femaaret 1871—75 afgik fra Skolens Tjeneste, var 90, hvoraf 55 eller gennemsnitlig 11 for at gaa over i anden Stilling. I det sidste Femaar afgik 19 — 20 — 17 — 14 — 14, tilsammen 84,

hvoraf 14 — 8 — 4 — 2 — 5, tilsammen 33,

eller gennemsnitlig 6 à 7 for at søge anden Livsstilling (eller videre Uddannelse). 2 af de for 1880 opførte gik over i en anden Lærervirksomhed. Af de øvrige 12 i 1880 afgaaede ere 5 døde, 3 afgik med Pension, 1 reiste til Amerika, 1 blev Gaardbruger, og 1 afgik for at søge videre Uddannelse. Derhos afgik 2 Lærerinder begge for at indtræde i Ægteskab.

\*) Medregnes Statstillægget for 2det Halvaar 1875, gennemsnitlig henved Kr. 26 pr. Lærer, bliver Stigningen større i Femaaret 1871—75 end i Femaaret 1876—80.

En anden Virkning af Lærernes forbedrede Stilling er formentlig ogsaa den, at de, som det synes, ere mindre tilbøielige til at søge sig forflyttede til andre Lærerposter, selv om disse kunne give noget større Indtægt. Man tør slutte dette fra den Omstændighed, at medens Afgangen fra Skolens Tjeneste ikke har været synderlig mindre end i det foregaaende Femaar, er paa samme Tid Antallet af Lærerudnævnelser idethele aftaget. Uagtet saaledes i 1875 kun 14 Lærere afgik, foretoges i samme Aar 72 Læreransættelser, og i Femaaret udnævntes:

i 1876 . . . . .	52
i 1877 . . . . .	33
i 1878 . . . . .	48
i 1879 . . . . .	23
i 1880 . . . . .	32

I indeværende Aar vil Antallet neppe naa 30.

Man har ovenfor søgt at paavise, hvorledes det lavere Almskolevæsen i det forløbne Femaar i flere Henseender ere gaaet fremad. Nu er det vistnok saa, at de paapegede Fremskridt tildels høre til dem, der nærmest vedrøre, hvad der kan kaldes Skolens Yderside, og at saadanne kunne finde Sted, uden at Skolen derfor behøver at udføre sin Gjærning bedre eller løse sin Opgave fuldkommere. Naar imidlertid Skolen nu paa mange Steder kan holdes i rummeligere og hensigtsmæssigere Lokaler, naar Skolens Ordning tildels er bleven fuldkommere ved Oprettelse af flere faste Skoler, ved videregaaende Klasseinddeling m. m., naar mange Skoler ere blevne udstyrede med flere og bedre Læremidler, og tillige Børnenes Forsyning med Læse- og Lærebøger er skredet noget fremad, naar Skolesøgningen i det hele er bleven adskillig bedre, naar endel Smaabørnskoler ere oprettede, naar Lærerskifter ere mindre hyppige end før — da er dette altsammen noget, der hvert paa sin Vis tjener til at lette, støtte og fremme Skolens Gjærning og gjøre den mere frugtbringende. Hertil kommer saa, at den gennemsnitlige Dygtighed hos Stiftets Lærerstand altid tør forudsættes at være hævet en Del. Antallet af Lærere uden lovbestemt Examen er saaledes aftaget, medens Antallet af examinerede og da navnlig af seminaristisk dannede Lærere er voxet. Nu har der været og findes fremdeles blandt de uexaminerede Lærere ganske vist ikke faa, der i enhver Henseende maa siges at være en Pryd for sin Stand, men saa har der igjen været flere, der paa Grund af Mangel paa tilstrækkelig Uddannelse ikke paa langt nær have været istand til at fyldestgjøre Tidens stigende Krav. Det tør endvidere antages, at ogsaa de tvende i Femaaret afholdte Uddannelseskurser for Lærere have paa mange Lærere udøvet en vækkende og dannende Indflydelse, der er kommen Skolen til gode. Den Drøftelse af Skolens Gjærning, der har fundet Sted dels skriftlig dels i større og mindre Lærermøder, har forhaabentlig heller ikke været uden Frugt.

Naar der saaledes efter alt dette paa Forhaand er Grund til at antage, at der tildels har fundet Fremgang Sted ogsaa i det mere væsentlige, at Skolen paa mange Steder virkelig fører Børnene frem til et noget større Maal af Oplysning, da stemmer dette saavel med de Erfaringer, Stiftsdirektionen selv har havt Anledning til at gjøre, som med de Udtalelser, man fra Skolekommissionernes Ordførere har modtaget angaaende Skolevæsenets Udvikling og Tilstand. Men selvfølgelig stiller Forholdet sig, hvad allerede de statistiske Data tydelig nok pege hen paa, saare forskjelligt i de forskjellige Bygder. Medens Fremgangen paa sine Steder er kjendelig nok, klages der fra andre Hold og det vistnok med Rette saavel over Tilstanden i og for sig som over den ringe Fremgang.

Som mere fremtrædende Enkeltheder vil man anføre, at den i tidligere Dage altfor hyppige udtryks- og meningsløse Indenadlæsning og tankeløse Udenadlæsning mere og mere synes at udelukkes fra Skolerne; den monotone Opramsen af Skriftsteder, bibelhistoriske Fortællinger m. m. giver Plads for en Gjengivelse af det læste, der tyder hen paa, at dette virkelig er forstaaet. Hvad særlig Bibelhistorien angaar, bliver det stedse mere almindeligt, at Børnene tilholdes at gjengive det hørte eller læste saavidt muligt med sine egne Ord og da gjerne paa sit eget Maal. Overhovedet synes der fra Lærernes Side at drages mere Omsorg for og føres næiere Kontrol med, at alt, hvad der læses og læres, ogsaa bliver forstaaet. Angaaende Læsningen vil man ikke undlade at fremhæve det mærkelige Opsving, denne har taget i de Kredsskoler, der har havt Smaabørnscole til Underlag, navnlig hvor der har været tillagt sidstnævnte Skole et saa stort aarligt Ugetal, at man indtil videre har kunnet henvise til samme de Børn i skolepligtig Alder, der ganske uforberedte eller umodne ere komne til Kredsskolen. Oprettelsen af Smaabørnskoler betegnes ogsaa fra flere Hold udtrykkelig som det betydningsfuldeste Fremskridt, Skolevæsenet har gjort i den senere Tid. En betydelig Fremgang med Hensyn til Læsningen spores og i de Skoler, hvor Børnene selv have eiet Læsebogen eller faaet den laant og saaledes have kunnet forberede sig hjemme til Læsetimen paa Skolen. Hvorledes Undervisningen i de øvrige Fag lettes derved, at Børnene nogenlunde tidlig komme i Besiddelse af den fornødne Læsefærdighed, tør det være overflødig at paapege. Der er ogsaa Grund til at antage, at Skolen i de øvrige borgerlige Fag paa adskillige Steder har kunnet bringe Børnene noget længere frem end tidligere, hvortil blandt andet ogsaa Indførelsen af særskilte mindre Lærebøger tør have bidraget i de rigtignok endnu kun faa Skoler, hvor den har fundet Sted. Forøvrigt er det Maal, der her kan naaes, selvfølgelig i det hele kun tarveligt. Hvad Modersmaalet angaar, øves der temmelig almindelig lidt Retskrivning og Analyse med de viderekomne Børn, tildels lidt Gjenfortælling. Naar undtages endel Skoler med frivillig Undervisning, er Udbyttet i Regelen meget lidet. I Regning rækkes der vel nu i Almindelighed paa Grund af den Lettelse, Indførelsen af det metriske System har medført i Behandlingen af benævnte Tal, længere frem end tidligere, medens paa sine Steder igjen især de ældre Lærere ikke rigtig magte Undervisningen i Regningsarternes Anvendelse paa Decimalsystemet, saa der snarere har fundet Tilbagegang Sted. I det hele er Udbyttet af Undervis-

ningen i dette Fag saa overmaade forskjellig alt efter Lærernes særlige Skikethed for samme. Blandt de under de saakaldte «udvalgte Læsestykker» hørende Fag lægges særlig Vind paa Geografi og Fædrelandshistorie, hvor de flinkere Børn navnlig i Skoler med frivillig Skoletid tildels kunne bringe det efter Omstændighederne ganske vidt, medens det i Regelen er overmaade smaat bevendt med Undervisningen i Naturkundskab, der ofte bliver omtrentlig ganske forsømt. Dels og fornemmelig klages der over, at den knappe Tid ikke paa nogen Maade vil strække til, naar den skal udstykket mellem flere Fag, dels over de Hindringer, Mangel paa de fornødne Læremidler lægger iveien, ligesom en hel Del af Lærerne endnu mangle Forudsætningerne for med Frugt at kunne undervise i dette Fag. Enkelte Skoler med frivillig Undervisning danne Undtagelser. Endelig vil man pege paa Skrivning som et Fag, hvori der i den senere Tid vistnok har fundet Fremgang Sted, men hvor man dog tror, at der tildels maatte kunne udrettes adskillig mere, naar der fra Lærernes Side blev ydet en omhyggeligere Veiledning og anvendt en skarpere Kontrol. Den paafaldende Forskjel, der kan finde Sted mellem Skoler i samme Bygd og med det samme Faget tildelte Timetal, synes afgjort at tale herfor.

Naar man ovenfor har betegnet det Maal af Oplysning, hvortil den lavere Almueskole paa Landet i Almindelighed fører sine Børn, som i mange Retninger såare tarveligt, har man dermed ikke villet udtale nogen Anke mod Stiftets Lærerstand, som om det i det store og hele taget skulde skorte denne paa den fornødne Dygtighed og Nidkærhed i deres Gjerning. Tværtimod, sees der hen til den overmaade knappe Skoletid, der er tillagt de fleste Skoler, og dernæst til de øvrige Hindringer af forskjelligt Slags, Skolen har at kæmpe med, maa man meget mere undres over, at Skolen dog kan række saavidt langt frem, som den virkelig gjør, og det er neppe formeget sagt, at det Maal, Skolen trods alle Vanskeligheder i Almindelighed naar, taler lige meget til Fordel for Lærernes Dygtighed, Troskab og taalmodige Flid i deres moiefulde Gjerning som for Børnenes Lærelyst og naturlige Begavelse. Hermed har man da ogsaa udtalt, at Forlængelse af Skoletiden er det eneste Middel der i væsentlig Mon skulde kunne hæve den almindelige Børneskole i Landdistrikterne. En almindelig Udvidelse af den lovbefalede Skoletid vilde imidlertid, selv om den var mindre betydelig, formentlig paa mange, maaske de fleste Steder medføre saa store Forandringer i Skolevæsenets Ordning og dermed saa betydelige Udgifter, at man for Tiden ikke skulde anse en saadan for tilraadelig. Et andet Spørgsmaal er det, om det ikke burde overlades til de Kommuner, der selv maatte ønske det, inden en vis Grændse at udvide den lovbefalede Skoletid. Hvor der nu er frivillig Skole, vilde denne da vel for en stor Del gaa over til at blive lovbefalet. Den største Betænkelighed herved turde være de forøgede Byrder, som paa denne Maade kunde paalægges de mindre bemidlede Klasser -- ikke just ved Forlængelse af Undervisningstiden for Børnene i og for sig, men derved, at den samlede Skolen tillagte lovbefalede Skoletid udstrækkes over Tider af Aaret, da det kunde falde vanskeligt at undvære Børnenes Hjælp i Hjemmet.

Selvfølgelig tvivler man ikke paa, at Kredsskolen ogsaa med den nuværende korte Lovbefalede Skoletid efterhaanden maa kunne række endel længere frem. De Hindringer, Skolen, bortset fra Skoletidens Knaphed, har at kjæmpe med, maa tildels lidt efter lidt kunne overvindes, og ikke ubetydelige Fremskridt gjøres. Hvad man her nærmest har for Øie, vil allerede fremgaa af hvad ovenfor er anført. Den knappe Skoletid maa mangesteds kunne udnytted bedre ved en hensigtsmæssigere Skoleordning, navnlig videregaaende Klasseinddeling, ved Anskaffelse af flere og bedre Læremidler og ikke mindst derved, at Arbeidet paa Skolen blev mere støttet ved Børnenes Arbeide hjemme, hvilket især i de klassedelte Skoler, hvor Børnene oftest kun søge Skolen 2 eller 3 Dage om Ugen, maatte kunne ske i langt høiere Grad, end det nu i Regelen er Tilfældet, naar kun Børnene bleve bedre forsynede med de fornødne Læse- og Lærebøger. For Tiden er det gjerne kun Religionsundervisningen, der i større Udstrækning kræver Hjemmearbeide af Børnene. Man vil i denne Forbindelse ikke unnlade at udtale sig for Ønskeligheden af, at den nu brugelige Forklaring kunde ombyttes med en mere kortfattet og mere fattelig Lærebog. Den vil trods sine Mangler som Børnebog vistnok ikke blive let at erstatte. At den imidlertid, bortset fra andre Ulemper, optager en uforholdsmæssig Del af Skolens Tid og Kræfter, lader sig vanskelig nægte. Ogsaa i andre Henseender maa der indenfor den nuværende Lovordnings Ramme endnu kunne udrettes meget. Smaaabørnskolen, hvis store Betydning som Underlag for Kredsskolen man ovenfor har tilladt sig at fremhæve, er endnu kun i sin Begyndelse. Den frivillige Undervisning maa tildels kunne haabes baade at blive bedre ordnet og bedre benyttet, efterhaanden og tildelt Skolerne i større Udstrækning. De talrige Skoleforsømmelser, der endnu kun i altfor mange Skoler tynde paa Skolens hele Gjærning, maa kunne indskrænkes. Gjennemsnitstrinnet af Lærerstandens Dygtighed maa endnu kunne ventes hævet endel ved Tilgang af Lærere med fuldkommen Uddannelse, efterhvert som de ældre, navnlig de uexaminede Lærere afgaa. I høiere Grad vilde dette ske, om selve den seminaristiske Uddannelse saavel i theoretisk som i praktisk Henseende kunde vinde en fuldstændigere og fyldigere Skikkelse ved Seminarursernes Forlængelse, angaaende hvilken Foranstaltnings Hensigtsmæssighed man ved tidligere Leilighed nærmere har udtalt sig.

Saagodtsom alle de Fremskridt i det enkelte, som man her har paaapeget som mulige under den bestaaende Ordning, ere imidlertid af den Beskaffenhed, at de kræve større eller mindre Offere dels af Kommunen, dels af vedkommende Forsørgere, dels vel og af Staten. Hermed er ogsaa den Hindring betegnet, der saa at sige mødes paa alle Kanter. At Erkjendelsen af Oplysningens Værd ogsaa i dette Stift synes mere og mere at trænge igjennem og dermed ogsaa Offervilligheden, hvor det gjælder Skolen, at stige, er det en Glæde at kunne udtale. Og en god Villie kan række langt; men dens Magt har dog sin Begrænsning i Evnen, og det kan ikke undgaaes, at ogsaa Skolen kommer til at lide under den Kjænggjærning, at vi er et fattigt Folk. Det kan da heller ikke ventes, at det skal gaa fremad med raske Skridt. Man faar kun haabe at



Evnen efterhaanden skal voxes med Villien, saa det virkelig kan gaa fremad, om end smaat.

#### IV. De høiere Almueskoler.

Af høiere Almueskoler talte Stiftet ved Udgangen af 1875 med den videregaaende Skole i Tønset 15, hvoraf 10 i Hedemarkens og 5 i Kristians Amt. 2 af disse Skoler, de i Vang og Furnæs, vare da netop oprettede. I Begyndelsen af sidste Femaar optog den midlertidig standsede Skole i Vaage igjen sin Virksomhed, saa at i nogen Tid 16 saadanne Skoler samtidig vare i Gang. Skolen i Vaage maatte imidlertid snart slutte igjen, ligesom ogsaa af de ældre Skoler den i Nordre Aurdal og den videregaaende Skole i Tønset bleve nedlagte i Løbet af Femaaret. Derimod oprettedes 2 nye Skoler i Storelvedalen og Næs, saa at ogsaa ved Udgangen af sidste Femaar 15 Skoler vare i Virksomhed — 11 i Hedemarkens og 4 i Kristians Amt. 8, altsaa over Halvdelen af samtlige Skoler inden Stiftet, høre hjemme i Hedemarkens Fogderi. De sædvanlige schematiske Indberetninger vedlægges tilligemed en Oversigtstabel.

Ved alle Skoler er Læretiden fastsat til mindst 2 Aar. 3 af dem er delte i 2 særskilte Klasser med 2 Lærere, og Skolen i Ringsaker Hovedsogn, der tidligere var delt i 2, er nu delt i 3 Klasser med 3 Lærere. Ved de fleste øvrige Skoler (med 1 Lærer) er nu truffet den, som det formentlig har vist sig, heldige Ordning, at der til Forebyggelse af de Ulemper, der ere forbundne med samtidig Undervisning af flere Afdelinger, kun optages nye Elever hvert andet Aar. Den aarlige Undervisningstid varierer fra 32 til 42 Uger, fraregnet Skolerne i Rendalen, hvor den hidtil kun har været 17, men herefter vil udstrækkes til 30 Uger. Det samlede Elevantal udgjorde ved Aarets Slutning 414. Gjennemsnitsantallet pr. Skole var saaledes 27,6; det har i Femaaret varieret fra vel 23 til vel 28. I skolepligtig Alder var 357 eller 86,2 pCt., medens det høieste Procentantal i de foregaaende Aar udgjorde vel 81. Af Eleverne var 134 eller 32,4 pCt. Piger, ligeledes forholdsvis flere end tidligere. Ved samtlige Skoler virkede 19 Lærere og 1 Lærerinde foruden 2 Lærerinder i Haandarbejde ved Skolerne i Vang og Furnæs med kun et Par Timers ugentlig Sysselsættelse. Lærerne ved Skolerne i Rendalen underviste tillige ved Kreds-skolen, hvilket Forhold imidlertid herefter vil ophøre. Fraregnes sidstnævnte Lærere — 4 i Tallet — og Lærerinderne i Furnæs og Vang, udgjorde den samlede Aarsindtægt for Lærerpersonalet ved de øvrige Skoler Kr. 13 121 eller gjennemsnitlig Kr. 820, heri ikke medregnet Lønstillæg af Staten, der antagelig andrager til Kr. 150 à 200 for hver. Udgifterne ved Skolerne, de i Rendalen fraregnede, der have Budget fælles med Kredsskolen, udgjorde Kr. 12 533 eller henved Kr. 10 pr. Elev. Ved næsten alle Skoler undervises samtlige i Skole-lovens § 36, 1ste Punktum, opførte Fag, ved nogle af dem i Gymnastik og ved en enkelt i Kemi og Tysk.

Man har været saa heldig ved disse Skoler i Almindelighed at have dygtige, tildels meget dygtige Lærere. Skolerne maa formentlig ogsaa siges idet-heltaget at have været jævnt godt søgte, og de have saaledes uden Tvivl virket

til meget Gavn for vedkommende Distrikter. Det vilde kun være at ønske, at Forholdene maatte tilstede saadanne Skolers Oprettelse i større Antal. I mange Bygder savnes vistnok endnu Betingelserne for deres Trivsel, medens disse i andre turde vise sig allerede at være forhaanden, om Forsøg gjordes med at sætte en Skole i Gang.

Hamar Stiftsdirektion, 30te September 1881.

L. Kyhn.

H. Folkestad.

O. E. Holck.

## B. Om Amts- og Aftenskoler.

Man har herved den Ære at afgive nedenstaaende Beretning om Aftenskoler og Amtsskoler m. m. for 1880—81.

### 1. Aftenskoler.

Under Henvisning til vedlagte schematiske Beretninger om disse Skoler skal man bemærke Følgende:

I samtlige Skolekommuner paa 2 nær — Næs og Aamot — afholdtes Aftenskoler i et samlet Antal af 252. Nedenstaaende Tabel viser Antallet af Skoler og Elever samt Gjennemsnitsantallet af Elever og Undervisningstimer for hver Skole for Fogderierne, Amterne og Stiftet.

Fogderi og Amt.	Antal Skoler.	Samlet Eleveantal ved Undervisningens		Antal Elever pr. Skole ved Undervisningens		Kursenes gennemsnitlige Timetabel.
		Begyndelse.	Ende.	Begyndelse.	Ende.	
Valders . . . . .	32	631	538	19,7	16,8	68,1
Hadeland og Land . .	15	166	132	11,1	8,8	49,4
Toten . . . . .	15	238	187	15,9	12,5	64,1
Søndre Gudbrandsdalen .	25	355	296	14,2	11,8	51,6
Nordre Do . . . . .	26	413	419	15,9	16,1	75,9
<b>Kristians Amt . . . . .</b>	<b>113</b>	<b>1 803</b>	<b>1 572</b>	<b>16,0</b>	<b>13,9</b>	<b>63,2</b>
Nordre Østerdalen . . .	37	603	549	16,3	14,8	46,6
Søndre Do . . . . .	14	174	143	12,4	10,2	49,6
Solør . . . . .	32	416	428	13,0	13,4	61,0
Vinger og Odalen . . .	19	231	230	12,2	12,1	58,3
Hedemarken . . . . .	37	573	519	15,5	14,0	66,8
<b>Hedemarkens Amt . . .</b>	<b>139</b>	<b>1 997</b>	<b>1 869</b>	<b>14,4</b>	<b>13,4</b>	<b>57,2</b>
<b>Hamar Stift . . . . .</b>	<b>252</b>	<b>3 800</b>	<b>3 441</b>	<b>15,1</b>	<b>13,7</b>	<b>59,9</b>

Af det samlede Elevantal (ved Undervisningens Begyndelse) var 1 320 eller 34,7 pCt. Piger. For de fleste Skolers Vedkommende haves Oplysning om, hvormange af Eleverne der tidligere havde gennemgaaet et eller flere Kursus. Det viser sig da, at af 3 584 Elever har dette været Tilfældet med 1 554 eller 43,4 pCt. Af disse 1 554 havde igjen 605 eller henved  $\frac{2}{5}$  deltaget i mere end 1 Kursus. Af Kursernes samlede Timetal, 15 088, anvendtes til Modersmaalet 5 938 eller 39,4 pCt. og til Regning 5 321 eller 35,3 pCt., hvorved bemærkes, at man til disse Fag har henført henholdsvis 294 og 56 Timer, der udtrykkelig er angivet at være anvendt — de første til Oplæsning og Literaturhistorie, de sidste til Regnskabsførsel og Udmaalingslære.

Med Hensyn til disse Skolers Antal og Søgning m. m. inden dette Stift i de 6 Aar, i hvilke de nu have virket, vil nedenstaaende tabellariske Sammenstilling give en samlet Oversigt.

	Antal Skoler.	Antal Elever.	Hvoraf Piger.	Elevantal pr. Skole.	Timetal pr. Kursus.	Offentligt Bidrag.
			pCt.			Kr.
1875—76 . . . . .	114	ca. 2 582	?	22,7	?	4 340
1876—77 . . . . .	293	5 852	29,7	20,0	51,5	13 171
1877—78 . . . . .	316	5 441	36,8	17,2	54,1	15 319
1878—79 . . . . .	329	5 554	34,6	16,9	58,8	17 696
1879—80 . . . . .	260	4 274	35,0	16,4	60,8	14 950
1880—81 . . . . .	252	3 800	34,7	15,1	59,9	14 221
Tilsammen	1 564	27 503	-	-	-	79 697

Som det vil sees, er Antallet af Skoler efterat have naaet sit høieste i 1878—79 i de to sidste Aar igjen aftaget ikke ubetydelig og dermed ogsaa det samlede Elevantal, medens det gennemsnitlige Elevantal for hver Skole stadig er gaaet nedad, om end ikke med stærke Skridt. Stiftsdirektionen har tidligere udtalt sig derhen, at man maatte være forberedt paa, at en Tilbagegang vilde finde Sted i den stærke Søgning, som i Begyndelsen temmelig almindelig blev disse Skoler tildel, efterhvert som Skolerne som en naturlig Følge af deres længere Bestaaen bleve mere og mere udelukkende henvist til den nykonfirmerede Ungdom som Tilgangskilde. Skolerne have imidlertid nu paa de fleste Steder virket saalænge, at der i det store og hele taget neppe skulde være Grund til at befrygte nogen yderligere Nedgang i deres Søgning, forudsat at man ordner sig paa en nogenlunde hensigtsmæssig Maade, hvortil formentlig blandt andet maa regnes, at man, hvor Forholdne ikke stille sig desto gunstigere for Søgningen, sjeldnere holder Skole eller idetmindste af og til lader Skolen hvile, hvad der i mange Tilfælde ogsaa af den Grund vil være at anbefale, at Aftenskolen ellers maa befrygtes i Længden at ville anstrenge Lærernes Kræfter over Eyne. Til at

forebygge en yderligere Synken af den gennemsnitlige Søgning vil antagelig ogsaa de noget strengere Betingelser bidrage, som Stiftsdirektionen har fastsat for Tilstaaelse af offentligt Bidrag til Skolerne. Disse Bestemmelser gaa ud paa, at Kursernes Længde fastsættes til mindst 40 Timer, at intet Kursus sættes i Gang, medmindre mindst 12 Elever have meldt sig, at intet offentligt Bidrag længere kan paaregnes, naar Elevantallet synker ned under 8, og at offentligt Bidrag til Fortsættelse af et Kursus udover 80 Timer kun kan paaregnes, forsaavidt mindst 12 Elever endnu søge Skolen. Bestemmelserne ere, hvad Minimum af Elevantal angaar, strengere end de af Stiftsdirektionen i dens Erklæring af 3die November 1880 som formentlig passende betegnede. Man har nemlig efter nærmere Overveielse troet at burde skjærpe dem noget, nærmest for at forebygge, at Aftenskolen i Distrikter, hvor en talrigere Søgning maatte kunne paaregnes, om ellers den fornødne Dygtighed hos Læreren og den fornødne Interesse hos Befolkningen var tilstede, holdes Aar efter Aar med et efter Forholdene forøvrigt altfor ringe Elevantal og derfor med en efter Omstændighederne uforholdsmæssig Udgift. I Overbevisningen om, at de fastsatte almindelige Regler paa den anden Side vilde være mere end tilbørligt strenge for mange tyndt befolkede Strøg, som derved trods sin Trang til og trods al Interesse for Skolen omtrentlig ganske vilde blive udelukkede fra samme, har man imidlertid aabnet Adgang til paa derom indgivet Andragende at erholde Modifikation i Bestemmelserne, hvor de særegne Forhold maatte antages at give billigt Krav derpaa. At forøvrigt de omhandlede Bestemmelser ville bevirke en yderligere Nedgang i Skolernes Antal, er sandsynligt nok.

Som det paa Forhaand maatte findes rimeligt, synes Forskjellen mellem de enkelte Distrikter med Hensyn til Aftenskolernes Trivsel at træde mere udpræget frem, jo længere Skolerne virke, og denne Forskjel maa tildels antages at være temmelig betydelig. Af ovenstaaende Oversigtstabel for 1880—81 vil det saaledes sees, at Hadeland og Lands Fogderi, med et 22 pCt. større Folketal end det i Valdets, kun talte 15 Skoler mod 32 i sidstnævnte Fogderi, og at ikkedestomindre det gennemsnitlige Elevantal pr. Skole i dette udgjorde 19,7 mod kun 11,1 i hint. At den paa pegede Forskjel er mere end tilfældig, tør temmelig sikkert sluttes ved en Sammenligning med Forholdet i de foregaaende Aar. Ved Siden af Valdets vil man nævne Størstedelen af Nordre Østerdalen og tildels Nordre Gudbrandsdalen som de Strøg af Stiftet, for hvilke disse Skoler særlig synes at egne sig. Hvad Nordre Østerdalen angaar, der for 1880—81 med det største Antal Skoler i Forhold til Folkemængden sees at staa næstefter Valdets med Hensyn til gennemsnitlig Søgning, er derhos at mærke, at Søgningen i Betragtning af den spredte Befolkning forholdsvis maa siges at være adskillig bedre og saaledes at pege hen paa en endnu større Interesse hos Befolkningen, end Elevantallet i og for sig skulde lade formode. Naar saaledes idethele de øvre Fjeldbygder, som det synes, frembyde den bedste Jordbund for Aftenskolen, da har dette uden Tvivl for en væsentlig Del sin Grund i, at Gaardmands- og Selveierklassen der er forholdsvis talrigst repræsenteret, ligesom og de sociale og økonomiske Forhold forøvrigt tør stille sig gunstigere for denne Skoleart der

end andetsteds i Stiftet. Med Hensyn til de større Bygder kan det vistnok tildels med Rette siges, at paa den ene Side Aftenskolen byder forliden, medens paa den anden hos de talrige lavere Samfundsklasser baade Sandsen for Oplysning endnu er forliden vaagnet, og derhos Vanskelighederne ved at kunne søge Skolen, idetmindste søge den stadig, ofte meget betydelig. Hvad særlig Tjenerklassen angaar, har der tildels været klaget over, at Husbondsfolket ikke i ønskelig Grad søger at virke til, at Tjernerne kunne benytte sig af den Anledning, Aftenskolen byder dem til at erhverve sig lidt mere Oplysning. Navnlig fra Skovbygderne fremhæves derhos de Hindringer, Næringsveienes særegne Beskaffenhed lægger iveien for Aftenskolens Trivsel.

Idet Stiftsdirektionen dernæst udtaler som sin Formening, at ogsaa for det sidst forløbne Skoleaars Vedkommende Søgningen af Aftenskolerne, om end ringere end tidligere, dog maa siges efter Omstændighederne i det hele taget at have været tilfredsstillende, skal man tilføie, at Søgningen uden Tvivl paa mange Steder i Virkeligheden har været adskillig bedre, end man fra Opgaverne i de schematiske Indberetninger skulde slutte, idet nemlig Elevantallet ifølge de til Stiftsdirektionen indsendte specielle Beretninger for hver Skole under den største Del af Kurset har været større, ofte meget større end ved dets Begyndelse og Slutning.

Med Hensyn til disse Skolers Virksomhed forøvrigt skal man tillade sig at henvise til sine tidligere tildels udførligere Udtalelser herom.

#### b. Amtsskoler m. m.

Af offentlige Amtsskoler var fremdeles 4 i Virksomhed, deraf 1 i Nordre Aurdal og 1 i Søndre Fron, hvor de ogsaa havde virket det foregaaende Aar, og 1 i Birid, hvorhen den var flyttet fra Gran, tilsammen 3 i Kristians Amt. Skolen i Hedemarkens Amt var fra Veldre Annex i Ringsaker henlagt til Brøtums Annex i samme Præstegjeld. Naar undtages Skolen i Søndre Fron, afholdtes ved samtlige Skoler efter endt Guttekursus et kortere Pige-kursus.

Skolen i Nordre Aurdal. Guttekurset besøgte af 57 Elever, hvoraf 28 fra selve Bygden, de øvrige fra de omliggende Bygder paa 2 nær, der var fra Hallingdal. Elevantallet ved Kursets Slutning var 48. Af Eleverne havde 16 tidligere gennemgaaet et Kursus ved Skolen. I den ved Kursets Slutning afholdte offentlige Prøve deltog 16 Elever.

Pigekurset talte 16 Elever, hvoraf over Halvparten havde søgt Skolen under tidligere Kursus. 7 hørte hjemme i Nordre Aurdal, Resten i Nabo-bygderne.

Skolen i Søndre Fron besøgte af 47 Gutter, hvoraf 22 hørte hjemme i Bygden; de øvrige vare saagodtsom alle fra de nordenfor liggende Bygder i Dalen. Ikke mindre end 32 havde deltaget i Skolens foregaaende Kursus. Paa Grund af Vaaraanarbeide maatte en hel Del Elever forlade Skolen kort før Kursets Slutning, ved hvilken kun 31 vare tilbage. De fleste Elever af Skolens

øverste Afdeling deltog i 3 Timers egentlig Undervisning i Engelsk. Paa Grund af Omstændighederne blev, som alt bemærket, intet Pige kursus afholdt ved denne Skole.

Ved Skolen i Birid besøgte Gutteturset af ialt 47 Elever, hvoraf kun 6 udenbygds. Det sluttede med 39 Elever.

Pige kurset talte 22 Elever, alle paa 2 nær fra Birid. En Elev maatte paa Grund af Sygdom forlade Skolen før Kursets Slutning.

Skolen i Ringsaker. Gutteturset besøgte af 53 Elever, hvoraf 42 hjemmehørende i Bygden. 46 deltog i samme indtil dets Slutning. 27 havde tidligere gennemgaaet en høiere Almueskole.

Pige kurset talte 27 Elever, der alle vare med til dets Slutning. 17 hørte hjemme i Ringsaker.

Ved samtlige Kursus vare Eleverne delte i 2 Afdelinger. Gutteturserne begyndte først i Oktober og varede til henimod Midten af Mai. Pige kursernes Varighed var som sædvanlig 3 Maaneder.

Om Elevernes Interesse, Flid og Forhold udtale Lærerne sig idetheletaget paa det fordelagtigste, ligesom og deres Fremgang, specielt ved Gutteturserne, synes at have været mere end almindeligt tilfredsstillende.

Udgifterne ved Skolerne have beløbet sig til:

	Lærerløn- ninger.	Undervis- nings- midler.	Tilfæl- dige Udgifter.	Admini- strations- udgifter.	Tilsammen.
For Skolen i Nordre Aurdal	Kr. 3 950	Kr. 246	Kr. 26	Kr. 11	Kr. 4 233
- — i Søndre Fron	« 3 200	« 139	« 3	« 26	« 3 368
- — i Birid . . .	« 3 950	« 273	« 12	« 69	« 4 304
- — i Ringsaker. . .	« 4 000	« 158	« 29	« 87	« 4 274
<hr/>					
Tilsammen	Kr. 15 100	Kr. 816	Kr. 70	Kr. 193	=Kr. 16 179

Ligesom forhen ere Udgifterne til Lokale med Lys og Brænde samt til Inventarium udredede af vedkommende Kommuner. Skolepengenes samlede Beløb udgjorde Kr. 1 880, og der anvendtes saaledes af de af Staten og Amterne bevilgede Midler Kr. 14 299. Samtlige Skoler maa formentlig nu siges at være ret godt udstyrede med Undervisningsmidler, ligesom der ved dem alle findes smaa Bogsamlinger saavel for Lærere som for Elever.

Amtsskoler have nu været i Virksomhed her i Stiftet siden 1875. Man begyndte med 1 Skole i hvert Amt, hver med 1 Lærer. I det følgende Aar, 1876—77 oprettedes i Kristians Amt 2 og i Hedemarkens Amt 1 Skole til, ligesom ogsaa Pige kurser sattes i Gang. Ved alle Skoler paa 1 nær var 2 Lærere ansatte. Det følgende Aar nedlagdes igjen den ene af Skolerne i Hedemarkens Amt, da vedkommende Lærer opsagde sin Post, og man ikke antog Forholdene inden Amtet af den Beskaffenhed, at der havdes Behov for mere end 1 offentlig Skole. De øvrige 4 Skoler have siden været i Virksomhed — alle med 2 Lærere og derhos med 1 Lærerinde for Pige kurserne. Nedenstaaende Tabel viser, hvorledes Søgningen af Skolen har stillet sig i de forskjellige Aar:

	Antal Kurser:		Antal Elever:		Tilsammen.
	for Gutter.	for Piger.	Gutter.	Piger.	
i 1875—76 . . . .	2	-	62	-	62
i 1876—77 . . . .	5	2	219	67	286
i 1877—78 . . . .	4	4	198	154	352
i 1878—79 . . . .	4	4	185	127	312
i 1879—80 . . . .	4	4	222	131	353
i 1880—81 . . . .	4	3	204	65	269
Tilsammen	23	17	1 090	544	= 1 634

Hvert Guttekursus har saaledes gjennemsnitlig talt 47,4 og hvert Pige-kursus 32 Elever — et Forhold, der formentlig maa betegnes som meget gunstigt. Den talrige Søgning, der saaledes hidtil er bleven disse Skoler tildel her i Stiftet, maa visselig for en stor Del tilskrives den Omstændighed, at de ere flytbare. Det er en Selvfølge, at mange ubemidlede Elever alene herved ere blevne satte istand til at søge Skolen, ligesom mange andre, om end Midlerne ikke have manglet, dog neppe vilde have bragt de Offere, som det vilde have krævet at søge Skolen langveisfra. Paa den anden Side er Flytbarheden vistnok forsaaavidt et svagt Punkt ved Skolerne, som den medfører ikke ringe Besvær m. m. for Lærerne, hvis Gjerning alligevel kan være byrdefuld nok, og saaledes maa befrygtes at kunne virke sit til, at man ikke længe faar beholde netop de dygtigere Lærerkrafter i Skolens Tjeneste. Ligesom man imidlertid hidtil i det hele taget har været saa heldig at faa Lærerposterne besatte med formentlig dygtige, nidkjære og samvittighedsfulde Mænd, saaledes have ogsaa de fleste af Skolerne hidtil undgaaet de med hyppige Lærerskifter forbundne Ulemper. Man har ogsaa saavidt muligt søgt at sikre sig herimod ved at fastsætte Lønninger, der efter Omstændighederne vel maa kaldes nogenlunde rundelige. Førstelærerne lønnes overalt med Kr. 1 800 for Gutte- og med Kr. 400 for Pige-kurset, Andenlærerne med henholdsvis Kr. 1 200 og Kr. 250 i Kristians og med Kr. 1 200 og Kr. 300 i Hedemarkens Amt, og Lærerinden i begge Amter med Kr. 300.

Stiftsdirektionen føler sig overbevist om, at disse Skoler hidtil med Held have virket til at udbrede sund Oplysning rundt om i Bygderne, og den har efter alt, hvad den derom har bragt i Erfaring, al Grund til at tro, at de omfattes med Interesse idetmindste i alle de Bygder, hvor man har havt Anledning til at lære dem nærmere at kjende. Herfor synes ogsaa deres jævnt gode Søgning at afgive et talende Vidnesbyrd.

Foruden de offentlige Amtsskoler virkede i 1880—81 to private Skoler med lignende Formaal samt derhos Stiftets tvende Folkehøiskoler.

Ved Privatskolen i Elverum afholdtes et Guttekursus, der var besøgt af ialt 25 Elever, samtlige hjemmehørende inden Amtet.

Den private Skole i Hamar besøgtes af 14 Gutter, hvoraf de 13 hørte hjemme i Amtet.

Ved Sagatun Folkehøiskole afholdtes ligeledes et Guttekursus, der talte i det hele 36 Elever, hvoraf de 15 vare fra Hedemarkens Amt.

Ved Vonheims Folkehøiskole afholdtes først et Vinterkursus for Gutter, der talte 13 Elever, hvoraf 9 fra Kristiania Amt; derpaa et 3 Maaneder Sommerkursus for Piger, der begyndte med 27 Elever, hvoraf 12 fra Amtet. Senere kom adskillig flere Elever til.

Det bemærkes, at ingen af de private Skoler nød Understøttelse af Amt og Stat.

Hamar Stiftsdirektion, 17de Januar 1882.

L. Kyhn.

H. Folkestad.

O. E. Holck.

## Indberetning om Skolevæsenets Tilstand i Kristianssands Stift for Aaret 1880.

### A. Om Almueskolevæsenet.

De foreliggende specielle Indberetninger om Almueskolevæsenets Tilstand og de i Forbindelse dermed afgivne Extrakter af Skolekassernes Regnskaber udvise i det Hele en jævn og stadig Fremgang. Til nærmere Belysning heraf skal man tillade sig at meddele følgende Oversigt over Almueskolens forskjellige Forholde, hvorved Resultaterne af de statistiske Opgaver for Femaaret 1876—80 lægges til Grund, og hvorved tillige bliver Anledning saavel til at tilføie de nærmere Forklaringer og Oplysninger, som mest paakræves, som til at fremholde de Punkter, i hvilke Udviklingen staar mest tilbage.

#### 1. Kredsreguleringen; faste Skoler og Omgangsskoler.

	ialt	Antal af Skolekredse			Antal Skoler for ensligt beliggende Bo- steder.
		med fast Lokale Skolen tilhørende.	leiet.	med Omgangsskole.	
1876 . .	1 353	495	297	561	143
1877 . .	1 357	518	312	527	139
1878 . .	1 356	543	307	506	131
1879 . .	1 347	571	311	465	135
1880 . .	1 338	596	310	432	122

Skolekredsens Antal er saaledes siden Aaret 1877 og fornemmelig fra 1879 til 1880 aftaget — ialt med 19. Dette Forhold, som kunde synes at tyde



paa en Tilbagegang i Kredsreguleringen, hidrører formentlig væsentligt fra den tiltagende Oprettelse af faste Skoler og betegner saaledes i Virkeligheden et Fremskridt. Saalænge Udgifterne til Lærernes Lønning og Kosthold vare mindre følelige og den almindelige Opinion endnu holdt fast ved Omgangsskolen som den bedste eller ialfald med Landdistrikternes Forhold bedst stemmende Ordning, sporedes i Almindelighed en stærk Tilbøielighed til at holde Kredse smaa, hvorved man undgik Omkostningen ved at bygge Skolehuse. Men dette Forhold forandres mere og mere til det Bedre. Man erkjender i stedse større Udstrækning Omgangsskolens Mangler og Fastskolens Fortrin, hvortil endnu kommer, at de betydeligt forøgede Udgifter til Lærerløn og Kostgodtgjørelse har gjort de mange Kredse og de talrige Skoleuger til en kostbar og i økonomisk Henseende byrdefuld Ordning. Udviklingen vil derfor sandsynlig tage den Retning, at man saavidt muligt forener nærliggende mindre Skolekredse til et fælles fast Skolested, og at hermed allerede er skeet en Begyndelse fremgaar ikke alene af den paapegede, endnu forholdsvis ubetydelige, Formindskelse af Skolekredsenes Antal, men ogsaa af andre Forholde, som senere ville blive berørte. I det Hele antager Stiftsdirektionen, at Kredsreguleringen maa ansees som i væsentlig Grad forbedret, hvilket ogsaa viser sig deri, at Antallet af Skoler for enslygt beliggende Bosteder stadigt er formindsket.

Forøvrigt er det en Selvfølge, at det medfører mange Vanskeligheder at opnaa en tilfredsstillende Kredsinddeling i Stiftets mange Fjeld- og Fjorddistrikter, hvor Bostederne mangesteds er saa langt fjernede fra hverandre, at de saagodtsom alle eller dog for en overveiende Del maa henregnes til enslygt beliggende, og hvor desuden Naturforholdene ogsaa i andre Henseender ere til Hinder for Skolesøgningen. En særegen Vanskelighed møder her ved de mange «Heiegaardene», som ligge spredte paa Fjeld- eller Heistrækningerne i saa stor indbyrdes Afstand, at de ikke kunne forenes til egne Kredse, og i Almindelighed ere for talrige til at kunne behandles som enslygt beliggende Bosteder. Man er paa en Maade nødt til at henlægge dem til de nærmest tilstødende Kredse nede i Dalene — eller ved Fjordene; men ogsaa denne Ordning har sine store Mangler. Hvis der i en saadan Kreds, som altsaa har sine Bosteder dels i Dalen og dels paa Heien paa dennes Sider, holdes Omgangsskole, bliver Skolesøgningen oftest mislykkelig, idet Dale- og Heiefolket fortrinsvis, om ikke udelukkende, holde sig hver til sin Skoletur. Oprettelse derimod af faste Skoler i Dalen, hvilket i flere Henseender maa ansees som den bedste Ordning, bliver Skolesøgningen meget besværlig for Heiegaardene, hvorfra Børnene for den hele Skoletid maa anbringes i Kost og Logi nede i Dalen eller ialfald fra Hjemmet «udrustes» til Skolen, hvilket pleier ske for en Uge af Gangen.

Dette er kun et enkelt Exempel paa hvilke Vanskeligheder det medfører at opnaa en tilfredsstillende Ordning af Kredsreguleringen.

Fastskolernes Antal er i Femaaret tiltaget med 114 (siden Aaret 1875 med 164). Medens Antallet af Kredse, hvor Skolen holdes i leiede Lokaler, i det Hele er forøget med kun 13 og siden Aaret 1877 har været næsten uforandret, er Antallet af Kredse, hvor eget Skolelokale er opført eller anskaffet,

forøget med 101 (siden 1875 med 121)\*). I de Egne af Stiftet, hvor Forholdene ere gunstige for Fastskolene, maa denne nu ansees som næsten eneraadende og Omgangsskolen som en ren Undtagelse, der er indskrænket til ganske enkelte uheldigt situerede Kredse eller Distrikter. Saaledes er Forholdet i Nedre Thelemarken, største Delen af Bamble, Kyststrøget i Nedenæs, Listerlandet, paa Jæderen og Karmøen ligesom ogsaa forevrigt i en Del af de bedre stillede Kommuner i Lister og Mandals Amt. Ogsaa i Øvre Thelemarken arbeides stadigt for Oprettelse af faste Skoler ved Opførelsen af nye Skolehuse, men i Aamlid, Heirefos, Sætersdalen, den største Del af Lister og Mandals Amt, særlig Lister Fogderi, Dalerne og den overveiende Del af Ryfylke findes endnu et forholdsvis stort Antal Omgangsskoler. Disse Distrikter have ikke alene at kjæmpe med store Naturhindringer, men høre ogsaa i økonomisk Henseende og almindelig Udvikling til de ringeste i Stiftet. Længst tilbage ligger Sætersdalen, hvori Omgangsskolernes Antal er større end Fastskolernes (41 mod 34) og den større Del af Ryfylke, hvor Forholdet mellem faste og omgaaende Skoler kun er lidet bedre, men hvor man ogsaa i den spredte Bebyggelse og i de veirhaarde Heier og Fjorde har større naturlige Vanskeligheder at bekjæmpe.

Til nærmere Belysning af de her omhandlede Forholde skal man endnu tillade sig at tilføie nedenstaaende Oversigt over de skolepligtige Børn, som undervistes:

	i faste Skoler.	gjennemsnitlig i hver Skole.	i Omgangsskoler.	gjennemsnitlig.
i 1876 . .	27,327	34,50	8,804	15,69
- 1877 . .	28,226	34,01	7,945	15,08
- 1878 . .	29,075	33,62	7,201	14,23
- 1879 . .	29,384	33,32	6,660	14,34
- 1880 . .	29,724	32,81	6,082	14,08

Af samtlige skolepligtige Børn, fra regnet dem, der undervistes udenfor Kredsskolen eller slet ikke modtog Undervisning, — undervistes saaledes

i 1876 . . . .	75,63 pCt.	i faste Skoler.
- 1880 . . . .	83,01	» - » - »

## 2. Skoletid. Lovbefalet og frivillig Undervisning. Skoleforsømmelser.

	Antal af Skoleuger			Antal af Børn, som modtog frivillig Undervisning.
	lovbefalede.	frivillige.	tilsammen.	
1876 . .	18,546	3 912	22,458	12,779
1877 . .	18,874 + 328	4 508 + 596	23,382 (+ 924)	15,473 (+ 2 694)
1878 . .	19,050 + 176	4 676 + 168	23,726 (+ 344)	15,618 (+ 145)
1879 . .	19,252 + 202	4 863 + 187	24,115 (+ 389)	16,238 (+ 620)
1880 . .	19,149 ÷ 103	4 619 ÷ 244	23,768 (÷ 347)	15,620 (÷ 618)

\*) Til Opførelse af Skolehuse er i Femaaret 1876—80 anvendt ialt 226 366 Kr., til Leie af Skolelokaler 58 694 Kr.

(Den aarlige Tilvæxt eller Aftagen er angiven ved de i Parenthes tilføiede Tal).

Fra 1876 til 1879 er den aarlige Skoletid saaledes forøget med 1 657 Uger, hvoraf 706 lovbefalede og 951 frivillige. Særlig har Forøgelsen været bemærkelig fra 1876 til 1877, ialt 924 Uger. Fra 1879 til 1880 er derimod den aarlige Undervisning formindsket med 103 lovbefalede og 244 frivillige, tils. 347 Skoleuger. Antallet af Børn, som deltog i den frivillige Undervisning, staar nogenlunde i Forhold til denne Undervisnings Udstrækning, stiger og falder med denne.

Med Hensyn til den fra 1879 til 1880 stedfundne Formindskelse af Skoleugernes Antal maa bemærkes, at Antallet af Skolekredse samtidigt er gaaet ned fra 1 347 til 1 338 og af Skoler for ensligt beliggende Bosteder fra 135 til 122, saa at det lovbefalede Skolehold i Forhold til Skolernes Antal ikke er formindsket, men snarere lidt forøget. Derimod er den frivillige Undervisning i væsentlig Grad indskrænket og faktisk hævet i et ikke lidet Antal Skolekredse. Den hovedsagelige Indskrænkning falder paa Bamble, Nedenæs og Ryfylke Fogderier med henholdsvis 96, 78 og 67 Skoleuger, medens i de øvrige Fogderiers Tilvæxt og Aftagen i det Hele ikke er betydelig og omtrent holde hinanden i Ligevægt. Grunden til den paa pegede Aftagen af den frivillige Undervisning er uden Tvivl væsentlig at søge i de betydeligt forøgede Udgifter til Skolevæsenet, fornemmelig til Udredelse af Lærernes Lønning og Kostgodtgjørelse. Da den lovbefalede Undervisning holdes — og efter Skoleloven skal holdes — paa den for Skoleøgningen beleiligste Tid af Aaret d. e. i Vinterhalvaaret, og da de fleste Lærere bestride Skoleholdet i to eller flere Kredse, maa den frivillige Undervisning væsentlig henlægges til Sommerhalvaaret, i hvilket imidlertid navnlig de ældre Børn paa Landet ere saaledes optagne af forskellige Arbejder, ved hvilke de ikke i Almindelighed kunne undværes, at Skolesøgningen bliver meget uregelmæssig og tildels yderst mislig. Under saadanne Forhold har den frivillige Skole for en stor Del arbeidet og derfor givet lidet Udbytte, og Følgen heraf er, at man, naar Skoleholdet bliver kostbart og Udgifterne følelige, for ikke at sige trykkende, uden synderlig Betænkelse skrider til at indskrænke eller ganske at ophæve en Undervisning, som saa lidet svarer til sin Hensigt og lønner den derpaa anvendte Bekostning. Saa beklageligt dette kan være, maa det dog formentlig kun ansees som en ganske naturlig og paa en Maade berettiget Virkning af Forholdene, i hvilke der imidlertid vanskeligt vil kunne opnaaes nogen Forandring, førend man faar gennemført en Skoleordning, ved hvilken det frivillige Skolehold ligesaavel som det lovbefalede bliver henlagt til Vinterhalvaaret. En saadan Ordning antages at ville skaffe en ordentlig søgt og frugtbar frivillig Skole; men da den vil kræve forøgede Udgifter til Lokaler og tildels til forstærket Lærerstjælp, vil den først efterhaanden kunne opnaaes og er hidtil kun enkeltvis bleven realiseret.

Forsømmelserne af det lovbefalede Skolehold have udgjort i 1876 ca. 25 pCt., i 1877 ca. 24 pCt., i 1878 ca. 21 pCt., i 1879 og 1880 ca. 19 pCt. af Skoledagene, heri medregnet samtlige Forsømmelser uden Hensyn til deres Grund eller Anledning. Størst er Forsømmelsen i Bratsbergs og Nedenæs Amter, for

1880 ca. 25 pCt., medens Forholdet i de to vestlige Amter er betydeligt bedre, 11,50 à 16,00 eller gennemsnitlig ca. 14,71 pCt. Slettest er Forholdet i Sætersdalen, hvor Forsømmelsen er over 26 pCt., og bedst i Ryfylke, hvor Forsømmelsen er 11,50 pCt.

Om Grunden til den betydelige Forskjel, som saaledes med Hensyn til Skolesøgningen finder Sted mellem de forskellige Dele af Stiftet, er det vanskeligt at give nogen bestemt eller fuldt tilfredsstillende Forklaring. Det er et Forhold, som har været tilstede ligefra Begyndelsen af Almuskolens nærværende Ordning og paa forskellige Maader hænger sammen med Naturforholdene, gamle Vaner og vel tildels med Befolkningens hele Stel og Eiendommeligheder. Da Skoleholdet i det Hele og særlig det frivillige forholdsvis er meget større i de to østlige Amter, kunde det ligge nær at slutte, at den derved givne Adgang til at søge Skolen gennem den større Del af Aaret fremkalder en større Ligegyldighed med Hensyn til Benyttelsen af det lovbehandlede Skolehold, — og heri maa vel tildels kunne sees en medvirkende Faktor; — men dette gjælder ialfald ikke Øvre Thelemarken og Sætersdalen, hvor Skoleholdet i det Hele er kort og navnlig det frivillige Skolehold meget indskrænket, idet det ikke engang udgjør Tiendedelen af den samlede Skoletid. For en stor Del ere Forsømmelserne i disse Distrikter utvivlsomt foranledigede ved Naturhindringer, men de indre Distrikter i Ryfylke Fogderi antages i denne Henseende ikke at være synderligt gunstigere stillede, og dog er Skolesøgningen i dette Fogderi forholdsvis den bedste i hele Stiftet. Den almindelige Erfaring synes at vise, at Skolesøgningen bliver stadigere og regelmæssigere, hvor Fastskoler oprettes, hvilket ogsaa i sig selv er ganske naturligt; men Sætersdalen og Ryfylke, hvor Omgangsskolen fremdeles drives i størst Udstrækning, ere de Dele af Stiftet, som med Hensyn til Skolesøgningen danner de yderligste Modsætninger. Dette synes bestemt at henpege paa Grunde, som ikke ligger i de ydre Forholde.

I det Hele er Skolesøgningen i Femaaret dog bleven bedre, og da Fremgangen har været, om end ikke saa stor, som ønskeligt var, saa dog jævn og stadig, tør det vel haabes, at den vil blive varig og tiltagende, om end følgelig enkelte Aar paa Grund af veirhaarde Vintre, Omgangssygdomme m. v. ere komne til at vise et mindre heldigt Forhold, hvilket tildels gjælder Aaret 1880, der ikke betegner noget Fremskridt fra det foregaaende Aar.

For at modarbejde de betydelige Skoleforsømmelser har Stiftsdirektionen i Marts 1878 udstedt en trykt Rundskrivelse til Skolekommissionerne, af hvilken man tillader sig at vedlægge et Exemplar. Denne Skrivelse har ialfald henledet Skolekommissionernes Opmærksomhed paa Sagen og vil formentlig fremkalde en mere energisk Optræden fra deres Side. Stiftsdirektionen nærer ikke Tvivl om, at derved meget vil kunne udrettes, om der end vil kræves længere Tid til at overvinde den Ligegyldighed eller dog Mangel paa Interesse for Skolens Gjerning, som formentlig maa ansees som en væsentlig Grund til de store og i mange Henseender beklagelige Skoleforsømmelser.

Antallet af skolepligtige Børn, som aldeles udeblev fra Skolen, er temmelig jævnt gaaet ned fra 675 i 1876 til 536 i 1880, medens Antallet af de, som un-

dervistes udenfor Kredsskolen i det Hele er noget forøget. Af Haandgjernings-skoler for Pigebørn og Smaabørnsskoler fandtes i 1880 henholdsvis 28 (i 1875 18) og 18 (i 1875 8), begge Slags næsten udelukkende i Bratsberg og Stavanger Amter. I Stavanger Amt ydes der til disse Skoler, hvoraf der ialt gaves i 1880 31, Bidrag af Amtsskolekassen, for hver Skole 80 til 120 Kr. Skolerne ere i Almindelighed eller ialfald for en stor Del kombinerede, — saaledes at den samme Lærerinde om Formiddagen underviser i Smaabørnsskolen og om Eftermiddagen i Haandgjerning for de større Pigebørn, — og synes at vinde større og større Indgang. Stiftsdirektionen antager ogsaa, at netop saadanne kombinerede Skoler i Landdistrikterne ville have stor Betydning, og at her er et Omraade, hvorpaa Meget kan udrettes til Alnuskolens Fremme baade ved Udbredelse af nyttige eller nødvendige Færdigheder og ved at hæve det Niveau, hvorpaa den egentlige Kredsskole har at bygge sin Undervisning og hele Opdragergjerning.

### 3. Lærere og Lærerinder, deres Uddannelse og Lønningsforholde m. v.

Antallet af de ved Kredsskolen ansatte Lærere er i Femaaret 1876—80 jævnt voxet fra 729 til 765 og af Lærerinder fra 26 til 33. I det hele er saaledes Lærerspersonalet forøget med 36 Lærere og 7 Lærerinder og udgjorde i 1880 ialt 798 Personer, hvoraf den overveiende Del, 686 Lærere og 26 Lærerinder havde bestaaet de lovbefalede Prøver. Til yderligere Sammenligning bemærkes at i 1875 havde ialt 735 Lærere og 14 Lærerinder, af hvilke 602 Lærere og 2 Lærerinder havde bestaaet de lovbefalede Prøver. Det kan ikke af de foreliggende Indberetninger erfares, hvormange af de Lærere, som havde bestaaet de lovbefalede Prøver, der vare dimitterede fra Stiftsseminarier og saaledes indehavde den fuldstændigere Uddannelse, som erhverves ved disse Anstalter. Til nærmere Oplysning herom skal man tillade sig at meddele følgende Oversigt over de i Femaaret skeede Læreransættelser, hvoraf tillige vil erholdes et Indtryk af den forholdsvis betydelige, men dog i det Hele aftagende Bevægelighed inden Lærerstanden. Af Stiftsdirektionen er nemlig ansat i ledige Lærerposter

i 1876	112	Lærere,	hvoraf	med	Uddannelse	ved	Stiftsseminarium	28	eller	25	pCt.
- 1877	70	—	»	»	—	»	—	31	»	44	»
- 1878	71	—	»	»	—	»	—	23	»	32	»
- 1879	38	—	»	»	—	»	—	20	»	53	»
- 1880	55	—	»	»	—	»	—	37	»	67	»

De saakaldte Stiftsseminarister ansættes saaledes i altid større Udstrækning. De ved Lærerskolerne uddannede Lærere staa selvfølgelig i Kundskaber og Udvikling betydeligt tilbage; men under de mere besværlige Skoleforholde i Omgangsskole-distrikterne udfylde de dog i Almindelighed sin Plads paa en ret tilfredsstillende Maade og blive oftest fortrinsvis indstillede af Skolekommissionerne, som derved tilsigte at modarbejde de hyppige Skifter af Lærere.

Til Oplysning om Lærernes Lønningsforholde meddeles følgende Sammenstilling af Udgifter til

	Lærerlønning.	Kostgodtgjørelse.	Tilsammen.	Gjennemsnitlig for hver Lærer.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
i 1876 . . . . .	179 888	60 508	240 396	280,10
- 1877 . . . . .	186 910	66 747	253 617	336,85
- 1878 . . . . .	192 253	69 958	262 211	344,58
- 1879 . . . . .	204 557	74 435	278 992	366,13
- 1880 . . . . .	223 178	83 207	306 385	400,50

I disse Opgaver er kun medtaget den kontante Udredsel af Kommune og Kreds, derimod ikke Værdien af Kosthold in natura, fri Bolig og Lærerjord m. v. og heller ikke Kirkesangerindtægter. Naar Værdien af disse Ydelser medregnes, bliver Lønningsforholdene følgelig ikke lidet bedre, — i 1880 gjennemsnitlig for hver Lærer ca. 562 Kr.

Det af Amdtsformandskaberne i 1879 i Henhold til Love af 19de Juni 1878 bestemte Lovmaal af Kostgodtgjørelse for Lærerne ved Kredsskolen udgjør i Bratsberg Amt fra Kr. 4 til Kr. 6; i Nedenæs Amt fra Kr. 4 til 6,50, i Lister og Mandals Amt fra Kr. 4 til Kr. 6 og i Stavanger Amt Kr. 3 for hver Skoleuge. Lavmaalet af Lærernes Løn udgjør overalt i Stiftet Kr. 8 for hver Skoleuge, — i Bratsberg fra Aaret 1874, i Nedenæs fra 1875, i Lister og Mandal fra 1878 og i Stavanger Amt fra 1879. I sidstnævnte Amt fandt saaledes den endelige Regulering af Lønslavmaalet først Sted samtidigt med Bestemmelsen af Kostgodtgjørelsen, hvilket har havt en uheldig Indflydelse paa denne Størrelse. Lønslavmaalets Forhøielse fra 6 til 8 Kr. kunde blot med Vanskelighed opnaaes efter gjentagne Forslag og under stærk Modstand og den naturlige Følge heraf var, at man søgte at holde Kostgodtgjørelsen saavidt muligt nede for at undgaa en altfor betydelig Stigen af Skolekassernes Udredsler. Forøvrigt maa det bemærkes, at Priserne paa de forskjellige Livsfornødenheder i det Hele ere billigere i Stavanger Amt end i de øvrige Dele af Stiftet, og at Kostgodtgjørelsens Forhold til det virkelige Behov derfor ikke er saa ugunstigt, som man efter dens Beløb kunde være tilbøielig til at antage. I de tre Amter, hvor Kostgodtgjørelsen gruppevis er bestemt til forskjellige Beløb, gjælder det mindste Beløb (4 Kr.) de indre, mindre formuende Oplands- eller Fjelddistrikter, Øvre Thelemarken, Aamlid, Sætersdalen, Aaseral og de øvrige Bygder i Lister og Mandals Amt.

Af Stiftets 765 Kredsskolelærere havde i 1880 373 Familiebolig, hvoraf 135 med tilhørende Jordvei. Kun 71 Lærere havde Jordvei af lovbefalet Størrelse. I 1875, da Lærernes Antal var 735, havde 293 Familiebolig, hvoraf 133 med tilhørende Lærerjord. Forøgelsen af Lærerboligernes Antal staar i Forhold

til Skolehusenes voxende Antal, men med Hensyn til Anskaffelse af Lærerjord er Fremgangen kun ringe, og der mangler endnu meget i, at alle Kommuner have Jordvei af lovbestemt Størrelse. For en Del ydes, hvor denne mangler, en Afsavnsgodtgjørelse i Penge, og i Almindelighed maa det erindres, at Skolehusene i Regelen ligge inden de stærkest befolkede Strøg, hvor Priserne paa Jord ere forholdsvis høie, hvorfor Indkjøb af Lærerjord kræver store Udredsler. Eftersom Kommunerne blive forsynede med de nødvendige Skolehuse, vil imidlertid Amtsskolekasserne kunne yde en altid virksommere Understøttelse til Indkjøb af Skolejord, og Forholdet vil da formentlig væsentlig forbedres.

Foruden det angivne Antal Familieboliger findes i en stor Del af Skolehusene et Kammer, hvor Lærerne kan have Tilhold i Skoletiden.

Skoleugernes Antal var, som foran angivet, i 1880 23,768, og paa hver Lærer falder saaledes i Gjennemsnit ca. 30 Skoleuger med en Indtægt af Kr. 12,90 — eller naar alle Slags Ydelser medregnes af Kr. 18,88 for hver Skoleuge.

#### 4. Skolernes Udstyr, Læremidlerne, Undervisningen.

Hvad Skolelokalerne angaar, har Stiftsdirektionen, saavidt muligt paaseet, at de erholde en passende Størrelse i Forhold til Børneantallet (mindst 100 Kubikfod for hvert skolepligtigt Barn) og en hensigtsmæssig Indretning, og er intet Bidrag af Amtsskolekassen til Skolehuse bleven udbetalt, medmindre Byggeplanen har været bifaldt af Stiftsdirektionen. I Almindelighed blive Skolehusene brandforsikrede (hvilket i Bratsberg og Nedenæs Amter er gjort til udtrykkelig Betingelse for Bidrags Erholdelse), forsynede med ialfald udvendig Bordklædning og Maling og i det Hele godt vedligeholdte. Kun i enkelte Distrikter vises liden Omhu med Hensyn til Vedligeholdelsen, som ialfald begrænses til det Allernødvendigste, men andre Steder, særlig i de østlige Kystdistrikter og i Byernes Omegn, bygger man ikke alene rummelige og bekvemme Skolehuse, men lader sig det være magtpaaliggende at give disse et anseligt og tiltalende Ydre og holde dem i fortrinlig Stand. Der er i denne Henseende en ganske mærkelig Forskjel mellem de forskellige Dele af Stiftet — en Forskjel, som kun tildels er begrundet i de økonomiske Vilkaar. Den samme Forskjel gjælder ogsaa med Hensyn til Inventarium (Pulte, Bænke m. v.) og det egentlige Undervisningsmateriel (Karter, Billeder og andre Anskuelsesmidler). Medens dette i de bedre Distrikter i Almindelighed er godt og tidsmæssigt, tildels og enkeltvis endog rigt og fuldstændigt, er det forøvrigt i Almindelighed begrændset til det Nødvendigste. Enkeltvis kan man endnu støde paa en bestemt Fordom ikke alene mod, at Skolerne forsynes med de nødvendige Karter m. v., men ogsaa mod Brugen af den almindelige Læsebog, der i sit Indhold forekommer Vedkommende for mangeartet og særlig indeholdende for meget verdsligt Stof. Ifølge de meddelte Opgaver over Skolekassernes Udgifter er i Femaaret 1876—80 til Anskaffelse af Bøger og andre Læremidler 10 à 12 000 Kr. aarlig, — ialt 55 777 Kr. og da ialfald

en væsentlig Del heraf er benyttet til Skolematerial, er det utvivlsomt, at Udstyret af Skolerne i denne Henseende er gaaet betydeligt fremad. Bidrag i saadant Øiemed har ogsaa stadig været ydede af Amtsskolekasserne.

At de foran paa pegede Forholde, — Fastskolernes Forøgelse, den regelmæssigere Skolesøgning, det voxende Antal af Lærere med den fuldstændigere Uddannelse og endelig Skolernes fuldstændigere Udstyr i alle Henseender, — have virket heldigt paa Kredsskolernes Undervisning og bidraget til at hæve den, maa vel ansees som en Selvfølge og stadfæstes ogsaa ved den Erfaring som vindes ved Amtsskolerne og andre videregaaende Skoler. Vel høre disses Elever for en stor Del til de mere begavede af dem, der have gennemgaaet Kredsskolerne; men dette Forhold har jo ogsaa tidligere fundet Sted, og i det Hele give Amtsskolerne, særlig i sin omgaaende Tilstand, en meget god Anledning til at prøve det Maal af Kundskab og Udvikling, hvortil Kredsskolerne formaa at føre. Som det, hvori Kredsskolens Undervisning staar mest tilbage, maa nævnes de saakaldte «Læsebogsfag» d. e. Geografi, Historie og særlig Naturkundskab. Hvor Skoletiden er kort og væsentlig, om ikke udelukkende, indskrænket til det Lovbefalede, er det i sig selv neppe heldigt, at Undervisningen spredes over for mange Fag, og navnlig vil der ikke blive Tid til Gjennemgaaelse af særegne Lærebøger i de omhandlede Fag, der for en væsentlig Del ere udgaaede af selve Læsebogen. Det er under saadanne Forholde ikke nogen let Opgave at ordne Undervisningen saaledes, at det Væsentlige ikke tilsidesættes eller at det mindre Væsentlige ikke lægges aldeles tilside, og naar man ikke sjelden hører Udtalelser i den Retning, at Skolens Udbytte ikke er tilfredsstillende, og at Børnene i de vigtigste Fag, Kristendomskundskab og Læsning, staa tilbage i Sammenligning med tidligere Tider, da Almueskolen ikke var saa «overlæst med Fag», som det hedder, — da ere saadanne Udtalelser formentlig ikke ganske ugrundede, om det end er ubestrideligt, at de væsentlig ere grundede paa Fordom eller ialfald paa en Overseen af de forskjellige Ulemper, som følge med en Overgangstid, og paa en Forglemmelse af, at den nye Skoleordning ikke strax og paatageligt, men først gennem et længere Tidsrum kan vise sin rette Virkning. Det, hvortil der især trænges, er Skoletidens Forlængelse og dernæst Skoler, som kan optage Arbejdet der, hvor Kredsskolen afslutter sin Gjerning, og at føre Udviklingen videre frem i disse Retninger maa formentlig blive Fremtidens væsentligste Opgave.

For Stiftsdirektionen  
Fr. Chr. Wolff.

---



## B. Om Aften- og Amtsskoler.

## 1. Aftenskoler.

Saadanne Skoler have været afholdte i alle Stiftets Skolekommuner med Undtagelse af 16. Disse Kommuner ere i Bratsberg Amt: Hovind, Hjertdal, Mo og Holden (tilsammen 4), i Nedenæs Amt: Veigusdal, i Lister og Mandals Amt: Randøsund, Søgne, Grindem, Hartmark, Aa, Austad, Hitterø, Tonstad og Lunde (tils. 9) og i Stavanger Amt: Talgø og Udsire (tils. 2).

Til nærmere Belysning om Aftenskolernes Antal, Undervisningstid og Søgning i de forskjellige Dele af Stiftet meddeles nedenstaaende Oversigt:

	Antal af Skolekom- muner.	Antal af Aften- skoler.	Hver Skoles Elevantal.	gennemsnitlige Timeantal.
Øvre Thelemarkens Fogderi:	15	37	11,8	31,0
Nedre Thelemarkens do.	10	18	10,0	45,0
Bamble do.	10	32	9,5	32,7
<b>Bratsberg Amt:</b>	<b>35</b>	<b>87</b>	<b>10,4</b>	<b>34,6</b>
Nedenæs Fogderi:	28	55	12,1	48,1
Sætersdalens do.	7	40	6,7	30,2
<b>Nedenæs Amt:</b>	<b>35</b>	<b>95</b>	<b>9,8</b>	<b>40,5</b>
Mandals Fogderi:	22	46	11,5	41,0
Listers do.	18	37	12,6	37,6
<b>Lister og Mandals Amt:</b>	<b>40</b>	<b>83</b>	<b>12,0</b>	<b>39,5</b>
Jæderens og Dalernes Fogderi:	17	61	13,2	40,7
Ryfylke do.	28	96	11,3	41,4
<b>Stavanger Amt:</b>	<b>45</b>	<b>157</b>	<b>12,3</b>	<b>41,1</b>
<b>Kristianssands Stift:</b>	<b>155</b>	<b>422</b>	<b>11,3</b>	<b>39,3</b>

I det nærmest foregaaende Skoleaar holdtes i Stiftet i det Hele 580 Aftenskoler og var hver Skoles gennemsnitlige Elevantal 10,2, Timeantal 34,5. — Medens saaledes Forholdet med Hensyn til Skolernes Søgning og Undervisningstid stiller sig noget bedre i Skoleaaret 1880—81, er derimod deres Antal væsentlig formindsket. I Bratsberg og Nedenæs Amter er Forskjellen ikke særdeles stor, men i Lister og Mandals samt Stavanger Amter er Aftenskolerne holdte i betydelig mindre Udstrækning, idet Antallet er gaaet ned fra henholdsvis 169 til 83 og fra 200 til 157. Paa den anden Side er det særligt i disse Amter, at Forholdet stiller sig gunstigere med Hensyn til Skoletid og Skolesøgning. Dette Forhold synes at vise, at man, forsaavidt Aftenskole virkelig har været

holdt, har søgt at begrænse denne til de Kredse, hvor den kunde paaregne en nogenlunde tilfredsstillende Søgning, og hvor der saaledes var Anledning til at tillægge den enkelte Skole en længere Undervisning og i det Hele at gjøre Kurserne mere effektive.

Om Grunden til at Aftenskole ikke er bleven afholdt i de foran nævnte 16 Kommuner er ikke meddelt nogen nærmere Oplysning. Nogle af disse Kommuner høre blandt dem, hvor Forholdene synes at stille sig gunstigt for disse Skoler, medes derimod Flerheden er Distrikter, hvor den spredte Bebyggelse, de lange og mislige Veie til Skolestederne og forskellige Naturforholde lægge store Hindringer i Veien for en tilfredsstillende Ordning og Søgning af Aftenskolen. I enkelte Kredse kunde den dog utvivlsomt med Nytte være fremmet, og naar dette ikke har været Tilfældet, da er Grunden formentlig nærmest at søge i manglende Interesse, som dog tilsidst har været forbigaaende, da de fleste af de omhandlede Kommuner senere have oprettet Aftenskoler og dette endog i større Udstrækning. Den i 1879 stedfundne Nedsættelse af Statsbidraget til Aftenskolerne og den deraf følgende Formindskelse af de Bidrag, som tilfalde de enkelte Kommuner, har antagelig havt adskillig Indflydelse i Retning af at svække Interessen for disse Skolers Fremme. Naar den enkelte Kommunes Bidrag, forudsat, at Aftenskoler almindelig oprettes, gaar ned til 60 à 80 Kr., synes det rimeligt, at der kan opstaa Betænkelighed ved at søge saadanne Skoler fremmede, om det end er ubestrideligt, at der ogsaa for et saadant Bidrag vil kunne oprettes ialfald 1 à 2 nyttige Aftenskoler, der efter Omstændighederne kunne holdes afvexlende i forskellige Kredse. Forøvrigt maa man med Hensyn til de foreliggende Opgaver over Aftenskolernes Søgning — ligesom tidligere — bemærke, at Elevantallet opgives ved Undervisningens Begyndelse og Ende, og at det — navnlig ved sidstnævnte Tidspunkt — i Almindelighed antages, at være adskilligt mindre end i den øvrige Del af Kurset.

Bevilningen til Aftenskoler har som i foregaaende Skoleaar udgjort ialt 13 600 Kr., Statsbidraget, 10 200 Kr., deri medregnet. Udredslen af Amtskasserne udgjør i Stavanger Amt 1000 Kr. og i hvert af de øvrige Amter 800 Kr. Ifølge de foreliggende Opgaver er som offentligt Bidrag til Aftenskoler i det Hele udbetalt ca. 11 410 Kr., og der er saaledes af Bevilningen tilbage som ubenyttet ca. 2 190 Kr., hvilket Beløb imidlertid har fundet Anvendelse i det følgende Skoleaar. — Kommunernes Udredsel til Lokale med Brænde og Lys m. v. udgjør tilsammen blot ca. 935 Kr., hvorved imidlertid maa mærkes, at disse Udgifter kun for enkelte Kommunes Vedkommende ere særskilt beregnede og opgivne. I Almindelighed har man formentlig indrettet sig paa saavidt muligt at undgaa kontant Udredsel af Skolekassen, og Værdien af Naturalydelser er i Regelen ikke beregnet. Skolepenge af Eleverne er kun rent undtagelsesvis erlagt i enkelte Kommuner i Øvre Thelemarken og i Stavanger Amt (Fyrisdal, Høiland og Nærstrand) og Opinionen antages i det Hele at være bestemt imod en saadan Ydelse.

Med Hensyn til Aftenskolernes Ordning, deres Nytte og Betydning maa Stiftsdirektionen fremdeles i det Væsentlige henholde sig til hvad derom er ud-

talt i dens Indberetninger af 26de April 1878 og 5te April 1880, hvilke ere indtagne i den almindelige Skolestatistik for Aarene 1876 og 1878.

## 2. Amtsskoler.

Antallet af Amtsskoler har i Skoleaaret været 12, nemlig:

a) i Bratsbergs Amt 3 Skoler.

1) Den ældre Amtsskole med 2 Lærere holdt sit Kursus i Høsten fra 1ste Oktober 1880 til 25de Mai 1881. Indtil Julen søgtes Skolen af 38 Elever, efter Nytaar steg Antallet til 42 Elever, hvoraf 7 tidligere havde søgt Skolen. De fleste Elever vare i Alderen fra 15 til 19 Aar, gennemsnitlig 17,4 Aar. Forsømmelserne vare 8% af Skoletiden, fornemmelig af de nærmestboende Elever. Ved Afslutningen var tilstede 22 af Eleverne, hvis Flid og Fremgang i det Hele betegnes som tilfredsstillende.

2) Amtsskolen i Gransherred (med 1 Lærer) begyndte 30te September 1880 og sluttede 30te Mai 1881. Til Kurset var anmeldt 43 og fremmødte 35 Elever, af hvilke 23 vedblev til dets Slutning og alle underkastede sig Examen med Middelkarakter 1,7. Paa Grund af det store Elevantal maatte midlertidig en Andenlærer antages.

3) Amtsskolen i Hvideseid (med 1 Lærer) holdt sit Kursus fra 30te September 1880 til 20de Mai 1881. Kursets høieste Elevantal var 17, hvoraf 7 underkastede sig Afgangsexamen med Middelkarakter 1,91. Elevernes Forhold, Flid og Fremgang var rosværdig.

b) i Nedenæs Amt 3 Skoler, alle med én Lærer; samtlige Kurser begyndte de første Dage af Oktober 1880.

1) Amtsskolen i Gjerrestad søgtes ialt af 27 Elever, hvoraf 8 før havde gennemgaaet et Kursus, og hvis Alder var fra 14 til 26 Aar. Kurset afsluttedes den 2den Mai 1881 med 20 Elever. Elevernes Forhold og Skolesøgning var tilfredsstillende.

2) Amtsskolen i Birkenæs. Kurset begyndte med 20 og søgtes ialt af 25 Elever, hvoraf 5 tidligere havde søgt Amtsskolen, og hvoraf 15 gennemgik det hele Kursus. Elevernes Alder var fra 16 til 27 Aar. Afslutning fandt Sted den 27de April 1881, hvorved 20 Elever tilstede. Elevernes Flid og Forhold betegnes som rosværdige.

3) Amtsskolen i Bygland. Elevernes Antal var 23, hvoraf 4 tidligere havde søgt Skolen. Skolesøgningen betegnes som fortrinlig. Afslutning holdtes den 6te Mai 1881, hvorved 14 Elever underkastede sig fuldstændig Prøve i Skolens Fag og erholdt Karaktersedler. Læreren bemærker i sin Beretning, at de fleste Elever ved Optagelsen fandtes vel forberedte.

c) i Lister og Mandals Amt 4 Skoler, alle med én Lærer. Samtlige Kurser begyndte i de første Dage af Oktober 1880 og afsluttedes i den sidste Halvdel af Mai 1881.

1) Amtsskolen i Oddernæs. Kurset begyndte med 15, søgtes fra November

1880 til udi Marts 1881 af 29 og afsluttedes med 21 Elever. Eleverne gjorde i det Hele gode Fremskridt og erholdt ved Afslutningen Middelkarakteren 2,08.

2) Amtsskolen i Øslebø, hvis Kursus ialt søgtes af 25 Elever, af hvilke 5 tidligere havde søgt Amtsskolen. Ved Afslutningen var 15 Elever tilstede og underkastede sig Examen med Gjennemsnitskarakter 1,78. Læreren har Intet at udsætte paa Elevernes Flid og Forhold.

3) Amtsskolen i Lyngdal søgtes af 28 Elever i en Alder af 14 til 22 Aar. Med en enkelt Undtagelse udviste Eleverne Flid og godt Forhold. 16 Elever udholdt det hele Kursus og 15 af disse underkastede sig Examen med Middelkarakter 2,14.

4) Amtsskolen i Fjotland. Ved Kursets Begyndelse var Elevantallet 21, steg derefter til 24 og var ved Afslutningen 15, som underkastede sig Examen med Middelkarakteren 1,91.

Med Hensyn til Amtsskolerne i Lister og Mandals Amt er det i Lærernes Beretninger fremholdt, at den strenge og veirhaarde Vinter har foranlediget adskillige Forsømmelser og Sygelighed blandt Eleverne, og at disses Standpunkt af Forskundskaber og Udvikling tildels har været meget forskjelligt.

d) i Stavanger Amt 2 Skoler, begge med 2 Lærere.

1) Amtsskolen for Jæderen og Dalerne holdt sit Kursus i Birkrem fra 1ste Oktober 1880 til 28de Marts 1881. Ved Kursets Begyndelse optoges saamange Elever, som Skolelokalet kunde rumme, ialt 30, som besad meget ulige Forkundskaber, men udviste et særdeles godt Forhold.

2) Amtsskolen for Ryfylke holdtes i Avaldsnæs fra 1ste Oktober 1880 til 31te Marts 1881. Kurset søgtes af 39 Elever som høieste Antal; dog har Søgningen været vexlende, idet en Del ere udgaaede og Andre komne i deres Sted, saa at Antallet ikke har været under 31. De fleste af Eleverne hørte hjemme i Avaldsnæs og stode langt tilbage i Kundskaber og Udvikling.

Ogsaa med Hensyn til Amtsskolerne i Stavanger Amt er det af Lærerne bemærket, at den haarde Vinter har foranlediget Sygdom og Skoleforsømmelser.

Pigekurser have været afholdte ved Amtsskolen i Øslebø og Lyngdal og ved begge Skoler i Stavanger Amt, de sidste i 12 Uger med 30 Elever i Birkrem og 28 Elever i Avaldsnæs. I Øslebø var Kurset søgt af ialt 25 Elever og i Lyngdal af 19 Elever, begge Kurser 6 Uger.

Til de omhandlede Kurser var bevilget:

		Af Amtskassen.	Af Statsmidler.	Tilsammen.
I Bratsbergs	Amt:	Kr. 1 895,00	Kr. 5 685,00	Kr. 7 580
- Nedenæs	do.	» 1 195,00	» 3 585,00	» 4 780
- Lister og Mandals	do.	» 1 875,00	» 5 625,00	» 7 500
- Stavanger	do.	» 1 347,50	» 4 042,50	» 5 390

For hele Stiftet altsaa tils. Kr. 6 312,50 Kr. 18 937,50 Kr. 25 250

For det foregaaende Skoleaar var den hele Bevilgning Kr. 22 120.

Med Hensyn til Amtsskolernes almindelige Ordning, Lærernes Afønning m. v. maa Stiftsdirektionen henholde sig til hvad derom er oplyst i tidligere

Indberetninger, ligesom man med Hensyn til det Nærmere om de afholdte Kurser maa tillade sig at henvise til Lærernes Beretninger, som ere indtagne i Amtsformandskabsforhandlingerne for 1881.

Skolerne ere fremdeles flytbare, og den almindelige Opinion har hidtil været bestemt imod at foretage nogen Forandring i denne Henseende, hvorpaa der enkeltvis har været gjort Forsøg.

Interessen for Amtsskolerne er fremdeles stor, og der en formelig Kappelstrid mellem de enkelte Kommuner om at faa deres Kurser inden sin Midte. Kun ganske enkeltvis (i Oddersnæs, Birkrem og tildels Birkenæs) har Skolerne mødt Modstand som altfor verdslige i sin Ordning og Undervisning — og dette næsten udelukkende fra enkelte Personer, særlig de saakaldte «Stærktroende», om der end oftere kan spores adskillig Uklarhed i Opfatningen af Skolernes Formaal og Betydning. Forsaavidt Søgningen til Skolernes tidligere Kurser tildels har været større, da beror dette formentlig ikke paa nogen aftagende Interesse, men alene derpaa, at Kurserne i 1880—81 for en Del have været holdte paa Steder, hvor Adgangen dertil var mindre bekvem for de omliggende Distrikter, ligesom det ogsaa enkeltvis har været Tilfældet, at Skolelokalerne ikke tillod at optage noget større Antal Elever. Specielt med Hensyn til Amtsskolen i Hvideseid skal man ikke undlade at oplyse, at den der afløste den tidligere med Sammarieret forenede Realklasse. Da denne i en længere Aarrække havde virket inden Præstegjeldet, var Trangen til en saadan videregaaende Undervisning der ikke særdeles stor, og det er jo naturligt, at det overveiende Antal af Elever kommer fra den Kommune, inden hvilken Amtsskolen holdes.

Til private Skoler med lignende Formaal som Amtsskolen har ikke været ydet offentligt Bidrag, og er ingen Beretning om saadanne Skoler indløben til Stiftsdirektionen.

For Stiftsdirektionen.

Fr. Chr. Wolff.

---

## Indberetning om Skolevæsenets Tilstand i Bergens Stift i 1880.

### A. Om Almueskolevæsenet.

---

Stiftsdirektionen giver sig herved den Ære at oversende de fra Stiftets Skolekommissioner modtagne Indberetninger om det lavere Almueskolevæsenes Tilstand og Forholde i Aaret 1880 tilligemed Extrakter af Skolekassernes Regnska-

ber for samme Aar. Saavel disse som hine ere paa sædvanlig Maade sammenstillede og opsummerede fogderivis, amtsvis og for det hele Stift.

Til Oversigt over Skolevæsenets Udvikling i det sidstforløbne Femaar anføres nedenfor i tabellarisk Form en Del af de vigtigste statistiske Resultater af Beretningerne for Aarene 1875 og 1880.

	Skolekredse				Skolepligtige Børn			Samlet Antal Skoledage, i hvilke alle skolepligtige Børn skulde have søgt Skolen.	Deraf forsømte Dage.	Forsømmelserne procentvis beregnede.
	Antal.	med eget Lokale.	med leiet Lokale.	med Omgangsskole.	i Fastskole.	i Omgangsskole.	i hele Stiftet.			
i 1875 . . .	1 378	306	496	576	24 953	9 738	35 004	2 107 354	250 231	omtrent 12 pCt.
- 1880 . . .	1 361	395	484	482	27 949	7 843	36 182	2 218 761	202 680	— 9 »

Skolekredsens Antal sees saaledes i Femaaret at være formindsket med 17; ved Opførelse af Skolehuse har nemlig paa nogle Steder flere Kredse kunnet slaas sammen. 89 Skolelokaler ere erhvervede for Skolevæsenets Regning. — Antallet af Omgangsskoler er formindsket med 94.

Antallet af Børn, der nød Undervisning i Fastskoler, er forøget med omtrent 3 000, og Antallet af dem, der undervistes i Omgangsskoler, er formindsket med omtrent 1 900. Det samlede Antal skolepligtige Børn i hele Stiftet er forøget med 1 178.

Det samlede Antal Skoledage, i hvilke alle skolesøgende Børn tilsammen skulde have søgt Skolen, er forøget med 111 407 Dage, medens Antallet af forsømte Skoledage er formindsket med 47 551 eller dalet fra omtrent 12 til omtrent 9 Procent.

I 455 Kredse er Børnene delte i Afdelinger — tilsammen 1 028, medens i 1875 kun 426 Kredse vare delte i 961 Afdelinger.

Af Haandgjerningsskoler for Piger vare 4 i Gang (i 1875: 6), af almindelige Arbeidsskoler 2 (i 1875 ingen) og af Smaabørnskoler 4 (i 1875: 2).

Det samlede Antal Lærere i Stiftet er 637 (i 1875: 632). Af disse har 592 bestaaet lovbealet Lærerprøve, medens i 1875 kun 547 havde bestaaet Examen.

Af Lærerinder tæller Almuskolen 15, hvoraf 13 examinerede — i 1875 kun 12 Lærerinder, hvoraf 1 med Examen.

Lærernes og Lærerindernes samlede Antal Skoleuger udgjør 20 724 mod 19 967 i 1875.

477 Lærere (og Lærerinder) have Alderstillæg — (i 1875 400.) 130 Lærere have Familiebolig (dels med dels uden Jordvei), medens dette i 1875 kun var Tilfældet med 86 Lærere.

Lærernes (og Lærerindernes) samlede Indtægt i Aaret — Penge- og Naturalydelse — Kirkesangerindtægt iberegnet udgjorde i 1880 Kr. 367 148 mod Kr. 277 724 i 1875.

Til yderligere Oplysning om Lærernes Vilkaar vedføies nedenstaaende tabellariske Oversigt:

	Aar.	Lærernes gennemsnitlige			Skolekassens og Kredens Aarsudgift pr. Barn.
		samlede Aarsind- tægt.	samlede Ugeind- tægt.	aaarlige Skole- uger.	
		Kr.	Kr.		Kr.
Søndmøre Fogderi.....	1875	412,80	12,80	32,3	9,20
	1880	576,97	16,92	34,1	8,29
Fjordenes Fogderi.....	1875	407,60	13,60	30,3	7,20
	1880	519,85	16,93	30,7	8,03
Sogns Fogderi.....	1875	463,20	15,20	30,2	8,40
	1880	559,24	18,15	30,8	9,18
Nordre Bergenhus Amt.....	1875	431,20	14,40	30,3	7,60
	1880	536,54	17,48	30,7	8,52
Nordhordlands Fogderi.....	1875	504,80	14,40	34,8	9,60
	1880	626,97	18,39	34,1	11,85
Søndhordlands Fogderi.....	1875	396,80	13,20	30,0	11,60
	1880	566,49	17,89	31,6	10,49
Hardanger og Voss Fogderi.....	1875	431,20	14,40	30,3	8,40
	1880	491,15	18,06	27,2	10,96
Søndre Bergenhus Amt.....	1875	454,80	15,20	32,3	10,40
	1880	578,58	18,19	31,8	11,28
Bergens Stift.....	1875	439,60	14,00	31,6	9,20
	1880	563,11	17,71	31,8	9,78

Skolevæsenets samlede Indtægter udgjorde i 1880 Kr. 360 490 (mod Kr. 267 712 i 1875), altsaa en Tilvæxt af Kr. 92 778. Af forannævnte Indtægt indkom Kr. 277 436 eller over tre Fjerdedele ved Beskatning, nemlig Kr. 115 624 ved Udligning paa Matrikulen, Kr. 9 053 som personlig Skat, Kr. 55 696 som Formues- og Kr. 97 063 som Næringsskat. Det maa forøvrigt her

bemærkes, at paa mange Steder sker Udligningen paa Formue og Næring underet; hvor dette er Tilfældet, har Stiftsdirektionen betragtet en Trediedel af det udlignede Beløb som Formues- og to Trediedele som Næringsskat. Af andre Skatter og Afgifter, af Værker og Brug, Bøder samt Renter og andre Indtægter af Eiendomme indkom tilsammen Kr. 11 794.

Amtsskolekassens Tilskud udgjorde Kr. 23 884 (i 1875 Kr. 33 036). Laan — heri ogsaa medregnet Regnskabsførernes Forskud — ere optagne til et samlet Beløb af Kr. 35 844.

Den samlede rene Indtægt udgjorde Kr. 321 890 mod Kr. 237 904 i 1875.

De kommunale Skolekassers samlede Udgifter udgjorde Kr. 338 705 (mod Kr. 263 276 i 1875), altsaa en Tilvæxt af Kr. 75 429. Heraf falder Kr. 167 743 paa Lærerlønninger (i 1875 Kr. 121 280). — I Kost- og Herberggodtgørelse til Lærerne er udbetalt Kr. 63 154; til Anskaffelse af Lærerjord Kr. 5 597; til Opførelse og Vedligeholdelse af Skolehuse er anvendt Kr. 28 922 og til Leie af Lokaler Kr. 11 916; til Anskaffelse af Bøger og Skolemateriel Kr. 5 165.

I Afdrag paa Laan er betalt Kr. 18 735 og i Renter Kr. 6 239. Naar til Skolekassernes ovennævnte samlede Udgift Kr. 338 705 lægges Kredsenes Udgifter i Penge og Naturalydelse, hvis antagne Pengeværdi anslaaes til Kr. 15 186, findes Skolevæsenets samlede Udgift for hele Stiftet i 1880 at udgjøre Kr. 353 891 (i 1875 Kr. 322 948).

Skolevæsenets Gjæld er forøget fra Kr. 66 312 i 1875 til Kr. 132 178, altsaa mere end fordoblet.

I det Hele taget maa det lavere Almueskolevæsen, efter hvad der foran er oplyst, i Femaaret siges i sin Udvikling at være skredet betydeligt fremad saavel i Henseende til Skolernes Ordning og Udstyr som til Lærernes økonomiske Vilkaar. Mange Skolelokaler ere opførte dels med dels uden Lærerbolig; Omgangsskolernes Antal er betydeligt aftaget, og de Lokaler, som nu benyttes i Omgangsskolen, ere meget bedre, end i tidligere Aar, om der end i denne Henseende paa flere Steder desværre endnu staa adskilligt tilbage at ønske. Undervisningsmidlerne ere betydeligt forøgede, navnlig ved Fastskolerne, til hvilke der fremdeles er anskaffet Glober, Tellurier, Zonekarter, bibelske og naturhistoriske Billeder osv. Amtsformandskaberne stille fremdeles hvert Aar et Beløb til Stiftsdirektionens Raadighed for at anvendes som Bidrag til saadanne Anskaffelser; sædvanlig opstilles den Betingelse, at vedkommende engere Kommune selv bevilger det halve Beløb, af hvad det anskaffede Skolemateriel koster. Afdelingsskolernes Antal er ogsaa forøget, hvilket ofte staa i Forbindelse med Opførelsen af faste Lokaler paa bekvemme Steder, idet derved nemlig undertiden flere Kredse kunne forenes, og det saaledes forøgede Børneantal hensigtsmæssigst kan deles efter Alder og Udviklingsstrin.

Af Lærerpersonalet er efterhaanden flere ældre uexaminerede afgaaede og erstattede med yngre examinerede. Lærernes Kaar ere ogsaa betydeligt forbedrede saavel ved Anskaffelse af Lærerboliger med eller uden Jordvei, som ved de



forøgede kontante Indtægter, der som Følge af den nyere Lovgivning tilflyder dem i Form af Kostholdsgodtgjørelse og Lønstillæg af Statsmidler.

Det maa antages, at disse forbedrede Vilkaar i høj Grad have bidraget til den stærke Søgning til Seminarierne, der i de senere Aar har dimitteret saa mange Elever, at der nu endog til de mindste Lærerposter melder sig en stor Mængde Ansøgere, hvoriblandt ogsaa meget godt anbefalede Seminarister. I 1880 har Stiftsdirektionen beskikket 36 Lærere, hvoraf 25 Seminarister.

Af den hoslagte Fortegnelse vil sees, at 20 Lærere og 1 Lærerinde i nævnte Aar er afgaaede fra Stiftets Skolevæsens Tjeneste; 11 Lærere ere døde, 3 have faaet Afsked med og 2 uden Pension, 2 ere blevne ansatte som Lensmænd, og 2 ere forflyttede til Østlandet; Lærerinden er indtraadt i Ægteskab.

Stiftets Lærerskoler ere nedlagte som overflødige. Af de fra disse i de seneste Aar dimitterede Elever gaar der en stor Mængde ledige og søge forgjæves Ansættelse i Skolens Tjeneste, da de ikke i Almindelighed kunne konkurrere med Seminarister.

Foruden de foran nævnte specielle Beretninger, Regnskabsextrakter og Sammenstillingslister vedlægges endvidere Fortegnelse over afgaaede Lærere og de af Amtmændene afgivne Ekstrakter af Amtsskolekassernes Indtægter og Udgifter.

Beretning om Amts- og Aftenskoler er afgiven i særskilt Skrivelse.

Bergen 28de September 1881.

D. Ræder.

C. Daae,  
vkr.

A. Richter.

## B. Aften- og Amtsskoler.

I Forbindelse med den under D. D. afgivne Indberetning om Stiftets lavere Almueskolevæsen giver Stiftsdirektionen sig den Ære hermed at oversende de fra Skolekommissionerne modtagne schematiske Beretninger om de i Vinterhalvaaret 1880—81 afholdte Aftenskoler.

Beretningerne ere af Stiftsdirektionen paa sædvanlig Maade sammenstillede og summerede fogderivis, amtsvis og for det hele Stift.

Til disse Skoler var der bevilget:

I Romsdals Amt for Søndmøre Fogderi . . . .	Kr.	654
- Nordre Bergenhus Amt . . . . .	»	1 020
- Søndre Bergenhus Amt . . . . .	»	1 200

tilsammen Kr. 2 874

Lægges hertil det tredobbelte Statstilskud . . . . . » 8 622

havdes altsaa til Raadighed ialt . . . . . Kr. 11 496

der dækker Lærerløn for 239<sup>1</sup>/<sub>2</sub> Skole.

Af Oversigtstabelen fremgaar, at af det her nævnte offentlige Bidrag kun er anvendt Kr. 9 719, idet dels ikke alle paaregnede Skoler ere satte i Gang, dels enkelte have maattet slutte før endt Kursus.

Foruden den her anførte Del af det offentlige Bidrag — Kr. 9 719 — er af enkelte Kommuner eller Kredse ydet et samlet Tilskud af Kr. 335, ligesom paa enkelte Steder Eleverne have erlagt Skolepenge til et Beløb af Kr. 204. Den samlede Pengeudgift bliver saaledes Kr. 10 255, hvortil kommer en Del Naturalydelse, saasom Lys, Brænde o. s. v. De foran anførte Skolepenge (Kr. 204) have i Regelen været anvendte til Bestridelse af deslige Udgifter, hvor nemlig vedkommende Kommune ikke har overtaget dem. Kredsskolens Lokaler benyttes ogsaa i Aftenskolerne.

Ialt har 210 Skoler været i Virksomhed og hvert Kursus har i Regelen været 60 à 72 Timer. Som Godtgjørelse oppebærer Lærerne 67 Øre, men ikke for mere end 72 Timer i hver Skole.

Mindst 10 Elever forlanges antegnede, førend nogen Skole sættes i Gang; synker Antallet ned til 7, ydes kun Bidrag til 50 Timer, og synker det endnu lavere, ydes ikke længere noget offentligt Bidrag.

Gjennemsnitlig beregnet koster hver Skole Kr. 48,85.

Ved Kursernes Begyndelse blev Skolerne søgt af 2 463 Gutter og 335 Piger i særskilte Skoler, men ved Slutningen var der kun tilbage 2 274 Gutter og 307 Piger. — Gjennemsnitlig falder der 13 Elever paa hver Skole, og hver Elevs Undervisning koster altsaa omtr. Kr. 3,76. Den bedste Søgning har disse Skoler i Almindelighed omkring Midten af Kurset i Maanederne November — Februar.

I det Hele har der været meddelt Undervisning i 15 060 Timer, hvoraf 5 534 Timer falder paa Modersmaalet, 5 145 paa Regning, 1 426 paa Sang, 863 paa Geografi, 851 paa Skrivning, 760 paa Historie og 481 paa forskjellige andre Fag.

Stiftsdirektionen føler sig forvisset om, at disse Skoler baade have virket og fremdeles ville virke til meget Gavn, ligesom de ogsaa omfattes med Interesse af de allerfleste Kommuner. Naar der i 16 af Stiftets 96 Skolekommuner i 1880—81 ikke har været holdt Aftenskoler, maa Grunden hertil formentlig søges i tilfældige Omstændigheder og i besværlige Lokalforholde, hvilke sidste her i Stiftet vistnok ogsaa væsentlig hindrer en bedre Søgning til Aftenskolerne i Almindelighed.

Af Amtskoler have følgende været i Virksomhed i 1880—81.

A. I Romsdals Amt:

Søndmøre Amtsskole med et Gutte- og et Pige-kursus i Volden. Bestyrer: Cand. theol. M. Herberg; Andenlærer: Seminarist O. Strømme. Lærerinde: Jfr. K. Møklebust. Offentligt Tilskud: Kr. 3 320.

B. I Nordre Bergenhus Amt:

1) Nordfjords Amtsskole med Gutte- og Pige-kursus paa Gaarden Apaldsæt i Gloppen. Bestyrer: Cand. theol. T. Thorsen; Andenlærer: Seminarist E. Melvær; Lærerinde: Jfr. Rakel Døskeland. Offentligt Tilskud: Kr. 3 405.

2) Søndfjords Amtsskole med Gutte- og Pige kursus i Florø. Bestyrer: Stud. theol. J. Eide; Andenlærer: Seminarist E. Hole; Lærerinde: Frøken E. Fischer. Offentligt Tilskud: 3 475.

3. En praktisk Jenteskole i Ytre Holmedal med 9 Maaneders Kursus — fra 1 Marts til 30te November. Denne Skole optager ifølge Planen 20 Elever og meddeler Undervisning i tarveligt Husstel, Havedyrkning, Kreaturrøgt, Melkestel, Ost- og Smørtillavning samt kvindelig Haandgjerning, hvorhos der tillige meddeles theoretisk Undervisning i Modersmaal, Regning, Sundheds-lære og Sang samt foredragsvis ogsaa i Historie og Geografi. — Bestyrer: Amtsgonom E. Eide: 2 Lærerinder; Amtsbidrag: Kr. 1 744. Statsbidrag: Kr. 3 121.

#### C. I Søndre Bergenhus Amt:

1) Hardanger og Voss Amtsskole med Gutte- og Pige kursus paa Gaarden Utne i Ullensvang. Bestyrer: Cand. theol. W. K. Hansen; Andenlærer: Seminarist A. Vinje; Tredielærer: Seminarist R. Sunde; Lærerinde: Frøken Kahrs. Offentligt Tilskud: Kr. 3 848, hvorhos Kintserviks Sparebank bidrager Kr. 400.

2) Nordhordlands Amtsskole med Gutte- og Pige kursus paa Gaarden Mjelde i Haus. Bestyrer: Cand. theol. R. Moe; Andenlærer: Seminarist Arne-tvedt; Lærerinde: Jfr. Anna Sund. Offentligt Tilskud: Kr. 3 532.

3) Søndhordlands Amtsskole med Guttekursus alene i Skonevik. Bestyrer: Cand. theol. P. Ringdal; Andenlærer: Seminarist P. Lillebøe. Offentligt Tilskud: Kr. 2 199.

4) En praktisk Jenteskole paa Gaarden Gjerstad i Tysnæs med 9 Maaneders Kursus for 16 Elever. Skolen er i det Væsentlige ordnet som den forannævnte Jenteskole i Ytre Holmedal. Bestyrer: Agronom A. Utne; 2 Lærerinder og en Hjælpelærer. Amtsbidrag Kr. 2 885, Statsbidrag Kr. 1 935.

5) En praktisk Jenteskole paa Gaarden Onarheim i Kvindherred for 16 Elever. Samme Plan som den foregaaende. Bestyrer: Agronom og Gaard-eier C. Lund; 2 Lærerinder og en Hjælpelærer. Amtsbidrag: Kr. 2 930; Statsbidrag Kr. 2 160.

Elevernes Antal og Kursernes Varighed ved de under A, B 1 og 2 C 1, 2 og 3 nævnte theoretiske Amtsskoler sees af nedenstaaende Tabel.

	Skolested.	Kursus for	Antal Elever ved Kursets		Høieste Antal Elever.	Kursets Varighed	
			Begyndelse.	Slutning.		fra	til
Romsdals Amt . . . . .	Volden	Gutter	34	18	34	og $\frac{1}{10}$ 1880	$\frac{22}{12}$ 1880
		Piger	24	24	24	$\frac{20}{4}$ 1881	$\frac{16}{7}$ 1881
Nordre Bergerhus Amt . . . . .	Gloppen	Gutter	24	32	43	$\frac{7}{1}$ 1881	$\frac{9}{4}$ 1881
		Piger	6	8	8	$\frac{1}{10}$ 1880	$\frac{12}{4}$ 1881
	Florø	Gutter	25	40	41	$\frac{20}{4}$ 1881	$\frac{21}{7}$ 1881
		Piger	8	10	10	$\frac{1}{10}$ 1880	$\frac{7}{4}$ 1881
Søndre Bergerhus Amt . . . . .	Ullensvang	Gutter	12	18	18	$\frac{22}{4}$ 1881	$\frac{27}{7}$ 1881
		Piger	5	6	6	$\frac{1}{10}$ 1880	$\frac{4}{4}$ 1881
	Haus	Gutter	25	18	25	$\frac{20}{4}$ 1881	$\frac{14}{7}$ 1881
		Piger	11	11	11	$\frac{1}{10}$ 1880	$\frac{10}{4}$ 1881
Skonevik	Gutter	14	17	24	$\frac{21}{4}$ 1881	$\frac{15}{7}$ 1881	
			14	17	24	$\frac{4}{10}$ 1880	$\frac{7}{4}$ 1881

Søgningen til de theoretiske Skolers Jentekurser har i Regelen stadig været forholdsvis ringe, hvortil Grunden vel dels maa søges deri, at der kun er indrømmet dem en Tid af 10 à 12 Uger, dels deri, at Forældrene foretrække at sende sine Døttre til de praktiske Jenteskoler, hvor samtlige Pladse altid have været optagne.

Guttekurset ved Skolen i Volden (tidligere i Ørskoug) er delt i 2 Halvkurser, idet Pige­kurset er henlagt til Aarets 3 første Maaneder, paa hvilken Tid Gutterne i Almindelighed ere paa Fiske. Følgen af denne Ordning er imidlertid, at det andet Halvkursus i Almindelighed kun har en ringere Søgning end det første. Det sidstafholdte Pige­kursus ved denne Skole var givet en mere praktisk Ordning, idet de theoretiske Fag indskrænkedes for at Eleverne ved Siden deraf kunde erholde Undervisning i Husstel, Ost- og Smørtillavning samt kvindelig Haandgjerning.

Dette antages at have været Grunden til den forholdsvis gode Søgning, som dette Kursus fik i Sammenligning med Pige­kurserne ved de øvrige theoretiske Skoler.

Af private Folkehøiskoler har følgende været i Virksomhed:

1) Sogndals Folkehøiskole. Bestyrer: Forhenværende Præst H. Dahl; Andenlærer: Cand. theol. Godal; Tredielærer: Seminarist Flugum; Lærerinde: Madame Flugum. Offentligt Tilskud: 3 498.

2) Ullensvangs Folkehøiskole. Bestyrer: Seminarist J. Helleland; Andenlærer N. Skaar; Tredielærer: Seminarist Aarekole. Offentligt Tilskud: Kr. 1 600.

3) Pastor J. Kulmann-Olsens Folkehøiskole for Jenter i Kvindherred med 6 à 7 Maaneders Kursus. Bestyrer: Pastor Olsen; Andenlærer: Seminarist Kvaem; Tredielærer: Seminarist N. Hovland; Lærerinde: Jfr. E. Olsen. Offentligt Bidrag: Kr. 2 400.

Til Oversigt anføres her en Tabel, der viser disse Skolers Søgning m. m.

	Kursus for	Antal Elever ved Kursets		Høieste Antal Elever.	Kursets Varighed	
		Begyn- delse.	Slut- ning.		fra	til
Sogndals Folkehøiskole	Gutter	37	47	47	1/10 1880	6/4 1881
	Piger	20	20	22	21/4 1881	16/7 1881
Ullensvangs Do.	Gutter	11	12	18	30/10 1880	31/3 1881
	Piger	4	5	5	22/4 1881	23/6 1881
Pastor Olsens Do.	Piger	22	26	28	15/10 1880	29/4 1881

Om samtlige her anførte Amtsskoler og Folkehøiskoler bliver forøvrigt udførlige Beretninger optagne i vedkommende trykte Amtsformandskabsforhandlinger, hvortil man tillader sig at henvise.

Bergen 28de Septbr. 1881.

D. Ræder.

C. Daae,  
vkr.

A. Richter.

## Indberetning om Skolevæsenets Tilstand i Trondhjems Stift i 1880.

### A. Om Almueskolevæsenet.

I Tilknytning til de fornævnte og til de i Aarene 1876—79 afgivne statistiske Oplysninger tillader man sig at afgive følgende Oversigt over Skolevæsenets Tilstand og Udvikling i Femaaret 1876—80.

#### 1. Amtsskolekassernes Budgetter.

Nedenstaaende Tabel udviser de samlede Beløb, som af Amtsførmandskaberne for Trondhjems Stifts Vedkommende hvert Aar ere bevilgede til de forskjellige Øiemed, til hvis Fremme Amtsskolekasserne efter Loven skulle tjene.

	Alderstillæg.	Skolehuse, Lærerjord m. m.	Ophjælpelse af Skole- væsenet. (Skolelovens § 41 d).	Videregaa- ende Under- visning.	Afsavns- godtgjørelse.	Andre Øiemed.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
1876	50 192	29 292	420	420	1 466	3 255
1877	51 552	32 824	420	472	1 524	3 616
1878	52 592	30 346	420	552	2 132	3 466
1879	54 458.	27 109	420	558	1 961	2 276
1880	54 650	27 494	320	613	2 170	3 013

Til Alderstillæg bevilges altid det Beløb, som Antallet af de til Opnaaelse af Tillæg kvalificerede Lærere paakræver: Alderstillæg af 1ste Grad udgjør over hele Stiftet Kr. 80, medens Tillægget af 2den Grad i Nordre Trondhjems Amt er Kr. 160, i Søndre Trondhjems Amt Kr. 144 og i Romsdals Amt Kr. 120.

Til Anskaffelse af Skolehuse, Lærerjord o. l. bevilges som Regel det tilsvarende til, hvad der i Penge eller in natura ydes af vedkommende Kommune eller Kreds.

Bidrag til Skolevæsenet i trængende Kommuner i Henhold til Skolelovens § 41 d. har alene været ydet til to Kommuner i Nordre Trondhjems Amt (Liderne og Meraker).

Naar en Kommune i et af de Trondhjemske Amter yder en Lærer Godtgjørelse for Afsavn af Lærerjord, saa paaregnes som Bidrag af Amtskassen Fjerdedelen af Beløbet, hvis Godtgjørelse skal træde istedetfor den lovbefalede Lærerjord, med Halvparten af samme, naar den befalede Lærerjord er tillagt en af Kommunens Lærere.

Hvad der paa Tabellen er opført som Bidrag i «andre Øiemed», har for største Delen været stillet til Stiftsdirektionens Disposition og har hovedsagelig været anvendt som Bidrag til Anskaffelse af Læremidler med tilsvarende Beløb til, hvad Kommunerne i lignende Øiemed have bevilget. Disse Bevilgninger have saaledes i ikke ringe Grad bidraget til Forøgelse af Kredsskolernes Forsyning med nye og hensigtsmæssige Læremidler.

## 2. De kommunale Skolekasser.

### A. Indtægt.

Nedenstaaende Tabel viser de kommunale Skolekassers samlede rene Indtægt i Femaaret, samt hvor stor Del deraf er indkommet som Skat paa Matrikullen, som personlig Skat, som Skat paa Formue og paa Næring; til Sammenligning hidsættes ogsaa ved denne og følgende Tabeller de tilsvarende Opgaver for 1875.

	Samlet ren Indtægt.	Deraf paa:			
		Matrikullen.	Personer.	Formue.	Næring.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
1875	239 888	86 146	56 860	13 584	46 428
1876	259 984	86 328	59 832	13 232	57 188
1877	273 093	82 090	60 304	20 077	67 786
1878	292 233	83 685	59 944	24 383	77 649
1879	296 151	84 520	57 771	35 687	74 479
1880	294 408	72 261	53 986	44 648	74 337

Medens det samlede Indtægtsbeløb saaledes i Femaaret er forøget med omtrent Kr. 35 000, er Matrikuls-katten og Personskatten aftaget med ca. Kr. 6 000 paa hver, medens Skatten paa Formue og Næring er forøget med henholdsvis ca. Kr. 31 400 og Kr. 17 000. Den Bevægelse, som paapegedes i den i 1875 afgivne Beretning, — at Skatten blev overført fra Matrikullen til Formue og Næring, er saaledes fortsat. Naar dette sker, er det sædvanligt, at Reglerne for Udligningen af Fattigskat ogsaa gjøres gjældende for Skoleskattens Vedkommende, og derved bortfalder i disse Tilfælde den personlige Skoleskat; derfor er ogsaa Personskattens Beløb i Femaaret væsentlig formindsket.

### B. Udgift.

Den rene Udgift har i Femaaret steget fra Kr. 255 288 i 1876 til Kr. 286 240 i 1880. I 1875 udgjorde den Kr. 242 644. Stigningen har været nogenlunde jævn og skriver sig væsentlig fra Forøgelsen af Lærerlønningernes Beløb fra Kr. 116 176 til Kr. 129 902 og af Kostholds- og Herbergagodtgjørelsen fra Kr. 44 556 til Kr. 56 145. Lønningernes Forøgelse har igjen foruden i Skoletidens successive Udvidelse hovedsagelig sin Grund i, at Lavmaalet af

Lærerløn i Romsdals Amt fra 1877 er forhøjet fra Kr. 6,00 til det Beløb — Kr. 8,00 pr. Skoleuge — som fra Femaarets Begyndelse har været udbetalt i de Trondhjemske Amter, medens Forøgelsen af Kostholds- og Herbergegodtgjørelsen antagelig er en Virkning af Loven af 19de Juni 1878, der gav Lærerne Valget mellem saadan Godtgjørelse og Ydelsen in natura. De fleste Lærere have valgt den første, ialfald for en Del af Skoletiden. Det viser sig ogsaa, at de af Lærerne oppebaarne Naturalydelse siden 1875 ere aftagne med ca. Kr. 2700. At nysnævnte Lov overdrog til Amtsformandskaberne at fastsætte Beløbet af Kostholds- og Herbergegodtgjørelsen har ikke øvet synderlig Indflydelse paa dettes Størrelse, idet de hidtil sædvanlige Satsler i Regelen blive fastslaaede; dog har nogen Stigning formentlig fundet Sted i Søndre Trondhjems Amt, hvor Beløbet i 1879 fastsattes til Kr. 4,20 pr. Skoleuge; i Nordre Trondhjems Amt fastsattes Kr. 4,00 pr. Uge og i Nordmøre og Romsdals Fogderier ligeledes Kr. 4,00 undtagen i Kommunerne Eid, Vold, Bolsø og Frænen, hvor Godtgjørelsen fastsattes uforandret til Kr. 3,60 pr. Uge. Den samme Godtgjørelse for Lærerinder blev samme Aar fastsat i Nordre Trondhjems Amt til Kr. 3,20, i Søndre Trondhjems Amt til Kr. 3,40 og i Nordmøre og Romsdals Fogderi til Kr. 3,20 undtagen i de fire nævnte Kommuner, hvor den fastsattes til Kr. 2,90.

De øvrige Udgiftposter, navnlig: Indkjøb af Lærerjord, Skolehuse, Leie af Skolelokaler, Anskaffelse af Undervisningsmidler have ikke undergaaet nogen nævneværdig Forandring. Ogsaa Kredsenes Udgifter have holdt sig væsentlig uforandrede.

### 3. Skolens Ordning og Udstyr.

Skolekredsenes Antal er i Femaaret aftaget fra 916 til 913; i det foregaaende Femaar var det støget fra 907 til 916. Medens disse Tal holde sig væsentlig uforandrede, er der dog ligesom i forrige Femaar foregaaet adskillige Forandringer i Kredsreguleringen, ved hvilke stadig tilsigtes at danne Skoler med Klasseinddeling og at udskille af Kredsenes Grænder og Gaarde, fra hvilke Skolesøgningen har vist sig at være forbunden med for store Vanskeligheder. Medens der saaledes i 1875 i Stiftet var 493 Kredse med ialt 1124 særskilt mødende Afdelinger, var der i 1880 531 saadanne Kredse med 1237 Afdelinger; disse Tal vise, at ikke blot Antallet af de klassedelte Kredse, men ogsaa Antallet af Kredse, der ere delte i flere end to særskilt mødende Klasser, i Femaaret er forøget, og herved betegnes et utvivlsomt Fremskridt, da den tredelte Skole, der tillader i Regelen at samle kun to Aarskuld i samme Klasse, erfaringsmæssig har et betydeligt Fortrin i Virkeevne ikke blot fremfor den udelte, men ogsaa fremfor den todelte Skole.

I Sammenhæng med de heromhandlede Ændringer i Skolekredsenes indre Ordning staar den i Femaaret stedfundne Forøgelse af Lærernes Antal og af Undervisningstiden, hvilken fremstilles ved nedenstaaende Tabel.



	Lærere.	Lærerinder.	Antal Skoleuger		
			lovbefalede.	frivillige.	tilsammen.
1875	498	7	14 730	537	15 267
1876	505	11	14 955	540	15 495
1877	504	24	14 965	609	15 574
1878	508	28	15 535	587	16 122
1879	516	35	15 671	587	16 258
1880	512	38	15 523	561	16 084

Herved bemærkes, at naar Antallet af lovbefalede Skoleuger i Stiftsdirektionens Beretning for 1879 opgaves til 16 954, beroede dette paa en feilagtig Opgave, som man ikke itide blev opmærksom paa; det foran opgivne Tal vil paa det nærmeste være rigtigt.

Uagtet denne Tabel idetheletaget udviser en Stigning, antyder den ogsaa, at Stigningen har kulmineret i 1879. Dette er neppe en Følge af, at Antallet af skolepligtige Børn paa den Tid var i Aftagende, men skriver sig heller fra, at Skoletiden formindskes ved Indførelsen af Klasseinddeling; hvis der af to udelte Kredse dannes en todelt Kreds, spares derved sex Skoleuger, og hvis der af en udelte og en todelt Kreds dannes en tredelt, spares derved tre Uger. Men om saadan Indskrænkning af Skoletiden i enkelte Tilfælde kan følge af Klasseinddelingens Indførelse, saa vil dog denne i Regelen — som ogsaa Tallene vise — virke i modsat Retning.

Den frivillige Undervisning har for dette Stift kun liden Betydning, baade fordi der paa enkelte Undtagelser nær kun er tillagt den ubetydelig Tid, og fordi Skolesøgningen i denne Tid ofte er meget ujævn. Bedst synes det at gaa, naar den frivillige Undervisningstid bruges uden Forandring af Timetabel og Stof aldeles som den lovbefalede; sker derimod saadan Forandring, hvorved enkelte Skoleuger udpeges som frivillige, da udeblive i Regelen mange Elever, og noget Fremskridt for Skolen som Helhed kan vanskelig vindes. Bedre, end at der tilveiebringes nogle faa frivillige Skoleuger for en Skolekreds, vilde det derfor under de herværende Forhold vistnok være, at den kommunale bevilgende Myn- dighed havde en passende begrændset Ret til at udvide den lovbefalede Skoletid.

Herom har Stiftsdirektionen udtalt sig ogsaa i Beretningen for 1875.

Antallet af Børn i de afsidesliggende Smaakredse, for hvilke der i Henhold til Skolelovens § 6 er tilstaaet Nedsættelse i den lovbefalede Skoletid, er aftaget fra 1995 i Aaret 1875 til 1586 i forrige Aar.

Med Oprettelse af Haandgjerningsskoler og Arbeidsskoler gaar det fremdeles kun smaat; Smaabørnskolernes Antal er voxet fra 7 i 1875 til 28 i forrige Aar, men er fremdeles aldeles forsvindende i Forhold til Behovet; hvor disse Skoler have været oprettede, har Befolkningen i Almindelighed faaet dem kjær. De holdes i Regelen som Omgangsskoler af Lærerinder indenfor mindre Grande-

lag; Lokale og Lærerindens Kosthold og Herberge ydes gratis af Opsidderne, Lønnen af Skolekassens Midler. Skoletiden er kort inden hver saadan liden Kreds, og hvad der tilsigtes er ikke saameget Udbyttet af denne korte Undervisningstid, som det at give Hjemmene en fornøden Veiledning i at forberede Smaabørnene for Skolen. Dette Formaal er baade af stor Vigtighed, og viser sig at kunne naaes ad den Vei, man her har antydet, og man haaber fremdeles paa Fremgang for Skolen gennem Smaabørnskolens Udvikling, naar kun de økonomiske Forhold blive mindre trykkende, end de i sidste Aar have været.

Hvorledes Forholdet i Femaaret har stillet sig mellem Skoler i eget Lokale, leiet Lokale og Omgangsskoler vil fremgaa af nedenstaaende Tabel.

	Antal Kredse, hvor Skolen holdes		
	i fast Lokale		paa Omgang.
	eget.	leiet.	
1875	230	517	173
1876	244	514	158
1877	261	491	150
1878	296	489	130
1879	308	489	123
1880	327	464	123

Medens Kredsenes Antal har holdt sig væsentlig uforandret, er Antallet af Skolevæsenets egne Lokaler siden 1875 forøget med 97, medens Antallet af leiede Lokaler er aftaget med 53 og Omgangsskolernes Antal med 50.

I Beretningen for 1875 udtalte man sig nærmere om Kredsskolernes Lokaler og deres Udstyr og tallader man sig at henvise til denne Udtalelse.

Skolernes Forsyning med Undervisningsmidler er i Femaaret ikke ubetydelig forøget. Ved Skrivelse af 30te November 1876 indhentede Stiftsdirektionen Skolekommissionernes og Provstiernes Betænkninger om, med hvilke Læremidler Skolerne burde være forsynede. Eferat disse vare modtagne og bearbejdede, udfærdigedes under 21de December 1877 saadan Rundskrivelse til Skolekommissionerne.

«Ved Rundskrivelse af 30te November f. A. indhentede Stiftsdirektionen Meddelelse fra Stiftets Skolekommissioner om, hvorvidt Skolebørnene i Almindelighed ere forsynede med de for Undervisningen fornødne Læse- og Lærebøger og andre Læremidler, samt om Kredsskolernes Forsyning med Læremidler tilligemed Betænkning om, hvorvidt den forhaandenværende Forsyning bør ansees for at være tilstrækkelig.

Efterat have modtaget Udtalelser i Sagens Anledning fra de fleste Skolekommissioner og Provstier, og efterat Amtsformandskaberne have sat Stiftsdirektionen istand til i nogen Grad at støtte Kommunernes Bestræbelser for Kreds-

skolernes hensigtsmæssige Udstyrelse, meddeles herved til Efterretning og Bekjendtgørelse, at Stiftsdirektionen som Gjenstande, hvormed enhver Kredsskole til enhver Tid bør være forsynet, vil betegne følgende:

1. En Bibel
2. Nogle Nytestamenter og Psalmebøger.
3. Nogle Exemplarer af Læsebogen.
4. Nogle Skriftlæsningsbøger.
5. En Kugleramme.
6. Regnetabeller eller nogle Exemplarer af en Samling Regneopgaver.
7. Vægtavle over det metriske System.
8. Melodisamling til Psalmebogen og Læsebogen.
9. Psalmodikon.
10. Vægkarter over:
  - a. Halvkuglerne.
  - b. Europa.
  - c. Skandinavien.
  - d. Palæstina.
11. Globus.
12. Bibelske Billeder.  
Endvidere bør, saasnart Midlerne tillade det, anskaffes:
13. Billeder for Anskuelsesundervisningen.
14. Kart over de i Bibelen omhandlede Lande.
15. Billeder til Naturhistorien og Fysiken.
16. Billeder til Norges Historie.
17. En Samling af de almindelige stereometriske Legemer (i Træ).
18. Meterstang, nye Lodder og Hulmaal.
19. Tellurium.
20. Det. paa offentlig Foranstaltning udgivne Tegneapparat.

Som Følge heraf og ved Hjælp af Amtsskolekassernes Bidrag er nu en Flerhed af Skolerne forsynede med de i fornævnte Skrivelse under No. 1--12 opførte Læremidler, for en stor Del i nye, gode Exemplarer; dog savnes bibelske Billeder ved mange Skoler. Ogsaa de under No. 13--20 nævnte Gjenstande findes i betydeligt Antal ved Skolerne.

#### 4. Børnenes Antal. Skolesøgningen.

De skolepligtige Børns Antal er i Femaaret jævnt aftaget fra 34 992 i 1875 til 33 720 i forrige Aar. Af disse Børn undervistes i 1880 30 285 i faste Skoler (i 1875 30 252), 2 532 i Omgangsskoler (i 1875 3 827), 465 udenfor Kredsskolen (i 1875 361), medens 438 (i 1875 552) aldeles udebleve fra Skolen.

Af det samlede Antal lovbefalede Skoledage, i hvilke alle skolepligtige skolesøgende Børn skulde have søgt Skolen, blev der forsømt:

i 1875 . . . . .	11.9 pCt.
i 1876 . . . . .	10.9 —
i 1877 . . . . .	10.1 —
i 1878 . . . . .	10.1 —
i 1879 . . . . .	9.5 —
i 1880 . . . . .	9.7 —

Den ubetydelige Stigning i 1880 har sandsynligvis sin Grund i de strenge Veirforhold i den forløbne Vinter, og da disse Forhold efter Nytaar bleve endnu besværligere, er det ikke usandsynligt, at deres skadelige Indfyldelse paa Skole-søgningen vil blive mere mærkbar i 1881.

Paa Stiftets Fogderier fordele Forsømmelserne sig saaledes:

i Guldals 2.5 (3.02)	Forsømmelser pr. Barn og	4.5 (5.27) pCt.	af Skoledage.
i Strinde og Selbo 3.7 (4.35)	do.	—	« 6.8 (7.67) « - do.
i Ørkedals 4.1 (4.59)	do.	—	« 7.1 (8.30) « - do.
i Fosens 6.3 (9.30)	do.	—	« 11.3 (14.58) « - do.
i Stør- og Verdals 6.8 (7.60)	do.	—	« 12.0 (13.70) « - do.
i Inderøens 5.8 (6.16)	do.	—	« 10.1 (10.46) « - do.
i Namdalens 6.8 (8.29)	do.	—	« 9.7 (10.10) « - do.
i Nordmøre 6.2 (8.31)	do.	—	« 10.6 (14.55) « - do.
i Romsdals 5.8 (6.37)	do.	—	« 10.3 (11.70) « - do.

De i Parenthes tilføjede Tal ere de for Aaret 1875 beregnede. Ethvert af Tallene for 1880 er altsaa gunstigere end det tilsvarende i Beretningen for 1875. Den Fremgang i Skolesøgningen, som har bevirket Nedgang i Forsømmelsesprocenten i det forløbne Femaar, har saaledes fundet Sted jevnt over det hele Stift.

For de enkelte Skolekommuner stiller Antallet af forsømte Dage sig procentvis til det samlede Antal lovbelede Skoledage saaledes:

1. Soknedalen . . . . .	1.8 pCt.	17. Liderne . . . . .	4.4 pCt.
2. Tydalen . . . . .	2.1 —	18. Fladanger . . . . .	4.4 —
3. Budalen . . . . .	2.3 —	19. Egge . . . . .	5.2 —
4. Sandø . . . . .	2.4 —	20. Halse . . . . .	5.3 —
5. Støren . . . . .	2.5 —	21. Stod . . . . .	5.5 —
6. Horg . . . . .	2.6 —	22. Meldalen . . . . .	6.0 —
7. Børsen . . . . .	2.8 —	23. Selbu . . . . .	6.1 —
8. Akerø . . . . .	2.9 —	24. Malvik . . . . .	6.1 —
9. Flaa . . . . .	3.0 —	25. Klæbo . . . . .	6.1 —
10. Bynæsset . . . . .	3.1 —	26. Frænen . . . . .	6.1 —
11. Fosnæs . . . . .	3.5 —	27. Øre . . . . .	6.1 —
12. Singsaas . . . . .	3.6 —	28. Meraker . . . . .	6.2 —
13. Leinstranden . . . . .	3.6 —	29. Ørkedalen . . . . .	6.3 —
14. Aalen . . . . .	3.7 —	30. Rindalen . . . . .	6.4 —
15. Røros . . . . .	3.9 —	31. Rennebo . . . . .	6.4 —
16. Strømsnæsset . . . . .	4.1 —	32. Vold . . . . .	6.5 —

33. Snaasen . . . . .	6.6 pCt.	63. Aasen . . . . .	10.7 pCt.
34. Stangvik . . . . .	6.9 —	64. Høilandet . . . . .	11.0 —
35. Ytterøens Verk . . . . .	7.0 —	65. Bjugn . . . . .	11.1 —
36. Overhalden . . . . .	7.1 —	66. Hevne . . . . .	11.2 —
37. Thingvold . . . . .	7.4 —	67. Selbo Verk . . . . .	11.5 —
38. Veø . . . . .	7.5 —	68. Verdalen . . . . .	11.8 —
39. Vestnæs . . . . .	7.5 —	69. Aas . . . . .	12.0 —
40. Stadsbygden . . . . .	7.7 —	70. Grong . . . . .	12.3 —
41. Sunddalen . . . . .	7.8 —	71. Dolm—Kvernvær . . . . .	12.8 —
42. Grytten . . . . .	7.9 —	72. Nærø . . . . .	13.6 —
43. Bjørnør . . . . .	7.9 —	73. Hegre . . . . .	13.8 —
44. Øendalen . . . . .	8.0 —	74. Næsset . . . . .	13.8 —
45. Ytterøen . . . . .	8.1 —	75. Inderøen . . . . .	13.9 —
46. Lexviken . . . . .	8.1 —	76. Mosvik—Værran . . . . .	14.3 —
47. Buviken . . . . .	8.2 —	77. Lekø . . . . .	14.3 —
48. Melhus . . . . .	8.3 —	78. Tusteren . . . . .	14.4 —
49. Aure . . . . .	8.5 —	79. Bod . . . . .	14.6 —
50. Ørlandet . . . . .	8.6 —	80. Fillan . . . . .	14.6 —
51. Eid . . . . .	8.7 —	81. Kvernæs . . . . .	14.9 —
52. Sparbu . . . . .	8.8 —	82. Nedre Størdalen . . . . .	15.0 —
53. Bratsberg . . . . .	8.8 —	83. Hlade . . . . .	15.1 —
54. Holtaalen . . . . .	9.0 —	84. Fredø . . . . .	15.3 —
55. Namsos . . . . .	9.0 —	85. Kolvereid og } . . . . .	15.6 —
56. Frøien . . . . .	9.2 —	86. Foldereid }	
57. Skogn . . . . .	9.3 —	87. Grip . . . . .	16.0 —
58. Rissen . . . . .	9.5 —	88. Frosten . . . . .	17.1 —
59. Levanger . . . . .	10.0 —	89. Aafjorden . . . . .	17.9 —
60. Surendalen . . . . .	10.2 —	90. Vigten . . . . .	18.7 —
61. Opdal . . . . .	10.5 —	91. Edø . . . . .	21.2 —
62. Solberg—Malmø . . . . .	10.6 —	92. Bolsø . . . . .	25.6 —

Sammenholdes denne Fortegnelse med den i Beretningen for 1875 indtagne, viser der sig jevn Fremgang, idet kun 21 af Stiftets 91 Skolekommuner i forrige Aar staa lavere end i 1875, medens 70 Kommuner ere heldigere stillede. Men da det, som i nævnte Beretning udførligere er fremstillet, fremdeles gjælder, at Forsømmelsernes Mængde ikke viser sig afhængig af Naturforholdene, kan man fremdeles haabe paa Fremgang, saafremt Befolkningens Opmærksomhed vedblivende rettes paa Skolen som et Gode, der bør udnyttes, og de lokale Myndigheder vedligeholde Tilsynet og skjærpe dette, hvor Forsømmelserne begynde at tage Overhaand.

##### 5. Lærerne, deres Uddannelse og Kaar.

I 1875 var der ved Stiftets Kredsskoler ansat 498 Lærere, deraf 431 med Fagdannelse; i 1880 var Lærernes Antal 512, deraf 470 med Fagdannelse.

Medens altsaa Lærernes Antal er forøget med 14, er Antallet af saadanne uden Læreruddannelse gaaet ned fra 67 til 52.

Antallet af Lærerinder er voxet fra 7 i 1875 til 38 i 1880. Foruden i Kredsskolen virker en stor Del af disse Lærerinder ogsaa i Smaabørns- og Haandgjerningsskoler. Nogen Vanskelighed ved at holde Lærerposterne besatte eksisterer ikke nu, saaledes som Tilfældet var i 1875. Der melder sig i Regelen mange Ansøgere med seminaristisk Uddannelse, naar Lærerposter ere ledige.

De af Kommunerne udredede Lærertilføjelser ere ikke væsentlig forandrede i Femaaret, undtagen forsaavidt Lavmaalet af Ugeløn i Romsdals Amt i 1877 blev forhøiet fra Kr. 6,00 til 8,00. Den væsentlige Forandring i denne Henseende er bevirket ved de af Statskassen udredede Lønstillæg, der vistnok delvis ere medregnede i Opgaverne over Lærernes kontante Indtægter.

Antallet af Lærergaarde, der fyldestgjøre Fordringen i Skolelovens § 24, er forøget fra 63 i 1875 til 82 i 1880; Antallet af Gaarde med mindre Jordvei er ligeledes forøget fra 34 til 38 og Antallet af Lærerboliger uden Jordvei fra 69 til 104.

---

Det viser sig saaledes som Resultat af de statistiske Oplysninger, at Skolen i det store taget har været i Fremgang i det forløbne Femaar; der anvendes fra Aar til andet en større Mængde Penge, Tid og Arbeide paa Skolen. Men om Arbeidets Udbytte for Aandsdannelsen kan selvfølgelig Statistikken intet oplyse. Heller ikke ad anden Vei kan man lettelig i denne Henseende danne sig en Dom, som man trøster sig til at udtale. Af Sognepræsternes Beretninger til Stiftsdirektionen om de afholdte Skoleexaminer faar man Indtryk af, at der vistnok paa mange Steder spores Fremgang, men dog ikke i særdeles Grad eller over hele Feltet. Lærerne og tildels ogsaa Sognepræsterne klage over, at Hjemmene ikke med tilbørlig Omhu besørge sin Del af Arbeidet med Børnenes Undervisning, og denne Klage er vistnok beføiet, om den end ikke altid har sin Grund i Ligegyldighed hos Forældrene; vor Skoles lovbestemte Ordning har Landsfolket vistnok nu Kjendskab til, men den Arbeidsmaade, som Skolen nu bruger, er det i stor Udstrækning ukjendt med. At gaa i Skole var, da de nuværende Forældre gik i Skole, ensbetydende med at sidde og læse, lære udenad, ramse op for Læreren og læse igjen. Den nu anvendte mundtlige Klasseundervisning kjende Forældrene ikke og sætte ikke Pris paa den. Det er saaledes betegnende, at en Gut for nogle Aar siden meldte Læreren, at han havde ikke havt Tid til at komme i Skolen igaar, fordi han skulde læse. Forældrenes Omhu for at Gutten skulde lære noget, bragte dem her til at holde ham tilbage fra Skolen. Men ofte er det jo ogsaa den sløve Ligegyldighed, som er Aarsag til, at Skolen maa savne Hjemmenes Medarbeide, der ikke kan und-

væres, hvis der virkelig skal gjøres Fremgang i vor korte Skoletid; thi hvis ikke Børnene hjemme forberedes før Optagelsen i Skolen og ikke tilholdes at passe sit Skolearbeide, medens de gaa i Skolen, og at læse lidt i de lange Ferier, saa kunne de vanskelig undgaa at glemme i Sommertiden det meste af det, som de lære om Vinteren. Paa den anden Side har man heldigvis ikke sjelden Anledning til at gjøre glædelige Erfaringer om de i Forhold til Skoletiden virkelig forbausende Resultater, som kan vindes i en Skole, hvor en brav og dygtig Lærer arbejder under heldigt Forhold til Børnenes Hjem; i Regelen lader det sig i saadanne Tilfælde paavise, at det er Skolen, som har draget Hjemmet med sig, efterat have overvundet Trægheden og Modstanden ved at præstere godt Arbeide; det kan jo heller ikke være andet end en god Lærer, som kan skabe en god Skole, og man antager, at om de Byrder, som Skolen nu paalægger Landet, end ikke for Tiden bør væsentlig øges, saa kan dog noget udrettes til virkelig Fremgang for Skolen, naar man rettede sine Bestræbelser mere, end i den senere Tid har været Tilfældet, paa Forbedring af Læreruddannelsen.

Trondhjem den 17de September 1881.

C. Motzfeldt.

A. Grimelund.

J. A. Bonnevie.

## B. Om Aften- og Amtsskoler.

I Forbindelse med den under 17de f. M. herfra afsendte Beretning om Almueskolevæsenet i Trondhjems Stifts Landdistrikt har man den Ære vedlagt at fremsende schematiske Beretninger om de i Vinteren 1880—81 inden Stiftet afholdte Aftenskoler. Desuden følger schematisk Beretning om Amtsskolerne inden Stiftet samt om den ved offentlige Midler understøttede Folkehøiskole i Nordre Trondhjems Amt.

Af de medfølgende Sammendrag af Beretningerne om Aftenskoler viser det sig, at Antallet af disse Skoler fremdeles er aftagende, som Tilfældet har været gjennem hele det forløbne Femaar. I hele Stiftet var der nemlig i Vinteren:

1876—77:	274	Aftenskoler	med	3 978	Elever	og	13 830	Undervisningstimer
1877—78:	266	—	«	3 277	do.	-	13 332	do.
1878—79:	241	—	«	3 147	do.	-	12 673	do.
1879—80:	225	—	«	3 068	do.	-	12 057	do.
1880—81:	184	—	«	2 330	do.	-	9 574	do.

Elevernes Antal er her beregnet som Middeltal af det samlede Antal Elever ved Kursernes Begyndelse og ved deres Slutning.

Beregnes af de foranførte Tal det gennemsnitlige Antal Elever og Undervisningstimer ved hver Skole, stiller det sig saaledes:

1876—77:	gennemsnitl. paa hver Skole	14.5	Elever	og	50.5	Undervisningstimer.
1877—78:	—	-	-	—	12.3	do. « 50.1 do.
1878—79:	—	-	-	—	13	do. « 52.3 do.
1879—80:	—	-	-	—	13.6	do. « 53.6 do.
1880—81:	—	-	-	—	12.7	do. « 52.3 do.

Trondhjem den 8de Oktober 1881.

C. Motzfeldt.

A. Grimelund.

J. A. Bonnevie.



# Schematisk Beretning

om Amts- og Folkehøiskoler i Trondhjems Stift i Skoleaaret 1880—81.

	Skolested.	Kursus for	Antal Elever ved Kursets		Kursets Varighed		Antal ugentlige Undervisningstimer, der anvendtes til									Udgifter.				Lærerpersonele.					
			Begyndelse.	ved Udgangen af 1880.	Slutning.	fra	til	Kristendoms-kundskab.	Modersmaal.	Historie.	Geograf.	Naturkundsk.	Regning.	Sang.	Skrivning og Tegning.	Haandarbejde.	Andre Fag.	Lønninger.	Undervisningsmateriel.		Lys, Brænde og Renholdelse	Andre Udgifter.			
																							2	1 Parti i Engelsk	Kr.
Romsdals Amt.	Opdøhl i Øxen-dalen.	Gutter	36	34	31	$\frac{4}{10}$	80	$\frac{1}{4}$	81	2	10	5	2	4	7	2	3	1	2	2	450.00	387.00	60.00	25.00	Seminarist J. Olafsen, Bestr. Do. L. Soelstad, Andenlærer. Frk. Margr. Aasen, Lærerinde.
		Piger	15	-	16	$\frac{4}{4}$	81	$\frac{2}{7}$	81	2	9	4	2	2	5	2	2	15	-	-	920.00	-	20.00	25.00	
	Eid.	Gutter	9	30	20	$\frac{1}{10}$	80	$\frac{31}{8}$	81	2	9	5	2	5	7	2	3	-	3	1	438.46	63.48	61.67	76.39	Seminarist O. Hansen, Bestr. Do. O. A. Opshaug, Andenl. Kristoffa Holm, Lærerinde.
		Piger	12	-	19	$\frac{4}{4}$	81	$\frac{16}{7}$	81	2	8	4	2	2	5	2	3	12	-	-	931.54	8.00	12.10	10.50	
Søndre Trondhjems Amt.	Holden i Hevne.	Gutter	19	22	16	$\frac{6}{10}$	80	$\frac{9}{4}$	81	2	9	5	3	3	7	2	3	-	2	2	400.00	170.08	89.80	211.42	Kand. theol. F. Krogh, Best. Seminarist K. Hagen, Andenl. Fru P. Krogh, Lærerinde.
		Piger	9	-	7	$\frac{21}{4}$	81	$\frac{19}{7}$	81	2	8	4	2	2	5	2	3	12	-	-	987.00	-			
	Meldal.	Gutter	24	28	24	$\frac{5}{10}$	80	$\frac{5}{4}$	81	2	9	5	3	3	7	2	3	-	3	2	600.00	215.00	108.00	220.00	Seminarist P. Dybdal, Best. Do. J. Kufaa, Andenlærer. Frk. Johanne Rambeck, Lærerinde.
		Piger	12	-	11	$\frac{6}{4}$	81	$\frac{8}{7}$	81	2	8	5	2	2	5	2	3	12	-	-	920.00	-	24.00	80.00	
Nordre Trondhjems Amt.	Hegre.	Gutter	25	29	28	$\frac{11}{10}$	80	$\frac{9}{4}$	81	-	10	6	3	3	7	2	3	-	-	2	450.00	100.00	-	200.00	Kand. real. O. Five, Bestyrer. Seminarist P. Vik, Andenlærer. Frk. Krist. Sandberg, Lærinde.
		Piger	17	-	15	$\frac{19}{4}$	81	$\frac{15}{7}$	81	-	9	5	2	2	5	2	3	12	-	-	1	150.00	-		
Folkehøi-skole.	Skeid i Sparbo.	Gutter	28	32	17	$\frac{25}{10}$	80	$\frac{12}{4}$	81	-	10	8	3	3	5	2	1	-	7	2	2476.80	-	64.15	56.92	Seminarist O. K. Kuløy, Do. M. Skard, Do. L. M. Bentzen (1 Md. ved Guttekurset). Karoline Kuløy, Lærerinde.
		Piger	29	-	25	$\frac{25}{4}$	81	$\frac{15}{7}$	81	-	8	8	3	-	4	2	1	-	2						

## Indberetning om Skolevæsenets Tilstand i Tromsø Stift i 1880.

### A. Om Almueskolevæsenet.

#### 1. De kommunale Skolekasser.

##### A. Indtægt.

Kaster man et Blik paa Regnskabernes Indtægtsside, minder denne om de stadigt voxende Krav, Skolevæsenet stiller til Kommunerne, og om den jevne Stigning i Skattebyrderne til Skolekassen. Nedenstaaende Tabel viser Skolekassernes samlede «rene Indtægter» i Femaaret samt de Beløb, der ere udlignede paa Matrikullen, som Personskat og som Skat paa Formue og Næring.

Aar.	Skat paa Matrikullen.	Personskat.	Skat paa Formue og Næring.	Samlet Be- løb tilveie- bragt ved Udligning.	Samlet ren Indtægt.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
1875 .....	9 580	16 932	156 208	182 720	229 332
1876 .....	8 708	18 028	174 056	200 792	244 740
1877 .....	9 227	13 331	183 825	206 383	257 139
1878 .....	6 852	10 167	204 439	221 458	270 172
1879 .....	7 370	11 060	214 799	233 229	282 253
1880 .....	6 944	11 385	225 061	243 390	295 490

Skolevæsenets Indtægter ere saaledes i Løbet af Femaaret stegne med Kr. 66 158, af hvilket Beløb Kommunerne gennem Udligning have udredet Kr. 60 670.

Den øvrige Del af Forøgelsen hidrører saagodtsom udelukkende fra Stigningen i de Bidrag, som fra «Finnfondet» ere tilflydte Skolekasserne i Finmarkens Amt. Medens de samlede Bidrag under denne Post i 1875 udgjorde Kr. 4 140, er Beløbet i 1880 steget til Kr. 8 799, og vil Posten i de nærmest paafølgende Aar udvise en yderligere jevn Stigning.

Totalsummen af de Beløb, som fra Amtsskolekasserne ere indgaaede i de kommunale Skolekasser, var i 1875 omtrent den samme som i 1880 (nemlig Kr. 15 496 i 1875 mod Kr. 16 335 i 1880). Denne Post har i Femaaret varieret noget, idet den har bevæget sig mellem det anførte Beløb og Kr. 21 240.

Bidragene af det Nordlandske Kirke- og Skolefond samt Totalsummen af Skolekassernes øvrige Indtægter udgjøre i 1875 omtrent de samme Beløb som i 1880.

Foranstaaende Tabel viser, at ved Femaarets Begyndelse var Formue og Næring det Skattefundament, som for den væsentligste Del bar Udgifterne til Skolen. Den Forandring, som i Løbet af Femaaret er foregaaet i det indbyrdes Forhold mellem de forskjellige Beskatningsmaader, gaar i Retning af at søge Udgifterne i forholdsvis større Grad dækket ved Udligning paa Formue og Næring. Medens Anvendelsen af Matrikullen som Skattefundament er i Tilbagegang og Personskatten er aftaget, har Formuen og Næringen maattet bære ikke blot denne Nedgang, men ogsaa den fornødne Forøgelse af Indtægtsbeløbet. Matrikullen bliver derunder selvfølgelig ogsaa beskattet, idet Skyldaleren værdsættes som produktiv Formue; men den paa Jordeiendommen heftende Gjæld fradrages i dette Tilfælde. Da derhos Skattebyrden med Formue og Næring som Skattefundament dels bliver fordelt over et større Antal Skatteydere, dels kommer til at udlignes efter et til Skatteydernes virkelige Bæreevne mere svarende Princip vil man formentlig deri have Aarsagen til, at omhandlede Skattefundament i saa fremtrædende Grad bliver anvendt.

Med Hensyn til det indbyrdes Forhold mellem Formuens og Næringens Beskatning er Regelen inden Nordlands og Tromsø Amter den, at Formuen belastes med omtrent en Fjerdedel af det samlede Beløb, som falder paa anførte Fundament; undtagelsesvis falder en større eller mindre Anpart paa Formuen. Inden Finmarkens Amt belastes Formuen gennemgaaende i ganske ringe Grad.

### B. Udgift.

De kommunale Skolekassers væsentligste Udgiftsposter ere Lærerlønninger, Pengegodtgjørelse til Lærerne for Kosthold og Herberge, Opførelse eller Vedligeholdelse af Skolehuse, Leie af Skolelokaler samt Anskaffelse af Bøger og andre Læremidler. Disse Udgiftsposter anføres for det hele Stift i nedenstaaende Tabel.

	Lærerlønninger.	Godtgjørelse for Kost og Herberge.	Skolehuse.	Leie af Skolelokaler.	Bøger og Læremidler.	Samlet ren Udgift.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
1875 . .	95 776	40 072	29 360	16 224	9 124	224 596
1876 . .	99 440	42 780	25 540	18 592	8 972	226 916
1877 . .	103 337	48 263	33 445	19 305	11 068	250 923
1878 . .	107 889	53 485	28 841	19 996	9 377	257 551
1879 . .	110 725	58 461	30 493	21 157	8 094	263 970
1880 . .	119 173	70 679	25 184	22 122	6 018	275 520

Som vil sees af denne Tabel, har der i Femaaret fundet Sted en ikke uvæsentlig Forøgelse af de af Kommunerne udrede Lærerlønninger og Penge-

godtgjørelser for Kosthold og Herberge, nemlig henholdsvis Kr. 23 397 og Kr. 30 607. Forøgelsen hidrører først og fremst fra den Tilvæxt, som Skoleugernes Antal har faaet; men skjønt denne Tilvæxt i sig selv er ganske betragtelig, nemlig 1 576 lovbefalede og 32 frivillige, vil Forøgelsen under omhandlede Udgiftposter dog ikke kunne tilskrives alene samme, da Ugelønnen kun udgjør 8 à 10 Kr. og Kostholdsgodtgjørelsen 5 Kr. à Kr. 6,50 ugentlig. Derimod maa man i Forøgelsen for en stor Del se Virkninger af Loven af 19de Juni 1878. Vistnok havde enkelte Kommuner inden Nordlands og Tromsø Amter før denne Lov allerede begyndt at forhøje Ugelønnen udover Lavmaalet, 8 Kr. i nævnte Amter; men den Adgang til et til saadan Lønsforhøielse svarende Statsbidrag, som nævnte Lov tilsikrede, virkede særlig til at bevæge Kommunerne til at give ikke faa Lærerpuster Tillæg, der bevilgedes dels som faste dels for de daværende Indehaveres Funktionstid. Det vil ogsaa sees, at i Finmarkens Amt, hvor Lavmaalet allerede var 10 Kr. ugentlig, og hvor der altsaa ikke ved Forøgelse af Ugelønnen udover Lavmaalet kunne erholdes høiere Statsbidrag, er Lærerlønningerne i Femaaret steget kun med et Beløb, der svarer til Skoleugernes Forøgelse. Hvad Pengegodtgjørelsen for Kosthold og Herberge angaar, virkede nævnte Lov ogsaa en betydelig Forøgelse. Medens denne Godtgjørelse, saavidt vides, ikke inden nogen Kommune er bleven nedsat, siden Loven traadte i Kraft, har de Beslutninger, som Amtsformandskaberne i 1879 fattede angaaende Godtgjørelsens Størrelse, medført for flere Distrikter inden Stiftet en ikke ringe Forhøielse. Ved nævnte Beslutninger blev den ugentlige Godtgjørelse fastsat saaledes: for de tre helgelandske Provstier til 5 Kr. 50 Øre, for Saltens 2 og Vesteraalens Provsti til 6 Kr., for Lofotens Provsti til 6 Kr. 50 Øre, for hele Tromsø Amt til 5 Kr. samt for hele Finmarkens Amt til 6 Kr.

Foranstaaende Tabel taler for Rigtigheden af den her fremsatte Opfatning om Forbindelsen mellem nævnte Lov og Forhøielsen af de to omhandlede Udgiftposter; Tabellen viser nemlig, at Stigningen falder stærkest i Aaret 1880 eller det første Aar, for hvilket Loven kommer til at virke helt ud, samt at den paa dette Aar faldende Stigning udgjør en forholdsvis større Del af den samlede Forøgelse.

Udgifterne til Skolehuse have gennem hele Femaaret gaet op til forholdsvis store Beløb. Den betydeligste Anpart af denne Udgiftpost falder paa Nordlands Amt, inden hvilket Amt ogsaa Forøgelsen af Skolehusenes Antal har været stærkest i Femaaret. Uagtet Tromsø og Finmarkens Amter staa lige i Henseende til Erhvervelse af nye Lokaler, have dog Udgifterne i sidstnævnte Amt andraget til et betydelig større Beløb end i førstnævnte, væsentlig som Følge af, at Byggearbejder i Finmarken falde paa Grund af de høiere Arbeidspriser og den vanskeligere Adgang til Byggematerialier kostbarere end i Tromsø Amt.

Foruden de i Tabellen anførte Beløb, der ere udredede af Skolekasserne, har ogsaa Kredsen ydet Bidrag i Penge til Opførelse eller Vedligeholdelse af Skolehuse. Disse Bidrag have imidlertid udgjort saa smaa Beløb, at de ikke faa nogen synderlig Betydning for Bestridelsen af disse Udgifter. Kredsenes Bidrag have nemlig varieret mellem 990 Kr. og 2 959 Kr.

For Anskaffelse af Undervisningsmidler er der gennem hele Femaaret, dog særlig i de fire første Aar af Perioden, bragt store Ofre. Som en Foranstaltning, der har medvirket dertil, kan nævnes, at Amtsformandskaberne have bevilget af Amtsskolekassernes Midler Bidrag dels til Indkjøb af kostbarere Undervisningsmateriel dels til Anskaffelse af saadant Materiel, som en nogenlunde tilfredsstillende Skole burde besidde. I første Tilfælde har Bevilgningen stedse været givet uden Fordring om Bidrag fra Kommunernes Side, i sidste Tilfælde har der delvis været krævet, at Kommunerne skulde yde et til Bidraget svarende Beløb. Under hvilkensomhelst Form Bevilgningen er bleven givet, har Foranstaltningen virket opmuntrende og tilskyndende paa Kommunerne. Det tør formentlig ogsaa nu siges, at Lærerdistrikterne i det Store og Hele taget ere nogenlunde tilfredsstillende udstyrede med Læremidler, og er dette vistnok Grunden til, at denne Udgiftspost er gaaet ned i Periodens sidste Aar. Hermed være dog ikke negtet, at der fremdeles er Distrikter, hvor Udstyret i denne Henseende lader tilbage at ønske; men man vil kun have udtalt den Opfatning, at det største Tag i saa Henseende antages i Virkeligheden at være taget.

Udgifterne til Leie af Skolelokaler have været i stadigt Stigende i Femaaret, væsentlig som Følge af Omgangsskolens Aftagen og den derved foranledigede Overførelse af Skoleholdet for et stort Antal Kredse til leiede Lokaler.

Sammenligner man de foranstaaende Tabeller for Indtægt og Udgift, vil det vise sig, at, medens den saakaldte «rene» Indtægt i Femaaret er steget med Kr. 66 158, er den «rene» Udgift forøget med kun Kr. 50 924, hvorefter der her bliver paa Indtægtssiden et Overskud af Kr. 15 234. Sammenligner man fremdeles Aarene 1875 og 1880 for de øvrige Indtægtsposters Vedkommende, altsaa forsaavidt angaar de i Schemaerne opførte Indtægtsposter, der ikke gaa ind under den «rene» Indtægt, vil det sees, at disse Poster vise i 1880 tilsammen en Forøgelse af Kr. 9 477. Lægges dette Beløb til det forannævnte, fremkommer et samlet Indtægtsoverskud i 1880 af Kr. 24 711. Dette Beløb er væsentlig anvendt til Bestridelse af Udgifter under Poster, der i Schemaerne falde udenfor den «rene» Udgift. Til Afdrag, tilbagebetalte Forskud samt Refusioner og Decisionsansvar er der nemlig i 1880 udredet større Beløb end i 1875, hvorhos der i førstnævnte Aar er ført til endelig Udgift som uerholdelige eller eftergivne Skatter og Afgifter Kr. 6 978 mere end i 1875.

Den aldeles overveiende Del af Udgifterne til Skolevæsenet udredes over det hele Stift af de fælles Skolekasser. Det bliver en forvindende Anpart af Udgifterne, som de enkelte Kredse have baaret dels som Udredslser i Penge, dels som Naturalydelse. Det høieste Beløb i Perioden naaede Kredsenes samlede Udgifter i 1877, nemlig Kr. 18 323; senere er Beløbet jævnt gaaet ned til Kr. 12 437 i 1880. Forklaringen til, at Udgifterne i saa overveiende Grad ere samlede paa de fælles Skolekasser, tør være at søge i den Opfatning, at man paa denne Maade opnaar en mere ligelig Fordeling af Byrderne. Efter Stiftets lokale Forholde vil en Naturalpræstation i saare mange Tilfælde komme til at falde med forskjellig Tyngsel paa de forskjellige Kredse. I de mange Skolekommuner, der omfatte saavel Indlands- som Kyststrækninger, vil t. Ex. Ydelse af Brænde til

Skolen have en ganske anden Værdi for Kystbeboerne end for Indlandsopsidderne. Den samme Forskjel vil ogsaa vise sig ved Byggearbejder og tildels ved at yde Læreren Kosthold og Herberge. Hvad særlig Kredsens Udredsler i Penge angaar, tør vistnok ogsaa som en stærkt medvirkende Aarsag til, at denne Udredsel er saa ringe, anføres, at Skoleskatten har udgjort et saa stort Beløb, at man ikke har magtet nogen større contant Udredsel.

## 2. Amtsskolekasserne.

Til Belysning af Amtsskolekassernes Evne til at virke for de for samme lovbestemte Øiemed, dels ved Alderstillæg at forbedre Lærernes Kaar, dels ved Tilskud til Kommunerne at fremme Skolevæsenets Udvikling, har man opstillet nedenstaaende Tabel, der udviser de Beløb, som man hvert Aar har havt til Raadighed til nye Bevilgninger, samt tillige hvor stor Del af disse Beløb der har været anvendt til de to væsentligste Udgiftsposter.

	Samlet Indtægt.	Deraf anvendt til	
		Alderstillæg.	Skolehuse og Jordvei.
	Kr.	Kr.	Kr.
1875 . .	47 067	30 432	14 759
1876 . .	63 553	34 420	23 400
1877 . .	64 198	35 806	24 359
1878 . .	63 999	38 370	20 650
1879 . .	66 592	39 395	19 747
1880 . .	67 657	40 612	18 887

Det første Aar i Perioden udmærker sig ved en stærk Stigen i Indtægterne, en Stigen, der falder paa Stiftets samtlige 3 Amter. En fælles Aarsag til Stigningen har den Omstændighed været, at fra 1876 af lagdes til Grund for Beregningen af de Beløb, der skulde udlignes til Amtsskolekasserne, Folkemængden efter de ved Folketællingen i 1875 vundne Resultater, hvorefter Amterne, da Folkemængden var tiltaget i Løbet af det foregaaende Tiaar, kom til at udrede tilsvarende større Beløb. Særlig har i samme Retning virket Forhøielse af Ligningssatserne inden Nordlands og Finmarkens Amter, en Forhøielse, der ogsaa traadte i Kraft fra 1876. Udligningen for dette Aar forhøiedes nemlig i Nordlands Amt fra 2 Skill. pr. Individ til  $2\frac{1}{4}$  β, i Finmarkens Amt fra  $2\frac{1}{4}$  β til 9 β pr. Individ. En væsentlig Del af Stigningen fra 1875 til 1876 falder paa sidstnævnte Amt. Det bemærkes iøvrigt for dette Amts Vedkommende, at man i den for 1875 i foranstaaende Tabel anførte Indtægt har medtaget et Beløb af 4 000 Kr., som var bevilget af Brændevinsafgiftskassen og

som blev anvendt til Bidrag til Byggearbejder for Skolevæsenet, altsaa til Øiemed, der hører ind under Amtsskolekassen. Fra 1876 af, efterat Amtets Udredsel er bleven saa betydelig forøget, ophører Brændevinsafgiftskassen at bevilge til Amtets Skolevæsen.

I de fire sidste Aar af Perioden holder Indtægterne sig i det Væsentlige paa samme Trin. Den Adgang, som Loven af 31te Mai 1873 aabnede til at erholde forøget Statsbidrag, nemlig tredobbelt Bidrag mod tidligere kun dobbelt, er nu fuldt udnyttet, idet Udligningen overalt i Stiftet er mindst  $2\frac{1}{4}$  β pr. Individ og Lavmaalet mindst 2 Spd. pr. Uge, og under de i økonomisk Henseende ugunstige Tider, som have hvilet over Stiftet, har man inden de to sydlige Amter næret begrundet Betænkelighed ved at beslutte en høiere Udligning, ihvorvel der navnlig i Nordlands Amt vilde have været fuld Anvendelse for større Bidrag til Byggearbejder. De mindre Ændringer i Indtægtsbeløbene hidrøre dels fra Overførelse fra det ene Aar til det andet af mindre i Behold værende Beløb, dels og det væsentlige derfra, at Bidrag, som ikke ere komne til Anvendelse, ere bleve inddragne i Amtsskolekassen for at bevilges til nye Foranstaltninger. Den sidstnævnte Omstændighed er væsentlig Aarsagen til Stigningen i 1879 og 1880.

Hovedudgiftsposten i Alderstillæg har været i jevn Stigen gennem hele Femaaret. Ogsaa her mærkes en stærkere Stigen fra 1875 til 1876. Aarsagen dertil er for en væsentlig Del den, at Finmarkens Amtsformandskab fra 1876 af forhøiede Alderstillæggene af 2den Grad fra 160 Kr. til 200 Kr., og af 1ste Grad fra 80 Kr. til 100 Kr. I dette Amt stiger saaledes denne Udgiftspost i de nævnte to Aar med omtrent 2 500 Kr.

Alderstillæggene have iøvrigt gennem hele Femaaret været i Nordlands Amt 160 Kr. for anden Grad og 80 Kr. for 1ste Grad. I Tromsø Amt forhøiedes fra 1877 af Tillægget af 2den Grad fra 144 Kr. til 160 Kr., medens 1ste Grads Tillæg gennem hele Perioden har været 96 Kr.

Derhos har man i Nordlands Amt bevilget et Gratiale af 40 Kr. til Lærere, der havde naaet en Tjenestetid af 15 Aar; fra 1878 af er imidlertid intet nyt Gratiale af denne Art bleven bevilget, medens de Lærere, der i 1877 havde opnaaet dette Gratiale, fremdeles have beholdt samme. I Tromsø Amt har fra 1877 af ogsaa et Gratiale af 30 Kr. været bevilget Lærere med lignende Tjenestetid.

Naar Amtsskolekassernes anden Hovedudgiftspost: Bidrag til Skolehuse o. s. v. udviser nogen Nedgang i Femaaret, skal man bemærke, at der samtidig er voxet frem under Finmarkens Amtsskolekasses Budget en ny Udgiftspost, nemlig Bidrag til Skoletidens Forlængelse og Smaabørnskoler, der i 1880 næaede et Beløb af 3 545 Kr.

### 3. Skolens Ordning og Undervisningstid.

Til Belysning af den Gang, som Udviklingen af Kredsordningen og Skoleholdet i Løbet af Femaaret har taget meddeles følgende Tabel:

	Antal Kredse.	Antal Kredse, hvor Skolen holdes			Antal Kredse, delte i særskilt mødende Afdelinger.	Disse Afdelingers Antal.
		i fast Lokale		Paa Omgang.		
		eget	leiet.			
1875 . .	1 156	175	697	284	284	505
1876 . .	1 167	174	737	256	—	—
1877 . .	1 167	186	756	225	—	—
1878 . .	1 167	192	774	201	—	—
1879 . .	1 165	197	781	187	—	—
1880 . .	1 148	205	815	128	368	797

Det falder strax i Øinene, at Antallet af Kredse er aftaget. Aarsagen dertil ligger deri, at Opfatningen af det Princip, der ved Fastsættelse af Kredsordningen bør følges, har undergaaet Forandring. Tidligere søgte man til Lettelse for Skolesøgningen at gjøre Kredsene, hvad Areal eller Omfang angaar, saa smaa som muligt, og under Befølgelsen af denne Opfatning steg Kredsenes Antal til det i Forhold til Børnetallet forholdsvis store Tal 1 167. I den senere Tid er imidlertid Anerkjendelsen af de store Fordele, som Fordeling af Børnene paa særskilt mødende Afdelinger frembyder, trængt mere og mere igjennem, og ere Bestræbelserne derfor gaaede ud paa at gjøre Kredsene saa store, som Hensynet til Skolesøgningen maatte tillade, og derefter innde de større Kredse i særskilt mødende Afdelinger. Som Følge heraf ere to Kredse samlede til een, undertiden tre til to, og de combinerede Kredse derefter delte sædvanligvis i to Afdelinger, sjeldnere i flere.

Det vil ogsaa sees, at samtidig med Nedgangen i Kredsens samlede Antal er Tallet paa de Kredse, hvor afdelingsvis Skolegang er indført, tiltaget i ikke ringe Grad, nemlig med 55 pCt. Fremdeles sees, at medens i 1875 Antallet af de Kredse, der vare inddelte i mere end to Afdelinger, udgjorde 31, er Antallet af saadanne Kredse i 1880 steget til 61.

Den Udvikling af Ordningen, som saaledes er skeet, maa i det Hele taget betegnes som heldig, saavel naar hensees til Udbyttet af Skolens Gjerning som til Hjemmene. I første Henseende tør Fordelene være indlysende uden nærmere Paapegen; i sidstnævnte Henseende bemærkes, at det af Mange nu erkjendes at være en Lettelse, at de ikke behøve at sende alle skolepligtige Børn paa samme Tid til Skolen. At der af Hensyn til Skolesøgningen maa gaaes frem i denne Henseende med Forsigtighed, er selvfølgelig i et Stift, hvor Befolkningen bor saa spredt og hvor iøvrigt saamange Vanskeligheder ved at sende Børnene til Skolen møde.

Omgangsskolen er i Løbet af Femaaret jævnt og stærkt aftaget. Den betydelige Aftagen fra 1879 til 1880 falder saagodtsom udelukkende paa Søndre Helgelands Fogderi og Tromsø Amt. I dette Amt samt i hele Finmarken og



Lofotens og Vesteraalens Fogderi er Omgangsskolen saagodtsom aldeles ophævet, medens den endnu holder sig paa Helgeland og i Salten; i disse Distrikter er Skolen endnu ordnet paa Omgang for omtrent Fjerdedelen af Kredsene. Omgangsskolen er dog ogsaa i nævnte Distrikter aftaget i ikke ringe Grad; inden samme holdtes nemlig i 1875 henved Halvparten af Skolerne paa Omgang.

Ihvorvel der gives Tilfælde, hvor man ikke kan ønske Omgangsskolen ombyttet med Skolen i faste Lokaler, Tilfælde, hvor Skolen ombyttes med Velvillie og Interesse af Gammel og Ung paa de Gaarde, hvor de holdes, maa det dog i det Store og Hele taget, eftersom Forholdene inden Stiftet i Virkeligheden fremtræde, betragtes som en glædelig Fremgang, naar Omgangsskolen aftager. Som Regel gjælder det, at Omgangsskolen lider under trange og mørke Lokaler, ligesom under Mangel paa Inventarium. Børnene komme i Regelen til at sidde tæt sammenstuede, ofte paa Planker, der ere lagte over et Par Stole. Ved den hyppige Skiften af Skolested faar Læreren neppe Tid til at ordne Materiellet for Undervisningen, før han skal flytte til et nyt Sted, en Uro, som i Længden maa virke sløvende. Vistnok maa det indrømmes, at mange af de leiede Lokaler lade Meget tilbage at ønske; men paa den anden Side ere de dog i Regelen de bedste, som kunne erholdes inden Kredsene.

Antallet af Skolevæsenet tilhørende Lokaler er i Femaaret forøget med 30, og Antallet af leiede Lokaler med 118.

Skoleugernes Antal er i Løbet af Femaaret bleven jevnt forøget, saaledes som sees af nedenstaaende Tabel:

	Antal Skoleuger		
	lovbefalede	frivillige	tilsammen
1875 . .	11 029	77	11 106
1876 . .	11 333	55	11 388
1877 . .	11 652	205	11 857
1878 . .	11 894	153	12 047
1879 . .	12 413	151	12 564
1880 . .	12 605	109	12 714

Tilvæksten sees at komme saagodtsom udelukkende den lovbefalede Skole tilgode og udgjør for dennes Vedkommende 1576 Uger. Af disse falder 580 Uger paa Nordlands Amt, 450 paa Tromsø og 546 paa Finmarkens. Tilvæksten hidrører for en Del fra, at et større Antal Kredse, som tidligere paavist, ere delt i Afdelinger, men væsentlig fra, at man arbejder paa at naa frem til den lovbestedte Skoletid. Der staar imidlertid endnu Meget tilbage, førend dette Maal er naaet. Efter den foran meddelte Opgave over Kredsenes og Afdelingernes Antal, bliver der meddelt Undervisning i 1577 Kredse og Afdelinger. Det anførte Ugetal giver en Gjennemsnitstid for hver Kreds eller Afdeling af 8 Uger eller 48 Skoledage.

Da der i Henseende til Skoletidens Varighed er ikke liden Forskjel mellem Amterne indbyrdes, vil den anførte Gjennemsnitsberegning ikke give fuldt korrekt Billede af Tilstanden. Paa hver Skole i Nordlands Amt falder nemlig gjennemsnitlig 49 Dage, medens Dagantallet i Tromsø Amt gaar ned til gjennemsnitlig 40 Dage, i Finmarkens Amt derimod op til 61 Dage. Da hver Afdeling i Virkeligheden er tillagt kun 54 Dage (9 Uger), vil det sees, at Skoletiden for de udelte Kredse inden sidstnævnte Amt ikke staar langt under lovbefalet Varighed. Det fremgaar af det foran Anførte, at af Tilvæksten kommer en forholdsvis ulige større Anpart Finmarkens Amt tilgode; dette Amts Ugetal gaar fra 1875—1880 op fra 1 470 Uger til 2 016. Der er foran anført, at Finnefondets Bidrag er væsentlig forøget i Perioden; denne Forøgelse er hovedsagelig medgaaet til Udvidelse af Skoletiden. Ligeledes er tidligere bemærket, at Amtsskolekassen ogsaa har overtaget Bidrag i samme Øiemed. Disse Forføininger staa i Forbindelse med en Reform af Amtets hele Kredsskole, som af Stiftsdirektionen er foreslaet, og hvorom man nedenfor nærmere skal udtale sig. Denne Reform, hvortil de fornødne Midler nu ere bevilgede dels af Finnefondet dels af Amtsskolekassen, er ikke bleven fuldt gennemført i Femaaret; hvis dette havde kunnet ske, vilde Ugetallet være steget end mere.

Som Følge af den anførte Udvikling af Finmarkens Kredsskole er Antallet af de Børn inden dette Amt, for hvem en kortere Skoletid end den lovbestedte var anordnet, gaaet stærkt ned, nemlig fra 1 925 i 1875 til 983 i 1880, uagtet det samlede Antal af Amtets skolepligtige Børn i sidste Aar er omtrent 500 flere end i førstnævnte. Inden Nordlands og Tromsø Amter, hvor det samlede Børneantal staar omtrent paa samme Trin ved Femaarets Begyndelse som ved dets Afslutning (i 1875 24 350, i 1880 24 508) har Antallet af Børn med kortere Skoletid end den lovbefalede holdt sig omtrent uforandret (i 1875 17 995, i 1880 17 977.

I Vefsen, Vaagens, Hadsel, Altens og Sydvaranger Præstegjeld ere Haandgjerningsskoler for Piger i Virksomhed. Med Undtagelse af den førstnævnte oppebære disse Skoler Bidrag af vedkommende Amtsskolekasser.

Af Arbejdsskoler for Gutter haves kun to, nemlig i Hemnæs og Vadsø.

Inden Nordlands og Tromsø Amter var ved Udgangen af Femaaret ikke nogen Smaabørnsskole igang. Gavnigheden af disse Skoler begynder dog mere og mere at anerkjendes, saa det tør haabes, at nogen Fremgang vil finde Sted herefter.

Inden Finmarkens Amt har man i Femaaret sat igang Smaabørnsskoler i Altens, Kistrand, Tanens, Vadsø og Sydvaranger Præstegjelde, ligesom flere Skoler af denne Art fremdeles søges oprettede. De Distrikter, som man nærmest har havt for Øie ved Oprettelsen af disse Skoler, ere de af Lapper og Kvæner beboede Støg, og af disse Strøg igjen først og fremst de af Kvænerne beboede. Skolerne ere i sin Begyndelse, saa man ikke tør udtale nogen mere bestemt Formening om, hvilken Fremtid de kan antages at ville faa. Det synes dog, som om Skolerne inden Varanger Provsti søges med stigende Villighed og Lyst, medens nogen Træghed og Lunkenhed endnu er tilstede paa andre Steder. En

mere bestemt Opposition mod samme er kommen tilsyne kun paa enkelte Steder inden Altens Præstegjeld.

#### 4. Skolernes Udstyr.

De Lokaler, som nu opføres for Skolevæsenets Regning, maa i det Hele taget betegnes som ret tilfredsstillende saavel hvad Størrelse som Lysningsforholde angaar. Lokalerne bekostes stedse ved Bidrag af Amtskassen, og til Bevilgning af Bidragene have samtlige Amtsformandskaber knyttet den Betingelse, at Lokalerne gives en af Stiftsdirektionen godkjendt Størrelse og Indredning. Man har saaledes kunnet paaese, at Skolevæsenets Fordringer ere blevne fyldestgjorte.

For at fremme Anskaffelsen af tilfredsstillende Lokaler, har man ogsaa ydet enkelte Kommuner mindre Bidrag som Laan, der igjen ere tilstaaede enkelte Opsiddere forat opføre en Tilbygning eller indrede et forhaandenværende passende Værelse til Brug for Skolen. Laanet tilbagebetales ved den aarlige Lokaleleie, og er vedkommende Opsidder pligtig til i Løbet af Tilbagebetalingstiden at holde Tilbygningen eller Værelset rede for Skolen, naarsomhelst forlanges. Paa denne Maade har man ved forholdsvis smaa Midler skaffet flere Kredse hensigtsmæssige Lokaler. Forsaavidt vedkommende Opsidder efter Laanets Tilbagebetaling ikke maatte være villig til længere at beholde Skolen, har man Beløbet i Behold til Indgaaelse af lignende Overenskomst med en anden Opsidder inden Kredsen.

De Skolevæsenet tilhørende Lokaler udstyres mere og mere med fornødent Inventarium. Borde og Bænke i disse Lokaler ere vistnok i saare mange Tilfælde ikke saa hensigtsmæssige som ønskeligt kunde være, men maa dog i Regelen betegnes som fuldt brugbare. I de leiede Lokaler er Inventariet altfor ofte baade uhensigtsmæssigt og utilstrækkeligt. Dog skal det ikke tilbageholdes, at der vises som oftest Villighed til efterhaanden at skaffe, hvad der fornødiges.

Det er foran bemærket, at Skolernes Udstyr med Læse- og Læremidler er gaaet betydelig fremad i Femaaret. Foruden de sædvanlige Læremidler er et større Antal af Lærerdistrikterne bleven forsynet med Kuglerammer, Tellurier, Zonkarter, Tabeller over det metriske System, bibelske og naturhistoriske Væg-billeder. Med Karter (over Halvkuglerne, Europa, Skandinavien og Jødeland) og Globes er man vel forsynet.

#### 5. Antallet af skolepligtige Børn. Skolesøgningen.

De Forandringer, som i Femaaret er foregaaet med Antallet af de skolepligtige Børn samt disses Fordeling paa de forskjellige Arter Skole, vil sees af nedenstaaende Tabel:

	Antal skolepligtige Børn.	Deraf Børn			
		som undervistes			som ikke søgte Skolen.
		i faste Skoler.	i Omgangsskoler.	udenfor Kredsskolen.	
1875 . .	27 438	21 250	4 844	338	1 006
1876 . .	27 709	22 109	4 220	343	1 037
1877 . .	27 866	22 644	3 845	390	987
1878 . .	28 062	23 506	3 268	457	831
1879 . .	27 971	23 444	3 147	516	864
1880 . .	28 103	24 712	1 914	498	979

Efter denne Tabel var Antallet af de skolesøgende Børn i 1880 26 626. Det er foran bemærket, at Undervisningen meddeltes i 1577 Kredse og Afdelinger. Deles det samlede Børneantal mellem disse, falder omtrent 17 Børn paa hver Kreds eller Afdeling. Antallet af de Børn, der undervises i faste Skoler, har været i jevnt Tiltagende. Vistnok er Antallet paa Børn, som til Fastskolerne havde længere Skolevei end  $\frac{1}{4}$  Mil, samtidig steget fra 3 935 i 1875 til 4 388 i 1880; men, da Børneantallet i de faste Skoler samtidig er steget, er Forholdet dog omtrent uforandret, nemlig i 1875 omtrent  $18\frac{1}{2}$  pCt., i 1880 omtrent  $17\frac{3}{4}$ . Den foran omtalte Ændring i Kredsskolens Ordning, nemlig Udvidelse af Kredsene, synes saaledes paa dette Punkt ikke at have haft uheldig Indflydelse for Skolesøgningen.

I samme Retning peger ogsaa den Omstændighed, at Antallet af Børn, der aldeles udeblev fra Skolen, i Løbet af Femaaret har holdt sig lavere end tidligere.

Aarsudgiften for hvert Barns Undervisning er gennemsnitlig for det hele Stift 12 Kroner; i Nordlands Amt er Aarsudgiften Kr. 11,58 for 49 Skoledage, i Tromsø Kr. 9,14 for 40 Skoledage, i Finmarkens Kr. 21,24 for 61 Dage. Til Sammenligning anføres, at i 1873 udgjorde den gennemsnitlige Aarsudgift for hele Stiftet 2,11 Spd., for Nordlands Amt 1,82 Spd. for 47 Skoledage, i Tromsø 1,96 Spd. for 34 Skoledage og i Finmarkens Amt 3,78 Spd. for 53 Skoledage.

Fradrages Bidragene af de offentlige Fonds, findes Kommunernes Aarsudgift for hvert Barn at være gennemsnitlig for det hele Stift Kr. 10,76; inden Amterne falder Udgiften i dette Tilfælde saaledes: i Nordlands Amt Kr. 10,96, i Tromsø Kr. 8,38 og i Finmarkens Kr. 15,58. Til Sammenligning anføres, at i 1873 udgjorde Aarsudgiften for hvert Barn, beregnet paa samme Maade, gennemsnitlig for hele Stiftet 1,93 Spd., i Nordlands Amt 1,73 Spd., i Tromsø 1,84 Spd. og i Finmarken 3,07 Spd. Finmarkens Kommuner have saaledes, uagtet de betydelige Bidrag, som af offentlige Midler ydes til deres Skolevæsen, dog selv maattet udrede et ikke lidet større Beløb end Kommunerne i Stiftets to

andre Amter. Det sees fremdeles, at den Forskjel, som i 1873 fandt Sted mellem Udredslerne i Finmarkens Amt paa den ene Side og Nordlands samt Tromsø Amter paa den anden Side, var i 1880 væsentlig uforandret ligeoverfor Nordlands Amt, noget forøget ligeoverfor Tromsø Amt. Den forholdsvis store Forøgelse i Bidragene til Finmarkens Amt, der, som foran bemærket, har fundet Sted i Femaaret, har saaledes ikke tjent til at lette Amtets Kommuner Udredslen af allerede paatagne Byrder til Skolevæsenet, men er udelukkende anvendt til videre Udvikling af Amtets Skolevæsen.

Det bemærkes, at man ved foranstaaende Beregning af Aarsudgiften for hvert Barn har, forat kunne anstille en Sammenligning med Aaret 1873, det sidste Aar, for hvilket saadan Beregning for dette Stift er udført, fulgt samme Fremgangsmaade som dengang, nemlig at lægge til Grund for Beregningen Skolekassernes og Kredsenes samlede Udgifter samt samtlige skolepligtige Børn.

Til Belysning af Skolesøgningen i Femaaret anføres følgende Tabel:

	Antal lov- befalede Skoledage.	Deraf for- sømte.	Forsømmel- serne pro- centvis.	Antal for- sømte Dage for hvert skolesøgende Barn.
1575 . .	1 263 293	202 527	16,3 pCt.	7,8 Dag.
1876 . .	1 250 930	205 995	16,4 —	7,8 —
1877 . .	1 252 330	199 379	16,0 —	7,5 —
1878 . .	1 297 351	196 391	15,1 —	7,3 —
1879 . .	1 282 176	198 226	15,5 —	7,5 —
1880 . .	1 256 406	215 698	17,2 —	8,1 —

Grunden til Nedgangen i de lovbefalede Skoledage er at søge i den tiltagende Deling af Kredsen i særskilt mødende Afdelinger. Det vil nemlig ofte indtræffe, at de udelte Kredse have et høiere Ugetal end det, der kommer til at falde paa Afdelingerne.

Naar Forsømmelserne sees at være stegne i 1880, maa herved bemærkes, at der af flere Skolekommissioner fremhæves, at den usædvanlig strænge og stormfulde Vinter i Forbindelse med den store økonomiske Trang, som hvilede over Stiftet og særlig Kystdistrikterne, lagde større Hindringer end i Almindelighed iveien for Skolesøgningen. Det maa vistnok erkjendes, at Forholdene i Begyndelsen af Aaret vare mere end almindelig ugunstige for Skolesøgningen. For enkelte Distrikters Vedkommende kom dertil, at der gik epidemiske Sygdomme, saaledes at Skoler maatte aldeles standse for længere eller kortere Tid.

Om man end saaledes tør betragte dette Aar som enestaaende i Henseende til Forsømmelsernes Antal, er det dog selv under normale Forholde en stor Del af den korte Skoletid, som sees at gaa tabt. Da Forsømmelser er en af de største Ulemper, som Skolen har at bekjæmpe, skal man dvæle lidt nærmere ved denne Sag.

Tager man Nordlands Amt for sig, vil det vise sig, at Forsømmelsesprocenten udgjør for Amtet 16,5 pCt., samt at hvert Barn forsømmer gjennemsnitlig 8 Dage. Forholdet mellem Kommunerne er imidlertid høist forskjelligt, og sonderer man af Amtets 47 Skolekommuner ud de 12 Kommuner, inden hvilke Forsømmelserne ere talrigst, kommer der paa Amtets øvrige 35 Kommuner et Tab af kun 6,5 Dag for hvert Barn, ligesom Forsømmelsesprocenten gaar ned til 13,7 pCt. Sammenlignet med Tilstanden i 1875 i Rigets sydligere Stifter, stiller Forholdet sig gjennemsnitlig betragtet saaledes for omtrent to Trediedele af Amtets Skolekommuner nok saa gunstigt. I flere af disse Kommuner ere Forsømmelserne gaaede saa langt ned, som vel kan ventes; i Vegø, Hemnæs, Næsne, Dønnæs, Saldalen og Skjærstad Skolekommuner er Tabet for hvert Barn fra 2<sup>1</sup>/<sub>2</sub> til 5 Dage, og varierer Forsømmelsesprocenten mellem 1<sup>1</sup>/<sub>2</sub> og 8,5 pCt.

I Tromsø Amt er Forsømmelsesprocenten gjennemsnitlig 18,2 pCt. og kommer der paa hvert Barn et Tab af 7,3 Skoledag (man erindre den korte Skoletid, som Amtet har). Sonderer man her ud af Amtets 22 Skolekommuner de 9, i hvilke Forsømmelser forekommer talrigst, vil det vise sig, at i Amtets øvrige Skolekommuner, altsaa i over Halvparten af Amtets Kommuner er Forsømmelsesprocenten kun 8,6 pCt. og Tabet af Skoletid kun 5 Dage pr. Barn. Forskjellen mellem de forskjellige Dele af Amtet er overmaade stor; Thronenæs Provsti udviser en Forsømmelsesprocent af 9 pCt. og et Tab af 3,5 Skoledag pr. Barn, Senjens Provsti af 16,5 pCt. og 7,8 Skoledag, Tromsø Provsti af 27,8 pCt. og 10,5 Skoledag. Inden Kommunerne varierer Forsømmelsesprocenten mellem 3<sup>1</sup>/<sub>2</sub> pCt. og 43 pCt.

I Finmarkens Amt er den gjennemsnitlige Forsømmelsesprocent 17,8 pCt. og Tabet af Skoletid 10,3 Skoledag for hvert Barn (man erindre her den forholdsvis lange Skoletid, som Amtet har). Sonderer man af Amtets 17 Skolekommuner ud de 7, i hvilke Forsømmelserne falde talrigst, vil det vise sig, at i de øvrige Kommuner, altsaa i over Halvdelen af Amtet er Forsømmelsesprocenten kun 13,2 pCt. og Tabet af Skoletid 8 Dage for hvert Barn. Heldigst stiller Forholdet sig i Varanger Provsti.

Det er foran anført, at Aaret 1880, det Aar, som er lagt til Grund for foranstaaende Beregninger for Amternes Vedkommende, har været af flere Aarsager særlig ugunstigt for Skolesøgningen. For flere Kommuner i Nordlands og Finmarkens Amter samt Tromsø Provsties Vedkommende maa deri søges Forklaringen til de usædvanlig store Forsømmelser, ligesom det vistnok kan antages, at der er faa Strøg i Stiftet, hvori Aarets uheldige Veir- og Føreforholde samt den økonomiske Trang ikke har lagt Skolesøgningen Hindringer iveien.

Forsømmelserne falder i Regelen talrigst i de Skolekommuner, der for en væsentlig Del omfatte Øgrupper, eller som ere stærkt gjennemskaarne af Fjorde. I begge Tilfælde har man lidet af Landeveie, medens man stadig maa ty til Baaden forat komme fra Sted til Sted. Det hænder ofte, at det i den mørke og stormfulde Vintertid er i flere Dage ugjærligt at komme fra Gaardene ad Søveien, og altid er Besværet ved paa Baad at føre Børnene til og fra Skolestederne

ulige større, end naar man har Landeveien foran sig. I det Anførte har man en Hovedaarsag til Forsømmelserne i Stiftet.

I Indlands Distrikterne samt i Distrikter, der, skjønt beliggende ved Kysten, dog frembyde Landeveien som Færdselsvei, staa Skolesøgningen høiest. Dette er gjennemgaaende for hele Stiftet. Der er foran nævnt saadanne Kommuner i Nordlands Amt; man kan tilføie for Tromsø Amts Vedkommende Thronenæs, Salangen, Kvædfjord, Maalselven, Bardo, for Finmarkens: Alten, Kautokeino, Karasjok og Vadsø som Kommuner, hvor Skolesøgningen er tilfredsstillende.

En særegen Grund til Skoleforsømmelser i dette Stift er de ældre Børns Deltagelse i de større Fiskerier, særlig Lofotfisket. Børnenes Deltagelse i denne Bedrift har saa stort økonomisk Værd for vedkommende Forsørgere, at det vilde være en ubillig og streng Forholdsregel i saare mange Tilfælde, om man negtede Børnene Fritagelse fra Skolen for at deltage i Fiskerierne og derved lagde Hindring iveien for en Forsørger til at erholde sine Børns Bistand ved den Bedrift, der for saa væsentlig Del skal give, hvad der tiltrænges til Familiens Underholdning. Det tør derhos befrygtes, at en saadan Forholdsregel i mange Tilfælde, hvor Børnenes Bistand ikke kan undværes, idet Forsørgerne ere ude af Stand til ved Leie eller paa anden Maade at skaffe sig den nødvendige Hjælp, ikke vilde blive efterkommet. Man har derfor troet at maatte indrømme Børnene Tilladelse til at være borte fra Skolen for at deltage i Fiskerierne. De forsømte Dage søges indhentede dels ved Extraskoler for disse Børn, hvilke Skoler afholdes i Regelen umiddelbart efter Fiskets Afslutning, dels og det hyppigst derved at Børnene søge Skolen en tilsvarende Tid i andre Kredse. Den sidstnævnte Ordning er imidlertid mindre tilfredsstillende, dels fordi Skolelokalerne, der ofte ere trange nok for Kredsens egne Børn, blive i mange Tilfælde uforvarselig fyldte ved det forøgede Børnetal, dels fordi de fremmede Børn ofte staa paa et fra Kredsens egne Børn forskjelligt Standpunkt i Kundskaber og Udvikling og saaledes lettelig virke forstyrrende paa Undervisningens Gang, medens de paa samme Tid selv have liden Nytte af Undervisningen, da Læreren selvfølgelig væsentlig maa arbeide med Kredsens egne Børn, dels endelig fordi Kredsene hyppig iforveien tælle saamange Elever, at enhver, om end nok saa liden Forøgelse er til Skade. Ihvorvel Forsømmelserne saaledes for en større Del blive indhentede, er det dog utvivlsomt, at der af den anførte Aarsag gaar et ikke lidet Antal Skoledage tabt. Man har iøvrigt gjort Spørgsmaalet om en bedre Ordning af Undervisningen for disse Børn til Gjenstand for Forhandling med Skolekommissionerne, en Ordning, der formentlig bør gaa i Retning af Oprettelse af særskilte Skoler, i hvilke disse Børn undervises i, hvad der under deres Fravær er gjennemgaaet, og som afholdes saa betimelig, at Børnene ved Høstskolens Begyndelse kunde søge den almindelige Skole i sine respektive Kredse, efterat have naaet frem til samme Standpunkt som de Børn, der ikke have forsømt Skolen.

Man har anført de væsentligste Aarsager til Skoleforsømmelserne, Aarsager, der ere af den Art, at de stedse ville lægge Skolesøgningen inden dette Stift store Hindringer iveien. Sammen med dem virker ogsaa, efter hvad der fra

flere Skolekommissioner berettes, LigeGYldighed for Skolens Gjærning og Træghed samt Fattigdom.

### 6. Skolen i de lappiske og kvænske Distrikter.

Ved Skolens Undervisning har det i enkelte Dele af Stiftet været nødvendigt at benytte i større eller mindre Grad det lappiske eller kvænske Sprog. I 1880 var der 1 917 Børn, for hvilke det førstnævnte Sprog, og 567 Børn, for hvilke det sidstnævnte Sprog kom til Anvendelse. Disse Børn fordeler sig paa Amterne saaledes:

		Antal Børn ved hvis Undervisning anvendtes det	
		lappiske Sprog.	kvænske Sprog.
Nordlands Amt . . .		83	—
Tromsø — . . .		554	83
Finmarkens — . . .		1 280	484
Tilsammen		1 927	567

Med Hensyn til denne Tabel bemærkes, at den her givne Opgave over Børneantallet ikke falder sammen med Inddeling af Børnene efter Nationalitet; der gives nemlig ikke faa Børn af saavel lappisk som kvænsk Herkomst, ved hvis Undervisning kun det norske Sprog anvendes; disse Børn ere ikke medtagne her.

De Kommuner inden Nordlands Amt, hvor det lappiske Sprog i nogen Grad maa benyttes ved Undervisningen, ere Eivindnæs, Ankenæs og Tysfjorden.

Inden Tromsø Amt er vistnok de fremmede Nationaliteter spredte over hele Amtsdistriktet, men det er kun inden dettes nordligste Del, Tromsø Provsti, at man er nødt til ved Undervisningen i Skolen at ty til de fremmede Sprog. Inden nævnte Provsti er det navnlig i de Kommuner, der støde op til Finmarkens Amt (Skjærvø, Kvænangen og Lyngen), at den overveiende Del af det anførte Børnetal findes.

I Finmarkens Amt er der ikke nogen Kommune, hvor ikke et eller begge de fremmede Sprog komme til Anvendelse. Af Amtsdistriktets 17 Kommuner anvendes i Skolen alle tre Sprog (Norsk, Lappisk og Kvænsk) i 8 Kommuner, Norsk og Lappisk i 6, Norsk og Kvænsk i 1 samt saagodtsom udelukkende Lappisk i 2 (Karasjok og Kautokeino).

De fremmede Nationaliteter sees saaledes i Sammenhæng at være bosatte paa Strækningen fra Lyngensfjord til Sydvaranger. Sprogforholdene stiller sig dog inden Tromsø Amt væsentlig forskjellig fra Forholdene inden Finmarkens. Efter de ved flere Anledninger afgivne Erklæringer maa det antages, at Kjend-



skab til det norske Sprog gaar i Tromsø Amt stadig, om end langsomt fremad blandt den lappiske Del af Befolkningen indenfor de ovenfor nævnte Kommuner, som her komme i Betragtning. Væsentlig det samme gjælder Amtets kvænske Distrikter, ihvorvel det maa erkjendes, at Fornorskningen her gaar langsommere end i de lappiske. Flere Omstændigheder bidrage til, at der opstaaer en Forskjel i Henseende til Sprogforholdene inden de to Amter. Ihvorvel Kvænerne inden Tromsø Amt vise den samme Tilbøielighed som i Finmarken til at slutte sig sammen, optage sammenhængende Strøg og danne Kolonier, kunne de dog ikke blive upaavirkede af den omgivende norske Befolkning, der her er ulige talrigere og fremtræder med et stærkere nationalt Præg og en kraftigere national Følelse end i Finmarken. Den mindre talrige kvænske Befolkning støder her i saa mange Tilfælde sammen med Nordmænd, for hvem den Benyttelse af Sprog maa bøie sig, ligesom Kvænen i Amtets Kjøbstad saagodtsom udelukkende maa anvende norsk Sprog ved Udførelsen af sine Forretninger. Denne Forskjel i Sprogforholdene inden de to Amter antages ogsaa at komme tilsyne i den mindre Trang i Tromsø Amt til Anvendelse i Kirken og for Retten af de fremmede Sprog og særlig Kvænsk.

Anderledes stiller Forholdene sig i Finmarkens Amt, hvor de fremmede Nationaliteter optræde i en ganske anden Talrighed ligeoverfor den norske, og hvor de møder en mindre kraftig norsk Nationalitet, der saa ofte bøier sig for de Fremmede ved Benyttelsen af Sprog. Medens det lappiske Sprog vistnok holder sig som Talesprog kun indenfor Nationen, synes Kvænsken ikke blot ikke at være i Tilbagegang, men derimod at vinde Indgang ikke alene blandt Lapperne, men endog blandt Norske, der komme i nærmere Berørelse med Kvænerne. Mange Omstændigheder bidrage til at gjøre det vanskeligt for Kvænerne at tilægge sig det norske Sprog. Først og fremst maa her nævnes den Omstændighed, at en stor Del af de i Finmarken bosatte Kvæner ere indvandrede i en ældre Alder og uden saadanne Forudsætninger, som kunne gjøre dem skikkede til at tilegne sig et fremmed Sprog. Dernæst maa anføres den Tilbøielighed, som Kvænen har til at slutte sig sammen og optage sammenhængende Strøg, hvor de bygge og bo paa Hjemlandets Vis, en Tilbøielighed, som han i Finmarken har faaet Anledning til fuldt ud at tilfredsstille. I saadanne Kvænstrøg eller Kvænbyer som t. Ex. Bugønæs, Neiden, indre og ydre Kvænby ved Vadsø, Strøget ved Laxelv og Børsely, Elvebakken, er Kvænsk det daglige Talesprog. Og naar han kommer ud fra disse Strøg t. Ex. til Handelsstederne og Byerne, tiltales han i sit eget Sprog.

Det er derfor naturligt, at det norske Sprog under saadanne Forholde ikke har vundet en Udbredelse, der kan betegnes som tilfredsstillende. Blandt de Foranstaltninger, der skulle virke for Fornorskningen, ville de, som fra Skolens Side træffes, indtage en fremtrædende Plads. Men med den Ordning, som Skolen ved Begyndelsen af Femaaret havde, har den ikke magtet at løse den Opgave, som de særegne Forholde give den, nemlig at bidrage i væsentligt Mon til Fornorskning af de fremmede Nationaliteter og til at styrke i væsentlig Grad den norske Nationalitet til at danne et kraftigt Værn mod navnlig det kvænske

Sprogs Udbredelse. Efter denne Opfatning ere flere Foranstaltninger i Løbet af Femaarets sidste Del truffet for at bringe Finmarkens Skolevæsen til en tilfredsstillende Ordning. Ved Bevilgninger af Stortingene i 1879, 80 og 81 er overensstemmende med en af Stiftsdirektionen for førstnævnte Storting forelagt Plan de fornødne Midler erholdte til en gennemgaaende Reform af Amtets Kredsskole, til Udvidelse af Skoletiden og til Oprettelse af Smaabørnskoler. Foranstaltningerne ere delvis gennemførte i Femaaret, og har man paa flere Steder i nærværende Indberetning henpeget derpaa, saaledes ved Omtale af Forøgelsen af Finnefondets Bidrag, af den betragtelige Tilvæxt i Skoleugernes Antal samt af Nedgangen af Antallet af Børn, for hvem en kortere Skoletid end den lovbefalede var anordnet. Det vil imidlertid efter de Aar, hvori Bevilgningerne ere givne, sees, at Virkningerne af Reformen ville i de statistiske Opgaver først i Tiden efter Femaaret komme fuldt ud tilsyne. Det bemærkes, at Finmarkens Amtsskolekasse har bidraget til Gjennemførelse af Reformen. Efter denne vil Kredsskolens lovbefalede Skoletid faa en Tilvæxt af 476 Uger, hvorhos Smaabørnskoler med en Undervisningstid af 192 Uger ville blive oprettede.

Samtidig har man i Femaaret udgivet ny Instrux for Lærerne i disse Distrikter. Hovedpunktet i denne Instrux er Fastsættelsen af det norske Sprogs Stilling i Undervisningen samt af Grændsen for de fremmede Sprogs Anvendelse. Derom fastsætter Instruxen, at Skolens Undervisning skal foregaa i det norske Sprog, medens det lappiske og kvænske Sprog skulle anvendes kun som Hjælpemiddel til at forklare, hvad der er uforstaaeligt for Børnene. Som Maal for Skolens Arbeide i denne Retning sættes, at det maa søges opnaaet, at det norske Sprog ialfald i den sidste Del af Børnenes Skoletid udelukkende kan blive anvendt ved Undervisningen. Fra Regelen gjøres kun Undtagelse for Kristendoms-kundskabens Vedkommende, idet ved Undervisningen i dette Fag indrømmes Tilladelse til en videregaaende Benyttelse af de fremmede Sprog. Efter den tidligere Instrux skulde Børnene oplæres foruden i at læse Norsk tillige i at læse Lappisk eller Kvænsk; denne Bestemmelse er nu hævet. Efter Stiftsdirektionens Opfatning er ved den nye Instrux Anvendelsen af det norske Sprog foreskrevet i saadan Udstrækning som for Tiden muligt; fuldstændig Udelukkelse af de fremmede Sprog ansees for Tiden ikke gjørlig. Naar Smaabørnskoler have været i Virksomhed nogen Tid, og naar Skoletidens Forlængelse i Forbindelse med bedre Kredsinddeling kunde bringe det tilsigtede Udbytte, vil Tiden først være inde til at gaa videre med Hensyn til Anvendelsen af Norsk. I Forbindelse med Instruxen fastsatte man ogsaa det ugentlige Timetal for hvert Fag, hvorved det norske Sprog blev sikret et til dets Stilling i Undervisningen svarende Timetal.

Forat sætte Præsterne istand til at udøve det Tilsyn med Skolerne, der ifølge Skoleloven paahviler dem som Skolekommissionernes Ordførere, er Skyds-godtgjørelser paa Inspektionsreiser bleven bevilget.

Der staar nu tilbage at forsyne Skolerne i disse Distrikter med Lærebøger, der svare til den Stilling, som nu er anvist det norske Sprog, en Opgave, som snart vil blive søgt løst.

Efter de fra forskjellige Skolekommissioner foreliggende Beretninger har

den kvænske Befolkning i det Store og Hele taget stillet sig gunstig ligeoverfor Skolens Arbeide overhovedet som særlig ligeoverfor de Forsøg paa en kraftigere Gjennemførelse af Fornorskningstanken, der i de senere Aar ere iværksatte. Udtalelser i denne Retning foreligge saaledes fra Sydvaranger, Vadsø og Alten; dog maa bemærkes, at i sidstnævnte Kommune har der inden to Kredse vist sig en Opposition mod en videre Anvendelse af det norske Sprog, navnlig i Religionsundervisningen. Kvænerne synes ogsaa at omfatte Smaabørnskolene med Interesse; disse Skoler inden Vadsø og Sydvaranger Præstegjelde have været ret godt besøgte.

Paa et Par Steder have Lapperne med Uvillie mødt Arbeidet for Udbredelse af Norsk.

Naar man skal bedømme Frugterne af Skolens Arbeide for Fornorskingsarbeidet, maa tilbørligt Hensyn blive taget til følgende to Faktorer, nemlig at Skolens Arbeide finder saa ringe Støtte i Livet, samt at Skolen indtil 1879 ikke var rustet og udstyret til at løse en saa stor Opgave som den at yde et væsentligere Bidrag til Fornorskingsarbeidet. Det førstnævnte Punkt er tidligere nærmere belyst; hvad det sidstnævnte Punkt angaar, maa bemærkes, at alene den Omstændighed, at man har anseet en Udvidelse af Skoletiden paa engang med 476 Uger i disse smaa Kommuner for nødvendig, er tilstrækkeligt Vidnesbyrd for, at den tidligere Ordning maa have været aldeles utilfredsstillende ligeoverfor den foreliggende Opgave. I hine Uger er endda ikke medtaget Udviklingen af Vadsø Byes Almskole, en Foranstaltning, der paa Grund af Stedets Stilling som Centrum for Kvænbefolkningen i Amtsdistriktets østlige Del, er af særlig Vigtighed og som derfor nu ogsaa søges gennemført. Finnefondets Budget indtil nævnte Aar vil ogsaa vise, hvilke ubetydelige Beløb, der da anvendtes til Kredsskolen i Amtets Landdistrikter. Det haabes nu, at Skolens Ordning skal komme paa et Trin, der svarer til Forholdene, og at saaledes denne Betingelse for Fremgang af Fornorskningen skal være tilstede. Vil Skolens Arbeide finde Støtte i Livet, tør et godt Resultat af Arbeidet imødesees. Skulde derimod denne Støtte fremdeles maatte savnes, maa det ved Bedømmelsen af Skolens Arbeide i Fremtiden ikke glemmes, hvilken kraftig Faktor til at drive Børnene til at bevare og udvide det i Skolen Lærte, der da er borte.

#### 7. Lærerne, deres Uddannelse og Kaar.

	Lærernes Antal.	Deraf examine- rede.	Alderstillæg	
			1ste Grad.	2den Grad.
1875 . .	334	303	71	142
1880 . .	380	358	59	184

Antallet af Lærere er i Femaaret forøget med 46; ligeledes er Antallet af examinerede Lærere tiltaget, medens Antallet af uexaminerede Lærere er gaaet ned fra 31 til 22. Procentvis beregnet er Antallet af uexaminerede Lærere gaaet ned fra omtrent 10 pCt. i 1875 til 6 pCt. i 1880. Den overveiende Flerhed af de Lærere, som i Femaaret er traadte ind i Skolens Tjeneste, har gennemgaaet et Stiftsseminarium. Fremdeles er ansat i Stiftet 5 Lærerinder, hvoraf 3 ere examinerede.

I Løbet af 1880 er af de i Stiftets Landdistrikt fast ansatte Lærere 2 afgaaet ved Døden, 1 entlediget paa Grund af Alder med Pension, 2 ansatte som Lærere udenfor Stiftet samt 1 emigreret til Amerika; desuden har en Lærerinde forladt Skolens Tjeneste. Særskilt Fortegnelse over disse medfølger.

Den aarlige Undervisningstid, der gennemsnitlig for hele Stiftet falder paa hver Lærer, er omtrent 33 Uger. I Nordlands Amt er den omtrent 33,7, i Tromsø 32,7 og i Finmarken 31,6. Sammenlignet med Aaret 1873 viser Undervisningstiden en Stigen af 1,6 à 1,7 Uge for hver Lærer i Nordlands og Finmarkens Amter, derimod en Tilbagegang af 0,3 Uge for hver Lærer i Tromsø. I det Hele bliver der saaledes en liden Forøgelse i den gennemsnitlige Undervisningstid. Saaledes som Forholdene inden Stiftet i Almindelighed stille sig, vil en Undervisningstid af indtil 35 à 36 Uger være et passende Ugetal, naar Skoleholdet skal kunne forlægges til de for Skolesøgningen heldigste Aarstider. Dette er den almindelig raadende Opfatning, og er det saaledes ikke at antage, at Skoletiden vil komme til i nogen væsentlig Grad at overstige det anførte Ugetal.

Antallet af Skolejorde, der fyldestgjøre Skolelovens Fordring om at føde mindst 2 Kjør, er i Femaaret steget fra 74 til 83. Af sidstnævnte Tal falder 76 paa Tromsø og Nordlands Amter. Da Skolekommunernes Antal i disse Amter er 70, skulde man antage, at Lovens Fordring var fyldestgjort i alle Kommuner. Dette er imidlertid ikke Tilfælde; 3 Kommuner inden Nordlands Amt og ligeledes 3 inden Tromsø savne aldeles Lærerjord, 2 Kommuner inden sidstnævnte Amt havde Jordveie af ringere Størrelse end den lovbefalede. Derimod have flere Kommuner i nævnte Amter anskaffet flere Lærerjorde af den her nævnte Størrelse. Inden Finmarkens Amt har 5 Kommuner anskaffet Jordvei af lovbefalede Størrelse; i de øvrige Kommuner — paa 3 nær — Hayes Jordveie af mindre Størrelse. I enkelte Tilfælde, hvor Lærerjord ikke er anskaffet, udredes Af-savnsgodtgjørelse til Lærerne.

Antallet af mindre Jordveie er i Femaaret steget fra 25 til 28.

Laymaalslønnen for Skoleugen har i hele Femaaret holdt sig uforandret, nemlig 8 Kr. i Nordlands og Tromsø Amter, 10 Kr. i Finmarkens Amt.

Som foran anført ere Lærerløningerne saavel som Godtgjørelsen for Kosthold og Herberge steget i betydelig Grad. Det samme gjælder om det Beløb, som udredes til Alderstillæg. Som Tillæg til Lærerne i de lappiske og kvænske Overgangsdistrikter udrededes af Finnefondet i 1875 3 000 Kr., i 1880 3 900 Kr.

En væsentlig Forøgelse af Lærernes Indtægter er bevirket ved Loven af

19de Juni 1878. Samtlige Lærere inden Finmarkens Amt erholdt ved denne Lov det høieste Overskudstillæg, nemlig 2 Kr. pr. Skoleuge, ligesom Loven virkede til, at der blev bevilget ikke faa Lærerposter Tillæg udover Lavmaalet, forat Lærerne kunde opnaa Overskudstillægget.

Til de anførte Indtægtsposter kommer Kirkesangerindtægterne, der ere angivne til et samlet Pengebeløb af 26 115 Kr., fordelt paa 99 Lærere eller gennemsnitlig 264 Kr. paa hver. I 1875 angaves denne Indtægtspost til 24 376 Kr., fordelt paa 94 Lærere eller gennemsnitlig 259 Kr. paa hver.

Tromsø den 16de Februar 1882.

Chr. Kjerschow.

P. Megrund,  
vik.

J. Killengreen.

## B. Om Aften- og Amtsskoler.

Man giver sig herved den Ære at indsende de schematiske Indberetninger fra Stiftets Skolekommissioner om de i Budgetterminen 1880—81 afholdte Aftenskoler, hvilke paa medfølgende Schemata ere samlede fogderivis, amts- og stiftsvis.

Saaavel i Henseende til Antallet af Skoler som til det samlede Elevantal viser der sig i Sammenligning med nærmest foregaaende Termin en ikke ringe Nedgang, en Nedgang, der falder udelukkende paa Nordlands og Tromsø Amter. Inden Finmarkens Amt er Antallet af Skoler ligesom Elevantallet i nogen Grad steget. Denne Nedgang antages at hænge sammen med, at man i Terminen har krævet et Minimumstal af Elever og af Undervisningstimer; derved ere flere Skoler, der sattes igang med faa Elever og som virkede kun nogle Timer, gaaede ind.

Søgningen til de Skoler, der have været igang, maa efter Stiftets lokale Forholde siges at være tilfredsstillende; der falder nemlig 9—10 Elever gennemsnitlig paa hver Skole.

Det samlede Antal Undervisningstimer er 4 958 eller gennemsnitlig paa hver Skole 29—30 mod omtrent 28 i forrige Termin. Sees hen til Timernes Fordeling paa de forskjellige Fag, viser det sig, at det overveiende Antal fremdeles falder paa Modersmaal og Regning, samt at Undervisningen har foruden disse Fag omfattet de samme Fag som tidligere.

Ligeledes giver man sig den Ære angaaede de Amtsskoler, som i Budgetterminen 1880—81 have været igang inden Stiftet, at afgive følgende Indberetning.

Amtsskolernes Antal har i Budgetaaret været 4, nemlig 2 i Nordlands, 1 i Tromsø og 1 i Finmarkens Amt. Som i sidste Indberetning nævnt, blev Amtsskolen for Salten nedlagt i forrige Budgettermin; den er ikke senere bleven gjenoptaget.

Ved Skolen for Helgeland — stationeret i Alstahoug Præstegjeld — var ved Budgetterminens Begyndelse et Guttekursus igang, der afsluttedes den 14de Juli med et Elevantal af 14. Skolen blev derpaa flyttet til Vefsen (Mosjøen), hvor et Kursus aabnedes den 1ste September for 36 Gutter. Kurset varede, kun afbrudt ved sædvanlige Juleferier, til 5te Marts. Ved Juleferiernes Indtræden maatte 11 Elever standse sit Ophold ved Skolen, da de vare nødte til at ro Lofotfiske; i Løbet af Kurset forlod 9 Elever Skolen af forskjellige Aarsager, saasom Mangel paa Midler til at bestride Udgifterne ved Opholdet ved samme, Sygdom osv. Ved Kursets Afslutning var saaledes 16 Elever tilstede. Den 7de Marts paabegyndtes et Kursus for Piger med 36 Elever; dette Kursus afsluttedes i den paafølgende Termin.

Skolen for Lofotens og Vesteraalens Fogderi var fremdeles stationeret i Hadsels Præstegjeld. Ved Budgetterminens Begyndelse var ved denne Skole igang et Guttekursus, der var paabegyndt den 8de Mai 1880 med et Elevantal af 19. Kurset varede med Afbrydelse af Sommerferien til 19de November, da det afsluttedes med 12 Elever, idet 7 forlod Skolen ved Sommerferiernes Indtræden. Fra 22de November til 9de April afholdtes et Pige kursus, der var søgt af 10 Elever, hvilke vare tilstede ved Afslutningen. Den 25de April paabegyndtes et Kursus for Gutter, til hvilket 16 Elever fremmødte.

Som i forrige Indberetning anført, var ved Tromsø Amtsskole — stationeret i Ibestad Præstegjeld — et Guttekursus blevet gjenoptaget den 14de Juni 1880. Der fremmødte 15 Elever, hvoraf 11 var tilstede ved Kursets Afslutning den 11te September; 2 Elever forlod Skolen forat fremstille sig til Optagelsesprøven ved Tromsø Seminarium, 1 forat reise til Amerika samt 1 lige før Kursets Afslutning forat deltage i Aannearbeidet hjemme. Den 27de September begyndte Skolen sit 5te Guttekursus med et Elevantal af 19. Kurset standsede af Hensyn til Lofotfisket lige før Jul og blev gjenoptaget den 20de Juni 1881. Den 17de Januar paabegyndtes et Pige kursus, der varede til 24de Mai; i Kurset deltog 19 Elever.

Skolen for Finmarkens Amt var fremdeles stationeret i Altens Præstegjeld. Som anført i forrige Indberetning, afsluttedes den 16de Juli et Kursus for Piger med 13 Elever. Den 15de September aabnedes et Guttekursus, i hvilket deltog 18 Elever. Kurset var bestemt at skulle fortsættes til 15de Marts; men paa Grund af en Koppeepidemi, der opkom i Skolens umiddelbare Nærhed, maatte det standse den 26de Februar. Samtlige Elever søgte Skolen til dens Slutning. Med dette Kursus forenede man forsøgsvis Undervisning i Haandarbejde. Deltagelse i denne Undervisning var for Eleverne en frivillig Sag, medens det paa den anden Side var undergivet Lærernes Afgjørelse, hvorvidt en Elev, der meldte sig til Deltagelse, uden Skade for den øvrige Undervisning kunde tilstedes Adgang dertil. Af Amtsskolens 18 Elever deltog 14 i denne Undervisning; Ele-

verne mødte afdelingsvis hver anden Dag, undtagen Onsdag, og varede Undervisningen 2 Timer daglig, fra Kl. 3—5 Efterm. Undervisningen omfattede væsentlig Snedkerarbejder og Dreining. Amtsskolens Førstelærer, der havde overtaget denne Undervisning, udtaler, at efter dette Forsøg at dømme anser han det gavnligt, at en Arbeidsskole forenes med Amtsskolen, hvorhos han bemærker med Hensyn til den Tid, Arbeidsskolen muligens har taget fra Amtsskolens boglige Fag, at han har fundet Eleverne lige godt forberedte den gang som ved tidligere Kurser. Til Bestridelse af Udgifterne ved denne Undervisning havde Finmarkens Amtsformandskab bevilget af Brændevinsafgiftskassen det fornødne Beløb. Man har ved Guttekurset i indeværende Termin fortsat med denne Undervisning. Den 16de Marts aabnedes et Pige kursus, i hvilket 10 Elever deltog.

Ved hver af Skolerne har i hele Terminen været ansat 2 Lærere samt under Pige kurserne tillige en Lærerinde.

I Nordlands Amt har desuden været i Virksomhed en praktisk Amtsskole for Kvinder, stationeret i Søndre Helgelands Fogderi. Som i sidste Indberetning nævnt paabegyndtes i Marts 1880 et Kursus for 10 Elever, der afsluttedes den 2den December. Et nyt Kursus paabegyndtes i Marts 1881; dette blev afsluttet i indeværende Budgettermin.

Tromsø den 19de April 1882.

Chr. Kjerschow.

P. Megrund.

J. Killengreen.

---



